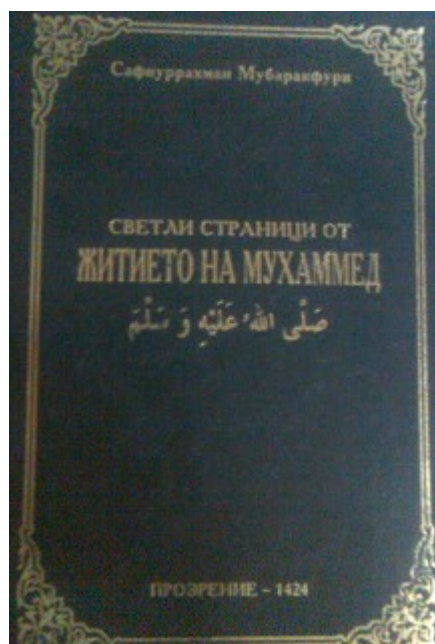

СВЕТЛИ СТРАНИЦИ ОТ ЖИТИЕТО НА МУХАММЕД (С.А.С)

Сафиуррахман Мубаракфури

МУХАММЕД – ПРОИЗХОД, ДЕТСТВО И ЖИВОТ ПРЕДИ ПРОРОЧЕСТВОТО.....	5
ПРОРОЧЕСТВОТО И ПРИЗИВЪТ КЪМ ИСЛЯМА.....	13
НАЧАЛО НА ЯВНИЯ ПРИЗИВ.....	19
ВСЕВЪЗМОЖНИ НАЧИНИ ЗА ПРОТИВОПОСТАВЯНЕ НА ПРИЗИВА.....	23
МЪЧЕНИЯТА, НА КОИТО БИЛИ ПОДЛОЖЕНИ ПЪРВИТЕ МЮСЮЛМАНИ.....	30
ИЗКУСИТЕЛНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ И ПРИМАМКИ.....	47
ГОДИНА НА СКРЪБ.....	53
ПРОРОКЪТ В АТ-ТАИФ.....	55
СПОРЪТ С ЕЗИЧНИЦИТЕ И ИСКАНЕТО ИМ ЗА ЗНАМЕНА.....	57
НОЩНОТО ПЪТЕШЕСТВИЕ И ВЪЗНЕСЕНИЕТО.....	59
ПЛЕМЕНА И ЛИЧНОСТИ СЕ ЗАПОЗНАВАТ С ИСЛЯМА.....	61
ПЪРВОТО СПОРАЗУМЕНИЕ В АКАБА.....	65
ВТОРИЯТ ОБЕТ ЗА ВЯРНОСТ В АКАБА.....	66
ПРЕСЕЛЕНИЕТО НА МЮСЮЛМАНИТЕ В МЕДИНА.....	69
ДЕЛАТА НА ПРАТЕНИКА НА АЛЛАХ В ОЗАРЕНАТА МЕДИНА.....	77
ПРОВОКАЦИИТЕ НА КУРАЙШИТЕ.....	80
ПЪРВИТЕ ВОЕННИ ПОХОДИ И БИТКИ.....	81
ВЕЛИКАТА БИТКА ПРИ БАДР.....	83
БИТКАТА ПРИ УХУД.....	91
СЪБИТИЯ И БИТКИ.....	99
ОБСАДАТА НА РОДА НАДИР.....	101
БИТКАТА СРЕЩУ СЪЮЗЕНИТЕ ПЛЕМЕНА.....	102
ОБСАДАТА НА ПЛЕМЕТО КУРАЙЗА.....	108
ПОХОДЪТ СРЕЩУ РОДА МУСТАЛИК (МУРАЙСИ).....	112
ПОКЛОНЕНИЕ УМРА ПРИ ХУДАЙБИЯ.....	115
ПИСМА ДО ЦАРЕ И ПРИНЦОВЕ.....	122
ОТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ МЮСЮЛМАНИТЕ И ДРУГИТЕ СТРАНИ.....	129
ПРЕВЗЕМАНЕТО НА СВЕЩЕНАТА МЕККА – НАЙ-ВЕЛИКАТА ПОБЕДА.....	140
БИТКАТА ПРИ ХУНАЙН.....	148
ПОХОДЪТ КЪМ ТАБУК.....	155
ДЕЛЕГАЦИИТЕ, ПРИЗОВАВАЩИТЕ КЪМ ИСЛЯМА И СЪБИРАЩИТЕ ЗАКАТ.....	161
ПРОЩАЛЕН ХАДЖ.....	172
КЪМ ВСЕВИШНИЯ.....	176
СЕМЕЙСТВОТО НА МУХАММЕД (С.А.С).....	182
НРАВ И КАЧЕСТВА НА ПРОРОКА.....	188
БЕЛЕЖКИ.....	191
АЗБУЧНИК.....	200

Уважаеми читатели,

Житието на пророка Мухаммед заема важен и значителен дял сред ислямските науки. Чрез него човек има възможността да опознае религията и да усети нейната същност. Множество ислямски учени са посветили част от своя живот на тази наука. Един от авторите на нашето съвремие е Сафиуррахман Мубаракфури, преподавател в ислямския университет в Банарис – Индия. През 1976 година той приключва „Рахикул махтум“ и печели най-голямото признание – първа награда от конкурса, посветен на Житието на пророка Мухаммед и организиран от Световната Ислямска Лига. В този конкурс участват сто и седемдесет ръкописа от които: 84 – на арабски, 64 – на урду, 21 – на английски, 1 – на френски и 1 на – езика хауса.

По молба на ислямски учени той прави съкратения вариант, който държите в ръцете си и го назовава „Светли страници от житието на Мухаммед“. Книгата е достъпна за широк кръг читатели, поради малкия си обем. Речникът, който добавихме, дава възможност за разбиране на някои по-специфични за исляма думи, термини и изрази.

Това четиво е само едно докосване до преизпълнения с мъдрост и неповторими примери живот на най-великата личност в човешката история.

Изключително сме щастливи, че имаме възможността да предложим на вниманието на българския читател книга, която да поднесе обективна информация и да попълни част от празнотата в тази сфера.

Житието на Мухаммед периодично е обект на изследване и коментари.

Тази книга е коректив за произволните изрази, които водят до превъзнасяне на пророка извън човешките граници и до приписването му на качества, принадлежащи единствено на Създателя. Също така, тя дава отговор и на популистите, които без да изследват и анализират, се позовават на техни предшественици и стават съучастници в разпространяването на недостоверна информация.

Надяваме се, чрез усилиято, което положихме да сме дали своя принос за осведомяването, както на мюсюлманите, така и на немюсюлманите в нашата страна.

От издателя

ПРЕДГОВОР

В името на Аллах, Всемилоствия, Милосърдния!

Слава на Аллах – Господа на световите! Мир и благослов да бъде за най-достойния от Неговите пратеници, последния от Неговите пророци – Мухаммед (с.а.с), правдивия и доверения, Пророка на всички хора, за семейство му, неговите сподвижници, които носят знамето на вярата, предводителите и напътстващите, призоваващите, благочестивите и праведниците и тези, които ще ги следват до Съдния ден.

Житието на Пророка е една от най-благородните, най-обичаните и най-възвишени като цел и съдържание науки. Чрез нея мюсюлманинът научава за своята вяра, за своя Пророк и за неговия благороден и чист произход. Научава за високата чест, с която Всевишният Аллах е удостоил Мухаммед (с.а.с), като е избрал той да получи откровението и да стане Пратеник, да понесе бремето да проповядва за Него и да призовава към Неговата религия; научава, че Пророка полагал непрестанни усилия, че е страдал от изпитанията и трудностите по този път и че се е радвал на закрилата на Аллах и на Неговата подкрепа чрез скритото Му войнство и благочестивите Му ангели, за Неговата благодат, изключителните чудеса и други такива въпроси.

Вниманието към тази тема открай време е много голямо. На нея са посветени изследвания, книги и студии, защото това е труд, който извира от най-съкровения къртчета на вярата, на любовта и себеотдаването. Като цяло обаче онези, които са пристъпвали към темата, не са успели да установят Истината, защото са се ръководили от съзвучното с техните идеи, наклонности и чувства, дори и да не е правилно и достоверно. Така са създали нещо в разрез с устоите на религията и извън рамките на общоприетата логика.

Предвид това всички мои приятели и колеги ми предложиха да напиша книга, в която да събера без изопачаване и отклонения достоверното и признатото от познавачите в тази област съобразно нивото на младото поколение и обикновените ученици. Помолих Аллах за помощ и благоразумие и се захванах за работа. Опирах се на Свещения Коран и на благонадеждните му тафсири, на сунната и сирата. Използвал съм съдържащите се в тях доводи, вътрешните и външните свидетелства; доколкото е възможно, съм цитирал съкратени и подбрани фрази, взети от разказите и изказванията на първите мюсюлмани. Надявам се, че до голяма степен съм постигнал желаната от мен цел, и моля Пречистия Аллах написаното от мен да бъде от полза за мюсюлманите, да бъде искрено и чисто пред Благородния Му лик. Аллах да благослови най-доброто Си творение – Мухаммед (с.а.с). (Амин!)

Сафиуррахман Мубаракфури 1/1/1414 година от хиджра

Мухаммед – произход, детство и живот преди Пророчеството

Благороден произход

Мухаммед¹ (с.а.с) е е най-благородното творение на Аллах, най-достойният от Неговите пророци², последният от посланиците, син (ибн) на Абдуллах, син на Абдулмутталиб, син на Хашим, син на Абдуманаф, син на Кусай, син на Килаб, син на Мурра, син на Кааб, син на Луай, син на Галиб, син на Фихр, син на Малик, син на Надир, син на Кинана, син на Хузайма, син на Мудрика, син на Илияс, син на Мудар, син на Низар, син на Маад, син на Аднан.

Приема се, че Аднан е от коляното на Исмаил, син на Ибрахим, мир на тях, но не се знаят със сигурност броят и имената на потомците между Аднан и Исмаил, мир нему.

Майката на Мухаммед (с.а.с) – Амина – е дъщеря на Уахаб, син на Абдуманаф, син на Зухра, син на Килаб. Килаб е пралядо му по бащина линия от пето коляно. Баща му и майка му са от различни колена на един род – Килаб. Неговото име било Хаким, но според други се е казвал Уруа. Известен бил обаче като Килаб, защото често ходел на лов с кучета (килаб).

Племето на Пророка

Племето на Пратеника³ на Аллах, мир нему⁴, било курайш⁵ – знатно и високопоставено, със славен корен; то заемало свято място сред всички араби. Курайш е прозвище на Фихр ибн Малик или на Надир ибн Кинана.

За времето си мъжете от това племе са били най-прославените, с най-превъзходните нравствени качества. Сред тях се отличавал Кусай, чието истинско име било Зайд. Той е първият от племето курайш, управлявал Кааба. Станал портиер и пазител на Храма⁶ – с други думи, държал ключовете и никой не влизал там без неговото позволение. Отварял, когато той пожелаел. Той установил курайшите в Мекка. Преди това, разпръснати сред други племена, те обитавали покрайнините и околностите му. Кусай създал почетните длъжности за снабдяване на поклонниците в Мекка с вода и храна. Водата, подслаждана с фурми, мед, грозде или нещо подобно, се е съхранявала в кожени мехове, от които поклонниците пиели. Храната са приготвяла според сезона. Северно от Кааба Кусай построил сграда, известна като „Дома на събранието“ – *Дар ан-надуа*⁷ – мястото, където се събирал Съветът на курайшите, и центърът на обществената дейност на племето. Тук ставали всички бракосъчетания, тук се взимали всички важни решения. Кусай ръководел племето и носел знамето. По време на битка само той издигал знамето. Всички от племето признавали авторитета му на благороден и мъдър човек.

Фамилията на Пророка

Фамилията му е известна като Хашимити. Носи името на Хашим, пралядо на Пророка. Той наследил от Кусай почетните длъжности да снабдява поклонниците с вода и храна, а след него ги поел брат му Мутталиб. След Мутталиб, до възникването на исляма, тези длъжности се изпълнявали от потомците на Хашим. Хашим бил най-великият мъж на своето време, бил и много щедър. Името му е Амр, а понеже правел попара, като дробял хляба във водата от сварено месо (хашама) и с нея хранел хората, прозвището му е Хашим. Той въвел двете пътувания през годината – зимното към Йемен, лятното – към Шам⁸. Бил известен и като *саййид* на заселилите се в

долината на Мекка. За него се знае, че докато пътувал към Шам с търговския си керван, минал през *Ясриб*⁹ и там се оженил за Салма, дъщерята на Амр от рода Ади ибн Наджжар. Останал при нея известно време. Когато продължил пътя си към Шам, тя била вече бременна. Хашим умрял в Газа, Палестина, а в Медина (Ясриб) жена му родила син; нарекла го Шайба заради белия му кичур коса. Детето растяло сред роднините на майка си в Медина, а неговите чичовци в Мекка узнали за съществуването му чак когато станал седем-осемгодишен. Тогава чичо му Мутталиб разбрал за него и го довел в Мекка. Мекканците ги видели, взели детето за негов роб (абд) и казали „Абдулмутталиб“ (робът на Мутталиб). И той станал известен с това име.

Абдулмутталиб бил най-личният, най-красивият и най-достойният сред хората. По негово време никой не се е радвал на такава почит. Бил *саййид* на племето курайш, притежавал кервана¹⁰ на Мекка. Бил знатен, благочестив и великодушен. Заради щедростта му го наричали Преливащия. Раздавал от трапезата си на бедните, на зверовете и птиците. Затова получил прозвището „Онзи, който храни хората в равнината и зверовете и птиците в планината“. Абдулмутталиб имал честта да разчисти кладенеца *Замзам*, след като племето джурхум го заличило, напускайки Мекка. В съня си Абдулмутталиб получил описание къде се намира и заповед да изкопае кладенеца.

По негово време се случило събитието със слона. Йеменският владетел Абраха Ашрам Хабаши¹¹ дошъл от Йемен с шейсетхилядна войска и няколко слона, за да разруши Кааба. Когато Абраха стигнал долината Мухсар между Муздалифа и Мина и се подготвял да нападне Мекка, Аллах изпратил срещу тях ята птици, които ги замеряли с камъни от печена глина и ги направили да заприличат на проядени листа (вж. Сура 105)¹². Това се случило по-малко от два месеца преди раждането на Мухаммед (с.а.с).

Бащата му Абдуллах бил най-добрият син на Абдулмутталиб, най-милосърдният и най-обичаният от баща си. Бил нарочен да го принесат в жертва. Ето самата история. След като Абдулмутталиб разчистил кладенеца *Замзам*, между него и курайшите избухнала разпра. Тогава той дал обет, ако Аллах го дари с десет сина, които да пораснат, та да го защитават, той ще Му принесе в жертва един от тях. Желанието му се изпълнило и той хвърлил жребий за синовете си. Жребият паднал върху Абдуллах. Абдуллах отишъл в *Кааба*, за да бъде принесен в жертва. Ала курайшите, най-вече братята и вуйчовците му, възпрели Абдулмутталиб и го откупили със сто камили. Затова Пророка е потомък на двамина, нарочени да бъдат пренесени в жертва: Исмаил, мир нему, и Абдуллах – син на двамина откупени: Исмаил, мир нему, с овен и Абдуллах – със сто камили.

За жена на своя син Абдуллах Абдулмутталиб избрал Амина, дъщеря на Уахаб. Сред племето курайш тя била най-благородната и знатна жена. Баща ѝ Уахаб, *саййид* на рода Захра, бил със знатен произход. Абдуллах се сгодил за нея и се оженили в Мекка. Тя вече носела в утробата си Мухаммед е, когато Абдулмутталиб изпратил Абдуллах в Медина или към Шам по търговия. Връщайки се от Шам, починал в Медина. Погребали го в дома на Набига Зубиани. Това вероятно станало преди раждането на Пророка.

Раждането на Мухаммед (с.а.с)

Пратеникът на Аллах се родил в Мекка в утрото на 9-ия, а според някои на 12-ия ден от месец раби ал-аууал¹³ в Годината на слона. Първата дата е по-точна, а втората е по-популярна. Тази дата отговаря на 22 април 571 г. след Исус¹⁴.

Акушерка му е била Шифа, дъщеря на Амр и майка на Абдуррахман ибн Ауф, Аллах да е доволен от него¹⁵. Когато Амина го родила, от нея излязла светлина, която

осветила чак дворците на Шам. Тя изпратила да благовестят дядо му Абдулмутталиб за раждането му. Абдулмутталиб пристигнал зарадван и весел, взел го и го внесъл в Кааба. Благодарил на Аллах и Го позовал, като се помолил да възхвали детето, което нарекъл Мухаммед¹⁶. Отрязал от косата му като част от обряда и на седмия ден го обрязал; после угостил хората, какъвто е обичаят на арабите.

Бавачката на Мухаммед Умм Айман била от Хабаша, робиня на баща му Абдуллах. След време тя приела исляма, а по-късно извършила хадж. Починала пет-шест месеца след Пророка.

Кърменето на Мухаммед (с.а.с)

След майка му неговото кърмене поела Суайба, робиня на Абу Лахаб. Кърмела го заедно със сина си Масрух. Преди това тя кърмила Хамза ибн Абдулмутталиб, а след него – Абу Салма ибн Абдуласад Махзуми. Те са млечни братя на Мухаммед.

Когато се родил Пратеникът на Аллах, Абу Лахаб с радост я освободил, но по-късно, призван да приеме исляма¹⁷, той станал един от най-непримиримите негови врагове.

Сред племето на рода Саад

Арабите имали обичай да търсят сред бедуините¹⁸ кърмачки за младенците си, за да ги изолират от болестите в градовете, да укрепнат физически и от люлката да овладеят до съвършенство арабския език.

По волята на Аллах жени от рода Саад ибн Бакр ибн Хауазан търсели кърмачета; предложили им Пророка. Те обаче отказали да го кърмят, защото е сирак¹⁹. Ала една от жените – Халима бинт Абу Зуайб – не намерила кърмаче и взела Мухаммед (с.а.с). Чрез него спечелила благоположение, за което другите ѝ завидвали.

Името на Абу Зуайб, бащата на Халима, е Абдуллах ибн Харис, а на мъжа ѝ – Харис ибн Абдулузза. И двамата били от рода Саад ибн Бакр ибн Хауазан. Децата на Харис ибн Абдулузза са млечни братя и сестри на Пророка. Това са Абдуллах, Аниса и Джудам, известна повече с прозвището си Шайма. За Пророка се е грижела тя.

Благодатта в дома на дойката

По времето, когато Пророка живял в този дом, благодат се сипела върху цялото семейство. За тази благодат се разказва следното. Халима пристигнала в Мекка в дни на голяма суша и глад. Водела магарица, която поради немощ и слабост била най-бавното животно в кervана; водела и камила, от чието виме не се процеждала и капчица мляко. А рожбата на дойката плачела и ревяла по цели нощи от глад. Нито детето можело да спи, нито оставяло родителите си да мигнат.

Отнесла Халима Пророка в шатрата и му подала гърдта си. Той започнал да суче – сукал на воля, докато се заситил. С него сукал и малкият син на дойката. И той се заситил. После и двамата заспали.

Съпругът на Халима отишъл при камилата и що да види? Вимето ѝ натежало от мляко. Издоил я и млякото стигнало да се нахранят и двамата с жена му. После спали спокойно през цялата нощ.

Тръгнали да се връщат в пустинята при рода Саад. Халима яхнала магарицата, а на ръце носела Пророка. А онази магарица така се забързала, че преварила целия керван и никое от магаретата не смогвало да я стигне.

Прибрали се у дома, в земите на рода Саад, а те били найбезплодните земи на Аллах. Ала заварили овцете си сити, охранени и с натежали от мляко вимета. Започнали да ги доят и да пият мляко до насита.

Двамата продължили да се радват на изобилните блага, пращани им от Аллах още две години, докато Халима отбила младенеца, който вече бил заякнал.

Престоят на Пророка при рода Саад след кърменето му

Всеки шест месеца Халима водела Мухаммед (с.а.с) при майка му и семейството му, после се връщали в пустинята при рода Саад. След като го отбила, тя го завела при майка му, но много искала да остане при нея заради благодатта и доброто, на които се радвала. Помолила майка му да го остави при нея, докато поотрасне. А майка му се страхувала за сина си, защото в Мекка върлувала чума, и затова се съгласила. Радостна, Халима се върнала с детето в дома си. Пророка останал при нея още около две години. После обаче се случило удивително събитие, изпълнило Халима и мъжа ѝ със страх, и те го върнали на майка му. Става дума за разтварянето на гърдата му.

Разтварянето на гърдата му

Анас ибн Малик, *Аллах да е доволен от него*, предава: Пратеника на Аллах си играел с децата. При него дошъл *Джибрил*. Хванал го, повалил го, разцепил гърдата му, изтръгнал сърцето му и извадил от него съсирек.

– Това е делът на Сатаната от теб – посочил той. Измил сърцето в златен съд с вода от кладенеца *Замзам*. После го върнал на предишното място, събрал и съединил гърдата му. Децата дотичали при майка му, тоест при дойката, и казали:

– Мухаммед (с.а.с) е убит.

Открили го с променен цвят на лицето.

Анас казвал:

– Виждал съм белега на гърдата му.

При нежната му майка

След тази случка Мухаммед (с.а.с) се върнал в Мекка. Останал там около две години при майка си и семейството. Тогава майка му го отвела в Медина, където били погребани баща му и вуйчовците му от рода на дядо му Ади ибн Наджжар. Придружавали ги Абдулмутталиб като неин опекун и слугинята му Умм Айман. Там останали един месец. По пътя на връщане болест повалила майка му, състоянието ѝ се влошавало и тя починала в местността Абуа, между Мекка и Медина, където е и погребана.

При любящия го дядо

Дядо му Абдулмутталиб се върнал с него в Мекка. Новата загуба съкрушила момчето. Дядо му обаче се отнасял към него с нежност, каквато не проявявал към нито едно

от децата си. Приемал на сериозно неговото предопределение и го предпочитал пред собствените си деца. Оказвал му изключително уважение, настанявал го на своята специална постеля, където не сядал никой друг, и го галел по главата. С радост наблюдавал какво прави и смятал, че го очаква велико бъдеще. След две години обаче починал. Тогава Мухаммед (с.а.с) бил на осем години, два месеца и десет дена.

При състрадателния му чичо

Тогава неговият чичо Абу Талиб, брат на баща му, го взел под опеката си. Отнасял се към него с изключително милосърдие и обич. Абу Талиб бил беден, ала Аллах го благословил и в малкото, което имал, та храната за един засищала цялото семейство. Пратеника се задоволявал с отреденото му от Аллах и е пример за непридирчивост и търпение.

Пътуването до Шам и монахът Бухайра

Абу Талиб искал да отиде с керваните на курайшите по търговски дела в Шам. Пратеника на Аллах, вече дванайсетгодишен (някои казват дванайсет години, два месеца и десет дена), се натъжил от тази раздяла, затова чичо му го взел със себе си. Керванът спрял близо до град Бусра²⁰ на възвишенията в Шам. Там ги посрещнал известен християнски монах – Бухайра. Обходил той целия керван и най-накрая спрял пред Пророка, хванал ръката му и казал:

– Това е Пратеника на Господа на световите. Аллах го провади като милост за световите.

Попитали го:

– Как разбра?

Той им отвърнал:

– След като се зададохте откъм Акаба²¹, не остана ни камък, ни дърво да не падне в дълбок поклон. Те се покланят единствено на пророк. А аз го познах по печата на пророчеството, който е като ябълка и се намира под плешката му. За него съм чел в нашите писания.

Бухайра ги уважил с гостоприемството си и помолил Абу Талиб да не продължават към Шам, а да върне Мухаммед (с.а.с), защото се страхувал, че ще ги нападнат юдеите и византийците. Абу Талиб върнал Мухаммед (с.а.с) в Мекка.

Светотатствената война

Когато Пророка станал на дваайсет години, на тържището в Указ²² избухнала война между племената курайш и кинана, от една страна, и племената кайс и айлан, от друга. Всички показали голямо безстрашие. И от двете страни паднали убити много мъже. После племената сключили примирие, за да преброят убитите. Който имал повече убити, щял да получи по-голяма кръвнина. Войната свършила, а враждата и злото между племената били изличени.

Във войната участие взел и Пратеника на Аллах. Той подавал на чичовците си стрели, по-точно подготвял им стрелите за стрелба.

Тази война е наречена „светотатствена“, защото нарушила светостта на свещената територия на Мекка и сраженията се водили през месец на забрана. По време на светотатствената война имало четири битки по – една на година. Споменатата е последната. Другите три завършили след незначителни спречквания и кавги. Само в четвъртата паднали жертви.

Споразумение за добродетелност (хилф ал-фудул)

След тази война през месец зу-л-каада пет рода от племето курайш сключили споразумение. Това са родовете Хашим, Мутталиб, Асад, Зухра и Тайм.

Причината е следната – търговец от Забайд пристигнал в Мекка със стока. Ас ибн Уайл Сахми я изкупил, но го ощетил при плащането. Човекът помолил за помощ към рода Абдуддар, рода Махзум, рода Джамах, рода Сахм и рода Ади. Те обаче не му обърнали внимание. Тогава той се качил на планината Абу Кубайс²³ и в стихове описал проявената към него несправедливост, призовавайки извършителя да му даде каквото му се полага. С това се заел Зубайр ибн Абдулмутталиб. Събрал гореспоменатите родове в дома на Абдуллах ибн Джудан, глава на рода Тайм. Сключили съюз и се споразумели никой в Мекка да не става жертва на несправедливост – независимо дали е местен жител, или не. В противен случай всички те ще застанат на негова страна, докато не се поправи сторената му несправедливост. После отишли при Ас ибн Уайл Сахми, взели от него полагаемото се на търговеца от Забайд и му го изплатили.

Пратеникът на Аллах присъствал при сключването на това споразумение заедно с чичовците си. По-късно, след като Аллах му оказал честта да бъде Негов пратеник, той разказвал: *„В дома на Абдуллах ибн Джадан бях свидетел как се сключи споразумение, на което се зарадвах повече, отколкото ако бях собственик на червени камили²⁴. Ако ме поканят да участвам в него и сега, по времето на исляма, пак щях да се съглася.“*

Време, прекарано в труд

Известно е, че Пророка е роден сирак и е израснал под опеката на дядо си, а след това – и на чичо си. От баща си не наследил нищо, което да го направи богат. Достигайки възрастта, когато – според обичая – трябвало да се захване с работа, започнал да пасе овцете заедно с млечните си братя от рода Саад. Завърнал се вече в Мекка, продължил да пасе овцете на хората от своя род срещу няколко гроша, стойността на които днес се равнява на десет рияла. Като дете той пасял овцете, както всички пророци преди. Веднъж, след като Аллах вече го почел за Свой пророк, казал:

– Няма Пророк, който да не е бил пастир.

През юношеството си Мухаммед (с.а.с) вероятно се е занимавал с търговия. Цитират се източници, че търгувал заедно със Саиб ибн Абу Саиб. Бил му добър съдружник – не си съперничели и не се съмнявали един в друг.

Известно е, че в делата си Пророка бил изключително честен, правдив и добродетелен. Такъв е бил във всички области на живота. Затова получил прозвището „Доверения“ (Амин).

Пътуването до Шам и търговията му с парите на Хадиджа

Хадиджа, дъщерята на Хуайлид, Аллах да е доволен от нея, била една от най-благородните и заможни жени в племето курайш. Давала на търговци пари да търгуват срещу част от печалбата. Чула Хадиджа за Мухаммед (с.а.с) и му предложила да отиде в Шам да търгува. Дала му повече, отколкото давала на другите.

Пратеника на Аллах заминал с нейния слуга Майсара. Търгувал в Шам и изкарал голяма печалба. Извлякъл чрез парите ѝ непостигана дотогава благодат. После се прибрал в Мекка и върнал доверените му пари.

Бракът му с Хадиджа

Когато видяла върнатите пари и голямата печалба, на Хадиджа ѝ секнал дъхът. Майсара ѝ разказал за благородните качества и прекрасния характер на Мухаммед (с.а.с). Казал ѝ и за някои чудеса. Например как в жегата два ангела пазели сянка на Мухаммед (с.а.с). Хадиджа оценила неговите качества и го харесала. Изпратила своя приятелка да му предаде, че желае да се омъжи²⁵ за него. Мухаммед е се съгласил и съобщил на чичовците си. Те я поискали за негова жена от чичо ѝ Амру ибн Асад, който ги оженил в присъствието на рода Хашим и първенците на курайшите. За сватбен дар били определени дваисет млади камили. Според някои камилите били шест.

Сватбената реч произнесъл чичото на Мухаммед (с.а.с) – Абу Талиб. Той възхвалил Аллах и Му благодарил, после разказал за благородното потекло и заслугите на племенника си, след което припомнил съдържанието на договора и обявил сватбения дар.

Сватбата се състояла два месеца и няколко дни след връщането на Мухаммед (с.а.с) от Шам. Тогава той бил на дваисет и пет години, а Хадиджа – най-вероятно на четирийсет. Говори се, че била на двадесет и осем; твърдят се и други неща. Първо била омъжена за Атик ибн Аиз Махзуми, но останала вдовица. После за нея се оженил Абу Хала ат-Тайми, който – след като я оставил с един син – също починал. След неговата смърт мнозина видни вождове на курайшите искали да се оженят за нея, но тя отказвала, докато не харесала Мухаммед (с.а.с) и се омъжила за него. Била щастлива с него и всички се радвали на това щастие.

Хадиджа е първата съпруга на Мухаммед. До смъртта ѝ не се е женил за друга. Всичките му деца са от нея, с изключение на Ибрахим, чиято майка Мария е от копитите.

Деца на Пророка от Хадиджа

Те били Касим, Зайнаб, Рукийя, Умм Кулсум, Фатима и Абдуллах. Говори се, че броят и старшинството им са други. Всичките му синове умрели малки. Дъщерите му обаче доживели времето, когато той станал Пророк, засвидетелствали исляма и също се преселили в Медина. С изключение на Фатима, Аллах да е доволен от нея, всички умрели преди него. Тя го надживяла с шест месеца.

Строителството на Дома²⁶ и разрешаване на възникналия спор

Когато Мухаммед е станал на трийсет и пет години, придошъл буен поток и разрушил стените на *Кааба*. Храмът едва се крепял, защото преди това бил поразен от пожар. Курайшите били принудени да го издигнат отново. За целта решили да харчат само пари, придобити по честен начин – да не използват *махр* на разпътна жена, нито полученото от лихварство²⁷, нито нечии нечестно спечелени пари. Не посмели да разрушат Храма, страхувайки се от наказанието на Аллах. Тогава Уалид ибн Мугира им казал:

– Аллах няма да погуби онези, които поправят.

И започнал да руши. Останалите го последвали и стигнали до основите, положени от Ибрахим.

После се захванали със строежа. На всяко племе била отредена част от него. Дори *ашрафите* носели камъни на раменете си. Сред тях били Пратеника на Аллах и чичо му Аббас. Възложили строежа на един византиец на име Бакум²⁸. Парите обаче не стигнали да завършат напълно строежа върху основите, положени от Ибрахим. От северната страна останала част около шест лакътя²⁹, върху която построили малка стена като знак, че е част от *Кааба* (тя стои така и до днес). Тази част е известна като *хиджр* или *хатим*.

Когато строителите стигнали до мястото на Черния камък³⁰, всеки от вождовете поискал нему да се падне честта да го положи на мястото му. Избухнала свада. Продължила четири-пет дена и едва не се превърнала в кръвопролитие върху свещената територия. Но Абу Умайя ибн Мугира Махзуми, най-възрастният сред курайшите, мъдро изгладил спора. Предложил това да е първият, който дойде до портата на джамията. Всички се съгласили и приели.

След това решение Аллах отредил пръв да влезе в джамията³¹ Неговият пратеник. Когато останалите го видели, извикали радостно:

– Това е Довереният. Доволни сме, че е Мухаммед (с.а.с).

Той отишъл при тях и му съобщили новината. Тогава взел един плащ, поставил в него Черния камък и заповядал всички да хванат плаща отстрани и да го вдигнат. Понесли Черния камък. Когато стигнали мястото, Пророка го пренесъл на ръце и го поставил точно където трябва. Всички останали доволни от това благоразумно решение.

Черният камък се намира на височина метър и половина над павираната пътека, по която се извършва *тауаф* на Храма. Повдигнали вратата на около два метра, за да влиза само който е допуснат. Стените имали височина осемнайсет лакътя – двойно повече от преди. Във вътрешността на *Кааба* построили шест колони в две редици и ги покрили на височина петнайсет лакътя. Преди това Храмът бил без покрив и без колони.

Животът на Мухаммед (с.а.с) преди мисията

Мухаммед (с.а.с) пораснал като здраво, разумно, силно и много добродетелно момче. Когато възмъжал, олицетворявал всички достойни за похвала качества, имал благороден характер; бил висш пример за точна мисъл и верен поглед; идеал за добродетелност и висок морал, отличавал се с честност, благонадеждност, мъжество, смелост, справедливост, мъдрост, целомъдрие, аскетизъм, умереност, благост, търпение, признателност, свенливост, лоялност, скромност и сърдечност.

Нямал равен на себе си в добрината и милостта си, как казва чичо му Абу Талиб:

Облаците пият от лика му чистота

Той е за сирака благодетел

и закрилник за вдовицата сама.

Бил привързан към роднините, готов да поеме бремето от плещите на хората. Помагал на всеки, останал без препитание, докато не започнел да припечелва нещо. Бил гостоприемен и помагал на изпадналия в беда.

Аллах го обграждал с грижи и защита, вдъхвал му ненавист към суеверията и злото, които витаели сред племето му. Той не присъствал на празниците, посветени на идолите, нито на езическите тържества. Не хапвал от принасяното в жертва на идолите или на други вместо на Аллах. Не търпял да слуша някой да се кълне в *Лат* и *Уzza* или да се приближава до тях.

Въобще не пиел вино и не присъствал на веселбите. Стоял надалеч от увеселенията, вечеринките и съборите, където се срещали младежите и влюбените от Мекка.

Пророчеството и призивът към исляма

Начало на пророчеството и предвестници на щастието

Пропастта в мисленето и действията между Мухаммед (с.а.с) и хората от племето му ставала все по-голяма. Той започнал да се тревожи, виждайки ги да тънат в разпуснатост и поквара. Желаел да се изолира от тях, да се усамоти с мислите си как да ги избави от нещастieto и гибелта.

С годините безпокойството му се засилвало, а желанието за уединение ставало все по-голямо. Сякаш нещо го теглело към усамотение и отдаване на себе си. Започнал да се уединява в пещерата Хира³². Там се прекланял на Аллах и по този начин продължавал религията на Ибрахим, мир нему. Правил го всяка година по един месец – през *Рамадан*. През първото утро на новия месец се отправял към Мекка, извършвал *тауаф* на *Кааба* и се прибирал вкъщи. Това се повторило три години.

Когато Пророка навършил четирийсет години, възрастта на зрелостта – повечето Божии пратеници, отредени за посланици, са на тази възраст, – започнали да се появяват първите призиви на пророчеството и предвестниците на щастието.

Явявали му се видения, които се случвали така, както ги виждал. Виждал светлина и чувал глас. Мухаммед (с.а.с) казал:

– Зная един камък в Мекка, който ме поздравяваше преди известяването ми за пророчество.

Начало на пророчеството и низпославане на откровението

Когато бил на четирийсет и една години, Мухаммед (с.а.с) отново се оттеглил през месец *рамадан* в пещерата на Хира. Споменавал Аллах и му служил. *Джибрил*, мир нему, дошъл с вестта за пророчеството и откровението. Да чуем как Айша, Аллах да е доволен от нея, разказва тази история в подробности:

„Първото откровение се яви на Пратеника на Аллах като истинско видение в съня му. Виденията го спохождаха така ясно, както ясно пуква зората. После предпочиташе да се уединява и да се усамотява в пещерата Хира и дни и нощи оставаше да се занимава с благочестиви дела – тоест да служи на Аллах – преди отново да се върне при семейството. За целта се запасяваше с необходимото. После се връщаше при Хадиджа и пак се запасяваше, докато в пещерата Хира го споходи истината. При него дошъл Ангела и му казал:

– Чети!

– Не мога да чета – отвърнал той. – Сграбчи ме – разказва Пророка, – притисна ме, докато останах без сили, после ме пусна и повтори:

– Чети!

– Не мога да чета – отвърнах аз. – Пак ме сграбчи, притисна ме отново, докато останах без сили, пак ме пусна и каза:

– Чети!

Отвърнах:

– Не мога да чета. – Хвана ме, притисна ме за трети път, после ме пусна и каза:

– Чети в името на твоя Господ, Който сътвори – сътвори човека от съсирек! Чети! Твоят Господ е Най-щедрият, Онзи, Който научи чрез калема, научи човека на онова, което не е знаел. (96:1–5)

След това Пророка на Аллах се върнал вкъщи и целият треперел. Влязъл при съпругата си Хадиджа бинт Хуайлид, Аллах да е доволен от нея, и извикал: „Загърнете ме, загърнете ме!“

Загърнали го; ужасът му отминал и той казал на Хадиджа:

– Страхувах се за себе си.

А тя му отвърнала:

– Не, кълна се в Аллах! Аллах никога няма да те изостави. Поддържаш роднинските връзки, жертваш се за другите, подкрепяш, почиташ гости, защитаваш имащия право. После Хадиджа го завела при Уарака ибн Науфал ибн Асад ибн Абд Узза –

неин братовчед по бащина линия. През Джахилията³³ приел християнството, пишел на староеврейски и преписвал от Евангелието. Уарака бил възрастен и спял.

Хадиджа му рекла:

– Братовчеде! Чуи какво ще ти каже синът на твоя брат!

Уарака попитал Мухаммед (с.а.с):

– Сине на брат ми, какво видя?

Пратеника на Аллах му разказал какво е видял. Тогава Уарака му рекъл:

– Това е законът, който Аллах низпосла на Муса. О, де да бях по-силен и по-млад! Де да можех да поживея повече, защото твоят народ ще те прогони.

Пратеника на Аллах се учудил:

– Ще ме прогонят ли?

А Уарака му отвърнал:

– Да! Досега не е идвал човек, който да донесе онова, което ти донесе, и да не го смятат за враг. Ако доживеех до този твой ден, щях да бъда на твоя страна и да те подкрепя.

Не след дълго Уарака починал. Откровението било прекъснато.

Пророчеството и история на първото откровение

Сега ще разкажем кога Мухаммед започва мисията си на Пророк и кога за първи път на Пророка било низпослано откровението. Случило се през месец рамадан в нощта на Предопределението. Всевишният Аллах³⁴ казал: **„Рамадан е месецът, през който е низпослан Коранът“** (2:185). Казал е също: **„Ние го низпослахме в нощта на Могъществото (Предопределението)“** (97:1). Според достоверните хадиси това е било през нощта на понеделник преди зазоряване.

И понеже нощта на Предопределението се пада през нечетните дати от последните десет нощи на месец *рамадан*, научно е доказано, че денят е понеделник от месец *рамадан* на въпросната година – двайсет и първият ден. Следователно мисията на пророчеството Мухаммед (с.а.с) започва през двайсет и първата нощ на месец *рамадан* през четирийсет и първата година от рождението му. Датата съответства на 10 август 610 г. след Хр. Тогава Мухаммед (с.а.с) бил на четирийсет години, шест месеца и дванайсет дена по лунния календар. По слънчевия календар възрастта му съответства на трийсет и девет години, три месеца и двайсет и два дена. По слънчевия календар мисията му започва в началото на четирийсетата му годишнина.

Прекъсване на откровението и възобновяването му

След първото низпославане в пещерата на планината Хира откровението прекъснало за известно време. Пратеника на Аллах изпаднал в голямо униние и тъга. Ала прекъсването било полезно, защото тогава той спрял да се страхува, укрепнал за делото си и се подготвил да понесе отново подобно нещо; то породило у него копнеж и очакване. И той започнал да очаква откровението да му се яви втори път.

След посещението при Уарака ибн Науфал Пророка се върнал в Хира, за да продължи уединението си в пещерата. Останал тук до края на месец *рамадан*. Месецът изтекъл, усамотението му приключило и на сутринта в началото на месец *шаууал* слязъл от планината, за да се върне в Мекка, както правел обикновено.

Пророка разказвал:

– Когато навлязох в долината, тоест озовах се по средата, чух вик. Погледнах надясно и не видях нищо, погледнах наляво и не видях нищо, погледнах пред себе си и не видях нищо, погледнах зад себе си и не видях нищо. Повдигнах глава и видях как ангел от Хира идва към мен, седнал върху трон между небето и земята. Разтреперих се от ужас при тази гледка и паднах на земята. После отидох при Хадиджа и извиках: „Загърнете ме, загърнете ме, завийте ме и ме облейте със студена вода.“ Завиха ме и ме обляха със студена вода. Тогава ми бяха низпослани знаменията: **„О, ти, който се обвиваш [в своите одежди], стани и предупреждавай, и твоя Господ възвеличавай, и дрехите си почиствай, и скверността отбягвай“** (74:1–5).

Това се случило, преди молитвата да стане задължителна. После откровението продължило.

Тези знамения³⁵ са началото пророчеството му. Низпослани са по-късно от знаменията, които го обявяват за Пророк, и идват, когато откровението започва отново. Те съдържат два вида отговорности и съобщават какво да се прави:

Първото му задължение е да възвестява и предупреждава. Това се съдържа в думите на Всевишния **„Стани и предупреждавай!“** (74:2) Значението им е да предупреждава хората за мъчението на Аллах, ако не се отвърнат от заблудата, от отклонението от пътя и не спрат да се прекланят пред други освен пред Всевишния Аллах, ако Го съдружават в същност и качества, в правото и действия.

Второто задължение е да прилага повелите на Преславния и Всевишен Аллах, да се придържа към тях, за да заслужи милостта на Аллах и да стане пример за онзи, който вярва в Него. Това проличава от следващите знамения: *И твоя Господ възвеличавай*, което значи, да се възвеличава и почита само Аллах и да не Го съдружава с нищо. Словата *Му и дрехите си почиствай* ясно показват, че дрехите и тялото трябва да са чисти, защото не е редно който възвеличава Аллах и стои пред Него да не е чист. Словата *Му И скверността отбягвай* означават да се страни от онова, което предизвиква гнева на Аллах и Неговото мъчение. Това ще стане чрез покорство и отхвърляне на неподчинението. Словата на Аллах: *„И давайки, не се стреми да получиш в повече“* означават да не вършиш добро в стремеж за още по-добро в този свят.

Последното знамение известява, че когато Мухаммед (с.а.с) отхвърли вярванията им, неговият народ ще му причини страдания. Затова е повелено: **„И в името на твоя Господ бъди търпелив!“** (74:7)

Призивът

След низпославането на тези знамения Пратеника на Аллах започнал да призовава към Преславния и Всевишен Аллах. Хората от неговия народ били груби; нямали религия, а се прекланяли пред идоли и кумири. Оправдавали се, че правят онова, което са правели и дедите им, липсвали им нрави – следвали само славата и гордостта; за решаване на споровете виждали един начин – да се хванат за меча. Аллах избрал Мухаммед (с.а.с) да започне да призовава тайно и да се обръща само към онзи, когото познава като добър човек, който обича истината, да може сигурно

да разчита на него и да му се доверява; и преди другите да започне с хората от своето семейство, роднините и приятелите си.

Първите мюсюлмани

Когато Мухаммед (с.а.с) отправил своя призив, първи му повярвали хората, на които Всевишният Аллах бил отредил да бъдат предводители към щастие и добро.

1. Първа била съпругата му и майка на вярващите Хадиджа бинт Хуайлид, Аллах да е доволен от нея. Тя го познавала отблизо и станала свидетел на предзнаменованията на пророчеството му. Хадиджа очаквала Пратеника на Аллах да се превърне в Пророк на тази *умма*. Разговорът с Уарака напълно я убедил, че в пещерата на Хира свише се е явил *Джибрил*, мир нему, и че е донесъл със себе си откровението за мисията на Пророк. Освен това със собствените си очи видяла какво се случило с Мухаммед (с.а.с) при низпославането на първите знамения от *сура „Обвиващият се“*. Затова е естествено тя да е първата от вярващите.

2. Пророка побързал да отиде при скъпия си приятел Абу Бакр Всеправдивия, Аллах да е доволен от него, за да му съобщи, че Аллах го е удостоил да бъде Пророк и Пратеник. После го призовал към вяра в Аллах. И Абу Бакр засвидетелствал³⁶ без колебание и объркване. Той безспорно е първият вярващ сред мъжете. Бил с две години по-малък от Мухаммед (с.а.с), негов отколенешен другар и знаел всичките му съкровени и явни желания. Вярата на Абу Бакр е най-справедливият свидетел за лоялността му към Пратеника на Аллах.

3. От първите, повярвали в него, бил Али ибн Абу Талиб, Аллах да е доволен от него. Мухаммед (с.а.с) бил негов настойник. Али живеел в дома му, Пратеника на Аллах го хранил, поил го и се грижил за него, защото глад сполетял курайшите. Абу Талиб имал много деца и обеднял, затова Аббас се грижил за сина му Джаафар, а Пророка – за Али. За Мухаммед (с.а.с) Али бил като роден син. Когато Пратеника получил откровението за мисията на Пророк, Али вече бил пълнолетен. Според други бил на десет години. Следвал Пророка във всичките му дела; когато го призовал да приеме исляма, веднага приел. Той е първият младеж, който му повярвал.

4. Сред първите, отзовали се на ислямския призив, бил и освободеният му роб Зайд ибн Хариса ибн Шарахил Калби. През Джахилията го пленили и продали. Купил го Хаким ибн Хизам, после го подарил на леля си Хадиджа. Тя пък го подарила на Мухаммед (с.а.с). Бащата и чичото на Зайд научили за това, дошли при Пратеника на Аллах и помолили за благоволенieto да го откупят. Пратеника на Аллах повикал Зайд и му казал да избира: или да си тръгне с баща си и чичо си, или да остане при него. Зайд го предпочел пред роднините си. Тогава Пратеника на Аллах отишъл при големците на курайшите и казал:

– Засвидетелствайте, че това е мой син; той ще бъде мой наследник, а аз негов.

Това се случило, преди Мухаммед (с.а.с) да стане Пророк. Затова до установяването на исляма той се казвал Зайд ибн Мухаммед (Зайд, син на Мухаммед). Осиновяването обаче било отменено и той се наричал Зайд ибн Хариса.

И четиримата приели исляма в един ден – деня, когато на Пратеника на Аллах му било повелено да предупреждава и той започнал да призовава към Аллах. За всеки от четиримата се казва, че именно той пръв е приел исляма.

След това Абу Бакр, Аллах да е доволен от него, започнал да призовава активно към Аллах и станал най-верният помощник на Пратеника на Аллах в неговата мисията. Абу Бакр бил добродетелен, дружелюбен и обичан, благороден, щедър, великодушен

и достоен. Просвещавал хората относно родословието и историята на арабите. От неговото племе му подражавали заради благия му характер и добрините му, заради знанията и благородството му, заради успешната му търговия и щедрост, заради отношението му към другите. Той призовавал към исляма всеки свой съплеменник, който се отличавал с добрина и в когото имал доверие. На този призив откликнали мнозина знатни люде начело с Осман ибн Аффан Умауи, Зубайр ибн Ауам Асади, Абдуррахман ибн Ауф Зухри, Саад ибн Абу Уаккас Зухри, Талха ибн Убайдуллах Тайми. Абу Бакр, Аллах да е доволен от него, им разяснил какво е ислямът, завел ги при Пророка и всички станали мюсюлмани.

Последвали ги Абу Убайда Амир ибн Джаррах, който стоял начело на тази група, Абу Салама ибн Абдулсад и жена му Умм Салама, Аркам ибн Абу Аркам, Осман ибн Мазун и двамата му братя Кудам и Абдуллах, синове на Мазун, Убайда ибн Харис ибн Мутталиб ибн Абдуманаф, Саид ибн Зайд ибн Амр ибн Нафил и жена му Фатима бинт Хаттаб, сестра на Омар ибн Хаттаб, Хаббаб ибн Арат, Джаафар ибн Абу Талиб и жена му Асма бинт Умайс, Халид ибн Саид ибн Ас, жена му Амина бинт Халаф и брат му Амр ибн Саид ибн Ас, Хатиб ибн Харис, жена му Фатима бинт Муджаллал, брат му Хуттаб ибн Харис с жена си Факиха бинт Ясар, другият му брат Муаммар ибн Харис, Мутталиб ибн Азхар и жена му Рамла бинт Абу Ауф, Нуайм ибн Абдуллах ибн Асид Нуххам. Всички те са от различни родове и колена на племето курайш.

Сред първите мюсюлмани извън курайшите били Абдуллах ибн Масуд Хазли, Масуд ибн Рабаи Кари, Абдуллах ибн Джахш и брат му Абу Ахмад ибн Джахш, Сухайб ибн Синан Руми, Аммар ибн Ясир Унси, баща му Ясир, майка му Сумайя, както и Амир ибн Фухайра.

Сред първите жени, приели исляма, освен вече споменатите са Умм Айман Барака Хабашийя – някогашната бавачка на Пратеника на Аллах и негова освободена робиня; Умм Фадл Лубаба Кубра, дъщеря на Харис Хилалия, съпруга на Аббас ибн Абдулмутталиб, и Асма, дъщеря на Абу Бакр, Всеправдивия, Аллах да е доволен от него.

Тези хора, приели исляма, са известни като „първите *предшественици*“.

Научните изследвания показват, че „първите предшественици“ са около сто и трийсет сподвижници на Пророка. Не се знае със сигурност обаче дали всички са приели исляма, преди Мухаммед (с.а.с) да започне открито да проповядва, или след това.

Служенето на вярващите и просвещаването им във вярата

След началото на сура „Ал-Муддассир“ (74) откровението продължило. Казва се, че след тази сура първо била низпослана сура „Ал-Фатиха“³⁷ (1). Тя съчетава възхвалата на Аллах и зова; съдържа всички важни цели на Свещения Коран и исляма; указва, че първото от служението, което Пророка повелява, е молитвата³⁸. Молитвата включвала два *ракат* сутрин и два – вечер. Това е низпослано от *Джибрил* и той научил Пророка как да прави обредното обмиване и как да извършва молитва (*салат*).

Чистотата (*ат-тахара*) е отличителен белег на вярващите. Обмиването е условие за молитвата. Сура „Ал-Фатиха“ е основа на молитвата. Източници на молитвата са възхвалата и прославата³⁹ на Аллах. Молитвата била служение, което вярващите спазвали и изпълнявали далеч от хорските погледи скрито по безлюдни места.

Не е известно през първите дни на исляма те да са имали други служения, повели и указания. Единствено откровението им е разяснявало всички страни на единобожието и е разпалвало желанието им да пречистят душите си, подтикнувало ги е към морални добродетели, описвало им е Рая и Ада, поучавало ги е с красноречиви наставления, които разтварят гърдите и хранят душите.

Пророка ги пречиствал и ги учил на Книгата и на мъдростта, подбуждал ги към състояние на сърдечна и морална чистота, към духовни добродетели, към искрени отношения. С една дума – извел ги от мрака към светлината. Водил ги по Правия път, възпитавал ги да се придържат към религията на Аллах, т.е. да се привържат за вѣжето на Аллах⁴⁰, да бъдат непоколебими към повелите на Аллах и благочестиво да ги спазват.

Така изминали три години. Призивът все още се отправял само към отделни хора. Пророка не говорел публично по събрания и срещи. И въпреки това курайшите научили за него. Някои се отнасяли отрицателно и се настроили враждебно към част от вярващите, но, общо взето, не им обръщали внимание, защото Пратеника на Аллах не говорел срещу божествата им.

Начало на явния призив

Призив към най-близките роднини

Три години Пратеника на Аллах отправял своя призив към отделни хора и установил, че в него внимателно се вслушват и праведници от самите курайши, и от други племена; че този призив открива пътищата за тях. Тогава възникнала възможност да се обяви публично низпосланото от Всевишния Аллах на Неговия пратеник:

„Предупреди и най-близките си роднини, и спусни крилото си над вярващите, които те последват! А ако ти се противят, кажи: „Далеч съм от онова, което вършите“ (26: 214–216). Пророка събрал най-близките си роднини от рода Хашим и неколцина от рода Мутталиб и след като възхвалил Аллах и изрекъл свидетелството, казал:

– Знайте, че този, на когото му е дадено предводителство, не изрича лъжа. Кълна се, че няма друг бог освен Аллах! Аз съм Пратеник на Аллах както при вас, така и при хората изобщо. Кълна се в Аллах: вие ще умрете, както се унасяте в сън, и ще бъдете възкресени, както се събуждате от сън; ще ви бъде потърсена сметка за това, което правите, и ще бъдете възнаградени за доброто с добро и за злото – със зло. Последствието е вечен Рай⁴¹ или вечен Огън⁴².

Хората приели кротко неговия призив помежду си, само чичо му Абу Лахаб извикал:

– Хванете го, преди всички араби да се съберат срещу него. Ако го оставите, ще се унижите. Ако го защитите, ще бъдете убити.

Тогава Абу Талиб казал:

– Кълна се в Аллах, ще го защитаваме, докато сме живи! – И добавил:

– Прави каквото ти е повелено. Кълна се в Аллах, ще продължавам да те пазя и защитавам, но не съм готов да се разделя с религията на Абдулмутталиб.

На възвишението Сафа⁴³

В това време били низпослани думите на Всевишния: „**Извести онова, което ти бе повелено, и се отдръпни от съдружаващите!**“ (15:94). Същия ден Пратеника на Аллах се изкачил на възвишението Сафа и високо извикал : О, Сабаха! С тази дума курайшите предупреждавали за предстоящо нападение или известявали, че ще се случи нещо велико.

После започнал да се обръща към родовете на племето курайш и да ги призовава род по род:

– О, синове на Фахр! О, синове на Ади! О, синове на еди кой си! О, синове на Абдуманаф! О, синове на Абдулмутталиб!

Курайшите го чули и попитали:

– Кой вика така?

Отвърнал им:

– Мухаммед (с.а.с).

Хората побързали да отидат при него. Който не можел, изпращал някого, за да види какво става.

Когато се събрали, Мухаммед (с.а.с) попитал:

– Как мислите? Ако ви кажа, че в долината в подножието на планината има конници, които искат да ви нападнат, ще ми повярвате ли?

Отвърнали му:

– Да. Досега не си ни лъгал. Досега си ни казвал само истината.

Тогава продължил:

– Предупреждавам за огромното мъчение, което наистина ще се случи. Ние тук сме като човека, който вижда врага и се втурва да предупреди народа си.

След това ги призовал да свидетелстват, че няма друг Бог освен Аллах и че Мухаммед (с.а.с) е Пратеника на Аллах. Обяснил им, че това слово е същността за този свят и спасение за отвъдния. Предупредил ги и им оповестил, че Аллах ще ги накаже, ако продължат да Го съдружават, ако не повярват в онова, което Аллах му е низпослал, и че макар той да е Негов пратеник, няма да ги спаси от наказанието и с нищо не може да ги избави от Аллах.

Известил всички за това предупреждение, после го повторил поотделно за всеки род:

– О, курайши! Изкупете душите си от Аллах! Спасете се от Огъня, защото аз нито мога да ви навредя, нито да ви бъда от полза и с нищо не мога да ви избавя от Аллах.

О, синове на Кааб ибн Луай! Спасете се от Огъня, защото аз нито мога да ви навредя, нито да ви бъда от полза!

О, синове на Мурра ибн Кааб! Спасете се от Огъня!

О, вие от синовете на Касай! Спасете се от Огъня, защото аз нито мога да ви навредя, нито да ви бъда от полза.

О, синове на Абдушамс! Спасете се от Огъня!

О, синове на Абдуманаф! Спасете се от Огъня, защото аз нито мога да ви навредя, нито да ви бъда от полза.

О, синове на Хашим! Спасете се от Огъня!

О, синове на Абдулмуталлиб! Спасете се от Огъня, защото аз нито мога да ви навредя, нито да ви бъда от полза и с нищо не мога да ви избавя от Аллах. Искайте от мен колкото искате от това, което притежавам, но не мога да ви спася от мъчението на Аллах.

О, Аббас ибн Абдулмуталлиб! И теб с нищо не мога да те избавя от Аллах.

О, Сафийя, дъщеря на Абдулмуталлиб! Ти си леля на Пратеника на Аллах! И теб с нищо не мога да те избавя от Аллах.

О, Фатима, дъщеря на Мухаммед (с.а.с), Пратеника на Аллах! Искай от мен колкото пожелаеш от имота, който имам, но с нищо не мога да те избавя от Аллах. С нищо не мога да ви избавя, освен да потвърдя кръвната си връзка с вас.

Когато свършил с това обръщение, хората се разотишли. Не се споменава дали са възразили, или подкрепили чутото. Съобщава се единствено, че Абу Лахаб се отнесъл зле с Пророка, като казал:

– С теб ли ще си губим деня. Затова ли ни събра?

Тогав е низпослано знамението **„Да се погубят двете ръце на Абу Лахаб! И той да се погуби!“** (111:1)

Обикновените курайши били обзети от почуда и удивление. Предупреждението ги изненадало и не могли да решат каква позиция да заемат. След като се върнали по домовете си, когато се успокоили и дошли на себе си, възгордели се и се отнесли към призива и предупреждението с пренебрежение и насмешка. Минел ли Пророка край насъбрали се хора, те му се подигравали:

– Това ли е онзи, дето Аллах го проводил за пратеник? Това ли е синът на Абу Кабша? Той ли носи вести от Небето?

И други подобни.

Абу Кабша е един от прадедите на Пророка по майчина линия. Изповядвал религия, различна от тази на курайшите – бил избрал християнството. Затова, когато Пророка призовавал хората да приемат религия, различна от тяхната, те го оприличавали на Абу Кабша. Така изразявали своя упрек и презрение и го обругавали.

Пророка продължил да призовава към исляма. Правел го открито по събиранията на курайшите, рецитирал им Книгата на Аллах и ги зовял към онова, към което призовавали пратениците: **„О, народе мой, служете на Аллах! Нямайте друг бог освен Него“** (11:84). Започнал да извършва молитва пред очите им, молел се на всеослушание в двора на Кааба посред бял ден.

Някои приели призива му. Мнозина приели вярата в Аллах постепенно, един след друг. И така между мюсюлманите и техните роднини, които не приели исляма, се зародила ненавист и отчуждение.

Курайшите се съвещават как да предпазят поклонниците от призива.

Курайшите се отвращавали от всичко това; то им се струвало много лошо. А до началото на хадж оставали броени дни и те били дълбоко загрижени за поклонниците. Неколцина курайши се събрали и отишли при Уалид ибн Мугира, възрастен и уважаван човек. Той им казал:

– О, курайши! Сезонът на поклонничеството дойде и при вас ще пристигнат делегации от араби. Вече са чули историята с вашия съплеменник. За да нямате разногласие, уточнете общо мнение, та да не се опровергавате един друг.

– Ти кажи и ние ще го приемем – отвърнали те.

– Не, вие ще кажете. Хайде, слушам ви.

– Ще кажем, че е гадател.

Уалид рекъл:

– Не е гадател. Виждали сме гадатели. Не бръщолеви като тях, а и не говори в рими.

– Ще кажем, че е луд.

– Не е луд, виждали сме и познаваме лудостта. Не го мори лудост него. Свещеният Коран нито е негова фантазия, нито някакви подбуди.

– Ще кажем, че е поет.

– Не е поет. Познаваме цялата поезия с всякакви стихотворни стъпки⁴⁴: раджаз, хазадж, карид, макбуд, мабсут. Не, не е поет.

– Ще кажем, че е магьосник.

– Не е магьосник. Виждали сме и магьосници, и магии. Той нито прави магии, нито ги разваля.

– Тогава какво ще кажем?

Той им отвърнал:

– Кълна се в Аллах, думите му наистина са сладки и красиви. Коренът им е като фурмов ствол, а клоните им са като плодовете, които се берат. Каквото и да кажете от тези неща, ще се знае, че не е вярно. Най-добре е да кажете, че е магьосник, а думите му са магия, с която разделя човека от баща му, от брат му, от жена му и от рода му.

И така, те си тръгнали с това решение. После седнали да причакват поклонниците по пътя. Не минал човек край тях, без да го предупредят и да му разкажат за Мухаммед (с.а.с). По този начин хората научили за Пророка, преди да го видят и чуят.

Настъпили дните за поклонението *хадж* и Мухаммед (с.а.с) излязъл сред стеклите се поклонници в техните станове и чадъри и ги призовал към исляма. Обръщал се към тях с думите:

– Хора, кажете: Няма друг Бог освен Аллах, и ще сполучите!

А Абу Лахаб го следвал, изобличавал го в лъжа и го обиждал. Така по време на това поклонничество арабите узнали за делото на Пратеника на Аллах и неговото име се разнесло навсякъде по родните им места.

Всевъзможни начини за противопоставяне на призива

Сезонът за *хадж* свършил. Курайшите се върнали по домовете си и се успокоили. Смятали, че са преодолели затрудненията с Пратеника на Аллах, който зовял към единобожие. Разсъждавали и се допитвали помежду си, после измислили всевъзможни начини как да се противопоставят на този призив, за да го унищожат. Накратко ще споменем някои от тях.

Първо: Продължили да множат подигравките и насмешките

Целта им била да обезкуражат Пратеника на Аллах и мюсюлманите; да омаломощят духовните им сили. Обвинявали Пратеника на Аллах, че е омагьосан, че е полудял поет, че е гадател, споходен от сатаната, че е лъжец, магьосник, слабоумен дърдорко и други подобни нападки и клевети. А когато го видели да се задава, го гледали с ненавист и гняв, както е казал Всевишният Аллах: **„И едва не те сразяват с погледи неверниците, когато слушат Напомнянето, и казват „Той е луд“ (68:51). Среждали ли го, и му се присмивали: „Този ли приказва за вашите богове?“ (21:36)**

А когато виждали неговите сподвижници безсилни, питали: **„Тези ли измежду нас Аллах облагодетелства?“ (6:53),** но както е казал Всевишният Аллах: **„Онези, които престъпиха, се смееха на онези, които повярваха. И когато минаваха край тях, си смигваха. И когато се завръщаха при своите хора, те се завръщаха развеселени. И когато ги виждаха, казваха „Тези са заблудени“ (83:29–32).**

Все повече му се присмивали и подигравали, обиждали го и го вземали на подбив. Това дълбоко наранявало душата на Пророка, както е казал Всевишният Аллах : **„И знаем Ние, че сърцето ти се свива от техните думи“ (15:97).** След това Всевишният Аллах го подкрепил и му обяснил как да се справи с това притеснение: **„Но прославяй с възхвала твоя Господ и бъди от покланящите се! И служи на своя Господ, докато дойде при теб неизбежното!“ (15:98–99).** А преди това му обяснил в какво да търси утеха: **„Ние сме ти достатъчни срещу присмехулниците, които наред с Аллах приемат друг бог. Ала ще узнаят“ (15:95–99).** Известил го, че техните действия ще се превърнат в зло срещу тях: **„Подиграваха се и на пратеници преди теб, но онези, които им се присмиваха, ги връхлетя онова, на което се подиграваха“ (6:10, 21:41).**

Второ: Възпирали хората да слушат Пророка

Курайшите решили да предизвикват смут, да вдигат шум и да прогонват хората, щом видят Пророка да се готви да ги призове към Аллах; решили да не му оставят възможност да обяснява към какво призовава. Така се уговорили да правят. По този повод са думите на Всевишния Аллах: **„И казаха неверниците: „Не слушайте този Коран и вдигайте глъчка там [където го четат], за да надвиете вие!“** (41:26). Продължавали упорито и ожесточено да постъпват по този начин, затова Пророка успял за пръв път да чете от Свещения Коран пред събралото се множество чак през месец *рамадан* на петата година от низпославането на мисията. Това била сура „Ан-Наджм“ (53).

Чуели ли Пророка да чете Свещения Коран по време на молитва – най-често го четял в нощната си молитва, – започвали да ругаят Свещения Коран, Онзи, Който го низпослал и който го донесъл. Тогава Всевишният Аллах низпослал знамението: **„И не отслужвай гръмогласно своята молитва, нито я шепни, а потърси среден път в това!“** (17:110).

Надр ибн Харис заминал за *Хира*⁴⁵ и *Шам*. Там научил народни приказки за тамошните царе и принцове като Рустам и Исфандияр⁴⁶. Когато се върнал, започнал да устройва сбирки, на които ги разказвал, и така отклонявал хората да слушат Пророка. Чуел ли, че някъде са се събрали и там е и Пратеникът на Аллах, за да словослави Аллах, той събирал набързо хората и им разказвал приказки, а после питал:

– С какво Мухаммед (с.а.с) е по-добър разказвач от мен?

След това предприел и други мерки. Купил една робиня – певица. И щом чуел, че някой искал да приеме исляма, тутакси му я изпращал с поръчението:

– Нагости го, напой го и го потопи в развлечения! Това е по-добро от призивите на Мухаммед (с.а.с). По този повод Всевишният Аллах низпослал знамението: **„А някои от хората купуват слова за забавление, за да отклоняват в неведение от пътя на Аллах и да го взимат на присмех. За тях има унизително мъчение“** (31:6).

Трето: Предизвиквали съмнения и усилено разпространявали лъжливи слухове

Курайшите правили това много често и съвсем се усъвършенствали. Понякога твърдели, че Коранът представлява **объркани сънища** (12:44), тоест лъжливи сънища, които Мухаммед (с.а.с) виждал през нощта и рецитирал през деня. Друг път – че „сам си го е измислил“. Или – **че някакъв човек го обучава** (16:103). Казвали също, че **„това е само лъжа, която той си е измислил. И са му помогнали за нея други хора“** (25:4), тоест, че той и неговите другари са участвали в създаването на Свещения Коран: И казват **„Легенди на предците! Накарал е да му ги препишат и му се диктуват сутрин и вечер“** (25:5).

Понякога твърдели, че Мухаммед (с.а.с) е обзет от *джин* или от сатана, който му спуска Свещения Коран, както *джиновете* и сатаните слизат при гадателите. Отговорът на Всевишния Аллах за това е: **„Кажи „Да ви известя ли при кого слизат сатаните? Слизат при всеки клеветник, грешник“** (26:221–222). Тоест, слизат при лъжеца, нечестивеца, омърсения с грехове. „Никога не съм ви лъгал, никога не сте откривали в постъпките му нечестивост. Защо тогава казвате, че Коранът е спуснат от сатаната?“

Твърдели още, че Мухаммед (с.а.с) е обзет от някаква лудост. Представял си някакви идеи, след това ги обличал в красиви, изящни слова, както правят поетите; че е поет и словото му е поезия. Отговорът на Всевишния Аллах за това е: **„Поетите ги следват заблудените. Не виждаш ли, че бродят те из всяка долина? И говорят, каквото не правят“** (26:224–226). Нито една от тези три особености, с които се описват поетите, не е присъща на Пророка. Напротив, онези, които го следват, са хора уравновесени и праведни в религията си, в морала, делата, поведението и отношението си с другите. В делата им няма и следа от заблуда. Мухаммед (с.а.с) не бродел из долините, както бродели поетите, а призовавал към един Господ, към една религия и един път. Казвал само онова, което правел, и правел само онова, което казвал. Какво общо имал той с поезията и поетите? Къде били поезията и поетите в сравнение с него?

Четвърто: Разисквания и спорове

Три въпроса озадачавали езичниците. И върху тях се основавало различието им с мюсюлманите относно религията. Това са единобожието, посланието и възкресението след смъртта. Спорели и обсъждали помежду си тези въпроси.

Възкресението след смъртта ги карало да изпитват единствено учудване и удивление; смятали го невъзможно от гледна точка на разума и питали: **„Нима като умрем и станем пръст и кости, нима наистина ще бъдем възкресени? А нима и древните ни предци?“** (37:16–17). Твърдели също, че: **„Такова завръщане е невероятно“** (50:3). Казвали: **„Да ви посочим ли човек, който ще ви съобщи, че след като напълно бъдете разпилени, ще бъдете отново сътворени? Той лъжа ли за Аллах измисля, или пък е луд?“** (34:7–8).

Казвали:

– Умиращ, възкръсваш и после се сбиращ в едно.

О, майко на Амр, суеверие е то!

Аллах им отговорил по различни начини, чийто смисъл е, че хората са свидетели как на този свят угнетителят умира, без да е наказан за своя гнет; угнетеният умира, без да получи правото си от своя угнетител; праведният добротворец умира, преди да получи награда за добрината и праведността си; лошият умира, преди да е наказан за злините си. Ако след смъртта няма ден, в който хората отново ще бъдат съживени, за да се вземе от угнетителя и да се въздаде на угнетения, за да бъде награден праведникът добротворец и да бъде наказан лошият и нечестивият, за да се изравнят двете групи и да няма между тях разлика, то тогава угнетителят и лошият ще са по-щастливи от угнетения и от богобоязливия добротворец. А това е напълно неразбираемо и никак не е справедливо. И не може да се допусне, че Преславният Аллах ще построи системата на Своето творение върху подобен гнет и развала. Всевишният е казал: **„Нима отдадените на Аллах ще сторим да са като престъпниците? Какво ви е, така да отсъждате?“** (68:35–36). Казал е също: **„Нима онези, които вършат злини, смятат, че в живота им и в смъртта им ще ги сторим равни с онези, които вярват и вършат праведни дела? Колко лошо отсъждат!“** (45:21).

Колкото до това, че от гледна точка на разума е невъзможно, отговорът е: **„Вие ли сте по-трудни за сътворяване или небето...“** (79:27). И: **„Не виждат ли, че Аллах, Който сътвори небесата и земята и не се умори от тяхното сътворяване, има сила да съживи мъртвите? Да, Той над всяко нещо има сила“** (46:33). А също: **„И узнахте вече първото сътворяване. Не ще ли се поучите?“** (56:62). Той е казал: **„Както наченахме първото сътворяване, така Ние ще го повторим – обещание от Нас. Ние непременно ще го направим“**

(21:104). Всевишният Аллах им напомня за първото сътворяване и че повторното сътворяване е още по-лесно за Него (30:27). Той е казал: **„Нима ни затрудни първото сътворяване? Ала се съмняват те в новото сътворяване“** (50:15).

Що се отнася до избирането на Мухаммед (с.а.с) за Пратеник на Аллах, курайшите са се отнасяли със съмнение, макар че са познавали неговата честност, изключителна праведност и богобоязливост. Това е, защото смятали, че да си Пророк и Пратеник е нещо твърде сериозно и велико, за да се предостави на човек. Според тяхното убеждение пророчеството и пратеничеството са изключително високи степени, за да бъдат дадени на човек. И когато Мухаммед (с.а.с) обявил, че е и Пророк, и Пратеник на Аллах и ги призовал да повярват в това, езичниците се смутили и объркали: **„Що за пратеник е този? Яде храна и ходи по пазарите“** (25:7). А Всевишният е казал: **„Да, учудиха се, че им се яви предупредител измежду тях. И рекоха неверниците: „Това е чудно нещо“** (50:2). Рекоха: **„Аллах не низпосла нищо на човек“** (6:91).

Аллах опровергава това тяхно убеждение и им отговаря: Кажи: **„Кой тогава низпосла Писанието, което Муса⁴⁷ донесе като светлина и напътствие за хората?“** (6:91). И им разказва историите на посланиците и пратениците, какъв диалог се е водил между тях и народа им и как народът им не е признавал, че те са пратеници: **„Вие сте само човеци, подобни на нас“. Казваха им техните пратеници: „Ние сме само човеци, подобни на вас. Но Аллах облагодетелства когото пожелае от Своите раби“** (14:10–11). Всички пророци и пратеници са били човеци. Ако Пратеника бе ангел, то това нямаше да отговаря на целта на пратеничеството и на неговото дело, тъй като човекът не може да има за свой образец ангелите. А съмнението пак щеше да си остане. Всевишният е казал: **„И ако Пратеника сторехме ангел, щяхме да го сторим като човек и пак да им замъглим онова, което сами замъгляват“** (69).

И тъй като езичниците признавали, че Ибрахим, Исмаил и Муса (мир за тях) са били пратеници и човеци, нямало как да упорстват в съмненията си, ала започнали да изразяват друго подозрение: „Не намери ли Аллах другиго да донесе Неговото послание освен този нещастен сирак? Не може Аллах да е изоставил знатните и големците от благородните племена курайш и сакиф и да е изпратил този. И рекоха: **„Защо не бе низпослан този Коран на някой големец от двете селища?“** – тоест от Мекка и ат-Таиф. Отговорът на Всевишния бил: **„Нима те разпределят милостта на твоя Господ?“** (43:31–32). Това означава, че откровението, Коранът, пророчеството и пратеничеството са милост от Аллах и Аллах знае как да разпредели Своята милост, къде да я постави, на кого да я даде и кого да лиши от нея. Всевишният е казал: **„Аллах най-добре знае къде да положи Своео послание“** (6:124).

След това курайшите изразили друго подозрение: който е пратеник, той е и един от земните царе и неговото царство е причина да бъде почитан от своите слуги, да има висок сан, да притежава свита, имения, пари, да тъне във великолепиe, величие и други подобни, да върви със свита от пазачи и приближени, големци и благородници. А за какъв се мисли Мухаммед (с.а.с), щом си купува по пазарите заляка хляб и в същото време претендира, че е Пратеник на Аллах? **„Защо не му бе изпратен ангел, за да бъде с него предупредител? Или не му бъде спуснато съкровище, или не му се даде градина, от която да яде?“** И казват угнетителите: **„Вие следвате само един омагьосан човек“** (25:7–8).

Известно е, че Пророка е изпратен на всички хора: на обикновените и на великите, на слабите и на силните, на прегрешилите и благородните, на робите и на свободните. Ако той разполагаше с онова, за което стана дума – великолепиe, величие, свита от прислужници, големци и помощници, – от това нямаше да се облагодетелстват слабите и обикновените. А те са мнозинството от хората. В такъв случай посланието не би било полезно, от него нямаше да има ползата, за която се

споменава. Тоест това е достатъчно да опровергае съмнението им, че той е Пратеник. Почитта и високият сан, свитата и парите, които те са искали, противоречат на съдържанието на посланието, отправено към обикновените хора, а нали посланието е насочено към тях.

След като курайшите получили отговор и на това подозрение, предприели друга крачка и започнали упорито и отчаяно да настояват те да получават знаменията. Между тях и Мухаммед (с.а.с) се завързал спор, част от който ще ви предложим понататък.

Въпросът с единобожието лежал в основата на различията. Езичниците приемали обединяването в едно на същността, качествата и действията на Преславния и Всевишния. Признавали Всевишния Аллах за Творец, създал небесата и земята, и онова, което е между тях; че Той е Творецът на всяко нещо; че Той е Владетелят, в чиято ръка са царството небесно и земята, и онова, което е между тях и владее всяко нещо; че Той е Даващият препитанието на хората; Той храни добитъка и животните, и всяко живо същество; Той управлява делата в цялата Вселена. Той е Господът на небесата и на земята, и на онова, което е между тях; Той е Господът на Великия трон, Господът на всяко нещо; Той покори слънцето, луната, звездите, планините, дърветата, животните, джиновете, хората и ангелите. Всички Му се подчиняват. Той покровителства онзи, когото пожелае, и го предпочита пред когото пожелае. И никога Той не е покровителстван. Той съживява и умъртвява, прави каквото пожелае и отрежда каквото пожелае и никой не ще остане извън Неговото отсъждане, и никой не ще промени това, което Той е отсъдил.

И след това откровено признание на обединяването в едно на същността, качествата и действията на Преславния и Всевишен Аллах, езичниците казвали, че Всевишният дава правото на някои от Своите приближени раби – пророци, пратеници, аулиа и праведници – да се разпореждат с част от земните дела. С Негово позволение те се разпореждат например като даряват деца, отблъскват мъките, задоволяват нуждите, лекуват болните и други подобни. И Аллах им го дава заради тяхната близост с Него, заради високото им положение пред Него. Понеже Аллах им е дарил това разпореждане и тези добрини, те задоволявали някои потребности на рабите чрез неведомото, правели предсказания за някои мъки, предотвратявали опасности, приближавали към Аллах онзи, от когото са доволни, и се застъпвали за него пред Аллах.

Въз основа на това свое твърдение езичниците превърнали пророците, *аулиа* и праведниците в посредници между тях и Аллах. И за да се приближават до тях, измислили разни действия, които изпълнявали. После им се молели и ги призовавали да задоволят нуждите им, търсели от тях помощ в бедите и се обръщали към тях в страховете си.

Сред действията, измислени, за да се приближат до тях, е определянето на места за тези пророци или ближни на Аллах (*аулиа*) и праведници, където строяли храмове. Там поставяли техни статуи, изваяни според истински или въображаем образ. После посещавали тези статуи и гробници, помазвали ги, търсели тяхната благословия, обикаляли ги, възвеличавали ги и ги възхвалявали; давали им обет и им принасяли жертви, та по този начин да се приближат до тях и да спечелят благосклонността им; обричали им всичко, дарено от Аллах – реколтата, яденето и пиенето, животните и добитъка, златото, среброто, вещите и парите.

После занасяли реколтата, посевите, яденето и пиенето, златото, среброто, вещите и парите на гробовете на тези праведници или пред статуите им и посредством пазители влизали в допир с тези гробове и обители. В повечето случаи нищо не можело да се приближи до тези места без тяхното посредничество.

За добитъка и животните имало определени начини. Понякога, в името на тези *аулиа* и праведници, ги обричали и освобождавали. Почитали тези животни и никой не им причинявал зло. Те пасели където пожелали и обикаляли където искали. Освен това ги принасяли жертва пред кумирите на тези *аулиа* – например пред гробовете или на специално място – или на друго място, но споменавали имената им вместо името на Преславния и Всевишен Аллах!

Всяка година един-два пъти устройвали тържества на тези *аулиа* и праведници. През определени дни се отправяли към гробниците и местата, от всички посоки се събирали там; устройвали им празници, на които измолвали благословия, извършвали помазване и обходи, принасяли жертви и други подобни. През този период от близо и далеч идвали и благородници, и простолюдие, та всеки да поднесе обета си и да получи онова, за което е помолил.

Езичниците постъпвали така, за да се приближат до тези *аулиа* и праведници и да им угодят; да ги превърнат в посредници между себе си и Аллах, да се помолят чрез тях на Аллах с убеждението, че те ги приближават повече към Аллах и се застъпват пред Него за тях. След това се обръщали към тях с молитва и ги призовавали да задоволят потребностите им, да премахнат мъките им. Били убедени, че те чуват думите им и отговарят на призивите и молбите им; задоволяват потребностите им, облекчават ги от мъките им било самите те, било чрез застъпничеството им при Аллах.

Това е то съдружаването им с Аллах, преклонението им пред друг бог и приемането на други богове освен Аллах. Те приписват на Аллах съдружници. Тези *аулиа*, праведници и други подобни – те са боговете на езичниците.

Езичниците изключително много се ядосали на призива на Пророка да признаят, че Аллах е един и да отхвърлят всички техни божества. Казвали, че това е неуважение към вярата им. За тях това било заговор, с който се цели не това, което се казва. Повтаряли: **„Нима превърна той боговете в един бог? Това наистина е нещо изумително. И си тръгнаха знатните от тях: „Вървете и отстоявайте вашите богове! Именно това се възнамерява. Не сме чували за това в последната религия. То е само измислица“ (38:5–7).**

Мухаммед ? продължил да призовава. Езичниците решили да защитят своето съдружаване и подхванали спорове, разисквания и обсъждания с мюсюлманите, за да преустановят по този начин призива към Аллах и да отстранят въздействието му върху мюсюлманите. Тогава срещу тях бил издигнат многостранен довод: „Откъде знаете, че Всевишният Аллах е дал на най-близките си раби да разполагат със света и те имат силата да задоволяват потребностите и да предсказват мъките? Запознати ли сте с неведомото? Или пък сте открили това в писание, което сте наследили от пророците или от хората на знанието?“

Всевишният казал: **„Или при тях е неведомото и те записват?“ (52:41, 68:47).**

Казал е също: **„Донесете ми книга отпреди тази или остатък от знание, ако говорите истината!“ (46:4).**

И още: **„Кажете: „Имате ли знание, та да го изявите пред нас? Вие следвате единствено догадката и само предполагате“ (6:148).**

Било естествено езичниците да не могат да отговорят, а само казвали: **„Не, ще следваме онова, с което заварихме бащите си“ (31:21) и още: „Заварихме предците си с религия. И ние по техните стъпки вървим“ (43:22).**

Този отговор ясно показал тяхното безсилие и невежество. Било им казано: „Аллах знае, а вие не знаете.“ Слушайте какво казва Преславният и Всевишен и какво ви известява за истината относно вашите съдружници. Всевишният е казал: **„Онези, които зовете вместо Аллах, са раби, подобни на вас“** (7:194). Това означава, че те не са способни да направят нещо, което е присъщо на Преславния и Всевишен Аллах. По същия начин и вие не сте способни да го сторите и затова вие и те в еднаква степен сте неспособни и неможещи. Затова Той ги предизвиква с думите Си: **„Призовете ги, нека ви откликнат, ако говорите истината!“** (7:194).

Всевишният е казал още: **„А онези, които зовете освен Него, не владеят дори люспица от фурма“** (35:13), тоест, не са способни да сътворят дори най-тънката ципа върху костилката. **„Призовете ли ги, те не чуват вашия зов, а дори да са чули, не ви откликват. И в Деня на възкресението те ще отрекат съдружаването им от вас. И няма никой сведущ [като Него], който да ви извести“** (35:14). Всевишният е казал също: **„Онези, които [неверниците] ги зоват вместо Аллах, нищо не могат да сътворят, а и самите те са сътворени – безжизнени мъртъвци. И не ще усетят кога ще бъдат възкресени“** (16:20–21). И още: **„Нима съдружават с Него такива, които нищо не творят, а самите те са сътворени? И не могат да им помогнат, нито на себе си помагат.“** (7:191–192). И е казал: **„А вместо Него [неверниците] приеха божества, които нищо не творят, а те са сътворени, и не владеят за себе си нито вреда, нито полза, и не владеят нито смърт, нито живот, нито възкресение“** (25:3).

След това изложил немошта на тези божества и тяхната неспособност да сторят това, което твърдят; призивът им и очакваната от тях надежда са напълно безполезно пустословие. По този повод Той споменава някои ярки примери: **„Онези, които [езичниците] зоват вместо Него, не им отвърщат с нищо, подобно на човек, протягащ дланите си към водата, за да стигне до устата му, ала не стига тя до нея. Зовът на неверниците е само заблуда“** (13:14).

След това езичниците били призовани да размислят поне малко, защото признавали, че Всевишният Аллах е Творец на всяко нещо, а техните богове не са създали и не могат да създадат нищо, дори самите те са създадени от Аллах. Затова им е казано: **„Как така сравнявахте Аллах, Всемогъщия, Твореца, с немощните идоли? Как сравнявахте Него и тях в преклонението и призива? Как така вие се прекланяте пред Аллах, а и пред тях се прекланяте, призовавате Аллах, но и тях призовавате: „И нима Онзи, Който сътворява, е като онзи, който не може да сътворява? Не ще ли се поучите?“** (16:17).

Този въпрос ги поразил и техният довод пропаднал. Мълчаливо съжалявали, после се вкопчили в лъжата: „Бащите ни са били много разумни хора и с това са били познати сред хората. Надлъж и нашир са признавали благородството на ума им и всички те са следвали тази религия. Как е възможно тази религия да е заблуда и лъжа? А най-вече дедите на Пророка и дедите на мюсюлманите също са следвали тази религия.“

Отговорили им, че те не са следвали правия път, не са знаели пътя на истината и не са я следвали. Значи са били заблудени, не са разбирали нищо и не са вървели по правия път. Понякога им казвали с метафора и намек; друг път – съвсем открито, каквито например са думите на Всевишния: **„Те завариха бащите си заблудени и въпреки това се спуснаха по техните следи“** (37:69–70).

От друга страна обаче, езичниците започнали да плашат Пророка и мюсюлманите със своите божества: „Вие се отнесохте лошо с нашите богове, като обявихте, че са немощни. Но те ще ви се разгневят и ще ви погубят или ще ви навредят.“ Същото казвали първите хора и на своите пратеници: **„Ще кажем само, че те е поразило със зло някое от нашите божества“** (11:54).

В отговор Аллах накарал езичниците да си припомнят и да потвърдят какво са виждали и нощем, и денем, а то е, че техните божества не могли да се помръднат от мястото си, да преместят напред или назад нещо, камо ли да се защитят от зло. Как тогава ще навредят на мюсюлманите и ще ги унищожат: **„Нима те имат крака, с които ходят, или ръце, с които хващат, или очи, с които виждат, или уши, с които чуват? Кажете „Призовете вашите съдружници, после ме надхитряйте и не ме изчакавайте!“** (7:195).

По този повод Аллах им дал и други ясни примери. Ето думите на Всевишния: **„О, хора, пример ви се дава, чуйте го! Онези, които зове вместо Аллах, и муха не могат да сътворят, дори да се обединят за това. И мухата да им грабне нещо, не могат да си го възвърнат. Слаб е както молителят, така и моленият“** (22:73). Такива са и словата Му: **„Онези, които взимат за покровители други освен Аллах, приличат на паяка. Той си прави дом, но най-слабият от домовете е домът на паяка, ако проумяват“** (29:41). Един мюсюлманин обяснил колко немощни са божествата им с думите: „Що за господар е онзи, върху чиято глава пикае лисицата. Унижен е този, върху когото пикаят лисиците.“

Когато се стигнало до подобна откровеност, езичниците възнегодували, разгневили се и започнали да хулят мюсюлманите, хулили дори и техния Господ, Преславния и Всевишен Аллах. А що се отнася до мюсюлманите, Преславният и Всевишен Аллах им забранил да дават повторен повод за такова отношение и казал: **„И не хулете онези, които зоват други освен Аллах, за да не похулят и те Аллах несправедливо, без да знаят!“** (6:108).

Езичниците пък решили да провалят призива и с груба сила да препречат пътя към Аллах. Големците и вождовете започнали да измъчват вярващите от своето племе. Група големци отишла при Абу Талиб с искането той да спре Пратеника на Аллах да призовава към Аллах.

Мъченията, на които били подложени първите мюсюлмани

Мюсюлманите били измъчвани по най-различни и жестоки начини, които карат човек да изтръпне от ужас и сърцето му да се свие от мъка.

- Билал ибн Рабах, Аллах да е доволен от него, бил роб на Умайя ибн Халаф от рода Джумах. Умайя вързал за врата му въже и го дал на децата да го водят с него, а Билал се провиквал:

- Един е! Един е! Аллах е един!

Понякога Умайя го извеждал по пладне, събарял го по гръб върху нагорещения пясък или камъни, после заповядвал да му донесат голяма скала, която поставял върху гърдите му, и казвал:

- Ще стоиш така, докато умреш или се отречеш от Мухаммед (с.а.с) и се поклониш на богините Лат и Узза.

Билал отвръщал:

– Един е! Един е! Аллах е един!

Един ден, когато го измъчвали, край него минал Абу Бакр, Аллах да е доволен от него, откупил го и го освободил, за да служи на Аллах.

- Амир ибн Фухайра бил измъчван, докато загубил разсъдък и започнал да говори несвързано.

- Измъчван бил и Абу Фукайха, чието име било Афлах. За него се говори, че бил от племето азд и бил роб на рода Абдуд-дар. Те го изкарвали навън посред най-голямата жега и оковавали краката му с окови. Събличали го, просвали го по корем в палещия зной, а върху гърба му слагали скала, за да не може да помръдне. Оставал така, докато загуби разсъдък. Продължавали да го измъчват, докато през втората *хиджра* той се преселил в Хабаша. Веднъж завързали краката му с въже, влачили го и го хвърлили в нажежения пясък. Започнали да го душат и го душили, докато го помислили за умрял. Тогава край него минал Абу Бакр, откупил го и го освободил, за да служи на Аллах.

- Хабаб ибн Арат бил от пленените през Джахилията. Купила го Умм Аннар бинт Сабаи Хузаийя. Той бил ковач и когато приел исляма, господарката му го измъчвала с огън. Поставила нагорещено желязо на гърба му, за да се откаже от Мухаммед (с.а.с). Но това само укрепило неговата вяра и отдаденост. Езичниците извивали врата му, дърпали го за косите, многократно го хвърляли върху нагорещени въглени. А после поставяли върху гърдите му тежък камък, за да не може да стане.

- Зуннахра била робиня ромейка; приела исляма и понесла мъчения в името на Аллах. Била измъчвана така, че ослепяла. Тогава ѝ казали:

– Покосиха те *Лат* и *Узза*.

А тя отвърнала:

– Не, кълна се в Аллах! Не те ме ослепиха. Това е дело на Аллах и ако Той поиска, ще прогледна отново.

На другия ден се събудила и Аллах бил върнал зрението ѝ. Тогава курайшите казали:

– Това е една от магиите на Мухаммед (с.а.с).

- Исляма приела и Умм Абис, робиня на рода Захра. Измъчвал я господарят ѝ Асуад ибн Абд Ягус, един от най-яроствните врагове на Пратеника на Аллах, които най-много му се присмивали.

- Слугинята на Амр ибн Мумал от рода Ади приела исляма. Измъчвал я Омар ибн Хаттаб – тогава все още езичник. Бил я, докато се изтощил, и после ѝ рекъл:

– Кълна се в Аллах, оставям те не защото ми е жал за теб, а защото се уморих.

А тя му отвърнала:

– Така ще постъпи с теб и твоят Господ.

- Ще споменем онези робини, които приели исляма и заради това били измъчвани. Това са Нахдия и дъщеря ѝ, робини на една жена от рода Абдуддар. Абу Бакр, Аллах да е доволен от него, купил и освободил, както преди това освободил Билал, Амир ибн Фухайра и Абу Факиха. Баща му Абу Кухафа обаче го упрекнал:

– Виждам, че освобождаваш от робство слабите и беззащитните. Да беше освободил и силни от робите, та те да те подкрепят.

Тогава той казал:

– Искam само одобрението на Аллах!

Всевишният Аллах е низпослал знамение, в което прославя Абу Бакр и заплашва враговете му: **„И ви предупредих за Огъня пламтящ. Ще гори в него само злият, който отрича и се отвръща“** (92:14–16). Тук става дума за Умайя ибн Халаф и за подобните нему. **„И ще бъде предпазен от него богобоязливият, който раздава своето богатство, за да се пречисти, на никого не прави благодеяние, за да бъде възнаграден, а само в стремеж към своя Господ, Всевишният. И непременно ще е доволен“** (92:17–21). Това е Абу Бакр, Всеправдивия. Нека Всевишният Аллах бъде доволен от него, от онези, които той освободил, както и от всички сподвижници на Пророка.

- Измъчвани били и Аммар ибн Ясир, майка му и баща му, Аллах да е доволен от тях. Те били съюзници на рода Махзум. Бану Махзум, начело с Абу Джахл, ги извеждали в знония пек и ги измъчвали в горещината. Веднъж край тях минал Пратеника на Аллах и казал:

– Търпение, о, семейство на Ясир, обещана ви е Райската градина! О, Аллах, прости на семейство Ясир!

Ясир, бащата на Аммар, чието име е Ясир ибн Амир ибн Малик Анси Мазхаджи, умрял от мъченията. А майката на Аммар – Сумайя бинт Хаят, немощна старица, била робиня на Абу Хузайфа Махзуми. Абу Джахл я пробол в сърцето с копие и тя умряла. Тя е първата мъченица⁴⁸ в исляма.

Аммар бил измъчван по особено жесток начин. Понякога, в най-горещите дни, езичниците го обличали в желязна ризница, друг път поставяли върху гърдите му тежък камък или го потапяли във вода, докато накрая той казал каквото искал. Но през цялото време сърцето му било изпълнено с вяра и затова Аллах низпослал: **„Който отрече Аллах, след като е повярвал – освен който е принуден, но сърцето му е спокойно с вярата... Ала които разтворят гръд за неверието, над тях е гневът на Аллах и за тях има огромно мъчение“** (16:106).

- Измъчаван бил и Мусаб ибн Умайр. Той бил един от най-благоденстващите хора, живели някога. Когато приел исляма, майка му не му давала храна и вода и го изпъдила от дома им. Кожата му започнала да се бели и да пада като змийска кожа.

- Сухайб ибн Синан Руми също бил измъчван, докато загубил разсъдък и започнал да говори несвързано.

- Измъчван бил и Осман ибн Аффан. Чичо му го увил в рогозка от палмови листа и после я подпалил.

- Абу Бакр, Всеправдивия, също бил подложен на мъчения заедно с Талха ибн Убайдуллах. Нуфал ибн Хуайлид Адуи ги хванал, някои дори твърдят, че това бил братът на Талха – Осман ибн Убайдуллах, и ги завързал с едно въже, за да им попречи да се молят и да изповядват религията си. Но те не се уплашили и се отдали на молитва. И понеже били завързани с едно въже, двамата били наречени „събрата“.

Когато Абу Джахл видел някой слаб да приеме исляма, той се нахвърлял да го бие и настройвал другите срещу него; ако бил силен и благороден човек, той го порицавал, карал го да се срамува и го заплашвал, че ще загуби доброто си име и имота си. В крайна сметка нямало човек, приел исляма, на когото неверниците да не причинят страдания и когото да не накажат за назидание.

Тези враждебни действия били насочени срещу слабите и беззащитните мюсюлмани и хората от простолудията. Когато обаче някой големец или човек с благородно потекло приемел исляма, те се съобразявали с него. Никой не дръзвал да му се опълчи, освен ако не е като него – от вождовете и племенните аристократи. Но дори и тогава го правели много предпазливо и внимателно.

Отношението на езичниците към Пратеника на Аллах

Пратеника на Аллах притежавал смелост, благородство и достойнство, с които Аллах го защитавал от враждебността на хората. Мухаммед (с.а.с) се намирал под покровителството и защитата на влиятелния Абу Талиб, на когото се подчинявали повечето от курайшите. Покровителството му не можело да се пренебрегне и отрече. Абу Талиб бил на почит сред хората на рода Абдуманаф, които не само курайшите, но и арабите познавали като благородни и достолепни люде. По отношение на Мухаммед (с.а.с) езичниците били принудени да предприемат пътя на преговори. Избрали да преговарят с чичо му Абу Талиб, но разговаряли с него ожесточено и предизвикателно.

Отношенията между курайшите и Абу Талиб

Няколко човека от племенната аристокрация на курайшите отишли при Абу Талиб и му казали:

– Твоят племенник поруга нашите божества, оскърби нашата религия, обяви начина ни на живот за глупав и обвини бащите ни в заблуда. Или го накарай да спре, или ни позволи ние да се разправяме с него, защото и ти като нас имаш различия с него. Така и теб ще избавим от него.

Абу Талиб им отговорил благо и учтиво ги отпратил. Те си тръгнали, а Пратеника на Аллах продължил да върши онова, което правел – открито проповядвал и призовавал към религията на Аллах.

Предупреждението на курайшите и предизвикателството им към Абу Талиб

Курайшите не изтърпели дълго да гледат как Пратеника на Аллах продължава да призовава към исляма. Все по-често споменавали името му и роптаели срещу него. Най-подир отишли при Абу Талиб и казали:

– Абу Талиб, ти си възрастен и честен човек и ние високо те ценим. Помолихме те да накараш твоя племенник да се откаже от това, което върши, но ти не го направи. Кълнем се в Аллах! Няма да търпим да ругаят дедите ни, мечтите ни да се обявяват за глупави и да се хулят божествата ни. Или се откажи от него, или ще се сбием с теб заради него. И ще се бием, догдето едната страна не погине.

И си тръгнали.

За Абу Талиб това било огромно предизвикателство и сериозно предупреждение. Повикал той Пратеника на Аллах и му предал думите на курайшите. После му рекъл:

– Пощади и мен, и себе си! Не ме натоварвай с бреме, което не мога да понеса!

Пратеника на Аллах видял слабостта му и казал:

– О, чичо! Кълна се в Аллах, дори да сложат в дясната ми ръка слънцето, а в лявата – луната, само за да изоставя това дело, няма да го оставя, докато Аллах сам не го покаже или аз не погина заради него!

След това се просълзил и заплакал. А Абу Талиб си възвърнал благостта и увереността и казал:

– Върви, племеннико мой! Говори каквото ти е угодно, кълна се в Аллах, никога и за нищо няма да те предам.

Необичайното предложение на курайшите и любопитният отговор на Абу Талиб

Курайшите разбрали, че предупреждението им е безполезно. Пратеникът продължавал делото си, а Абу Талиб продължил да го покровителства. Това означавало, че е готов да се отдели от тях, да посрещне враждебността им и да се бие с тях, за да защити племенника си Мухаммед (с.а.с). Дълго мислили и се съвещавали, докато стигнали до необичайно предложение. Завели при Абу Талиб влиятелния сред младежите на племето Аммара ибн Уалид, най-личния и най-хубав момък от курайшите, и казали:

– Абу Талиб, вземи този момък! Твои да са паричното възмездие, ако бъде убит, и помощта му! Вземи го за свой син, твой е! Но ни предай племенника си, който е против твоята религия и против религията на дедите ти; който разделя общността на твой народ; който нарича мечтите му глупави, за да го убием. Ето: човек за човек.

А Абу Талиб отвърнал:

– Кълна се в Аллах, много лошо предложение ми правите! Нима ще ми дадете сина си, за да ви го храня, а аз ще ви дам сина си, за да го убие? Кълна се в Аллах, това никога няма да стане!

Враждебните действия срещу Пратеника

След като курайшите се провалили, те се отчаяли и видели, че от предупреждението, предизвикателството и пазарлъка няма полза, предприели опити за покушения срещу Пратеника и започнали още по-жестоко да измъчват и наказват мюсюлманите.

И понеже Пратеника бил силен, скромен и уважаван и хората от простолюдието не дръзвали да посегнат на него, то големците и вождовете на курайшите се нагърбили да му причиняват страдания.

Абу Лахаб, Хакам ибн Аби Ас ибн Умайя, Укба ибн Аби Муайт, Адий ибн Хамра Саафи и Ибн Асда Хазали, съседи на Пророка, отишли да го тормозят в дома му. Докато се молил, един от тях хвърлил в тенджерата с яденето му овча карантия. Той ги извадил с пръчка, застанал на прага и рекъл:

– О, синове на Манаф! Какви съседни сте вие?

После хвърлил нечистотиите на пътя.

Щом видел Пророка, Умайя ибн Халаф започнал да го обижда, ругаел го и го хокал високо, засрамвал го и намигвал оскърбително.

Неговият брат Убай ибн Халаф заплашил с думите:

– Хей, Мухаммед (с.а.с)! Ще се кача на охранения си кон и ще те убия.

Тогави Пратеника на Аллах му отвърнал:

– Не, аз ще те убия, ако Аллах пожелае.

И наистина го убил в битката при Ухуд. А един път Убай ибн Халаф взел прогнила кост, стрил я и я издухал в лицето на Пратеника на Аллах.

Укба ибн Аби Муайт седял един ден до Пророка и слушал думите му. Убай, който бил негов приятел, научил за това, упрекнал го и го накарал да заплюе Пророка в лицето. Укба така и постъпил.

Абу Лахаб се настроил враждебно и измъчвал Пророка още от първия ден на открития му призив към Аллах. Двамата му синове, Утба и Утайба, били женени за двете дъщери на Мухаммед (с.а.с) Рукийя и Умм Кулсум. Абу Лахаб се обърнал към синовете си:

– Позорите името ми, ако не се разведете с дъщерите на Мухаммед (с.а.с).

Жена му също казала:

– Разведете се с тях. Те се отказаха от нашата вяра.

И синовете им се развели.

Съпругата на Абу Лахаб, Умм Джамил Аруа бинт Харб, също била заклет враг на Пратеника на Аллах и на неговия призив. Събирала трънаци и нощем ги хвърляла по пътя на Пратеника на Аллах, та да се наранят той и неговите сподвижници.

Когато чула, че е низпослано знамението **„Да се погубят двете ръце на Абу Лахаб...“**, тя сграбчила шепа камъни и тръгнала да търси Пратеника на Аллах. А той седял пред Кааба заедно с Абу Бакр. Тогави Аллах направил така, че тя да вижда само Абу Бакр. Попитала го:

– Къде е приятелят ти? Чух, че ми се присмива. Кълнем се в Аллах, кълна се, че ако го намеря, ще го ударя през устата с тези камъни! Ето, и аз мога да реда стихове. – И продължила. – Строго него порицахме; и не му се подчинихме; делото му отклонихме; вярата му омразихме!

После си тръгнала, а Абу Бакр попитал:

– О, Пратенико на Аллах, според теб тя видя ли те?

– Не, не ме видя. Аллах отне от зрението ѝ – отвърнал той.

За да обидят Пратеника на Аллах, курайшите често го наричали „Музаммам“ (охулен) вместо „Мухаммед“ (хвален). По този начин го ругаели и оскърбявали. Но Аллах отклонявал от него всички оскърбления, защото те ругаели охулени, а той е Хваления.

Ахнас ибн Шарик Сакафи също обиждал Пророка.

Ала с най-голямото бреме да прегради пътя на Аллах сякаш се нагърбил Абу Джахл. Той измъчвал Пророка с обидни думи, забранявал му да извършва молитвата; гордеел се и се хвалел със стореното. Упражнявал натиск върху Пратеника на Аллах и видел ли го да се моли го заплашвал. Веднъж Пратеника на Аллах го хванал за врата, разтърсил го и му извикал: **„Горко ти, горко! И отново – горко ти, горко!“** (75:34–35).

А той го попитал:

– Заплашваш ли ме, о, Мухаммед (с.а.с)! Кълна се в Аллах, нито ти, нито твоят Господ можете да сторите нещо – аз съм най-гордият човек.

А един ден се обърнал към приятелите си:

– Мухаммед (с.а.с) още ли си удря лицето по земята пред вас?

– Да, така е.

А той им казал:

– Кълна се в *Лат* и *Уzza*, че ако го видя, ще стъпя на врата му и ще нацапам лицето.

И той отишъл при Пратеника на Аллах, който извършвал молитва, и понечил да стъпи върху врата му. Но каква била изненадата на приятелите му, когато видели как Абу Джахл се оттегля, пазейки се с ръце. Попитали го какво му е, а той отвърнал:

– Между мен и него се отвори ров от огън, уплаших се и крила видях.

Тогава Пратеника на Аллах казал:

– Ако се беше приближил до мен, ангелите щяха да го разкъсат на парчета.

В подобно нещастие изпаднал и Укба ибн Абу Муайт. Един ден Пратеникът на Аллах извършвал молитва при храма *Кааба*, където седели Абу Джахл и някои от неговите хора. Един от тях се обадил:

– Кой от вас ще донесе плацента от камила и ще я сложи върху гърба на Мухаммед (с.а.с), когато се наведе в молитвата?

Изпратили най-жалкия човек – Укба ибн Абу Муайт, който я донесъл и го изчакал да се наведе в *суджуд*; тогава я сложил между раменете му, а останалите започнали да се превиват от смях. През това време Мухаммед (с.а.с) стоял приведен и не вдигал глава, докато не дошла Фатима и не я махнала от гърба му. Тогава вдигнал глава и казал:

– О, Аллах, нека курайшите да погинат!

Станало им тягостно, че призовал Аллах срещу тях, защото знаели, че зовът, отправен на това място, получава отговор. После ги назовал по име човек по човек: „О, Аллах, да погине този и този, и този“. Всички били убити в битката при Бадр⁴⁹.

Петима се присмивали най-много на Пратеника на Аллах: Уалид ибн Мугира Махзуми, Асуад ибн Абд Ягус Зухри, Абу Зама Асуад ибн Абдулмутталиб Асади, Харис ибн кайс Хузаи и Ас ибн Уаил Сахми. Аллах известил Своя пратеник, че Той ще спре тяхното зло и казал: **„Ние сме ти достатъчни срещу присмехулниците“** (15:95). А след това Всевишният Аллах изпратил на всеки от тях наказание за назидание и поучение.

Преди години стрела леко била одраскала Уалид; раната не била сериозна и бързо му минала. Тогава *Джибрил* посочил белега от драскотината, раната отново се отворила и не спряла да го боли и измъчва до края на живота му.

Що се отнася до Асуад ибн Абд Ягус, *Джибрил* посочил стомаха му, а според друго предание – главата му и по нея излезли гнойни язви, от които той умрял. Едни казвали, че е отровен, а други – че *Джибрил* посочил стомаха му и се подул, докато най-накрая Асуад умрял.

Когато пък Асуад ибн Абдулмутталиб притеснявал и измъчвал Пратеника на Аллах, той призовал Аллах срещу него:

– О, Аллах, накарай го да ослепее и нека загуби чедото си.

Тогава *Джибрил* запратил в лицето му тръни и Асуд ослепял; покосен от смърт бил и синът му Зама.

Стомахът на Харис ибн Кайс започнал да се пълни с жълта вода, екскременти започнали да излизат от устата му и той умрял. Ас ибн Уаил пък седнал върху бодлив храст, бодил от който влязъл в петата му, от чиято отрова той умрял.

Това е умалена картина на всичко, което Пратеника на Аллах и мюсюлманите изтърпели от курайшите, след като призивът към исляма бил обявен открито. Пратеника на Аллах предприел две стъпки спрямо това критично положение.

Домът на Аркам

Първата стъпка: Понеже домът на Аркам ибн Абу Аркам Махзуми се намирал в подножието на възвишението Сафа, далеч от очите на тираните, Пратеника на Аллах го превърнал в център за призив и служение и в място за обучение. Тук заедно със своите сподвижници се събирали тайно, той им четял знаменията на Аллах, поучавал ги и ги учил на Книгата и мъдростта. По този начин до голяма степен предпазил сподвижниците си от събития, които биха ги застрашили, ако се събирали явно и открито. А той самият открито извършвал молитвата и открито призовавал към Аллах сред езичниците. Нищо не можело да го отклони от делото му – нито тормозът, нито враждебността, нито присмехът, нито подигравките. То представлявало част от мъдростта на Аллах, та призивът му да стигне и до вярващи, и до невярващи. След като достигне хората, никой няма да има оправдание пред Аллах. В Съдния ден няма да има човек, който да каже:

– При нас не е идвал вестител и предупредител.

Преселението в Хабаша⁵⁰

Втората стъпка: След като се уверил, че негусът е справедлив владетел и при него не угнетяват никого, Пророка посъветвал мюсюлманите да се преселят в Хабаша.

През месец *раджаб* на петата година след като Мухаммед (с.а.с) получил мисията на Пророк, заминала първата група мюсюлмани – дванайсет мъже и четири жени. Предвождал ги Осман ибн Афан Умауи, Аллах да е доволен от него. С него била и съпругата му Рукийя, дъщеря на Пратеника на Аллах. След Ибрахим и Лот (мир за тях) те са първото семейство, преселило се заради Аллах.

Сподвижниците на Мухаммед(с.а.с) тръгнали тайно през нощта и се отправили към пристанището Шуайба, южно от Джеда. По волята на Аллах там намерили два търговски кораба, на които се качили и отплавали за Хабаша.

Курайшите обаче разбрали за бягството; разбунили се, разгневили се и побързали да ги настигнат, за да ги хванат и да ги върнат в Мекка, където да продължат да ги мъчат, изтезават и отклоняват от религията на Аллах. Ала мюсюлманите вече се намирили в открито море и след като стигнали до брега, курайшите се върнали разочаровани.

Когато сура „Ан-Наджм“ била четена, езичниците извършили суджуд наред с мюсюлманите

На петата година след като Мухаммед (с.а.с) получил мисията на Пророк, през месец *рамадан*, тоест около два месеца след преселението на мюсюлманите в Хабаша, Пратеника на Аллах отишъл в Свещената джамия⁵¹. Около *Кааба* се били събрали много курайши, сред които и техните първенци и големци. Тогава му била низпослана сура „Звездата“. Той застанал сред тях и изведнъж започнал да я чете. Това били най-прекрасните думи, които някога били чували. Необикновената им прелест ги удивила и изцяло запленила. Слушали поразени и мълчаливи. Когато Мухаммед (с.а.с) стигнал към края на сурата, сърцата им замрели. А щом изрекъл **„Сведете чела до земята в суджуд пред Аллах и на Него служете!“** (53:62), всички паднали ничком в дълбок поклон, неспособни да се владеят.

Позовавайки се на Ибн Масуд, Аллах да е доволен от него, Бухари⁵² разказва: „Пророкът прочете сура „Звездата“ и стори *седжде*; нито един от събралите се не остана да не се поклони дълбоко в суджуд. Само един от курайшите взе шепа дребни камъчета и пръст и ги вдигна към лицето му с думите: „Това ми стига!“ Видях как го убиха като неверник. Това е Умайя ибн Халаф, убит в битката при Бадр.

Преселниците се завръщат в Мекка

Тази новина стигнала до Хабаша, но в изопачен вид – че курайшите били приели исляма. Тогава преселилите се там мюсюлмани, зарадвани от добрата вест, се върнали в Мекка. Когато били на един час път от града, цялата истина им се изяснила – едни се върнали в Хабаша⁵³, други влезли в Мекка тайно или под покровителството на някого от курайшите.

Второто преселение в Хабаша

Разкайвайки се от *суджуда*, който били принудени да сторят заедно с мюсюлманите, и в желанието си да отмъстят заради гостоприемството, което чули, че негусът на Хабаша дал на преселилите се, курайшите подложили мюсюлманите на още по-жестоки мъчения и изпитания. Предвид тези жестоки условия Пратеникът на Аллах

посъветвал своите сподвижници пак да се преселят в Хабаша. Този път били осемдесет и двама или осемдесет и трима мъже и осемнайсет жени. Второто преселение било по-трудно от първото, защото курайшите бдели и следели всяко движение на мюсюлманите. Мюсюлманите обаче били по-бдителни, по-мъдри и по-съобразителни от тях. Затова, въпреки всичките им усилия, успели да им се изплъзнат и заминали за Хабаша.

Сплетните на курайшите срещу мухаджирите (преселниците) в Хабаша

Езичниците трудно понесли, че мюсюлманите им се изплъзнали и намерили сигурно място и за себе си, и за вярата си. Те изпратили Амр ибн Ас и Абдуллах ибн Раба – двама от своите най-хитри мъже, да ги върнат в Мекка. Тогава и двамата все още били езичници.

Двамата пристигнали в Хабаша с предварително скроен план. Първо се свързали с епископите, поднесли им дарове и ги спечелили. След това отишли при негуса, комуто също поднесли дарове; разговаряли и с него, като му казали:

– Царю! В твоята страна са дошли едни глупави младежи – хем са изоставили своята религия, хем не са приели твоята. Носят религия, която сами са измислили; нито ние я познаваме, нито – ти. Заради тях при теб ни изпращат най-благородните мъже сред техните бащи, чичовци и семейства, за да им ги върнеш обратно. Те ще се грижат повече за тях.

Според предварителната уговорка епископите ги подкрепили.

Ала негусът бил предпазлив. Искал да изслуша и двете страни, за да му се изясни истината. Повикал той мюсюлманите и ги попитал:

– Каква е тази религия, заради която сте изоставили народа си и не сте приели нито моята религия, нито вярата на никой от тези народи?

От името на мюсюлманите заговорил Джаафар ибн Абу Талиб:

– Царю! Ние бяхме от хората, които тънеха в невежество, прекланяхме се пред идоли, ядахме мърша, живеехме в разврат, прекъсвахме кръвните връзки, не зачитахме съседството. Сред нас силният изяждаше слабия. Така живеехме, докато Аллах не ни изпрати Пратеник. Той е един от нас. Познаваме потеклото му, честността му, целомъдрието му и неговата благонадеждност. Той ни призова към Аллах – да приемаме само Него за Бог, да Му се прекланяме и да се откажем от камъните и идолите, пред които се прекланяхме и ние, и бащите ни. Повели ни да повярваме в онова, което ни казва, да бъдем благонадеждни, да поддържаме кръвната връзка и добросъседството, да престанем да вършим светотатства и да проливаме кръв, забрани ни да правим скверни неща и да изричаме лъжи, да изяждаме имота на сираците, да клеветим добродетелните жени; повели ни да се прекланяме единствено пред Аллах и да не Го съдружаваме с нищо друго. Заповяда ни да извършваме молитва, да даваме закят и да говеем. – Джаафар продължил да изброява повелите на исляма. – Приехме думите му за истина и му повярвахме, последвахме го в религията на Аллах, която той донесе със себе си. Сега се прекланяме единствено пред Аллах и не Го съдружаваме с нищо друго. Забранено⁵⁴ за нас е онова, което Аллах ни е забранил, а ни е позволено⁵⁵ онова, което Той ни е позволил. Нашият народ се надигна срещу нас, измъчваха ни, отвличаха ни от нашата религия, за да ни накарат пак да се кланяме на идоли, вместо да се кланяме на Всевишния Аллах, да си позволяваме да правим онези скверни неща, които правихме и преди. И когато започнаха да ни угнетяват и да ни притесняват, да

застават между нас и нашата религия, дойдохме в страната ти и сред равните ти избрахме теб, поискахме твоето покровителство и се надяхахме, че при теб няма да ни угнетяват, о, царю!

Когато негусът чул това, поискал Джаафар да му прочете нещо от Свещения Коран. Той му прорецитирал началото на сура „Мариам“, започвайки от първото знамение *Каф. Ха. Йа. Айн. Сад*. Негусът заплакал така, че сълзите намокрили брадата му. Заедно с него се разплакали и епископите, чиито сълзи намокрили свитъците в ръцете си. После негусът казал:

– Наистина този Коран и Книгата, която е донесъл Иса⁵⁶, идват от едно и също място.

Обърнал се към двамата представители на курайшите и им казал:

– Вървете си. Кълна се, че няма да ви предам мюсюлманите и няма да им бъде сторено зло.

Курайшите напуснали двореца.

На другия ден Амр Ибн Ас намислил друга хитрост. Казал на негуса, че мюсюлманите разправят опасни неща за Иса, сина на Мариам. Негусът ги повикал и попитал дали е така. Джаафар отвърнал:

– За него разправяме онова, което ни е казал Пророка. Той е раб Божи и Негов пратеник, Негов дух и Негово слово, които Той е вдъхнал на Мариам, Непорочната Дева.

Негусът взел от земята една клонка и рекъл:

– Кълна се в Аллах, Иса, синът на Мариам, не се е отклонил от това, което ти каза, дори колкото тази клонка. Вървете си. В моята земя сте в безопасност. И три пъти повторил: – Който ви оскърби, ще бъде наказан. Дори срещу планина от злато няма да причиня страдание на някого от вас.

После заповядал да върнат подаръците на представителите на курайшите. Те си тръгнали оскърбени, а мюсюлманите открили в Хабаша най-добрия дом и най-добрия съсед.

Объркването на езичниците

След това разочарование и след пропадналите надежди да върнат мюсюлманите от Хабаша гневът на езичниците прераснал в ярост и те се нахвърлили ожесточено срещу останалите мюсюлмани, особено след като видели, че Мухаммед (с.а.с) продължава да отправя своя призив, а Абу Талиб продължава да го закриля въпреки сериозните заплахи и предупреждения. Това съвсем ги объркало и като не знаели какво да правят, понякога се оставяли да ги завладее ожесточението и пак започвали да измъчват и изтезават Пророка и останалите с него мюсюлмани; друг път подхващали обсъждания и спорове; трети път предлагали изкушения и съблазни, опитвали се да се пазарят и да постигат взаимни отстъпки. Дори замислили да убият Пророка и да ликвидират с призива към исляма. Ала от нищо нямало полза и те не постигали желаното. Усилията им по-скоро ги довели до разочарование и загуба. По-долу ще представим накратко тези техни действия.

Изтезанията и опитът за убийство

Съвсем естествено било след провала езичниците да се ожесточат отново. И те наистина подновили още по-енергично насилието срещу малцината останали мюсюлмани, дори посегнали и на Пратеника на Аллах.

Част от това е следната история .Утайба ибн Абу Лахаб отишъл при Мухаммед (с.а.с) и казал:

– Не вярвам в онзи, дето **се приближи и се спусна, и бе на разстояние два лъка или по-близо** (53:8–9).

След това го сграбчил, разкъсал ризата му и плюл в лицето му, но слюнката се върнала и паднала върху него. Тогава Пратеника на Аллах казал:

– О, Аллах, пусни срещу него едно от Твоите кучета!

Утайба заминал с керван за Шам и когато спрели по пътя, около тях започнал да обикаля един лъв. Тогава Утайба казал:

– Той ще ме изяде, защото Мухаммед (с.а.с) призова Аллах да го изпрати срещу мен. Мухаммед (с.а.с) ще ме убие, въпреки че е в Мекка, а аз – в Шам.

Легнали да спят и сложили Утайба по средата, но лъвът дошъл и от всички хора и камили избрал него, захапал го за главата и го разкъсал.

Друг пример е поведението на Укба ибн Абу Муайт. Веднъж, докато Мухаммед (с.а.с) правил *суджуд*, той стъпил върху врата му и така го притиснал, та чак очите му изпъкнали от напрежение.

Освен това, след като се провалили във всички опити да спрат призива на Мухаммед (с.а.с), езичниците започнали сериозно да се замислят да го убият, дори действията им да доведат до кръвопролитие. Техните планове се доказват от думите на Абу Джахл – един ден той се обърнал към курайшите:

– Мухаммед, както и сами виждате, иска едно: да хули нашата религия, да оскърбява дедите ни, да обявява за глупав начина ни на живот и да поругава нашите божества. Кълна се в Аллах, че ще донесе голям камък, който едва ще мога да нося, и когато той се наведе да се моли, ще го стоваря върху главата му. Ще ме следват ли, или ще ми попречат? А след това нека родът Абдуманаф⁵⁷ да правят каквото им е угодно.

Останалите му отговорили:

– Никога за нищо няма да те предадем. Стори онова, което искаш.

На сутринта Абу Джахл взел камък, както го е описал. Пратеника на Аллах дошъл и започнал да извършва молитва. През това време курайшите дебнели и наблюдавали какво ще направи Абу Джахл. А той започнал да се приближава към Мухаммед (с.а.с). Изведнъж обаче отстъпил поразен, цветът на лицето му се променил, обзел го ужас, ръцете му се вкочанили и той хвърлил камъка. Курайшите го попитали какво му е, а той отвърнал:

– Тъкмо се каних да извърша онова, което казах вчера, и отпреди ми се изпречи една камила, самец. Никога не бях виждал самец с по-грамадна глава, с по-грамадна задница и по-грамадни зъби. Разбрах, че ще ме изяде.

Пророка пояснил:

– Това е бил *Джибрил*. Ако Абу Джахл се бе приближил, *Джибрил* щеше да го унищожи.

След това се случила още по-голяма и неприятна беда: Един ден курайшите се били събрали при *ал-хатим*⁵⁸ и си говорили за Пратеника на Аллах. През това време той се появил и започнал да обикаля Храма. Когато минал край тях, те го псували и по изрази на лицето му личало отегчение. Всякога, щом минавал край тях, те продължавали да го псуват. После спрял и им казал:

– Хей, курайши, чувате ли ме? Кълна се в Онзи, в Чиято ръка е душата ми, дойдох да ви известя, че ако не повярвате, ще ви изколя.

Тези думи поразили курайшите. Дори най-агресивните от тях побързали да го поласкаят.

На другия ден пак се събрали и си припомнили случката. Щом той се задал, като един се нахвърлили върху него, взели плаща му и се разкрещели:

– Ти ли си, който злословиш по адрес на тези, пред които бащите ни са се кланяли?

– Да, аз – отвърнал той.

Тогава те го подхванали – един го бутал, друг го притискал, а Укба ибн Аби Муайт се приближил, увил плаща около врата му и започнал силно да го души. Абу Бакр чул някой да вика:

– Хванаха твоя човек!

Дотичал, сграбчил Укба за раменете, отблъснал го от Мухаммед (с.а.с) и започнал да удря другите и да ги блъска, викайки:

– Горко ви! Нима ще убиете човек само защото казва „Моят Господ е Аллах?“

Те се отдръпнали от Пратеника на Аллах и започнали да налагат жестоко Абу Бакр където сварят и да му дърпат косите, сплетени на четири плитки, от които не останало почти нищо. Хора от рода Тайм го увили в една дреха и го занесли в дома му. Нямамо никакво съмнение, че е мъртъв. В края на деня обаче той проговорил и попитал за Пратеника на Аллах. Смъррили го, че това са първите му думи, но отишли да му донесат храна и вода. Ала Абу Бакр не искал нито да яде, нито да пие, докато не види Пратеника на Аллах. След като се спуснала нощта и хората притихнали, го завели при Пратеника на Аллах, който се намирал в дома на Аркам. Едва когато се уверил, че Мухаммед (с.а.с) е добре, започнал да се храни.

Подложен на тежки мъчения, без перспективи за нормален живот, Абу Бакр, Аллах да е доволен от него, пожелал да се пресели в Хабаша. Когато стигнал до областта Бирк Гамад, го срещнал Малик ибн ад-Дагна, на почит сред кара и ахбаш. Попитал го накъде се е запътил и Абу Бакр му разказал всичко. Тогава Малик му казал:

– Абу Бакр! Хора като тебе не се оттеглят. Ти облагодетелстваш бедняците, поддържаш роднинските връзки, подкрепяш изпадналия в беда, гостоприемни си. Ще бъда твой покровител. Върни се и се прекланяй пред твоя Господ в твоята родина. Двамата се върнали в Мекка и Ибн ад-Дагна съобщил на курайшите, че Абу Бакр се намира под негова закрила. Те не му възразили, но казали:

– Само че заповядай на Абу Бакр да се прекланя пред своя Господ в дома си, а не на публично място. Опасяваме се да не увлече жените ни, синовете ни и нашите слаби люде.

Известно време Абу Бакр се съобразявал, а после построил в двора на дома си джамия, където открито се молил и четял Свещения Коран. Ибн ад-Дагна му напомнил, че е под негова закрила, но Абу Бакр я отхвърлил с думите:

– Стига ми закрилата на Аллах!

Когато четял Свещения Коран, Абу Бакр винаги се просълзявал. Жените и синовете на езичниците се стичали към него, удивлявали му се и го гледали. Заради това езичниците го тормозели.

При тези жестоки изпитания, през които преминали Пратеника на Аллах и мюсюлманите, се случило така, че двама славни герои на курайшите приели исляма. Под тяхна закрила мюсюлманите си отдъхнали за дълго. Това били чичото на Пратеника на Аллах – Хамза Абдулмутталиб, и Омар ибн Хаттаб, Аллах да е доволен от двамата.

Хамза, Аллах да е доволен от него, приема исляма

Причината Хамза да приеме исляма е следната: Един ден Абу Джахл минал край Пратеника на Аллах, който се намирал на възвишението Сафа, и започнал да го тормози. Казват, че дори го ударил с камък по главата, пукнал я и от раната потекла кръв. После отишъл при събралите се край *Кааба* курайши и седнал при тях. Една робиня на Абдуллах ибн Джудан видяла от вкъщи какво се случило на Сафа. След малко се появил Хамза – връщал се от лов, нарамил лъка си – и тя му разказала всичко. Хамза тръгнал да търси Абу Джахл и когато го намерил, му казал:

–Хей, твар мръсна! Псуваш сина на брат ми, а! И аз съм от неговата вяра.

Ударил го с лъка си и го ранил тежко. Между рода Махзум и рода Хашим започнал бой. Тогава Абу Джахл казал:

– Оставете Абу Уммара – тоест Хамза, – защото наистина грозно оскърбих неговия племенник.

Хамза приел исляма от гордост, сякаш езикът му го изпреварил, и той изрекъл неща, които не мислел. После обаче Аллах отворил сърцето му за вярата. Той бил най-силният и най-енергичният младеж сред курайшите, дори бил наречен „Лъва на Аллах“. Хамза приел исляма в месец *зу-л-хиджа* на шестата година след като Мухаммед (с.а.с) получил мисията на Пророк.

Омар, Аллах да е доволен от него, приема исляма

Три дена след като Хамза станал мюсюлманин, исляма приел и Омар ибн Хаттаб, Аллах да е доволен от него. Преди да приеме исляма, бил от най-жестоките врагове на мюсюлманите. Една нощ тайно чул някои от знаменията на Свещения Коран, когато Пратеникът на Аллах се молил при *Кааба*. Думите попаднали право в сърцето му и осъзнал, че това е истина. Ала продължавал да упорства; дори веднъж тръгнал с препасан меч – искал да убие Пратеника на Аллах. Тогава го срещнал един човек и го попитал:

– Накъде си се запътил, Омар?

- Искам да убия Мухаммед– отвърнал той.
- И как ще се опазиш от рода Хашим и рода Захра, ако убиеш Мухаммед?
- Както те гледам, и ти си се отрекъл от нашата религия.
- Чудно нещо, Омар! Аз ли да ти кажа? Защото сестра ти и зет ти вече се отрекоха.

Тогава Омар си тръгнал разгневен и отишъл право в дома на сестра си. А при тях бил Хаббаб ибн Арат, който им четял сура „Та Ха“ (20). Когато чул гласа на Омар, се скрил в къщата, а сестрата на Омар потулила свитъка от Свещения Коран. Омар влязъл и попитал:

- Какво е това мърморене, дето се носеше от къщата ви?

А те му отвърнали:

- Нищо, говорехме си.

Той продължил да разпитва:

- Вие двамата да не би да сте станали вероотстъпници?

Тогава зет му рекъл:

- А ако истината е в друга религия?

Тогава Омар му се нахвърлил и започнал жестоко да го бие. Сестра му се втурнала да го отстрани от мъжа си, но той я ударил така силно, че разкървил лицето ѝ. Разгневена, му казала:

- Омар, истината не е в твоята религия и аз свидетелствам, че няма друг бог освен Аллах! Свидетелствам, че Мухаммед (с.а.с) е Пратеника на Аллах!

Омар се отчаял, съжалил и се засрамил за стореното:

- Дайте ми книгата, дето е при вас, да я прочета – казал той.
- Ти си осквернен – отвърнала сестра му, – а тази книга могат да докосват само пречистените. Ела и се измий.

Така и направил, после взел книгата и започнал да чете **„В името на Аллах, Всемилоствия, Милосърдния!“** Да, това наистина са добри и чисти имена – отбелязал той и после зарецитирал сура **„Та Ха“**.

Чел, докато стигнал до думите на Всевишния: **„Аз съм Аллах. Няма друг Бог освен Мен. Затова на Мен служи и извършвай молитвата, за да Ме споменаваш!“** (20:14).

- Колко прекрасни и благородни са тези слова! Заведете ме при Мухаммед!

Тогава Хаббаб се показал и рекъл:

- Радвай се, Омар, защото се надявам, че зовът на Пратеника на Аллах, който отправи през нощта срещу четвъртък за теб, е чул. Тогава Пророка призова: „О,

Аллах, подкрепи исляма с този от двамата, който ти обичаш – с Омар ибн ал-Хаттаб или с Абу Джахл ибн Хишам!"

После Хаббаб му съобщил, че Пратеника на Аллах се намира в дома на Аркам в подножието на Сафа.

Омар се запътил за там и почукал на вратата. Излязъл мъж, видял го с препасан меч и веднага обадил на Пратеника на Аллах. Тогава всички се събрали. Хамза ги попитал:

– Какво ви става?

– Това е Омар.

– Добре, Омар е – казал той.

– Отворете му. Ако е дошъл с добро, ще го посрещнем с добро. Ако е дошъл с лошо, ще го убием с неговия меч.

По това време Пратеника на Аллах получавал откровение. После излязъл, хванал здраво Омар за дрехите, дръпнал го силно и му казал:

– Омар, няма ли да спреш, преди Аллах да ти изпрати същото унижение и наказание, каквито низпосла на Уалид ибн Мугира? – И добавил: – О, Аллах, това е Омар ибн Хаттаб. О, Аллах, укрепи исляма с Омар ибн Хаттаб!

След което Омар изрекъл:

– Свидетелствам, че няма друг Бог освен Аллах и ти си Пратеника на Аллах!

А събралите се в къщата на Аркам извикали толкова силно „Аллах е най-велик!“, че ги чули чак в джамията.

Реакцията на езичниците, когато Омар приел исляма

Чрез Омар, Аллах да е доволен от него, мюсюлманите се сдобили с голяма сила и могъщество. Когато приел исляма, отишъл при най-големия враг на Пратеника на Аллах сред курайшите, онзи, който най-жестоко измъчвал мюсюлманите – Абу Джахл. Почукал на вратата му, той се показал и го посрещнал с думите:

– О, добре дошъл! Какво те води при мен?

– Дойдох да ти кажа, че повярвах в Аллах и в Неговия пратеник Мухаммед (с.а.с).

Тогава Абу Джахл тряснал вратата под носа му и извикал:

– Бог да те порази! Да порази и онова, с което си дошъл! Омар отишъл при вуйчо си Ас ибн Хашим, за да извести и него.

После отишъл при Джамил ибн Муаммар Джамхи, от когото курайшите научавали новините, и му съобщил, че е приел исляма. Джамил се провикнал с все сила, че синът на Хаттаб е отстъпил от вярата. Омар отвърнал:

– Това е лъжа. Аз се отдадох на Бога.

Останалите се разгневиха и му се нахвърлиха. Започнали да се бият и се били, докато слънцето се издигнало над главите им.

Омар се прибрал в къщи, а курайшите се събрали и се отправили към дома му с намерението да го убият. Насъбрали се толкова много, че долината се изпълнила с хора. Дошъл и ал-Ас ибн Уаил от рода Сахм. Те били съюзници на рода Ади – рода на Омар. Ас бил наметнат с плащ и нагизден с копринени дрехи. Попитал го:

– Какво става с тебе?

Омар отговорил:

– Твоите хора искат да ме убият, защото приех исляма.

– Няма да те закачат – рекъл Ас. Излязъл и видял огромното множество. Попитал: – Накъде сте тръгнали?

Те му отвърнали:

– Този син на Хаттаб отстъпи от вярата.

Ас обявил:

– Няма да го закачате.

И те се разотиили.

След като Омар станал мюсюлманин, ислямът и мюсюлманите укрепнали

След като Омар приел исляма, мюсюлманите станали и силни, и могъщи. Преди това се молели тайно, но след като станал мюсюлманин, Омар казал:

– Пратенико на Аллах! И да умрем, и живеем, нали сме върху истината?

– Да, така е! – отвърнал Мухаммед (с.а.с).

– Е, тогава защо се крием? Който те е изпратил с истината, ще ни изведе.

Тогава излезли, подредени в две редици: в първата се намирал Хамза, а във втората – Омар. Плътено притиснати един в друг, влезли в Свещената джамия. Когато курайшите ги видели, изпаднали в непознато за тях униение. Затова нарекли Омар „Фарук“ („Онзи, който различава, разпознава [доброто от злото]“).

Ибн Масуд казва:

– След като Омар прие исляма, ние придобивахме все по-голяма увереност. Преди Омар да стане мюсюлманин, не можехме да се молим в *Кааба*.

А Сухайб добавя:

– След като Омар стана мюсюлманин, ислямът получи публичност и призивът започна открито. Събирахме се около Храма и правехме *тауаф*. Търсехме справедливост от онзи, който ни потискаше, и му отвърщахме със същото, което ни сторваше.

Изкусителни предложения и примамки

Когато езичниците видели силата и мощта на мюсюлманите, след като към тях се присъединили Хамза и Омар, Аллах да е доволен и от двамата, те се събрали да се съвещават, за да измислят какво най-подходящо да предприемат по отношение на Пратеника на Аллах и мюсюлманите. Утба ибн Рабиа Абшами от рода Абд Шамс ибн Абдуманаф, който бил на уважение и почит, казал:

– О, курайши! Дали да не отида и да поговоря с Мухаммед

– да му предложи неща, някои от които той може би ще приеме? Да му ги дадем и да се отървем от него?

А те му отвърнали:

– Добре, Абу Уалид! Иди и поговори с него.

Отишъл той при Пратеника на Аллах, който седял сам в джамията и му казал:

– Слушай, племеннико! Както знаеш, ти си един от нас, един от нашите най-добри и знатни люде. Ти причини нещо сериозно на своя народ, раздели общността ни, обяви живота ни за глупав, поруга нашите божества и нашата религия, обяви дедите ни за неверници. Затова ме чуй, ще ти предложи следните неща и дано приемеш някои от тях.

А Пророка му казал:

– Говори, Абу Уалид, слушам те!

– Племеннико! Ако с това, с което си се заловил, е за пари, ще ти съберем от нашите пари толкова, че да станеш най-заможният сред нас. Ако искаш почит, ще те направим наш господар, няма да предприемаме нищо без теб. Ако искаш да си цар, ще те направим наш цар. Ако искаш жена, избери си която жена от курайшите си пожелаеш, ще те оженим за нея. Ако това, което те е сполетяло, е *джин* и не можеш да го прогониш от себе си, ще ти повикаме лекар и ще му платим щедро с наши пари, за да те освободи от него. Защото понякога *джин* обладава човек, докато не се излекува от него.

Тогава Мухаммед (с.а.с) му отвърнал:

– Свърши ли, Абу Уалид?

– Да.

– Сега ме чуй.

– Слушам те.

Тогава Пратеника на Аллах изрецитирал: **„В името на Аллах, Всемилоствивия, Милосърдния! Ха. Мим. Низпослание от Всемилоствивия, Милосърдния – Книга⁵⁹, знаменията на която са разяснени – Коран⁶⁰ на арабски за хора проумяващи – благовестител и предупредител. Но повечето от тях се отвръщат и не се вслушват. И казват "Сърцата ни имат броня срещу онова,**

към което ни зовеш, и в ушите ни има глухота. Между нас и теб има преграда. Затова работи! И ние ще работим" (41:1–5).

Пратеникът на Аллах продължил да му чете, а той го слушал с ръце, кръстосани на гърба. Когато Пратеника на Аллах стигнал до думите на Всевишния: **„И ако се отвърнат, кажи: „Предупреждавам ви с мълния, подобна на мълнията за адитите и самудяните" (41:13),** Утба сложил ръка върху устата на Пратеника на Аллах и казал в името на Аллах и на кръвната връзка между тях дано това да не се случи, и казал:

– Спри! Спри!

Когато Пратеникът на Аллах достигнал знамението, където се приканва към *суджуд* пред Аллах, извършил поклон и попитал:

– Чу ли, Абу Уалид?

– Чух.

– Тогава избирай каквото искаш – му казал Мухаммед (с.а.с).

Утба се върнал при своите хора. Щом го видели, започнали да си говорят:

– Кълнем се в Аллах, че Абу Уалид се връща при нас с нещо съвсем различно, изписано по лицето му, от това, с което отиде.

И когато седнал при тях, го попитали:

– Какво те мъчи, Абу Уалид?

– Мъчи ме, че чух слова, каквито никога преди не бях чувал. Кълна се в Аллах, това не е нито поезия, нито магьосничество, нито гадателство. Послушайте ме, курайши! Не заставайте между този човек и онова, което е в него. Така ще се избавите от него. Кълна се в Аллах – онова, което чух, наистина е велико послание. Ако другите араби му навредят, чрез тях ще се избавите от него. Но ако той победи арабите, неговото царство ще бъде и ваше, неговата мощ ще бъде и ваша и с него ще бъдете най-щастливите хора.

– Кълнем се в Аллах, той те е омагьосал, Абу Уалид! – отвърнали му те.

– Това е мнението ми за него. Правете каквото ви се стори най-добре – им рекъл той.

Пазарлъци и отстъпки

След провала с примамките и изкушенията езичниците решили да се пазарят за религията и казали на Мухаммед (с.а.с):

– Ще ти предложим нещо мъдро и добро.

– Какво е то? – попитал той.

А те отвърнали:

– Една година ти ще почиташ нашите божества, една година ние ще почитаме твоя Бог. Ако ние сме прави, ти ще спечелиш дял. Ако ли ти си прав, ние ще спечелим дял.

Тогава Всевишният Аллах низпослал следното знамение: **„Кажки: „О, неверници, аз не служа на това, на което вие служите..“ (109:1–2) и чак до края на тази сура⁶¹. Низпослал също и това: „Кажки: „Нима на друг, а не на Аллах, ми повелявате да служа, о, невежи!“ (39:64). Низпослал е още: „Кажки: „Под възбрана за мен е да служа на онези, които вие зовете, освен на Аллах“ (6:56).**

Езичниците силно желаели да разрешат конфликта, като се надявали на същото, което очаквал и Утба ибн Рабиа. Били готови да направят доста отстъпки и искали да приемат онова, което им предлагал Пратеника на Аллах. Те обаче поставяли условие да се направят някои поправки и замени в онова, което му било пратено като откровение, и настоявали: **„Донеси друг Коран, а не този, или го промени!“ (10:15).** Всевишният Аллах му повелил: **„Кажки: „Нямам право да го променям по собствена воля. Следвам само онова, което ми е разкрито. Страхувам се, ако се възпротивя на своя Господ, от мъчение във великия Ден“ (10:15).**

Така Аллах го предупредил колко сериозно е това и като му припомнил някои мисли, които се въртели в ума на Пророка, му казал: **„И се домогвах да те отклонят от онова, което ти разкрихме, (о, Мухаммед), за да измислиш за Нас друго, и тогава щяха да те вземат за приятел. И ако не те бяхме подкрепили Ние, замалко щеше да склониш към тях. Тогава щяхме да те накараме двойно да вкусиш (мъчението на) живота и двойно – смъртта. После не ще намериш помощник срещу Нас“ (17:73–75).**

Тази категорична позиция показала на езичниците, че Пратеника на Аллах е човек, който призовава към религия, а не е търговец, готов на пазарлъци и отстъпки в цената. Те обаче искали да се уверят в това и по друг начин. Изпроводици хора при юдеите да ги питат за дейността на Пророка. Учени юдеи ги посъветвали:

– Питайте го за три неща. Отговори ли ви, значи е изпратеният Пророк, ако ли не – значи са само претенции. Питайте го за младежите, които са тръгнали много, много отдавна. Каква е тяхната история? Тогава наистина ще чуете странен разказ. Питайте го за човека, обикалял света и стигнал мястото, където слънцето залязва, и мястото, където изгрява. Какво е било посланието му? Питайте го и за духа. Какъв е той?

Знатните курайши попитали Пратеника на Аллах за тези неща. Тогава била низпослана сура „Пещерата“ (18), в която се разказва историята на въпросните младежи. Те са хората от пещерата. Там е и историята за човека, обиколил света. Той е Двурогия (Зу-л-Карнайн).

А в сура „Исра“ (17) е низпослан отговорът на техния въпрос за духа. Това са словата на Всевишния: **„И те питат за духа. Кажки „Духът е от делото на моя Господ и ви е дадено само малко от знанието“ (17:85).**

Изпитанието било достатъчно да убеди курайшите, че Мухаммед (с.а.с) наистина е Пратеник на Аллах, ако са поискали да узнаят истината. Ала угнетителите не искали да повярват.

И все пак като им се изяснила същността на нещата и истината им се открила, проявили известна гъвкавост и показали готовност да изслушат какво ще им каже Мухаммед (с.а.с), за да получат отговор и да се съгласят. Поставили обаче условие да се съберат само те, без присъствието на слабите мюсюлмани – а именно робите и

бедняците, които вече били приели исляма. А неверниците, настояващи на това, били почитаните в Мекка. Те високомерно отказвали да седнат заедно с бедняците, които всъщност били хора на вярата и благочестието.

Пророка сякаш желаел до известна степен да удовлетвори тяхното искане, надявайки се да му повярват, но Аллах му забранил и му низпослал словото Си: **„И не прогонвай онези, които зоват своя Господ и сутрин, и вечер, търсейки Неговото благоволение! Ти не си отговорен с нищо за тяхната равностетка и те не са отговорни с нищо за твоята равностетка, та да ги прогонваш и да бъдеш от угнетителите“** (6:52).

Ускоряване на мъчението

Понякога Пратеника на Аллах заплашвал езичниците с мъчението на Аллах, ако продължават да му се противопоставят. Но когато мъчението се забавило, те поискали да го ускори, като продължавали да му се подиграват. Явно заплахата не им подействала, защото смятали, че това никога няма да се случи. По този повод Всевишният Аллах низпослал знамения: **„И искат от теб (о, Мухаммед!) да ускориш мъчението, но Аллах никога не нарушава Своето обещание. Един ден при твоя Господ е като хиляда години от онези, които вие броите“** (22:47). Сред тези знамения е и това: **„И искат от теб да ускориш мъчението. А Адът обгръща неверниците“** (29:54). Както и: **„Нима онези, които кроят злините, имат сигурност, че Аллах не ще накара земята да ги погълне или че мъчението не ще дойде при тях, откъдето не им хрумва? Или че Той не ще ги накаже при тяхното странстване, а те не могат да Го възпрат? Или че Той не ще ги сграбчи в уплах? Вашият Господ е състрадателен, милосърден“** (16:45–47). Има и други подобни знамения.

Спорът на езичниците най-общо се свежда до тяхното инатливо и твърдоглаво искане на знамения за чудеса и необикновени неща. Затова Аллах е низпослал онова, което обяснява Неговите закони и правила, като оборва техния аргумент. В следващата глава ще се спрем на част от тях.

Ето как неверниците са се опитвали да застанат срещу посланието на Мухаммед (с.а.с) и неговия призив. Правили всичко това едновременно, мятайки се от една крайност в друга, от една роля в друга, от сила към сговорчивост и от сговорчивост към строгост; от спор към пазарлък, от пазарлък към спор; от нападки към изкушения и от изкушения към нападки. Ту се разярявали, ту падали духом; ту влизали в спор, ту угодили; ту се борили, ту отстъпвали; заплашвали, после изкушавали. Сякаш напредвали и същевременно изоставали, без да вземат решение, без да намерят изход. Целта им била една – да спрат призива към исляма и да обединят езичниците. Ала след всички усилия все се разочаровали и губели. Останал им само един избор – мечът. Но мечът можел само да засили противоречията, да доведе единствено до стълкновение, а вероятно и да ги изтреби до корен. Затова били объркани и не знаели какво да правят.

От своя страна Абу Талиб, след като отхвърлил исканията на курайшите да им предаде Пророка, за да го убият, видял, че действията и поведението им само доказват тяхната решимост да го убият, както например сторили Абу Джахл, Укба ибн Абу Муайт и Омар ибн Хаттаб. Тогава свикал рода Хашим и рода Мутталиб и ги призовал да бранят Пророка. На този призив се отзовали всички – и мюсюлмани, и неверници. Те се разбрали и сключили договор в *Кааба* да бранят и защитават Мухаммед (с.а.с). Изключение направил Абу Лахаб, който се отделил от тях и се присъединил към курайшите.

Общият бойкот и налагане на блокада

Объркването на неверниците нараствало, защото хитрините им се изчерпали, а и виждали решимостта на рода Хашим и рода Мутталиб да пазят Пророка и да го защитават на всяка цена. За да обсъдят създаването на положение, се събрали в отдалечено владение на рода Кинана. Там се съвещавали дълго и най-накрая стигнали до несправедливо решение, около което се обединили: решили да не се женят за хора от рода Хашим и рода Мутталиб, да не търгуват с тях, да не се събират с тях, да не се смесват с тях, да не стъпват в домовете им, да не разговарят с тях, да не приемат мир от тях и да не им съчувстват, докато не им предадат Пратеника на Аллах, за да го убият.

Съюзили се около това решение, записали го на лист и закачили листа в *Кааба*. Човекът, който го записал, е Багид ибн Амир ибн Хашим. Тогава Пророка се помолил Аллах да го накаже и ръката на Багид се парализирала.

После всички мюсюлмани и неверници от рода Хашим и рода Мутталиб, без Абу Лахаб, се оттеглили в едно дефиле, принадлежащо на Абу Талиб. Там ги блокирали, прекъснали снабдяването им с храна, а на търговците забранили да търгуват с тях. Хората гладували – яли листата на дърветата и кожата на животните. Продължавали да страдат и да бедстват, дори се чувало как жените и децата вят от глад и нищо не можело да стигне до тях освен тайно. Само Хаким ибн Хизам носил жито на леля си Хадиджа, Аллах да е доволен от нея. Хората от двата рода обаче не напускали района освен през свещените месеци. Тогава купували храна от керваните, които идвали отвън, но мекканците толкова много вдигали цената на стоките, че не могли да си купят нищо.

И въпреки всичко Пророка продължавал да призовава към Аллах, особено през дните за *хадж*, когато арабски племена от всички краища се стичали в Мекка.

Унищожаване на решението за бойкота и вдигане на блокадата

След около три години враждата приключила по волята на Аллах. Той вдъхновил петима знатни курайши да унищожат листа с решението за бойкота и да вдигнат обсадата; изпратил термити, които изгризали от документа местата, където се говори за гнет, и оставили само местата, където се споменава името на Всевишния Аллах.

Първият от петимата знатни курайш, който взел решение за проваляне на бойкота, е Хишам ибн Амр ибн Харис от рода Амир ибн Луай. Той отишъл при Зухайр ибн Абу Умайя Махзуми, син на Атика, леля на Пророка. После посетил един след друг Мутим ибн Адий, Абу Бахтари ибн Хишам и Зама ибн Асуад. Напомнил на всеки, че под забрана са техни роднини и са кръвна връзка; упрекнал ги за проявената жестокост и ги подканил да унищожат документа с решението за бойкота. Те се събрали в квартала Хаджун и се договорили как да унищожат листа с решението.

На сутринта групите курайши се събрали в Свещената джамия. Пристигнал Зухайр, наметнат с плащ. Направил обход на Храма, пристъпил към хората и казал:

– О, мекканци! Ние се храним и обличаме, а хората от рода Хашим и рода Мутталиб загиват. Нито купуват, нито продават. Кълна се в Аллах, няма да се успокоя, докато не бъде накъсан този лист, който съдържа несправедливост.

Тогава Абу Джахл казал:

– Лъжеш. Кълна се в Аллах, няма да го унищожим.

А Зама отвърнал:

– Кълна се в Аллах, че ти си най-големият лъжец! Това нещо е писано без нашето съгласие.

А Бахтари добавил:

– Прав е Зама. Не сме съгласни с написаното върху този лист. И не го приемаме.

Мутим ибн Ади ги подкрепил:

– И двамата казват истината. Лъже онзи, който говори нещо друго. Да се отървем от този лист и от написаното там.

С него се съгласил и Хишам ибн Амр.

Абу Джахл казал:

– За това вие вече сте се уговорили на друго място.

През това време Абу Талиб седял в ъгъла на Храма; отишъл при тях, за да им съобщи, че Пророка му извещавал как Аллах е изпратил термити да изядат хартията. Те били изгризали всички думи, които говорят за несправедливост, изолация и насилие, и оставили само местата, където се споменава Аллах. Абу Талиб казал:

– Ако това е лъжа, ние ще се оттеглим и няма да се месим между вас и него. Ако е истина, вие няма да ни изолирате и угнетявате повече.

– Справедливо е – отвърнали те.

След като отговорил на Абу Джахл, Мутим отишъл да скъса листа и видял, че хартията е проядена от термити. Четяло се само „в името на Аллах“ и където се споменавало името на Аллах. Станало, както е извещавал Пророка. Това е едно от знаменията на Аллах, което езичниците видели с очите си, но въпреки това продължавали да тънат в заблуда и греховност.

А след тази история блокадата била вдигната и Пратеника на Аллах заедно с хората, които били с него, се освободили от бойкота.

Делегация на курайшите при Абу Талиб

След вдигането на блокадата нещата се върнали към първоначалното си положение. Но не минали и няколко месеца и Абу Талиб бил покосен от болест, която все повече се развивала и влошавала. Той минавал вече осемдесетте и курайшите почувствали, че тази болест ще го довърши. Посъветвали се помежду си и рекли:

– Да идем при Абу Талиб. Нека той упрекне своя племенник и го накара да преговаря с нас. Опасяваме се, че този старец ще умре и ако тогава направим нещо на племенника му, другите араби ще ни обвинят, казвайки „Докато Абу Талиб бе жив, те нищо не можах да сторят на племенника му, а си изкараха гнева след смъртта му“.

Отишли те при Абу Талиб и поискали от него да накара Пратеника на Аллах да спре да хули техните божества. В замяна те ще оставят и него, и неговия Бог. Тогава Абу Талиб го повикал и му предал предложението на курайшите. А Пратеника на Аллах отвърнал:

– Чичо! Искам от тях да произнесат само една дума. Заради тази дума всички араби ще им се подчинят, а чужденците ще им плащат налог.

Курайшите се развълнували и попитали:

– Само една дума ли?

– Да.

– Кълнем се, ще кажем, ако щеш десет.

Тогава той казал:

– Кажете „Няма друг Бог освен Аллах!“

Те скочили изплашени, отърсили дрехите си и извикали:

– Нима превърна той боговете в един бог? Това наистина е нещо изумително. (38:5).

Година на скръб

Смъртта на Абу Талиб

Болестта на Абу Талиб се влошавала все повече и накрая той починал. На смъртния му одър дошъл Пратеника на Аллах и заварил там Абу Джахл и Абдуллах ибн Абу Умайя. Пратеника на Аллах се обърнал към него:

– Чичо, кажи „Няма друг бог освен Аллах“, за да се застъпя за теб пред Аллах.

Абу Джахл и ибн Абу Умайя се намесили:

– Абу Талиб! Нима ще се отречеш от религията на Абдулмутталиб?

Продължили да го уговарят и накрая той казал:

– Не се отричам от религията на Абдулмутталиб.

Тогава Пророка отвърнал:

– Аз ще моля прошка за теб, додето не бъда възпрян да го правя.

Тогава били низпослани знаменията: **„Не подобава на Пророка и на вярващите да молят прошка за езичниците, дори да са роднини, след като им стана**

ясно, че те са обитатели на Ада" (9:113) и „Не ти напътстваш когото обичаш, а Аллах напътва когото пожелае" (28:56).

Абу Талиб починал през месец *раджаб* или *рамадан* на десетата година след като Мухаммед (с.а.с) станал Пророк и шест месеца след вдигане на блокадата. Абу Талиб бил истинска подкрепа и опора за Пратеника на Аллах, бил като крепост, в която призивът към исляма намирал защита от нападите и на големците, и на глупците. Но той не се отказал от религията на дедите си и не постигнал пълен успех.

Аббас попитал Мухаммед (с.а.с):

– Какво направи за чичо си? Защото той те пазеше и се гневеше заради тебе.

А Мухаммед (с.а.с) отвърнал:

– Той е в най-слабия огън. Ако не бях аз, щеше да бъде на дъното на Ада.

Хадиджа в милостта на Аллах

Раната на Пратеника на Аллах от смъртта на Абу Талиб още не била напълно зараснала и починала майката на вярващите, Хадиджа, Аллах да е доволен от нея. Това се случило през месец *рамадан* същата, десета, година, откакто Мухаммед (с.а.с) станал Пророк, след около два месеца или само три дни след смъртта на Абу Талиб. Хадиджа била истински помощник на Пратеника на Аллах в делата на исляма; помагала му да разпространява своето послание, подкрепяла го морално и финансово, дележала с него мъки и грижи. За нея той казвал:

– Тя повярва в мен, когато хората ме отрекоха; тя потвърди казаното от мен, когато другите го обвиняваха за лъжа, когато хората ме ограбваха, тя ме стори съдружник в имота си. Аллах ме облагодетелства с деца именно от нея.

За нейните добродетели се съобщава, че *Джибрил* (мир нему) дошъл при Пророка и казал: „Пратенико на Аллах! Хадиджа ще дойде и ще носи съд с подправки, храна и пиене. Когато дойде при теб, предай ѝ поздрав от нейния Господ и я благовести за дом от сърмени нишки в Райската градина, където няма шум и умора."

Пророка винаги я е споменавал, тъжал по нея и когато си я спомнел, го обхващало състрадание и нежност. Заколвал овца и я изпращал на нейните приятели. Хадиджа притежавала много добродетели и достойнства.

Тъгата се натрупва

След смъртта на Абу Талиб и на съпругата си Хадиджа, Аллах да е доволен от нея, Пратеника на Аллах бил подложен на големи изпитания от страна на своя род. Те станали по-дръзки и открито го измъчвали. Пророка страдал много от всичко, което му се случвало, макар и да било по-малко и по-леко от преди. Веднъж някакъв глупак от курайшите изсипал върху главата му пръст. Докато една от дъщерите му го миела, се разплакала.

А той ѝ казал:

– Не плачи, дъще! Аллах наистина пази баща ти!

Тогава си спомнил за Абу Талиб и казал:

– Не успяха курайшите да ми причинят страдание до смъртта на Абу Талиб.

Бракът на Пророка със Сауда и после – с Айша, Аллах да е доволен от тях

През месец *шаууал*, след като починала Хадиджа, Мухаммед (с.а.с) се оженил за Сауда, дъщерята на Зама, Аллах да е доволен от нея. Тя била омъжена за братовчед си Сакран ибн Амр, Аллах да е доволен от него. И двамата били едни от първите, приели исляма. Преселили се в Хабаша, после се върнали в Мекка, където Сакран ибн Амр починал. Когато след смъртта законното време за изчакване изтекло, Пророка се оженил за нея. По-късно тя отстъпила полагащото и се интимно място на Айша.

Женитбата му с Айша, Аллах да е доволен от нея, се състояла също през месец *шаууал*, но една година след брака му със Сауда. Оженил се за Айша в Мекка, когато тя била шестгодишна. Взел я в дома си и изконсумирал брака си с нея през месец *шаууал* една година след *хиджра*, когато била деветгодишна. Тя била неговата най-любима съпруга и най-далновидната жена в *уммата*. Айша притежавала много достойнства и добродетели.

Пророкът в ат-Таиф

При тези непоносими условия Пратеника на Аллах се отправил към ат-Таиф, с надеждата там да откликнат на призива му, да го подслонят и да му помогнат. Поел за ат-Таиф пеш. С него бил Зайд ибн Хариса, когото бил освободил от робство. Когато минавал през земите на някое племе, призовавал към исляма. В ат-Таиф отседнал в дома на трима братя от управниците на рода Сакиф. Призовал ги да приемат исляма и да го подкрепят в призива му. Те обаче не откликнали и най-грубо му отвърнали. Оставил ги и отишъл при други. Призовавал ги да приемат исляма. И така обходил един по един управниците. Не останал човек от аристокрацията, към когото да не се обърнал. Това му отнело десет дни, но никой не откликвал. Напротив, отпращали го с думите:

– Махай се от земите ни!

Настроили срещу него младежите, глупаците и робите. Когато се накарал да си тръгне, те се струпали около него в две редици и започнали да го обиждат, да го ругаят и да го замерват с камъни; краката и стъпалата му се разранили, а сандалите му подгизнали от кръв. Зайд Ибн Хариса, Аллах да е доволен от него, го бранел и бил ранен в главата. Това безумие продължило, докато Пратеника на Аллах стигнал до една градина, собственост на Утба и Шайба – двамата сина на Раба, на около три мили от ат-Таиф. Щом влязъл в градината, преследвачите му се оттеглили.

Пророка седнал на сянката под една лоза и се опрял на стената. Душата му била изпълнена с непоносимо страдание. Тогава произнесъл своята прочувствена молитва:

„О, Аллах! Пред Теб изплаквам своето безсилие, немощ и унижение пред хората! О, Най-милосърден сред милосърдните, Ти си Господ на слабите. Ти си моят Господ. На кого ме оставяш? На чужд, който ще ме гледа мрачно, или на враг, който ще управлява живота ми. Ако Ти не ми се гневиш, няма за какво да се тревожа. Твоята закрила на мен ми е достатъчна. В светлината на Твоя лик, който разпръсква тъмнината и привежда в порядък делата в този и в отвъдния свят, търся убежище да не спуснеш гнева Си върху мен и да не ме постигне Твоето негодуване! О, Аллах, моля за Твоето опрощение, докато останеш доволен. Няма сила и няма мощ освен Твоята.“

Двамата синове на Раба го видели в какво състояние е и ги обзела жалост. Изпроводили един роб, християнин, на име Аддас, да му даде чепка грозде. Пророка протегнал ръка да го вземе, промълвявайки „В името на Аллах!“, и го изял. Аддас отбелязал:

– Това са думи, които тукашните хора не казват.

Пророка отвърнал:

– От къде си? Каква е твоята религия?

– Християнин съм. От Ниневия⁶²

– О, значи ти си от града на праведния Юнус⁶³, сина на Матта.

– Нима ти знаеш кой е Юнус?

Пророка отвърнал:

– Той е мой събрат. Бил е Пророк и аз съм Пророк. – И му прочел историята за Юнус (мир нему) от Свещения Коран.

Като чул това, Аддас станал мюсюлманин.

После Пратеника на Аллах напуснал градината и угрижен, тъжен и сломен, продължил пътя си към Мекка. Когато стигнал до Карн Маназил, над него се спуснал облак, в който бил Джибрил, а с него и Ангела на планините. Пророка вдигнал глава, а *Джибрил* му казал:

– Аллах ти изпраща Ангела на планините, за да му заповядаш каквото поискаш.

Ангела на планините поздравил и попитал:

– О, Мухаммед! Какво искаш? Ако желаеш, ще изравня със земята Ахшабайни⁶⁴ и ще затрупам под тях мекканците.

Ала Пророка отвърнал:

– По-скоро ще помоля Аллах да извади от потомството им онези, които ще се подчинят единствено на Аллах и няма да Го съдружават с други.

След като получил тази подкрепа, Пратеника на Аллах се отърсил от безпокойството си и продължил към Мекка. Стигнал до Нахла и останал там няколко дена. По време на престоя му Аллах изпратил няколко *джина*, за да чуят Свещения Коран, докато Мухаммед (с.а.с) се молел със сподвижниците си. Щом свършил, те се върнали при другите *джинове*, предупредили ги и повярвали в него. Но Пратеника на Аллах не доловил присъствието им, докато Аллах не му низпослал Свещения Коран. Това са знаменията от сура *Пясъчните хълмове* (42) и сура *Джиновете* (72).

След няколко дена Пратеника на Аллах напуснал Нахла и се отправил към Мекка. Той се молил Аллах да му даде утеха, да му посочи изход и същевременно се страхувал от злините и насилието на курайшите. Затова предпочел да се предпази и когато наближил Мекка, отишъл в пещерата Хира и проводил един човек при Ахнас ибн Шарик да го помоли за покровителството му. Ахнас отказал, защото бил съюзник [на курайшите] и като такъв не можел да му даде закрила. Тогава Мухаммед (с.а.с) изпратил човек при Сухайл ибн Амр. И той отказал, защото бил от рода Амир ибн

Луай, а те не могат да закрият клана на рода Кааб ибн Луай. Пророка изпратил своя човек при Мутим ибн Адий, от рода на Науфал ибн Абдуманаф, брата на дядото на Мухаммед (с.а.с) – Хашим ибн Абдуманаф. Абдуманаф били най-силният род в племето курайш. Мутим се съгласил, въоръжил себе си и синовете си и после изпратил да повикат Пратеника на Аллах. Той дошъл и влязъл в свещената територия на Кааба, обиколил храма и изършил две части молитва. После се прибрал в дома си, а през цялото време Мутим ибн Адий и синовете му бдели над Пратеника на Аллах с оръжие в ръка. Мутим обявил пред курайшите, че Мухаммед (с.а.с) е под негова закрила и те приели решението му.

Спорът с езичниците и искането им за знамения

Всичките спорове с езичниците били вследствие на упорството им Пратеника на Аллах да им дава различни знамения, за да го обезсилят. С течение на времето това се повтаряло многократно. Веднъж те се събрали в Свещената джамия, посъветвали се помежду си и изпратили да повикат Пророка, за да говорят с него.

И понеже Пратеника на Аллах желаел да се осъзнаят, както е казал Всевишният Аллах: **„Не погубвай себе си от скръб по тях (о, Мухаммед!), ако не повярват в това послание...”** (18:6), побързал да отиде с надеждата да приемат исляма. Тогава му казали:

– Ти ни разказа, че пратениците са имали знамения. Муса е имал тояга, Пророка на самудяните⁶⁵ – камила, Иса е съживявал мъртъвци. Нека и за нас има знамение, както Аллах пращал на първите народи!

Те смятали, че качество на пророците е способността им да предизвикват необичайни събития и да правят чудеса, когато пожелаят, така както обикновените хора вършат обичайните си дела.

Поискали от Пророка да направи планината Сафа златна или да накара планините да се отместят и на тяхно място да се ширне земя, където да текат реки, или да възкреси дедите им. Така щели да засвидетелстват, че той е Пратеник: **„И казаха: „Не ще повярваме, докато не направиш да бликне за нас извор от земята или да имаш градина с палми и грозде, и да направиш да бликнат сред нея реки в изобилие, или да направиш небето да падне – както твърдиш – върху нас на отломки, или да доведеш насреща ни Аллах и ангелите, или да имаш дом от злато, или да се възкачиш на небето. И не ще повярваме на твоето възкачване, докато не ни свалиш книга, която да прочетем”** (17:90–93).

И щели да покажат желанието си да приемат исляма, ако Пророка го направи. **„И се заклеха в Аллах с най-усърдните си клетви, че ако дойде при тях знамение, непременно ще му повярват...”** (6:109). Мухаммед (с.а.с) се помолил на Аллах да им покаже, каквото искат, с надеждата да приемат исляма. Тогава дошъл *Джибрил* и му предложил да избира или Аллах да им покаже каквото искат и след това който не повярва, да бъде наказан с наказание, с каквото никой нито на този, нито в отвъдния свят, не е е наказван, или Аллах да отвори пред тях вратата на покаянието и милостта. Той отвърнал:

– Да бъде вратата на покаянието и милостта.

След този избор на Пророка Аллах му низпослал отговора към предложенията на езичниците: **„Кажи: „Пречист е моят Господ! Не съм ли само един човек-пратеник!”** (17:93).

Смисълът е следният: „Кажете: „Нямам способност да предизвиквам необичайни събития и да правя чудеса, защото само Преславният и Всевишен Аллах се отличава с тази способност; Той не може да има съдружници в тази своя способност. Аз съм човек, както и вие сте хора. И не съм способен на това, както и вие не сте способни. Различието между вас и мен е, че съм Пратеник и Аллах ми е дал откровение, а вие не сте пратеници и нямате откровение. Исканите от вас знамения не са в моята власт и не аз ги владея. Те са в ръцете на Всемогъщия и Превелик Аллах и ако пожелае, Той ще ви ги покаже и така ще ме подкрепи срещу вас. Ако пожелае да ги забави, ще бъде за ваше добро.“

Аллах е потвърдил смисъла на тези думи в сура „Анам“: **„Кажете: „Знаменията са от Аллах, но кое ще ви накара да осъзнаете, че дори и да дойдат, те не ще повярват?“** (6:109). Тоест, не пророците и пратениците вършат необичайни неща и чудеса. Само Преславният и Всевишен Аллах ги прави. Само Той ги показва чрез пророците и пратениците. Така им оказва чест, подкрепя ги и доказва тяхната мисия на пророци и пратеници.

След това Преславният и Всевишен Аллах пояснява, че ако им покаже исканите знамения, те няма да повярват в Него, макар с най-усърдните си клетви да се кълнат в обратното. Затова Той казал: **„И ангелите да им спуснем, и мъртвите да им проговореха, и всичко да им съберяхме на показ, пак нямаше да повярват, освен ако Аллах не пожелае. Ала повечето от тях са невежи“** (6:111). И също: **„И да имаше такъв Коран, с който да се раздвижат планините или да се прореже с него земята, или да се говори чрез него с мъртвите... Да, на Аллах е цялата повеля. И нима вярващите не знаят, че ако Аллах пожелае, Той ще напъти всички хора?“** (13:31).

В тези и в подобните на тях знамения Всевишният Аллах показва един от Своите принципи. А именно, че ако някой народ поиска определено знамение, а после, след като то му бъде дадено, не повярва в него, този народ ще погине и няма да има отсрочка. Принципът на Аллах не се променя и не се заменя. Аллах е знаел, че повечето курайши ще повярват по-късно и затова не им е дал исканите от тях знамения, за които споменахме.

Разцепването на луната

Пратеника на Аллах не сторил конкретните чудеса, предложени от курайшите, и те помислили, че да искат знамения, е най-доброто средство да покажат неговото безсилие, да го накарат да замълчи, да убедят обикновените хора, че думите му са брътвежи и той не е пратеник. Предприели и следваща стъпка; решили да поискат да им даде изобщо някакво знамение, та на хората да стане ясно колко е безсилен и да не му вярват. Отишли при него с питането:

– Има ли знамение, по което да познаем, че ти си Пратеника на Аллах?

Пратеника на Аллах помолил своя Господ да им покаже знамение и Той им показал луната, която се разцепила на две: едната ѝ половина се издигнала над планината Абу Кубайс, а другата застанала ниско пред нея така, че между двете половини да се вижда пещерата Хира. Тогава Пратеника на Аллах казал:

– Ето, гледайте.

Курайшите видели съвсем ясно знамението – то продължило доста дълго. Объркали се и останали поразени, но въпреки това не повярвали и казали:

– Това е магия на сина на Абу Кабша. Мухаммед ни омагьоса.

Тогава един човек се обади:

– Ако наистина ви е омагьосал, а той не може да омагьоса всички, изчакайте да дойдат пътници и ги питайте.

Пристигнаха в Мекка пътници и те ги попитаха:

– Да, видяхме го – отвърнали им те.

Ала въпреки това курайшите продължавали да упорстват в своето неверие и да следват страстите си.

Разцепването на луната обаче, изглежда, било подготовка за най-важното и най-великото събитие – нощното пътешествие и възнесението. Да видиш с очите си най-явното разцепването на луната, е нещо, което улеснява разумът по-лесно да приеме, че възнесението и възкачването са възможни. Аллах е Всезнаещ.

Нощното пътешествие и възнесението

Под Нощното пътешествие се разбира пътуването на Пророка през нощта от Мекка към Йерусалим. А възнесението означава възкачването му до горния свят с благодарното му тяло и с пречистия му дух.

Нощното пътешествие се споменава в Свещения Коран в думите на Всевишния: **„Пречист е Онзи, Който пренесе Своя раб нощем от Свещената джамия до Най-далечната джамия, околностите на която Ние благословихме, за да му покажем от Нашите знамения. Той е Всечувашият, Всезрящият“** (17:1).

А за Възнесението се споменава от седмо до осемнадесето знамение на сура „Наджм“ (53). Казват още: Споменатото в тези знамения не се отнася до възнесението.

Има различни мнения относно времето на Нощното пътешествие и възнесението. Според едни това се е случило през годината, когато на Мухаммед (с.а.с) е дадено пророчеството; според други – пет години след това. Трети посочват двама и седми *раджаб* през десетата година, след като Мухаммед (с.а.с) е станал Пророк, четвърти – седемнайсети *рамадан* през дванайсетата година, след като е станал Пророк. Споменават се още месеците *мухаррам* и седемнайсети рабиу *ал-аууал* през тринайсетата година от пророчеството.

Ето и подробно описание на тази история, базирано на действителни разкази. *Джибрил* (мир нему) довел Бурак – животно, по-голямо от магаре и по-малко от муле, а с копитото си стигало дотам, докъдето погледът стигал. Пророка се намирал в Свещената джамия. Той яхнал Бурак и стигнал до Йерусалим. С него бил и *Джибрил*. Мухаммед (с.а.с) влязъл в Джамията. Извършил две части молитва, като бил *имам* на пророците. После *Джибрил* му поднесъл съд с вино и съд с мляко. Той избрал млякото, а *Джибрил* му казал:

– Избра онова, което отговаря на природата на човека. Избра правилния път и посочи правилния път на твоята *умма*. Ако бе взел виното, твоята *умма* щеше да изпадне в заблуда.

След това го възкачил от Йерусалим до първото небе. *Джибрил* поискал небето да се разтвори пред него и то се отворило. Там Мухаммед (с.а.с) видял Адам, бащата на човешкия род, и го поздравил. Адам му отвърнал на поздрава и потвърдил пророчеството му. От дясната страна на Адам имало множество и когато погледнел към тях, се смеел. Това били духовете на блажените. От лявата му страна имало

друго множество и щом погледнел към тях, плачел. Това били душите на злощастните.

След това го въздигнал до второто небе и поискал *Джибрил* небето да се разтвори, и то се разтворило. Тук Мухаммед (с.а.с) видял братовчедите по майчина линия – Йахя⁶⁶, сина на Закария⁶⁷, и Иса, сина на Мариам, мир и за двамата, поздравил ги, те му отвърнали на поздрава и потвърдили пророчеството му.

След това *Джибрил* го въздигнал до третото небе. Тук видял Юсуф, мир нему, който бил дарен с голяма красота. Мухаммед (с.а.с) го поздравил, той му отвърнал на поздрава и потвърдил пророчеството му.

След това го въздигнал до четвъртото небе. Тук видял Идри, мир нему. Мухаммед (с.а.с) го поздравил, той му отвърнал на поздрава и потвърдил пророчеството му.

После *Джибрил* го издигнал до петото небе. Тук видял *Харун*⁶⁶ ибн Имран, мир нему. Мухаммед (с.а.с) го поздравил, той му отвърнал на поздрава и потвърдил пророчеството му.

После го издигнал на шестото небе. Тук срещнали Муса ибн Имран, мир нему. Мухаммед (с.а.с) го поздравил, той му отвърнал на поздрава и потвърдил пророчеството му. Когато го подминали, той се разплакал. Попитали го:

– Защо плачеш?

А той отвърнал:

– Плача, защото в сравнение с хората от моята *умма* много повече хора от *уммата* на младежа, изпратен след мен, ще влязат в Рая.

След това го въздигнал до седмото небе. Тук срещнал Ибрахим, мир нему. Мухаммед (с.а.с) го поздравил, той му отвърнал на поздрава и потвърдил пророчеството му. Ибрахим бил подпрял гръб на висок дом, където всеки ден влизали седемдесет хиляди ангели и не излизали оттам.

След това той се издигнал до Лотоса, чиито листа били като слонски уши, а плодовете му като големи глинени гърнета, покрити със злато. Онова, което ги покривало, било по повелята на Аллах и цветовете му се променяли, и никое създание не било способно да опише тяхната красота.

След това го въздигнал към Всемогъщия – Велик и Преславен е Той! – приближил се до Него на разстояние два лъка или по-близо. И Аллах открил откровението на Своя раб и му вменил в дълг – на него и на неговата *умма* – да извършват по петдесет молитви всеки ден и нощ. Мухаммед (с.а.с) се върнал и когато минал край Муса, той го попитал:

– Колко молитви ти повели Аллах?

– Петдесет.

– Твоята *умма* няма да понесе толкова. Върни се при Него и помоли да ги намали. Мухаммед (с.а.с) се обърнал към *Джибрил* и той дал знак, че е съгласен, стига Мухаммед (с.а.с) да пожелае. Върнал се и Аллах намалил броя на молитвите с десет. Отново минал край Муса; той пак го попитал и когато разбрал колко са, пак му казал да помоли за по-малко. Така Мухаммед (с.а.с) сновал между Муса и

Всемогъщия и Превелик Аллах, докато Той определил пет молитви. Пак минал край Муса и той отново му казал да се помоли за по-малко:

– Кълна се в Аллах, аз исках синовете Израилеви да се молят дори по-малко, но те не бяха в състояние да го правят и изоставиха молитвите.

Тогава Мухаммед (с.а.с) отговорил:

– Засрамах се от Аллах. Признателен съм и ще се подчиня. Когато Мухаммед (с.а.с) се отдалечил, било провъзгласено: „Наложих Своето предписание и намалих бремето на Моите раби – пет молитви за изпълнение, но с награда за петдесет. Думата Ми няма да бъде променена“.

След това Мухаммед (с.а.с) се върнал от Нощното си пътешествие в благословения град Мекка и на сутринта известил своите съплеменници за най-великите знамения, които Всемогъщият и Превелик Аллах му показал, а те започнали яростно да го обвиняват в лъжа, да го оскърбяват и обиждат. Някои приветствали чутото, други сложили ръка на главата му в знак на почуда и отрицание. Няколко човека отишли при Абу Бакр, Всеправдивия, и му съобщили новината. Той им отвърнал:

– Щом така е казал, значи е вярно.

Те го попитали:

– Вярваш ли на всичко това?

– И още как? Аз съм му повярвал и за повече от това. Повярвах му и за откровението от небето.

Затова нарекли Абу Бакр „Всеправдивия“ – *Сиддик*.

Дошли езичниците да изпитат Мухаммед (с.а.с) и започнали да разпитват как изглежда Йерусалим, който Мухаммед не е виждал преди това. Тогава Аллах ясно му го явил, той го видял и започнал да описва всяко място и всяка врата. Те нямали какво да му възразят, само казали:

– А що се отнася до описанието на града, кълнем се в Аллах, наистина е така.

Попитали го и за един техен керван, който идвал от Шам. Той им съобщил броя на камилите, състоянието им, кога ще пристигнат и каква е камилата водач. Всичко било, както той казал. Но заблудените искали да си останат неверници.

Сутринта след Нощното пътешествие дошъл *Джибрил* и научил Пратеника на Аллах как и кога да се извършват петте молитви. Преди това мюсюлманите извършвали две части молитва сутрин и две вечер, общо четири части.

Племена и личности се запознават с исляма

Откакто Аллах му повелил публично да огласи призива, Пратеника на Аллах проявявал усърдие. През сезона на *хадж* и през пазарните дни на арабите ходел в селищата на племената и ги призовавал да приемат исляма.

В епохата на Джахилия най-известните и близките до Мекка пазари били три: Указ, Маджна и Зул Маджаз. В Указ, селище между Нахла и ат-Таиф, пазарът траел от началото на месец *зу-л-каада* до двадесетия ден на същия месец. После пазарът се местел в Маджна и траел до края на *зу-л-каада*. Мястото се намирало в долината Мурр ад-Дахран, в долния край на Мекка. А Зул Маджаз се намирал зад планината Арафат, тоест „Планината на милосърдието“. Тук пазарът се организирал от началото на месец *зу-л-хиджа* до осмия му ден. След това арабите преустановявали търговията, за да извършат обредите на *хадж*.

Пратеника на Аллах отишъл да призовава към исляма и да търси убежище и закрила при племената на рода Амир ибн Сасаа, рода Мухариб ибн Хасфа, рода Фазара, Гассан, Мурра, рода Ханифа, рода Салим, рода Абис, рода Наср, рода Бука, Кинда, Калб, рода Харис ибн Кааб, Узра и Хударамма. Нито едно племе не отговорило на призива му, но реагирали по различен начин. Едни му отговорили благо, други поставили като условие да поемат водачеството след смъртта му; трети казали:

– Твоята фамилия и род най-добре знаят какъв си, щом не те последваха.

Някои отговорили с обидни думи. Най-непристойно отговорили от рода Ханифа роднините на лъжепророка Мусайлама.

Вярващите извън Мекка

Когато призивът в Мекка бил в най-трудния период, по волята на Аллах исляма приели хора извън пределите на града. Те били като пламък на надеждата, който осветявал тъмнината на отчаянието. Сред тях са:

1. *Суайд ибн Самит*, талантлив поет, жител на Ясриб. Наричали го Кямил (Съвършения) заради неговото достойнство и поетическа дарба. Пристигнал в Мекка за *хадж* или за *умра*. Пратеника на Аллах го призовал да приеме исляма. Суайд му цитирал някои от мъдростите на Лукман⁶⁹, а Пратеника на Аллах отвърнал със знамения от Свещения Коран. Мъжът приел исляма и казал:

– Това слово наистина е прекрасно.

Суайд паднал убит в сражението между племената аус и хазрадж преди битката при Буас⁷⁰.

2. *Ияс ибн Муаз*, младо момче от Ясриб. Посетил Мекка през единайсетата година, след като Мухаммед (с.а.с) станал Пророк. Участвал в делегация на аус, които търсили съюз с курайшитите срещу племето хазрадж. При тях дошъл Пратеника на Аллах, призовал ги към исляма и им рецитирал от Свещения Коран. Ияс възкликнал:

– Кълна се в Аллах, изреченото е по-хубаво от това, за което ние сме дошли!

Тогава Абу Хайсар, член на делегацията, хвърлил в лицето му пръст и казал:

– Престани, не сме дошли за това.

Ияс замълчал. Малко след като се върнал в Ясриб, починал. Но на смъртния си одър възхвалявал и прославял Аллах и никой от съгражданите му не се усъмнил, че е умрял като мюсюлманин.

3. *Абу Зарр Гифари* научил за мисията на Мухаммед (с.а.с), след като Суайд ибн Самит и Ияс ибн Муаз приели исляма. Изпроводил брат си в Мекка да донесе повече вести. Но брат му отишъл до Мекка, върнал се и не промълвил нито дума. Тогава Абу

Зарр Гифари сам поел на път и щом стигнал града, влязъл в Свещената джамия. Останал там около месец, като пиел от водата на кладенеца *Замзам* – тя му била и храна, и вода. Никого не попитал за Пророка, защото се страхувал за живота си. Един ден Али, Аллах да е доволен от него, отишъл при него, казал му да го последва и го завел при Пророка. Абу Зарр поискал Мухаммед (с.а.с) да му разкаже за исляма. Пророка така и направил и Абу Зарр на момента приел исляма. После отишъл в Свещената джамия и казал:

– Свидетелствам, че няма друг бог освен Аллах. Свидетелствам, че Мухаммед (с.а.с) е Негов раб и пратеник.

Курайшите се разярили от думите му и искали да го пребият до смърт. Спасил го Аббас. На другия ден обаче произнесъл същите думи и курайшите отново започнали да го налагат. Аббас пак го спасил.

Абу Зарр се върнал сред своето племе – рода Гифар, а след *хиджрата* на Пророка в Медина и той се преселил там.

4. *Туфайл ибн Амр ад-Дауси*, талантлив поет и вожд на племето даус, което обитавало област в Йемен. Пристигнал в Мекка през единайсетата година, след като Мухаммед (с.а.с) станал Пророк. Жителите на Мекка го посрещнали и го предупредили да не слуша Пророка. Той дори си запушил ушите, когато влязъл в Свещената джамия, за да не чуе нищо от думите му. Там, в *Кааба*, Пророка се молил. Туфайл все пак чул какво казал и му харесало. Тогава си рекъл: „Аз съм проникателен човек и поет. Доброто не може да остане скрито за мен; различавам красивото от грозното. Как така ще ми забранят да чуя словото на този мъж? Ако е добро, ще го приема; ако е зло, ще го отхвърля.“

Пророка тръгнал към дома си, той го последвал и влязъл след него. Разказал му за себе си и поискал да научи повече за неговото дело. Той му разяснил исляма и му рецитирал от Свещения Коран. Туфайл приел исляма и свидетелствал, че няма друг бог освен Аллах. После казал:

– Аз съм влиятелен сред моя народ. Сега ще се върна при тях и ще ги призова да приемат исляма. Призови Аллах да стори знамение за мен.

Пророка Го призовал и когато Туфайл приближил земите на племето си, лицето му засияло като светилник. Тогава призовал Аллах сиянието му да се премести на друго място. Щом отишъл при народа си, той ги призовал да приемат исляма. Баща му и жена му станали мюсюлмани, но хората от племето му се колебаели. Ала когато се преселил в Медина след битката при Худайбия, седемдесет-осемдесет семейства от племето му го последвали.

5. *Димад Азди* от Азд Шунуа от Йемен; правил заклинания срещу лудост и прогонвал *джинове* и сатани. Пристигнал в Мекка, след като чул градските глупци да разправят, че Мухаммед (с.а.с) е луд. Отишъл да му направи заклинание. Пророка казал:

– Славата е на Аллах, Него възхваляваме, Него молим за помощ. Когато Аллах напъти, няма заблуда за него. И когато остави, няма напътствие за него. Свидетелствам, че няма друг бог освен Аллах. Един е Той и няма съдружници. И свидетелствам, че Мухаммед (с.а.с) е Негов раб и пратеник.

Димад повторил тези слова три пъти и после казал:

– Чувал съм думи на заклинатели, на магьосници и на поети, но не съм чувал думи като твоите. Твоето красноречие е пълноводното море. Дай ръката си. Ще засвидетелствам, че приемам исляма.

И му се врекъл във вярност.

Ислямът в Медина

6. Шестима блажени мъже от жителите на Ясриб, всички от племето хазрадж: Асад ибн Зурара, Ауф ибн Харис ибн Руфаа (известен като Ауф ибн Афра), Рафи ибн Малик ибн Аджлан, Кутба ибн Амир ибн Хадида, Укба ибн Амир ибн Наби, Джабир ибн Абдуллах ибн Риаб.

Всички те заедно дошли в Мекка на хадж през единайсетата година, след като Мухаммед (с.а.с) станал Пророк. От юдеите, когато побеждавали в сражение, жителите на Ясриб били чували думите: „Сега ще бъде изпратен Пророк. Настъпило е времето за неговата мисия. С негова помощ ще ви убием, както бяха убити адитите и ирамитите.“⁷¹ Когато шестимата ясрибци били в прохода Мина⁷², през нощта край тях минал Мухаммед (с.а.с) и бил привлечен от гласовете им. Попитал:

– Кои сте вие?

Отвърнали му:

– Неколцина мъже от племето хазрадж.

– Вие ли сте съюзниците на юдеите?

– Да, ние сме.

– Тогава поседнете и чуйте какво ще ви кажа.

– Защо не? – И мъжете седнали с него.

Той им разяснил Истината на исляма, рецитирал им от Свещения Коран и ги призовал да приемат Всемогъщия и Превеликия. Ясрибците започнали да говорят помежду си:

– Кълнем се в Алах, разбрахте ли, че това е Пророка, с когото юдеите ни заплашваха. Да не се бавим да се присъединим към него.

И бързо приели исляма. После казали:

– Оставихме народа ни, разделен от вражда и лошотия. Ако чрез теб Аллах ги обедини, ти ще ни станеш най-скъпият човек.

Обещали му да призовават към неговата религия и да се срещнат отново през следващия хадж.

Първото споразумение в Акаба

На следващата година, дванайсетата след пророчеството, за хадж дошли дванайсет мъже – десетима от племето хазрадж и двама – от аус. Петима от хазрадж били същите от миналата година, без Джабир ибн Абдуллах ибн Риаб; другите петима били Муаз ибн Харис (наричан още Муаз ибн Афра), Закуан ибн Абдулкайс, Ибада ибн Самит, Язид ибн Сааба и Аббас ибн Ибада ибн Надла. Двамата от аус били Абу Хайсам ибн ат-Таихан и Ауайм ибн Саида.

Срещнали се с Пророка в прохода Мина и той ги научил на исляма. Казал им:

– Елате и ми се врецете, че няма да съдружавате нищо с Аллах, че няма да крадете, няма да прелюбодействате, няма да убивате децата си⁷³, няма да скалпвате лъжа за онова, което е между ръцете и краката ви и ще ме слушате в одобряването. Който от вас изпълни това, ще бъде възнаграден от Аллах. Който го потъпче и бъде наказан на този свят, това ще бъде изкупление за греховете му. А който извърши грях и Аллах го прикрие, делото му е при Аллах – ако иска, ще го накаже и ако поиска – ще му опрости.

И те се вrekli.

Призивът към исляма в Ясриб (Медина)

Когато се завърнали в Ясриб, Пророка изпратил с тях Мусаб ибн Умайр, Аллах да е доволен от него, за да им чете Свещения Коран и да ги напътства в религията. Мусаб отседнал в дома на Абу Амама Асад ибн Зарара. И двамата активно разпространявали исляма. Веднъж били в една градина и вожда на племето аус Саад ибн Муаз казал на братовчед си Усайд ибн Худайр:

– Няма ли да се изправиш срещу тези двамата, дето са дошли да говорят глупости на простодушните ни хорица? Няма ли да ги спреш?

Усайд грабнал копието си и се запътил към двамата. Асад го видял и рекъл на Мусаб:

– Този е от хората на почит в твоя род. Дошъл е при теб, разкрий му истината за Аллах.

Усайд дошъл, застанал пред тях и попитал:

– Какво ви води при нас? Дошли сте да мътите главите на нашите простодушни хора ли? Махайте се, ако ви е мил животът.

Мусаб предложил:

– По-добре поседни с нас и чуй! Ако нашите думи ти се харесат, приеми ги, ако ли пък ти се сторят противни, няма да ти говорим неща, неприятни за теб.

– Право думаш – съгласил се той, хвърлил копието настрана и приседнал.

Тогава Мусаб му заговорил за исляма и му рецитирал от Свещения Коран. Усайд харесал исляма, приел го и произнесъл свидетелствата за встъпване.

После се върнал и решил с хитрост да изпрати при тях Саад ибн Муаз.

– Поприказвах с двамата и, кълна се в Аллах, не видях нищо лошо у тях. После им забраних да говорят, а те казаха, че ще сторят, както аз искам. – И добавил: – Чух обаче, че племето на рода Хариса са тръгнали към Асад ибн Зарара, за да го убият, защото ти е братовчед по майчина линия; искат и теб да хванат.

Саад се разгневил и отишъл ядосан при двамата. Мусаб постъпил с него по същия начин като с Усайд. И Аллах му посочил пътя към исляма. Саад също харесал исляма и произнесъл свидетелството за встъпване. После се върнал при народа си и казал:

– О, синове на Абдулашхал! Като какъв ме знаете? 125

– Ти си почитан сред нас, най-достойният и мъдрият помежду нас.

– Тогава думите на всички ви – и мъже, и жени – ще бъдат срам за мен, докато не повярвате в Аллах и Неговия пратеник.

До вечерта всички мъже и жени станали мюсюлмани освен един – Усайрим. Той се поколебал и приел исляма по-късно, в битката при Ухуд. Бил убит като *шахид*, преди да извърши дори седжде на Аллах.

Мусаб ибн Умайр се върнал в Мекка преди началото на сезона за *хадж* и донесъл радостната вест за тази победа.

Вторият обет за вяност в Акаба

В сезона на *хадж* през тринайсетата година след пророчеството на Мухаммед (с.а.с) в Мекка пристигнали много мюсюлмани и езичници от Ясриб. Мюсюлманите решили да не оставят Пратеника на Аллах да обикаля планините около града, където бил заплашен от преследване с риск за живота му. Свързали се скришом с него. Сговорили се за тайно събрание след жертвоприношението в Акаба.

Времето дошло. Те легнали да спят в шатрите заедно с хората от племето си. Щом минала първата третина от нощта, започнали да се измъкват един по един и всички се събрали при Акаба. Дошли седемдесет и трима – шестйсет и двама от хазрадж и единайсет от аус. С тях били две жени: Насиба, дъщеря на Кааб от рода Наджар, и Асма, дъщеря на Амр от рода Салама. Пратеника на Аллах пристигнал с чичо си Аббас ибн Абдулмутталиб, който държал на старата си религия, но предпочитал да присъства там, където е неговият племенник, и да го подкрепя.

Пръв заговорил Аббас:

– Пратеника на Аллах продължава да е уважаван сред народа си и добре защитен в родината си. Ако смятате, че ще сте му верни в това, към което ви е призовал, и ще го браните от ония, които са срещу него, поемете си отговорността. Ако ли не, по-добре го оставете още сега.

От името на всички отвърнал Бахра ибн Марур:

– Искаме да сме верни и честни. Ще се пожертваме за Пратеника на Аллах. Говори, Пратенико! Вземи за себе си и за своя Господ каквото искаш!

Пратеника на Аллах заговорил, рецитирал от Свещения Коран, отправил зов към Аллах да приемат исляма и поставил условия в Негово име:

1. Да служат единствено на Него и да не Го съдружават с друго нещо. Попитали го в какво да се закълнат и той им казал, че заради него и неговия Господ трябва да се закълнат.
2. Да слушат и да се подчиняват в труд и в почивка.
3. Да даряват в трудности и в добри времена.
4. Да изпълняват, когато им се повелява одобреното и се възбранява порицаното.
5. Да вършат всичко в името на Аллах и да не приемат хула на хулител.
6. Да го подкрепят, ако дойде при тях, и да го пазят от всичко, от което пазят себе си, жените си и децата си. Тогава техен ще е Раят.
7. Според разказа на Ибада, те казали: „Да не оспорваме думите на по-знаещия.“

Бахра ибн Марур го хванал за ръката и му казал:

– Да! Кълнем се в Онзи, Който те изпрати с истината, че ще те браним от онова, от което браним себе си. Затова се вричаме. Кълнем се в Аллах, ние сме деца на войната, ние сме хора на оръжието. Това е в кръвта ни.

Абу Хайсам ибн ат-Тихан го прекъснал:

– Пратенико на Аллах! С хората⁷⁴ имаме договори и те ни обвързват. Да не би когато ги нарушим и Аллах те увенчае с победа, да се върнеш при твоите хора и да ни изоставиш?

Пратеникът на Аллах се усмихнал:

– Кръвта си остава кръв. Разрушеното си остава разрушено. Аз съм един от вас и вие сте от мен. Ще воювам с онзи, с когото воювате вие. И ще сключвам мир с този, с когото вие се помирявате.

В този решаващ момент напред пристъпил ал-Аббас ибн Ибада ибн Надла:

– Разбирате ли в какво се вричате на този човек? Кълнете му се, че ще воювате срещу всички хора. Ако смятате, че когато парите ви бъдат похарчени и знатните ви мъже бъдат убити, ще го предадете, сторете го сега, защото иначе ще бъдете опозорени и на този, и в отвъдния свят. Ако пък смятате да му бъдете верни, дори и имота си да загубите, и знатните ви хора бъдат убити, дръжте се за него, защото този обет, кълна се в Аллах, значи най-доброто на този и в отвъдния свят.

А те отвърнали:

– Ще дадем обет въпреки загубата на имота ни и гибелта на благородните. Какво ще получим за това, о, Пратенико на Аллах?

– Раят – отвърнал той.

Тогава му казали:

– Протегни ръка.

Той я протегнал и те пристъпили, за да дадат обет. Асад ибн Зурара поел ръката му и казал:

– Я почакайте, ясрибци! Нямаше да бием толкова път дотук и да подкараме камилите си, ако не знаехме, че той е Пратеника на Аллах. Наистина обетът означава да скъсаме с всички араби, най-добрите от вас да бъдат убити и да станете жертва на мечовете. Ако вие изтърпите всичко това, врецете му се и наградата ви ще бъде от Аллах. Но ако се боите за себе си, нека обетът ви не бъде даден. Това ще ви бъде най-голямото извинение пред Аллах.

Хората от Ясриб му отвърнали:

– Асад! Дръпни си ръката от нас, защото ние, кълнем се в Аллах, няма да се откажем да дадем обет, нито ще молим да бъде отменен.

После един по един отишли и му дали обет. Според някои по всяка вероятност положил клетва Асад ибн Зурара. Според други това е Абу Хайсам ибн ат-Тихан; според трети – Бахра ибн Марур.

Жените положили клетвата, изричайки словата без ръкостискане.

Дванайсетте упълномощени

След като сключили споразумението, Пратеника на Аллах поискал ясрибци да излъчат дванайсет упълномощени лица, които да ги ръководят и да поемат отговорността за тях. Избрали деветима от племето хазрадж и трима – от аус. От хазрадж били:

1. Саад ибн Ибада ибн Далим.
2. Асад ибн Зурара ибн Адас.
3. Саад ибн Рабиа ибн Амр.
4. Абдуллах ибн Рауаха ибн Салаба.
5. Рафи ибн Малик ибн Аджлан.
6. Барра ибн Маарур ибн Сахр.
7. Абдуллах ибн Амр ибн Харам.
8. Ибада ибн Самит ибн Кайс.
9. Мунзир ибн Амр ибн Ханис.

От аус били:

1. Усайд ибн Худайр ибн Самак.
2. Саад ибн Хайсама ибн Харис.
3. Руфаа ибн Абдулмунзир ибн Зубайр. Някои посочват Абу Хайсам ибн Таихан.

Когато ги избрали, Пратеника на Аллах им казал:

– Вие сте отговорни за вашия народ, както учениците (апостолите) са отговорни пред Иса, сина на Мариам. А аз съм отговорен за моя народ.

Те се съгласили.

Това е вторият обет при Акаба. В действителност то е най-великото и най-важното споразумение в живота на Пратеника на Аллах, защото чрез него се променил ходът на събитията и на историята.

Споразумението било сключено и хората се канели да се разотидат, когато един – чист сатана, ги разкрил и надал най-пронизителния вик, чуван някога:

– Хей, хора, дето сте в шатрите. Разбрахте ли, че Мухаммад и тези с него, които станаха изменници, се обединиха да воюват срещу вас?

Тогава Пратеника на Аллах казал:

– Кълна се в Аллах, о, враг на Аллах⁷⁵, че ще намеря свободно време, за да се разправам с теб.

После им заповядал да се разотидат по шатрите, те се прибрали и спали до сутринта.

А сутринта в стана на ясрибците дошли курайшите да протестират. Езичниците от Ясриб казали:

– Това е лъжа. Нищо не се е случило.

А мюсюлманите мълчали. Курайшите повярвали на езичниците и се върнали разочаровани.

След това обаче разбрали, че новината е вярна, и група конници хукнали да догонят ясрибците. Настигнали Саад-ибн Ибада и Мунзир ибн Амр в областта Азахир. Мунзир успял да им избяга, но хванали Саад, вързали го и го дърпали за косите чак до Мекка. Освободили го Мутим ибн Адий и Харис ибн Харб, понеже той покровителствал техните кервани в Медина.

Ансарите искали да се върнат в Мекка, но когато видели, че Саад идва, продължили пътя си към Медина здрави и читави.

Преселението на мюсюлманите в Медина

След втория обет от Акаба, започнало повсеместно преселение на мюсюлманите в Медина. Неколцина сподвижници на Пророка се преселили преди това. Пратеника на Аллах сънувал земята, където мюсюлманите щели да се преселят, и ги известил с думите:

– Видях, че се преселвам от Мекка в земя с палмови гори. Помислих си за Йамама⁷⁶ или Хаджр⁷⁷. А то било град Ясриб.

Според друг разказ думите му били:

– Видях дома на вашето преселение – солена земя отвъд две каменисти области. Може да бъде Хаджр или Ясриб.

Първ се преселил Абу Салама Махзуми, съпруг на Умм Салама. Тръгнал от Мекка заедно с жена си и сина си, но родът на жена му не я пуснал, а семейството на Абу Салама ѝ отнело детето. Абу Салама се отправил сам към Медина. Това станало около година преди първия обет при Акаба. След около година и жена му се отправила към Медина и се събрали.

След Абу Салама се преселили Амир ибн Раба с жена си Лайла, дъщеря на Абу Хасма, и Абдуллах ибн Умм Мактум. Когато се сключило споразумението, мюсюлманите продължили да се преселват. Измъквали се тайно поради страха си от курайшите. Така било до преселението на Омар ибн Хаттаб, който напуснал града открито, предизвиквайки курайшите. Никой не се осмелил да го спре. Омар тръгнал към Медина с двама души от сподвижниците на Мухаммед (с.а.с).

Всички мюсюлмани се преселили в Медина. Там дошли и всички, които били в Хабаша. В Мекка останали само Абу Бакр, Али, Сухайб, Зайд ибн Хариса и малцина немошни мюсюлмани, които нямали сили да се преселят. Когато Абу Бакр се приготвял за преселението, Пратеника на Аллах му казал:

– Стой, не бързай! Очаквам да получа разрешение за преселението.

– От Аллах ли очакваш разрешение? – попитал Абу Бакр.

– Да.

Абу Бакр започнал трескави приготовления и за да може веднага да го придружи, хранил и държал готови за път две бързи и много скъпи камили.

В Дома на събранието курайшите решават да убият Пророка

Курайшите не били на себе си, когато разбрали, че мюсюлманите са намерили място, където са защитени и укрепени. В преселението и стичането им в Медина те съзряли заплаха за религията си, за съществуването си и за търговията си. Затова в четвъртък сутринта, на двама и шестия ден от месец *сафар* през четиринайсетата година от пророчеството на Мухаммед (с.а.с), се събрали в Дома на събранието, за да измислят план как да излязат от опасното положение – особено сега, когато човекът, който призовавал към исляма, все още бил в Мекка и се страхувал да я напусне както по тъмно, така и по светло. На срещата дошли изтъкнати личности на курайшите. Присъствал и *Иблис*, който, след като приел образа на достопочтен старец от Наджд⁷⁸, помолил за разрешение да остане.

Събралите се започнали да обсъждат въпроса. Абу Асуад казал:

– Да го изгоним от земите ни и да си оправим нашата работа. Не ни интересува къде ще ходи.

Старецът от Наджд се обадил:

– Виждате колко сладко говори той, колко логично мисли, как печели сърцата на хората. Ако се махне, няма да е чудно, че ще спечели всички араби и те ще се сплотят около него. И чрез тях ще ви стъпче в собствения ви град. А след това ще прави с вас каквото си иска. Измислете нещо.

Абу Бахтари предложил:

– Да го хванем и да го държим затворен, докато умре, както са правили с поетите преди него.

Но старецът от Наджд възразил:

– Кълна се в Аллах, ще го затворите и сподвижниците му ще разберат. Та той им е по-мил от бащите и синовете им. Ще ви се нахвърлят, ще го освободят, после благодарение на него ще станат много повече от вас и така, докато ви надвият. Измислете нещо друго.

Тогавя се намесил тиранинът Абу Джахл:

– Хрумна ми нещо, което досега не ви е идвало на ум. От всеки род да изберем по един знатен и силен младеж. Те ще бъдат наши посредници. На всеки ще дадем по един остър меч. Ще отидат при Мухаммед (с.а.с) и като един ще го пронижат и ще го убият. Така отговорността за пролятата му кръв ще се подели между родовете. А родът Манаф не могат да се бият срещу всички курайши и ще се задоволят с кръвнината, която ще им платим.

Старецът от Наджд заключил:

– Така е, както го каза човекът. Това е единственото решение.

Събрали се приели това мнение и се разотишли. Започнали да се готвят да изпълнят решеното.

Планът на курайшите и планът на Преславния и Всевишен Аллах

Естествено било никакви външни знаци, никакво движение, нарушаващо всекидневния ход на нещата и променящо навиците на хората, да не издадат подобно изключително тайно събиране. Нищо не бивало дори да намирисва за заговор и опасност; никой не бивало да заподозре, че тук се мъти нещо, което вещае злото. Това било лукавството на курайшите, ала те не успели да надхитрят Преславния и Всевишен Аллах. Той ги разочаровал така, че дори не усетили. Низпослал *Джибрил* да извести Пророка за заговора на курайшите, позволил му да се пресели и определил точно кога да напусне Мекка. Обяснил му какво да стори, за да отвърне на хитростите на курайшите, и му казал:

– Тази нощ недей да спиш в постелята, където обикновено нощуваш!

Пратеника на Аллах излязъл по обед, когато хората си почиват вкъщи, и се запътил към дома на Абу Бакр, Всеправдивия, Аллах да е доволен от него; обсъдил с него въпроса за преселението. Приготовили те двете камили по най-бързия начин и наели Абдуллах ибн Урайки Лайси, езичник като курайшите, да им показва пътя. Той имал опит и добре познавал пътищата. Уговорили се след три нощи да ги чака в планината Саур. После, за да се предпази от замислите на курайшите, Пратеника на Аллах продължил да върши обичайната си всекидневна работа, та никой да не се усъмни, че се готви да се преселва или да прави нещо друго.

Пратеника на Аллах имал навика след вечерната молитва да спи през първата половина на нощта, а през втората – да отива в Свещената джамия, където се отдавал на извършването на молитви. През тази нощ той накарал Али, Аллах да е доволен от него, да легне в постелята му, като му казал, че нищо лошо няма да му

се случи. Когато всички заспали и нощта притихнала, заговорниците дошли тайно в дома на Пратеника на Аллах, обградили го и видели Али ибн Абу Талиб да спи в постелята му, завит с голямото му зелено наметало. Помислили, че е Мухаммед (с.а.с); започнали самохвално да се надуват и да го дебнат, та като стане и излезе, да се нахвърлят върху му.

Така отговорил Преславният и Всевишен Аллах на тяхното лукавство. Всевишният е казал: **„И когато неверниците лукавстваха срещу теб, да те задържат или да те убият, или да те прокудят... Те лукавстват, а Аллах проваля тяхното лукавство. Аллах е над лукавите“** (8:30).

Преселението (хиджрата) на Пророка

Пратеника на Аллах излязъл от дома си, който бил заобиколен от курайшите. Той взел шепа пръст и я разпръснал по главите им, като произнесъл думите на Преславния и Всевишен Аллах: **„И сложихме пред тях ограда, и зад тях – ограда, и ги затулихме, та да не виждат“** (36:9). Аллах отнел зрението им и те не го усетили. Пратеника на Аллах продължил към дома на Абу Бакр. Дватама излезли през прозореца и преди изгрев слънце се запътили към пещерата Саур, на около пет мили в посока към Йемен.

Три нощи в пещерата

Когато стигнали до пещерата, Абу Бакр влязъл първи, за да провери дали вътре няма нещо, което да навреди на Пратеника на Аллах. Разчистил я, намерил някакви дупки и ги запушил с неговите дрехи, но останали една-две, които закрил с краката си. После влязъл Пратеника на Аллах и заспал в скута на Абу Бакр. Абу Бакр бил изхапан по краката, но не помръднал, за да не развали спокойствието на Пратеника на Аллах. Ала сълзите, които потекли от болка, капнали върху лицето на Мухаммед (с.а.с), той се събудил и попитал какво става. Абу Бакр отвърнал:

– Нещо ме ухапа.

Пратеника на Аллах намазал със слюнка мястото, където Абу Бакр бил ухапан, и болката изчезнала.

Крили се в пещерата три нощи. През това време синът на Абу Бакр, Абдуллах, съобразителен и умен младеж, идвал нощем да ги навести, а сутрин се прибирал при курайшите, все едно не е напускал Мекка. Слушал какво кроят курайшите и за какво си говорят и когато се спуснел мрак, отивал да го съобщи на двамата в пещерата.

Амир ибн Фухайра бил роб на Абу Бакр и овчар. Със спускането на нощта завеждал овцете в пещерата и двамата пиели от млякото им. После незабелязано ги отвеждал, като следвал дирите на Абдуллах, сина на Абу Бакр, за да ги заличи.

През това време избраните от курайшите младежи чакали Мухаммед (с.а.с) да стане и да излезе. Чакали, докато съмнало. Тогава Али станал от постелята на Пратеника на Аллах; те го заловили и го попитали къде е Мухаммед (с.а.с). Отвърнал, че не знае. Набили го и го замъкнали в *Кааба*, където го затворили за един час, но без никаква полза. Отишли в дома на Абу Бакр и попитали дъщеря му Асма къде е. Тя отвърнала, че не знае. Тогава негодникът Абу Джахл я ударил толкова силно, че обичата ѝ паднала. После разпратили хора да го търсят във всички посоки и обещали да дадат награда от сто камили за всеки от двамата, ако им ги доведат живи или мъртви.

Преследвачите стигнали до входа на пещерата. Били толкова близо, че ако някой от тях си наведе главата и погледнел надолу, щял да ги види. Абу Бакр, Аллах да е доволен от него, много се натъжил, защото се страхувал за живота на Пратеника на Аллах. Но Мухаммед (с.а.с) му казал:

– Абу Бакр, какво мислиш, че ще се случи с двама души, когато третият е Аллах. Не се бой, Аллах е с нас.

По пътя към Медина

В понеделник през нощта в началото на месец *раби ал-аууал* през първата година от *хиджра* Абдуллах ибн Урайкит Лайси довел в планината Саур две камили, както било уговорено. Пратеникът на Аллах и Абу Бакр, придружавани от Амир ибн Фухайра, поели по пътя. Абдуллах ибн Урайкит Лайси ги повел на юг към Йемен, докато се отдалечили; после свърнали на запад към бреговете на Червено море, оттам се отправили на север, следвайки брега. Движили се по път, който хората много рядко използвали.

Вървели цяла нощ и половината от следващия ден, докато стигнали широка пустош. Тогава Пророка седнал да почине на сянка до една скала. Абу Бакр отишъл да обиколи наоколо и открил някакъв овчар, от когото взел мляко. Когато Пратеника на Аллах се събудил, му дал да пие и пак поели по пътя.

На втория ден минали покрай шатрите на Умм Маабад, разположени в Мушалал по посока към Каид, на около сто и тридесет километра от Мекка. Двамата я попитали дали има нещо за ядене. Извинила се, че няма с какво да ги посрещне, защото овцете все още не били на паша и нямат мляко. Отстрани до шатрата стояла овца, която от изтощение не можела да тръгне със стадото. Вимето ѝ било пресъхнало. Пратеника на Аллах помолил стопанката да му разреши да я издои. Започнал да я дои и млякото потекло; текло, докато напълнило толкова голям съд, че няколко човека с мъка го носели. Мухаммед (с.а.с) дал на Умм Маабад да пие до насита, след това напоил и другарите си, а после и той пил. Пак издоил овцата и млякото ѝ било толкова много, че съдът отново се напълнил. Оставил го на жената и продължили пътя си.

Когато мъжът ѝ се върнал и видял млякото, се учудил. Попитал откъде е дошло, а тя му разказала всичко и му описала Пророка. Описала му най-подробно как изглежда, как говори и как се държи. Тогава Абу Маабад казал:

– Кълна се в Аллах, това е човекът от курайшите. Искях и аз да се присъединя към него. И наистина ще го сторя, ако намеря начин.

На третия ден жителите на Мекка чули глас, който започвал от най-долните квартали и се издигал до най-горните. Тръгнали след гласа, но не видели никого. А гласът редял:

При шатрата на Умм Маабад спряха другари.

Тях Аллах – Господа на хората –

дари ги с най-добри награди.

Благочестиви дойдоха, благочестиви ги изпрати.

И който на Мухаммед (с.а.с) е другар, той ще се прослави.

После, когато пресекли местността Кадид, започнал да ги следва Сурака ибн Малик ибн Джаашам Мадладжи. Той препускал на кон, гонен от силно желание да получи наградата на курайшите. Когато ги настигнал, конят му се спънал и той паднал от него. После се изправил и започнал да гадае по стрелите си дали да им навреди, или не. Стрелите му показали онова, което не искал да стори. Но той не се съобразил, яхнал коня и препуснал. Отново настигнал групата толкова близо, че чувал как Пратеника на Аллах чете Свещения Коран – четял и не се обърнал. Абу Бакр обаче непрестанно се оглеждал. Изведнъж предните крака на коня натежали и той коленичил на земята. Сурака паднал. Започнал да крещи на коня си; животното се изправило, но едва се държало на краката си. Когато застанало право, изпод предните му крака към небето като дим се понесъл искрящ прах. Сурака отново гадал по стрелите и отново му се паднало това, което не искал. Обзет от голям ужас, той разбрал, че делото на Пратеника на Аллах ще победи. Извикал на мъжете да ги увери, че няма да им навреди. Те спрели и когато ги настигнал, разказал на Пророка какво са решили курайшите и каква награда са обявили за него и за Абу Бакр. После му предложил храна, но Пророка не взел нищичко. Поискал само да не ги издава на другите. Сурака го помолил за писмено потвърждение, че е в безопасност. Той се разпоредил, а Амир ибн Фухайра го написал на парче кожа. И Сурака се върнал. На всеки, който го запитал какво е направил, отвърщал:

– Не чакайте вести. Спрете дотук и се върнете.

По пътя групата на Пратеника на Аллах срещнала Бурайда ибн Хасиб Аслами, Аллах да е доволен от него, който яздел заедно със седемдесет конници. Той и всички с него приели исляма. Когато Мухаммед (с.а.с) тръгнал отново, те извършили нощната молитва.

В долината Батну Рим ги срещнал Зубайр ибн Ауам – идвал с керван от мюсюлмани от Шам. Зубайр дал на двамата бели дрехи⁷⁹.

Пристигане в Кубаа

В понеделник, осмия ден от месец *раби ал-аууал* през четиринайсетата година от пророчеството на Мухаммед (с.а.с), която се смята първа година от *хиджра*, Пророка пристигнал в Кубаа.

Щом чули, че Пратеника на Аллах е напуснал Мекка, всяка сутрин жителите на Медина излизали в една камениста местност край града и стоели там, докато обедната жегата не ги прогонела. Един ден след дълго очакване отново се прибрали. Като се връщали по домовете си, един юдей се качил на възвишението, за да погледне отвисоко, и забелязал Пратеника на Аллах и неговите спътници, облечени в бели дрехи, които разсейвали маранята около себе си. Юдеят не се сдържал и извикал високо:

– О, араби! Този, когото очаквате идва.

Мюсюлманите веднага се хванали за оръжието си, за да защитят Пратеника на Аллах, а радостните им възгласи „Аллах е най-велик!“ разцепили въздуха. Тръгнали извън града да посрещнат Пророка, но той ги повел надясно и стигнали в Кубаа при рода на Амр ибн Ауф. Когато влязъл в Кубаа, Мухаммед (с.а.с) седнал мълчаливо. И *ансарите*, които преди не били виждали Пратеника на Аллах, идвали и поздравявали Абу Бакр, Аллах да е доволен от него, вземайки го за Пророка заради белите му коси. И така, докато слънцето напекло Пророка. Тогава Абу Бакр свалил наметката си и го покрил, за да му прави сянка. Едва тогава хората познали Пратеника на Аллах.

В Кубаа Пратеника на Аллах отседнал в дома на Кулсум ибн Хадм. Според други – в дома на Саад ибн Хайсама. Останал четири дена, през които изградили джамията в Кубаа и се молил в нея. В петък сутринта, по повелята на Аллах, потеглил на гърба на камилата си, следван от Абу Бакр. Мухаммед (с.а.с) изпратил да повикат вуйчовците му от рода Наджжар, които пристигнали препасани с мечове. Отправил се към Медина, заобиколен от тях. Петъка прекарвали в долината при рода Салим ибн Ауф, където извършил петъчната молитва заедно със сто човека.

Влизането в Медина

След петъчната молитва потеглил към Медина. Хората се трупали да го посрещнат. Всеки дом и път преливал от възгласи на прослава и превъзнасяне на Аллах. Жените, децата и младежите излезли и започнали да нареждат стихове:

Издад чукарите на Уадаа⁸⁰

изгря пълна луна.

Дълг наш е благодарността

за това, че Аллах ни призова.

Ти пратеник сред нас дойде сега

на Тоз, Комуто се прекланяме по волята.

При всеки дом, край който Пратеника на Аллах минавал, *ансарите* хващали юздите на камилата му и казвали:

– Ела, при нас ще намериш закрила, много поддръжници, оръжие и подкрепа.

А той им отвърщал:

– Направете път на камилата, тя следва повелята на Аллах.

Камилата стигнала до мястото, където сега се намира Джамията на Пророка, и коленичила. Но той не слязъл. Тя отново се надигнала, повървяла малко, обърнала се и отново се върнала на същото място, където коленичила. Тогава той слязъл. Хората се обръщали към него и го канили да отседне при тях. Към него пристъпил Абу Аюб Ансари, Аллах да е доволен от него, взел багажа му и го вкарал в дома си. Пратеника на Аллах казал:

– Човекът върви с багажа си.

Асад ибн Зурара поел юздите на камилата му и тя останала при него.

Знатните *ансари* се надпреварвали кой да посрещне Пратеника на Аллах и всяка нощ в знак на уважение му изпращали от най-хубавата си храна. Не минавало и нощ пред вратата му да няма по три-четири блюда.

Преселението на Али и присъединяването му към Пратеника на Аллах

След като Мухаммед (с.а.с) тръгнал, Али, синът на Абу Талиб, Аллах да е доволен от него, останал три дена в Мекка, за да върне нещата, които хората били поверили на

Пратеника на Аллах да ги пази. После напуснал града пешком, за да се присъедини към Пратеника на Аллах в Кубаа, и също отседнал у Кулсум ибн Хадм.

Преселението на семейството на Пророка

Когато Мухаммед (с.а.с) се установил в Медина, изпратил Зайд ибн Хариса и Абу Рафийи в Мекка, за да доведат двете му дъщери Фатима и Умм Кулсум, майката на вярващите Сауда, Умм Айман и Усама ибн Зайд. С тях тръгнали Абдуллах ибн Абу Бакр със съпругата на Абу Бакр Умм Руман и дъщерите му Асма и Айша (Аллах да е доволен от всички тях). Това станало шест месеца след преселението на Пратеника на Аллах.

Преселението на Сухайб

Сухайб се преселил след Пратеника на Аллах. Когато тръгнал, езичниците го заловили. Отказал се от цялото си огромно богатство и го оставил на мекканците. Те го пуснали да си върви. Стигнал Медина и разказал на Пророка какво му се случило, а той отвърнал:

– Търговията, която си сторил, е печеливша, Абу Йахия!

Абу Йахия било прозвището на Сухайб, Аллах да е доволен от него.

Беззащитните мюсюлмани

Езичниците не позволили на някои мюсюлмани да се преселят – затворили ги, измъчвали ги и ги подмаждали да се откажат от религията си. Сред тях били Уалид ибн Уалид, Аяш ибн Абу Раба, Хишам ибн Ас. Пратеника на Аллах се молил за тях и призовавал Аллах да накаже нечестивите курайши, които ги били затворили. Така се сложило началото на *кунут*. След известно време неколцина мюсюлмани проявили истинско геройство и освободили задържаните. След това и те се преселили в Медина.

Климатът в Медина

Когато *мухаджирите* се установили в Медина, ги обзела тъга по родната земя, по домовете, в които са израснали. Започнали да си спомнят за родните места и да болят по тях. Носталгията им се усилвала и от друго: Медина имала тежък климат и ги били поразили различни болести. Мухаммед (с.а.с) призовал Всемогъщия и Превелик Аллах:

– О, Аллах, направи така, че да обикнем Медина, както обичаме Мекка, дори повече! Поправи я и я благослови нашир и дълж. Премахни треската и я отблъсни надалеч.

Аллах откликнал на неговия зов. Мюсюлманите си отдъхнали, освободени от болестите и обикнали Медина.

Делата на Пратеника на Аллах в Озарената Медина

Когато Пророка се установил в Озарената Медина, започнал да привежда в ред религиозните и светските въпроси, без да престава да призовава към Аллах.

Джамията на Пророка

Първа стъпка в тази посока било строителството на Джамията на Пророка. За целта той купил земята, където коленичила камилата му. Земята с площ около сто лакътя на ширина и сто на дължина била собственост на двама сираци. Тук се намирали гробове на езичници, развалини, палми и едно дърво *гаркад*⁸¹. Изровили гробовете, разчистили развалините, отсекли дървото и палмите и ги подредили южно от джамията. Издигнали основата ѝ на около три лакътя. Стените иззидали от кирпич и кал, двете подпори на вратата направили от камък, покрива – от палмови клони, основите – от дънери, а пода покрили с пясък и дребни камъни. Постройката имала три врати. *Кибла* била обърната на север, към Йерусалим. Пратеника на Аллах носил камъни и кирпич заедно с *мухаджирите* и *ансарите*; и той, и те съчинявали и декламирали стихове и така работата им споряла повече.

До джамията построили две помещения от камъни и кирпич с покрив от палмови клони и листа. Едното помещение било за Сауда, дъщерята на Зама, а второто – за Айша, Аллах да е доволен от тях. По онова време Мухаммед (с.а.с) бил женен само с тях. Помещението за Айша, Аллах да е доволен от нея, било построено малко след пристигането ѝ през месец *шаууал* в година първа от *хиджра*.

Азан

Мюсюлманите започнали да се събират, за да присъстват на петте молитви, но всеки идвал в удобно за него време. Едни идвали по-рано, други – по-късно. Пророка и мюсюлманите се уговорили да си изберат знак, та да разбират кога настъпва време за молитвата. Някои предложили да се пали огън, който да се издига високо; други – да се надува голяма тръба; трети – да се бие камбана. Тогава Омар, Аллах да е доволен от него, казал:

– А защо не изпратите човек, който да прогласява: *салат джамиа* (молитвата събира хората).

Пратеника на Аллах приел това мнение и се замислил да го приложи. По-късно Абдуллах ибн Зайд ибн Абдураббих от *ансарите*, Аллах да е доволен от него, сънувал призива за молитва (*азан*), отишъл при Мухаммед (с.а.с) и му го разказал. Тогава той казал:

– Този сън е истинен.

После му заповядал да го каже на Билал и той започнал да призовава вярващите, защото имал най-силен и ясен глас. Омар ибн Хаттаб, Аллах да е доволен от него, чул гласа му, дошъл, влачейки дрехата си, и казал:

– Кълна се в Аллах, и аз сънувах същия *азан*!

По този начин сънят се потвърдил. Така от онова време *азанът* се превърнал в отличителен знак на исляма.

Побратимяването между мухаджири и ансари

С благородство и от сърце *ансарите* се надпреварвали кой да подслони *мухаджирите* и да им окаже гостоприемство в дома си. Както е казал Всевишният Аллах за тях ***„настанилите се в дома*** (на преселението Медина) ***и*** (приели) ***вярата преди онези, които се преселиха там, ги обичат и не усещат в сърцата си завист за онова, което им бе дарено. Предпочитат ги пред себе си дори ако те самите са в нужда.***” (59:9).

По-късно чрез договора за побратимяване между тях и *мухаджирите* Пратеника на Аллах допринесъл още повече тази любов да се засили. Побратимил всеки *ансар* с отседналия у него *мухаджир*. Това били деветдесет мъже, половината – *мухаджири*, а другата половина – *ансари*. Побратимили се и се вrekli да си помагат и взаимно да се наследяват след смъртта, макар и да не са кръвни роднини. По-късно наследяването отпаднало, но побратимяването останало. Договорът се сключил в дома на Анас ибн Малик, Аллах да е доволен от него и от всички тях.

От любов към братята си *мухаджири* *ансарите* предложили на Мухаммед (с.а.с) да подели палмовите им насаждения между тях и братята им *мухаджири*, ала той отказал. *Мухаджирите* казали:

– Достатъчно е, че ни храните. Заедно ще работим, заедно ще делим реколтата.

Пратеника се съгласил.

Саад ибн Раба бил най-заможният. Казал на събрата си *мухаджир* Абдуррахман ибн Ауф:

– Ще разделя парите си на две половини. Имам две жени: която ще ти хареса, за теб е. Ще се разведе с нея и след срока за развода се ожени за нея.

Абдуррахман отвърнал:

– Аллах да благослови семейството и имота ти. Покажи ми къде е тържището ви.

Показали му тържището на рода Канука; той отишъл и се върнал с извара и масло. Не минали няколко дена и вече спечелил пари; оженил се за жена от *ансарите*.

Основаване на ислямското общество и ислямската умма

Побратимяването сплотило отделните *мухаджири* и *ансари*. По този начин, след като се събрали в Медина, мюсюлманите се превърнали в самостоятелна общност. Но те се нуждаели от обществен ред, от определяне на обществените права и задължения, от установяване на особеностите, които ги превръщат в *умма*, независима от останалите.

В Медина освен мюсюлмани имало две други общности, които се различавали по убеждение, религия, интереси, потребности, чувства и предпочитания. Това били езичниците и юдеите. Пророка сключил договор между мюсюлманите, после – друг между мюсюлманите и езичниците и трети между мюсюлманите и юдеите. По този повод съставили писмен документ, в който било решено:

1. Всички вярващи и мюсюлмани от курайшите и от Ясриб, техните последователи, които са се присъединили към тях и заедно с тях се бият за вярата, представляват една *умма*, отделна от останалите хора.
2. Плащането на кръвнина и откупването на пленници сред мюсюлманите ще става по стария обичай и вярващите ще се подкрепят при плащането на кръвнината и откупа.
3. Всички като един ще застават срещу човек, който сее раздор, който извършва несправедливост и ги угнетява, та дори и да е син на някой от тях.
4. Никой мюсюлманин да не убива друг мюсюлманин заради неверник и да не помага на неверник срещу мюсюлманин.
5. Покровителството на Аллах е едно. Покровителството и на най-незначителния мюсюлманин е валидно за всички.
6. Да се подпомагат юдеите, които подкрепят и последват мюсюлманите.
7. Мирът сред вярващите е един.
8. Който умишлено убие вярващ, да му се отмъсти със същото, освен ако онзи, който трябва да отмъсти, не се задоволи [с друго]. Всички вярващи да са срещу убиеца.
9. Не се позволява на вярващ да помага на нарушител или да му дава подслон.
10. Ако между тях [вярващите] възникнат различия, да се обръщат към Аллах и Неговия пратеник.

В добавка към този договор Мухаммед (с.а.с) дал право на мюсюлманите по различни поводи и в различно време да образуват ислямско братство и ги насърчавал да си сътрудничат, да се подкрепят взаимно, да бъдат сплотени и да си помагат, да си съдействат да вършат добро. В крайна сметка братството се издигнало до най-високата степен, позната на историята.

Що се отнася до езичниците, те едва не се разпаднали като общност, след като по-голямата част от големците и управниците им приели исляма. Извън техните възможности било да се изправят срещу мюсюлманите. А Пророка взел решение срещу тях: „Езичник няма да помага на човек от курайши нито с имот, нито с участие в битка.“ По този начин бил сложен край на заплахата от тяхна страна.

Споразумението между Пророка и юдеите се състояло в следното:

1. Юдеите са общност заедно с правоверните; те имат своя религия и мюсюлманите имат своя религия; те имат свое препитание, и мюсюлманите – свое.
2. Да си помагат срещу онзи, който воюва с някоя от страните по този документ, и срещу онзи, който напада Ясриб. Всеки да брани собствената си страна.
3. Да се съветват помежду си благожелателно и благочестиво, без да навлизат в прегрешение.
4. Да не се съгрешава във вреда на съюзника.
5. Да се помага на угнетения.

6. Докато се води война, юдеите да си поделят разносните с правоверните.
7. Ясриб е *харам* (в смисъл свещен) за сключилите това съглашение.
8. Ако между страните възникнат противоречия и несъгласия, да се обръщат към Аллах и Неговия пратеник.
9. Да не се покровителства никой от курайш, нито от съюзниците им.
10. Това споразумение не е пречка да се отсъди за онзи, който се е провинил или е сторил несправедливост.

С този договор мюсюлманите, езичниците и юдеите в Ясриб се организирали в рамките на едно цяло. По този начин Медина и нейните покрайнини се превърнали в независима и суверенна държава, където решаваща дума имали мюсюлманите, а начело стоял Пратеника на Аллах.

Следван от мюсюлманите, Пратеника на Аллах продължил активно да призовава към Аллах. Посещавал събрания и на мюсюлмани, и на немюсюлмани; рецитирал им знамения на Аллах и ги призовавал към Него. Възпитавал повярвалите в Аллах и ги учел на Книгата и мъдростта.

Провокациите на курайшите

Сплетните на курайшите

Докато Пророка уреждал делата и организирайл живота в Медина с надеждата той и мюсюлманите да намерят тук сигурно място, където да проповядват своята религия, без да срещат съпротива и провокации, курайшите ги изненадали с интриги, целящи да ги унищожат.

Курайшите изпратили писмо до езичниците в Ясриб, в което ги подстрекавали да воюват с мюсюлманите и да ги изгонят от Медина. Заплашвали ги, че ще се бият с тях, ще ги убият и ще пленят жените им. Езичниците в Ясриб наистина възнамерявали да го направят. Пратеника на Аллах отишъл при тях, увещавал ги, посъветвал ги и те се отказали да се бият с мюсюлманите, и се разотишли.

Друг пример Саад ибн Муаз, Аллах да е доволен от него, старейшина на племето аус, отишъл в Мекка за *умра*. Докато извършвал *тауаф* на Храма заедно с Абу Сафуан Умайя ибн Халаф, ги срещнал Абу Джахл. Познал Саад и го заплашил:

– Дошъл си на поклонение в Мекка като вярващ, а дадохте убежище на онези, дето се отказаха от вярата. Кълна се в Аллах, че ако не беше с Абу Сафуан, нямаше да се върнеш при хората си здрав и читав.

Така той заявил публично, че няма да пускат мюсюлманите в Свещената джамия и ще ги убиват, ако ги хванат в границите на курайшите.

Курайшите били свързани с юдеите в Ясриб, а юдеите – според думите на Иса, мир нему, в Евангелието – били змии и деца на змии. Те съживили старата омраза и ненавист между племената аус и хазрадж, настроили ги едно срещу друго и се опитали да всеят смут и тревога сред тях.

Така мюсюлманите в Медина били застрашени отвътре и отвън. Нещата стигнали дори до там, че сподвижниците, Аллах да е доволен от тях, на Мухаммед (с.а.с)

спели с оръжието си. Пазили Пратеника на Аллах, докато Всевишният низпослал знамението: **„Аллах ще те защити от хората“** (5:67). Тогава Мухаммед (с.а.с) казал:

– О, хора! Отдръпнете се от мен, защото Аллах ме пази!

Позволенията за сражение

В тези опасни условия Всевишният Аллах низпослал знамение, в което позволявал сражение с курайшите. Впоследствие това позволение се променяло в зависимост от условията, за да стигне до етапа на необходимост и да се прехвърли от курайшите към други. Преди подробно да опишем тези етапи, накратко ще се спрем на събитията.

1. Езичниците курайши са воюващите, защото те са започнали враждата. Правото на мюсюлманите е да се сражават с тях и да конфискуват имуществото им. Това не се отнася за останалите езичници араби.
2. Позволено е сражение с арабите езичници, които са сключили договори с курайшите и са в съюз с тях. В това число влизат и всички, които самостоятелно се противопоставят на мюсюлманите.
3. Позволено е сражение и с юдеи, изменили договора с мюсюлманите или подкрепящи езичниците.
4. Позволено е сражение с враждебните към мюсюлманите хора на Писанието, каквито са християните, докато не ги покорят и те не започнат да плащат *джизя*.
5. Не е позволено сражение с приелите исляма, били те езичници, юдеи, християни или други. Защитени са животът и имуществото им освен в случаите, предвидени в ислямското право.

Първите военни походи и битки

От самото начало Пратеника на Аллах и мюсюлманите взели предпазни мерки, проявявали бдителност, стоели на стража и спели въоръжени. Когато Аллах им позволил да се сражават, Пратеника на Аллах започнал да организира военни мисии и патрули, начело на които поставял някой от своите сподвижници. Били наречени „сарийя“. Понякога сам ги оглавявал и тогава ги наричали *газауат*. Целта им била:

1. Да откриват движението на врага и да осигуряват безопасността на граничните области на Медина, та мюсюлманите да не бъдат атакувани неочаквано.
2. Да оказват натиск върху курайшите, като възпрепятстват кербаните им, за да усетят мекканците опасността, надвиснала над тяхната търговия, пари и живот. Целта на мюсюлманите била курайшите да осъзнаят заблудата си, да сключат примирие с мюсюлманите, да ги оставят свободно да разпространяват исляма и да работят за него. В противен случай да ги принудят да изберат пътя на войната и сражението, за да загубят – първо – търговския си път, който минавал през покрайнините на Медина, и – второ – с позволенията на Аллах и с Неговата закрила над мюсюлманите да бъдат възмездени за тяхната злина и враждебно отношение към тях. В думите на Преславния и Всевишен Аллах това се посочва многократно.

3. Да се сключат договори за съюзничество или за ненападение с други племена.

4. Да се оповести Посланието на Аллах и да разпространи призивът на исляма и на думи, и на дело.

Първият отряд, който Пратеника на Аллах изпратил, се наричал „Морски бряг“ (Сиф бахр). Това станало през месец *рамадан* от първата година по *хиджра*. Командвал го чичо му Хамза ибн Абдулмуталлиб и наброявал тридесет души от *мухаджири*. Тръгнали от Медина и се придвижвали, докато стигнали брега на Червено море откъм долината на Айс. Там причакали керван на курайшите с триста човека, който идвал от Шам; водел ги Абу Джахл. Двете страни се подредили, готови за сражение, но поради посредничество на Маджди ибн Амр Джухани до сблъсък не се стигнало и двата отряда се оттеглили.

Тази „сарийя“ е първото военно действие в историята на исляма. Мюсюлманското знаме било бяло. Това е първото издигнато знаме в историята на исляма. Носел го Абу Мурсад Киназ ибн Хасин Ганауи.

Последвали и други мисии и походи на отряди. През месец *шаууал* Убайда ибн Харис бил изпратен начело на шестдесет *мухаджири* в долината на Рабиг. Тук той срещнал Абу Суфян, който предвождал двеста души. Двете страни си разменили няколко стрели, без да се стига до сражение.

След това през месец *зу-л-каада* Саад ибн Абу Уаккас бил изпратен с двайсет *мухаджири* към Харрар, близо до Рабиг, но не срещнали никого.

После, през месец *сафар* през втората година от *хиджра*, Пратеникът на Аллах сам тръгнал към Абуа или Уаддан начело на седемдесет *мухаджири*. Не срещнал обаче никого и сключил договор за сигурност и подкрепа с Амр ибн Махши ад-Дамари. Това бил първият поход, предвождан от Пратеника на Аллах.

През месец *раби ал-аууал* през втората година от *хиджра* той повел двеста *мухаджири* и стигнали до Бауат от страна на планината Радуа. Но и тук не срещнали никого.

През същия месец Карз ибн Джабир Фихри нападнал пасищата на Медина и отвел известно количество добитък. Затова начело на седемдесет *мухаджири* Пророка тръгнал да го търси към Сафуан в района на Бадр. Карз обаче се измъкнал и успял да избяга. Това газуа станало известно като първото газуа при Бадр.

След това, през месец *джумада ал-ула* или *джумада ал-ахир* на втората година от *хиджра*, начело на сто и петдесет или двеста *мухаджири* Пратеника на Аллах тръгнал към местността Зул-Ушайра, за да нападне керван на курайшите, заминаващ за Шам. Керванът обаче минал оттам няколко дена по-рано. Там бил сключен договор за ненападение с рода Мадладж.

През месец *раджаб* на втората година по *хиджра* Мухаммед (с.а.с) изпратил Абдуллах ибн Джахш Асади начело на дванайсет *мухаджири* в Нахла, по пътя между Мекка и ат-Таиф, с цел да донесат новини за керван на курайшите. Те обаче го нападнали, убили един човек, пленили двама и ограбили кервана. Пратеника на Аллах се разгневил от тази постъпка, освободил двамата пленници и изплатил кръвнина за убития.

Това се случило в последния ден на месец *раджаб* и езичниците вдигнали голям шум, като обвинили мюсюлманите, че са нарушили неприкосновеността на месец „под възбрана“. Тогава Аллах низпослал знамение: **„Питат те за месеца под възбрана, за битка през него. Кажи: „Тежка битка е тогава, но възпирането**

от пътя на Аллах, неверието в Него и в Свещената джамия и пропъждането на обитателите ѝ оттам е по-тежко пред Аллах, и да се заблуждава е по-тежко, отколкото да се убива" (2:217).

През месец *шаабан* на втората година от *хиджра* Аллах променил посоката за молитва от Йерусалим към *Кааба*. Това било желанието и на Пратеника на Аллах, който го очаквал. По този начин се разкрили някои лъжци от лицемерите и юдеите, които само привидно били приели исляма. Те се оттеглили и редиците на мюсюлманите се очистили от тях.

Това са военните действия, които Пратеника на Аллах и мюсюлманите предприели, за да запазят сигурността на Медина и нейните области и да накарат курайшите да усетят какво страшно наказание ги очаква, ако не престанат да вършат зло. Ала те ставали все по-високомерни и надменни, затова срещнали възмездие за делата си в битката при Бадр, където наказанието било тяхното поражение.

Великата битка при Бадр

Това е първата решаваща битка между курайшите и мюсюлманите. Причината била следната: Пратеника на Аллах устроил засада на кервана за Шам, който изпуснали при Зул-Ушайра. Изпратил двамина в Хаура в Шам, за да донесат новини. Когато керванът минал край тях, двамата бързо се върнали в Медина и Пратеника на Аллах призовал мюсюлманите, но не ги задължил да излязат. Изпратил триста и тринайсет човека (според някои – триста и четиринайсет; според други – триста и седемнайсет): осемдесет и двама или осемдесет и трима, или осемдесет и шестима били *мухаджири*, шейсет и един – от аус, сто и седемдесет – от хазрадж. Снаряжението им не било пълно. Разполагали само с два коня и със седемдесет камили.

Пратеника на Аллах развял бяло знаме и го дал на Мусаб ибн Умайр. *Мухаджирите* имали знаме, което носел Али ибн Абу Талиб; знаме имали и *ансарите* – носел го Саад ибн Муаз. В Медина Мухаммед (с.а.с) оставил за свой заместник Ибн Умм Мактум, а по-късно от Рауха изпратил на мястото му Абу Лубаба ибн Абдулмунзир.

Пратеника на Аллах потеглил от Медина към Бадр – място на около сто петдесет и пет километра югозападно от града, обградено от всички страни с високи планини. В него имало само три прохода: на юг – Адуа-л-кусуа; на север – Адуадуния, и на изток – третия, близо до северния проход. Мединци влезли през него. Главният път на керваните между Мекка и Шам минавал през това място. Тук имало постройките, кладенци и палмови гори, където керваните спирали и оставали с часове, а дори и дни наред. За мюсюлманите било много лесно да затворят проходите, след като керванът влезе в обграденото място, и така да го принудят да се предаде. Условие за успеха на плана било кербанджиите въобще да не разберат, че мюсюлманите са напуснали Медина и съвсем неочаквано да се появят в Бадр. Затова Пратеника на Аллах тръгнал първо по друг път, не към Бадр, а после завил и се отправил към целта.

Керванът се състоял от хиляда камили, натоварени със стока на стойност не по-малко от петдесет хиляди динара. Водел го Абу Суфян, с него имало само около четирийсет човека. Абу Суфян, изключително бдителен и предпазлив, питал всеки срещнат по пътя за действията на мюсюлманите. Най-накрая разбрал, че са излезли от Медина, а самият той все още се намирал далеч от Бадр. Опитал се да насочи кервана на запад и да мине по крайбрежието, като въобще изостави пътя през Бадр. Наел човек, който да извести по най-бързия начин на мекканците, че мюсюлманите са излезли от Медина. Щом ги предупредили, курайшите бързо се подготвили да

тръгнат. От всичките им големци останал само Абу Лахаб. Към тях се присъединили и родовете от племето курайш с изключение на рода Ади.

Войската стигнала селището Джухфа⁸², където ги застигнало писмо от Абу Суфян: съобщавал им, че се е спасил и ги молел да се върнат в Мекка. Мекканците поискали да се върнат, но надменният и горд Абу Джахл отказал. По заповед на своя съюзник и вожд Ахнас ибн Шарик Сакафи се върнали само от рода Захра. Те наброявали триста човека, останалите били хиляда. Продължили, докато наближили Адуа-л-кусуа. Намирали се извън Бадр, в обширна територия зад планините, заобикалящи Бадр.

Междувременно, докато пътувал, Пратеника на Аллах научил за действията на мекканците. Посъветвал се с мюсюлманите. Абу Бакр изразил подкрепата си, същото сторил и Омар. След тях Микдад заявил:

– Кълна се, о, Пратенико на Аллах, че няма да кажем онова, което са казали синовете Израилеви на Муса: **„Вървете ти и твоят Господ, и се сражавайте! А ние ще седим ето тук“** (5:24). Не, ние ще се сражаваме от дясната ти страна, ще се сражаваме от лявата ти страна, пред теб и зад теб.

Тогава лицето на Пратеника на Аллах се озарило – той се зарадвал на чутото.

После казал:

– Посъветвайте ме, мюсюлмани!

Изправил се Саад ибн Муаз, вождът на *ансарите* и казал:

– Като че ли се обръщаш към нас, Пратенико на Аллах. Затова кълнем се в Онзи, Който те изпрати с Истината, че ако ни покажеш морето и скочиш в него, и ние ще скочим с теб и никой от нас няма да се върне обратно. Утрешната среща с врага не ни е неприятна, защото ние сме непоколебими воини и благонадеждни в боя. Дано Аллах ти покаже нашите дела, които да зарадват душата ти. Води ни към благодатта на Аллах. – И добавил: – Кълнем се в Онзи, Който те изпрати с Истината. Ако ни беше накарал да стигнем до толкова далечно място като Барк ал-Гимад, пак щяхме да те последваме.

Пратеника на Аллах се зарадвал и казал:

– Вървете и се радвайте, защото Всевишният Аллах ми обеща [да победи] една от двете групи. Кълна се в Аллах, сега сякаш виждам гибелта [на врага].

След това ги повел към Бадр и стигнали там в същата нощ, когато пристигнали и езичниците. Установили се в местност близо до Адуа-д-дуня. Тогава Хауббаб ибн Мунзир посъветвал Мухаммед (с.а.с) да се придвижат към кладенеца най-близо до врага и мюсюлманите да направят водоеми, в които да съберат вода за себе си, после да заровят кладенците, та врагът да остане без вода. Така и направили.

Мюсюлманите издигнали шатра, в която се настанил техният пълководец, и оставили на стража при него младежи *ансари* под командването на Саад ибн Муаз.

По-късно Пратеника на Аллах събрал войската си, обходил района на сражението и посочвайки с ръка, казал:

– Утре, ако пожелае Аллах, тук ще е гибелта на еди-кой си, а тук – на еди-кой си.

Прекарал нощта в молитва, прислонен до ствола на едно дърво. В това време мюсюлманите си почивали изпълнени с увереност. И Аллах изпратил дъжд, като казал: „**Той ви покри с дрямка за успокоение от Него и ви изсипа вода от небето, за да ви пречисти с нея и да премахне от вас скверността на сатаната, и да укрепи сърцата ви, и да заякчи с това стъпките**“ (8:11).

На сутринта, петък, седемнайсети *рамадан*, на втората година от *хиджра*, двете страни застанали една срещу друга. Пратеника на Аллах призовал:

– О, Аллах! Това са курайшите. Дошли са с техните измислици и самохвалство, за да Те отричат и наричат пратеника Ти лъжец. Нека бъде Твоята победа, която Ти ми обеща. О, Аллах, съкруши ги днес!

После подравнил редиците на мюсюлманите и им заповядал да не започват сражението, докато не получат неговата команда. Казал:

– Хвърляте се срещу тях, когато се доближат до вас; пестете стрелите и не вадете мечовете, докато съвсем не ви приблизят.

И заедно с Абу Бакр, Аллах да е доволен от него, се оттеглил в шатрата. Започнал да се моли, да призовава и да възхвалява Преславния и Всевишен Аллах; дори извикал:

– О, Аллах! Ако днес този отряд бъде погубен, няма да остане никой, който да Ти се прекланя.

Така разпалено зовял Аллах, че наметалото паднало от плещите му. Абу Бакр, Всеправдивия, го наметнал с думите:

– Стига, Пратенико на Аллах, достатъчно много настоява пред Аллах.

А от езичниците пръв Абу Джахл поискал помощ:

– О, Аллах, отърви ни от онзи, който разруши кръвната връзка и ни донесе онова, което не познаваме! О, Аллах, дай днешната победа на онзи от нас, който Ти е по-мил и от когото Ти си по-доволен.

Единоборство и сражение

След това трима от най-добрите конници на езичниците Утба и Шайба – синове на Рабиа, и синът на Утба – Уалид, пристъпили напред, за да влязат в двубой с мюсюлманите. Трима младежи от *ансарите* излезли срещу тях, но езичниците казали:

– Искаме хора от нашата кръв.

Тогава излезли Убайда ибн Харис, Хамза и Али. Хамза убил Шайба. Али убил Уалид. Убайда и Утба разменили тежки удари. После Али и Хамза нападнали Утба и го убили; вдигнали Убайда, чийто крак бил отрязан. Починал четири-пет дена по-късно в Сафра, по обратния път към Медина.

Разгневени от този двубой и обезумели от гняв, езичниците като един се нахвърлили ожесточено върху редиците на мюсюлманите. А мюсюлманите удържали позициите си, отбранявали се и броели: „ Ахад! Ахад!“ (Единен Аллах).

Пратеника на Аллах изпаднал в унес. После вдигнал глава и казал:

– Абу Бакр, нося ти радостни вести. Ще видиш победата на Аллах. Това е *Джибрил*, хванал е кон за юздите и го води, а краищата им са покрити с прах.

През този ден Аллах изпратил на мюсюлманите подкрепа от хиляда ангела, които идвали един след друг.

След това Пратеника на Аллах тръгнал към воюващите, изричайки думите на Всевишния: **„Ще бъде разгромено множеството и ще обърне то гръб в бяг“** (54:45). Взел шепа пръст и я хвърлил в лицата на езичниците с думите:

– Лицата ще се обезобразят.

В очите и носа на всеки езичник попаднала пръст. По този повод Всевишният Аллах казва: **„Не ти хвърли, когато хвърли, а Аллах хвърли“** (8:17).

Тогава Пратеника на Аллах заповядал на мюсюлманите да атакуват езичниците, като им извикал:

– Проявете сила!

И ги подтикнал към сражението. И мюсюлманите усърдно атакували. Ентусиазмът им растял, като виждали как Пратеника на Аллах се сражава най-отпред. Врязали се в редиците и започнали да ги посичат. Подкрепяли ги ангелите, които обезглавявали езичниците. И падали глави, без да знаят кой ги удря; и падали ръце на други, без да знаят кой ги отсича. Това продължило, докато поражението застигнало езичниците и те ударили на бяг. Мюсюлманите ги подгонили, убили част от тях, а друга – пленили.

Иблис присъствал в тази битка в образа на Сурака ибн Малик ибн Джаашам. Той подкрепял езичниците и ги подстрекавал да се сражават с мюсюлманите. Ала щом видял ангелите и какво правят, обърнал се, избягал и се хвърлил в Червено море.

Убийството на Абу Джахл

Абу Джахл се намирал сред отряд мекканци, които размахвали около него мечове и копия като камшици. В редиците на мюсюлманите, близо до Абдуррахман ибн Ауф, имало двамина младежи от *ансарите*. Единият се обърнал към него скришом от другаря си:

– Чичо, покажи ми Абу Джахл.

Абдуррахман го попитал:

– Какво ще направиш с него?

– Научих, че оскърбява Пратеника на Аллах, затова, кълна се в Онзи, в Чиито ръце е душата ми, че докато един от нас не бъде убит, няма да се оставя.

Другият също говорил в този дух. Когато редиците се разпръснали, Абдуррахман видял Абу Джахл да обикаля бойното поле и го посочил на двамата младежи. Те започнали да му нанасят удари с мечовете си и го убили. Единият го ударил по крака и кракът му паднал, както отхвърква костилка, когато я стиснеш; другият му нанесъл удари по тялото. Оставили го полужив. После и двамата отишли при Пратеника на Аллах и всеки твърдял, че именно той го е убил. А Пратеника на Аллах погледнал мечовете им и казал:

– И двамата сте го убили.

Двамата били Муаз и Муаууаз, синове на Афра. В това сражение Муаууаз загинал като *шахид*, а Муаз доживял до времето на *халиф* Осман⁸³. Пратеника на Аллах дал на Муаз трофеите, завзети от Абу Джахл.

Когато битката завършила, хората тръгнали да търсят Абу Джахл. Намерил го Абдуллах ибн Масуд. У него все още горяла искрица живот. Абдуллах го настъпил по врата, хванал го за брадата, разтърсил главата му и казал:

– О, враг на Аллах, видя ли как те опозори Аллах?

– С какво ме опозори? Та нали вие убихте просто един човек? Да беше ме убил друг⁸⁴. – После попитал – Кому се усмихна днес съдбата?

Абдуллах отвърнал:

– На Аллах и Неговия пратеник.

А Абу Джахл му казал:

– Трудно се покачи на гърдите ми, ей, овчарче!

Тогава Абдуллах му отрязал главата и я занесъл на Пратеника на Аллах, който възкликнал:

– Аллах е най-велик! Слава на Аллах, Който изпълни обещаното, подкрепи Своя раб и Сам победи съюзените племена⁸⁵.

Посочил към Абу Джахл и казал:

– Това е фараонът на този народ.

Денят на разграничението

Това било битка между неверието и вярата, в която човек се сражавал срещу собствения си чичо, баща, син, брат, вуйчо, срещу най-близките си. В тази битка Омар ибн Хаттаб, Аллах да е доволен от него, убил вуйчо си Ас ибн Хишам, Абу Бакр се изправил срещу сина си Абдуррахман. Мюсюлманите пленили Аббас, чичото на Пратеника на Аллах. Така в тази битка била прекъсната близостта на родствената връзка. В тази битка Аллах издигнал словото на вярата над словото на неверието, разделил истината от лъжата. Затова този ден се нарича „денят на разграничението“. Това е денят на битката при Бадр, седемнайсетият ден от месец *рамадан*.

Убитите от двете страни

В тази битка загинали четиринайсет мюсюлмани – шестима от *мухаджирите* и осем от *ансарите*. Погребали ги в Бадр и гробовете им се знаят и до днес.

От езичниците били убити седемдесет души, а други седемдесет – пленени. Повечето били знатни люде. Трупите на двайсет и четирима от знатните били хвърлени в един мръсен ров, в който изхвърляли мръсотията от Бадр.

Пратеника на Аллах останал в Бадр още три дни. Преди да тръгне, отишъл до кладенеца, погледнал вътре и започнал да вика имената им и имената на бащите им.

– О, ти, еди-кой си, син на еди-кой си! Не възжелавате ли сега да сте повярвали в Аллах и Неговия пратеник? Ние наистина получихме онова, което Аллах ни обеща. А вие, вие получихте ли каквото вашият Господ ви обеща?

Тогава Омар му казал:

– Пратенико на Аллах, не говори на тела, чиито души са ги напуснали.

А той му отвърнал:

– Чуват много по-добре от вас какво им казвам, но не отговарят.

Вестта за битката стига до Мекка и Медина

В Мекка достигнала вестта за поражението на езичниците. Аллах дотам ги разгромил и опозорил, че те дори забранили да се оплакват убитите, за да не дават повод на мюсюлманите да злорадстват над тях. Асуад ибн Мутталиб загубил в битката трима сина и искал да ги оплаче. Една нощ чул женски глас да оплаква и помислил, че забраната е отпаднала. Изпратил слугата си, който се върнал и му съобщил, че жената плаче заради някаква изгубена камила. Тогава Асуад не се сдържал и извикал:

Плаче за изгубена камила?

И безсъница я била сломила?

Не за младата камила да ридает до забрава,

а за Бадр, че там помръква наш'та слава.

И продължил да реди стихове, с които оплаквал синовете си.

А Пратеника на Аллах изпратил при мединците двама вестноосци: Абдуллах ибн Рауаха в горната част на града и Зайд ибн Хариса – в долната. Юдеите били разпространили лъжливи и тревожни слухове, но когато вестта за победата пристигнала, всички се зарадвали и градът се огласил от викове за прослава и превъзнасяне на Аллах. Водачите на мюсюлманите се запътили към Бадр, за да поздравят Пратеника на Аллах.

Пратеника на път към Медина

Пратеника, увенчан с победата на Аллах, тръгнал към Медина с трофеите (ганима) и военнопленниците. Когато наближил Сафра, било низпослано знамението за *ганимата*. За себе си взел една пета (*хумс*), а останалото разделил поравно между воините. Когато влезли в Сафра, заповядал да убият Надр ибн Харис и Али ибн Абу Талиб му отсякъл главата. При навлизането в местността Ирк ад-Дабия заповядал да убият Укба ибн Абу Муайт. Убил го *ансарът* Асим ибн Сабит; но според някои бил убит от Али ибн Абу Талиб.

Водачите на мюсюлманите, излезли да го приветстват в Рауха, го придружили до Медина. Той влязъл победоносно в града като безспорен победител, от когото се

страхува всеки враг. След тази радостна вест мнозина приели исляма, а Абдуллах ибн Убай и приятелите му го сторили само привидно.

Въпросът с военнопленниците

В Медина Пратеника на Аллах поискал съвет какво да правят с военнопленниците. Според Абу Бакр трябвало да вземат откуп за тях, а според Омар – да бъдат убити. Пратеника на Аллах решил да поискат откуп. Откупът бил определен в зависимост от материалното положение на пленника – четири хиляди, три хиляди и хиляда дирхама⁸⁶. За тези, които могли да четат и пишат, откупът бил да обучат по десет младежи мюсюлмани. За някои от военнопленниците направили благодеяние и ги пуснали без откуп.

Дъщерята на Пратеника на Аллах Зайнаб изпратила като откуп за съпруга си Абу Ас своята огърлица, принадлежала някога на майка ѝ Хадиджа. Когато Пратеника на Аллах я видял, сърцето му се изпълнило с нежност и помолил своите сподвижници да пуснат мъжа ѝ без откуп. Така и направили, но го освободили при условие, че като се върне в Мекка, ще пусне Зайнаб да отиде в Медина. По-късно тя се преселила в Медина.

Смъртта на дъщерята на Пророка Рукийя и омъжването на дъщеря му Умм Кулсум за Осман

Рукийя, дъщерята на Пророка, се разболяла още преди той да замине на поход за Бадр. Тя била съпруга на Осман ибн Аффан, Аллах да е доволен от него, и Пророка му наредил да остане и да се грижи за нея. Казал му, че ще спечели награда и дял от трофеите като на воините при Бадр. При Рукийя останал и Усама ибн Зайд. Тя починала преди завръщането на баща си. По този повод Усама казал:

– Вестта за победата ни завари тъкмо когато изравнявахме пръстта върху гроба на Рукийя, дъщерята на Пратеника на Аллах.

Като се върнал в Медина, Пратеника на Аллах оженил Осман ибн Аффан, Аллах да е доволен от него, за другата си дъщеря – Умм Кулсум. Оттогава наричали Осман „Притежателя на двете светлини“. Умм Кулсум била негова жена до смъртта ѝ през месец *шаабан* в деветата година от *хиджра*. Погребана е в гробището Бакиа в Медина.

Езичниците и техните съюзници приели много тежко подкрепата и победата, с които Аллах дарил мюсюлманите. Затова денонощно започнали да плетат интриги, за да навредят и отмъстят на мюсюлманите. Но Аллах провалил всичките им планове и ги стоварил върху им.

Седмица след като мюсюлманите се върнали от похода към Бадр – през месец *мухаррам* на третата година от *хиджра* – родът Салим се събрали, за да нападнат Медина. Мюсюлманите обаче неочаквано ги нападнали по домовете им, взели плячка и живи и здрави се върнали в Медина. След това Умайр ибн Уахаб Джумахи и Сафуан ибн Умайя замислили заговор за покушение срещу Пророка. За тази цел Умайр пристигнал в Медина, Пророка му съобщил какво се канил да стори и Умайр приел исляма.

Обсадата на рода Кайнукаа

И юдеите от рода кайнукаа проявили агресивност и злост. Пратеника на Аллах им дал някои наставления, а те му отвърнали:

– Слушай, Мухаммед! Не се самозалъгвай само защото уби неколцина неопитни курайши, които не знаят що е сражение. Ако воюваш с нас, ще разбереш що за хора сме.

Пратеника на Аллах приел търпеливо думите им. Ала тяхната дързост нараствала и стигнала дотам, че на пазара на рода Кайнукаа те предизвикали свада, в която били убити един мюсюлманин и един юдей. Тогава Пророка наредил да ги обсадят. Било събота, през втората половина на месец *шаууал*, година втора от *хиджра*. След петнайсет дни – през месец *зу-л-каада* – те се предали. Изгонили ги в Азриат в Шам, където не след дълго повечето от тях умрели.

Нападението „сууайк“

След битката при Бадр Абу Суфиян се зарекъл, че няма да измие мръсотията от себе си, докато не нападне Мухаммед (с.а.с). Начело на двеста конници той нападнал Урайд – място близо до Медина, посекли палмовите насаждения, изгорили ги, убили двама мюсюлмани и избягали.

Щом Пратеника на Аллах научил за този набег, подгонил мекканците, но те се изплъзнали. По време на бягството си се освобождавали от излишния багаж и изхвърлили много торби с продоволствие (сууайк⁸⁷) и други провизии. Мюсюлманите ги преследвали до Каркат-ул-кудр, но те все пак избягали. Мюсюлманите взели чувалите „сууайк“. Затова нападението е известно като нападението „сууайк“ или нападението Карка-ат-ул-кудр.

Убийството на Кааб ибн Ашраф

Кааб бил богат юдей, поет и един от най-яроостните врагове на мюсюлманите. Той осмивал в стихове Пратеника на Аллах и неговите сподвижници; съчинявал непристойни поеми за жените им; възпявал враговете им и ги подстрекавал срещу тях. След битката при Бадр Кааб отишъл при курайшите и ги изкушавал да се вдигнат на война срещу мюсюлманите, като им редял стихове, в които казвал: „Вашият път е по-праведен от техния.“ И не обръщал внимание на случката с рода Кайнукаа. Тогава Пратеникът на Аллах се обърнал към своите хора и попитал:

– Кой ще се захване с Кааб ибн Ашраф?

Желание изяви Мухаммед ибн Маслама, Убад ибн Бишр, Абу Наила, Харис ибн Аус и Абу Абес ибн Джибр. За водач приели Мухаммед ибн Маслама. Той помолил Пророка за разрешение да каже нещо на Кааб.

Отишъл при него и му рекъл:

– Онзи човек – и посочил Пророка – иска от нас подаяние и по този начин ни затруднява.

Зарадван, Кааб възкликнал:

– Кълна се в Аллах, и на вас ще ви омръзне!

Мухаммед ибн Маслама му поискал на заем храна или фурми. Кааб се съгласил, но в замяна поискал оръжие.

После при него отишъл Абу Наила и провел същия разговор както Мухаммед ибн Маслама. Казал му:

– Някои мои приятели мислят като мен. Ще ти ги изпратя да им продадеш каквото искат.

Той отново приел.

В нощта на четиринайсетия ден на месец *раби ал-аууал* на третата година от *хиджра* те отишли при Кааб, като носели със себе си оръжието. Той живеел в добре укрепена къща заедно с жена си, за която се бил оженил наскоро. Извикали го. Понечил да стане и да слезе при тях, но жена му го попитала:

– Къде си тръгнал толкова късно? Предусещам, че ще има кръв.

Той обаче не обърнал внимание на думите ѝ. Когато слязъл и видял оръжието, не се усъмнил, защото такава била уговорката им.

Всички тръгнали да се разхождат. Абу Наила похвалил уханието на парфюма му и го попитал дали може да помирише главата му. Изпълнен с доволство и гордост, Кааб му позволил. Абу Наила го помирисал, потъркал главата му с ръка и подал ръката си на другите и те да я помиришат. След това друг поискал да помирише главата му и постъпил по същия начин. И третият постъпил така и когато Кааб за трети път навел глава, третият казал:

– Пред вас е врагът на Аллах, мечовете се кръстосват връз него без полза.

Тогава Ибн Маслама затиснал главата му и всички се нахвърлили отгоре му. Кааб надал ужасяващ вик и паднал убит. Осветили с огън крепостта, но мюсюлманите вече се били върнали невредими. Така бил потушен огънят на метежа, който тревожел мюсюлманите. За известно време юдейските змии се скрили обратно в дупките си.

Нападението край Карда

През месец *джумада ал-ахира* на третата година от *хиджра* курайшите изпратили керван в Шам през Ирак. Щял да прекоси Наджд, за да не преминава край Медина. Водел го Сафуан ибн Умайя. Ала Пратеника на Аллах научил за това и изпратил Зайд ибн Хариса начело на сто конници. Те нападнали кервана край оазиса Карда в Наджд. Взели цялата стока, а всички мъже в кервана избягали. Предводителят на кервана Фурат ибн Хайян бил пленен и приел исляма. Стойността на придобитите трофеи възлизала на сто хиляди дирхама. За курайшите това бил най-болезнен удар след битката при Бадр.

Битката при Ухуд

Докато курайшите се подготвяли да отмъстят на мюсюлманите заради поражението в Бадр, ето че в Карда ги застигнал нов удар. Гневът им нараснал и те започнали трескаво да се подготвят за война. Събирали доброволци, стичали се бедуинските племена от племенния съюз, наречен *ахабиш*; определили кои поети ще насърчават и настройват за битка. И така стегнали войска от три хиляди бойци с три хиляди камили, двеста коня и седемстотин щита. С тях тръгнала група жени, за да веселят воините и да повдигат бойния им дух. Предводител на тази войска бил Абу Суфян, знаменосци – изявени воители от рода Абдуддар.

Движена от гняв и ярост, войската напредвала към покрайнините на Медина, където опънала стан в обширна местност в периферията на долината Канат, близо до планините Айнайн и Ухуд. Това станало в петък, на шестия ден от месец *шаууал* през третата година от *хиджра*.

Около седмица преди войската да спре край Ухуд, Пратеника на Аллах научил новината. Той бил сформирал военни патрули, за да известяват за неочаквани атаки и да бранят Медина. Когато войската пристигнала, мюсюлманите обсъдили плана за отбрана. Мнението на Пророка било да се укрепят в Медина, мъжете да се сражават по тесните улички, а жените – върху покривите на къщите. Водачът на лицемерите Абдуллах ибн Убай приел идеята, защото искал да си остане въщи и същевременно да не го обвинят, че се цепи. Ала младежите се въодушевили – настоявали да извадят мечове и да се бият на открито. Останалите се съгласили с тях и войската била разделена на три колони: *мухаджирите*, със знаменосец Мусаб ибн Умайр; племето аус, със знаменосец Усайд ибн Худайр; и племето хазрадж, със знаменосец Хаббаб ибн Мунзир.

След следобедната молитва се отправили към планината Ухуд. Стигнали до местността Шайхайн, където Пророка построил войската, като отпратил малките момчета. Допуснал само Рафи ибн Худайдж – макар и невръстен, той владеел добре стрелбата с лък. Тогава Самра ибн Джундуб казал:

– Аз съм по-силен от него и ще го надвия в борба.

Мухаммед (с.а.с) ги накарал да се преборят. Самра победил Рафи и Пророка взел и него във войската.

В района на Шайхайн те извършили вечерната и нощната молитва, после пренощували. Мухаммед (с.а.с) определил петдесет човека да охраняват лагера. В края на нощта, преди зазоряване, тръгнали и когато стигнали до Шаут, извършили утринната молитва. Тук Абдуллах ибн Убай се опълчил срещу другите и заедно с триста от своите хора се върнал в Медина. Това хвърлило рода Салма и рода Хариса в смут, отслабило решителността им и те също били готови да се върнат. Но Аллах укрепил сърцата им. И така, първоначалният брой на мюсюлманите бил хиляда души, но останали седемстотин.

Пратеника на Аллах се отправил към планината Ухуд по кратък път, оставяйки врага от западната страна. Стигнал до прохода на долината и така възвишенията на Ухуд се оказали зад гръба му. По този начин врагът се озовал между мюсюлманите и Медина.

Тук Мухаммед (с.а.с) събрал войската, определил петдесет стрелци, които да заемат позиция при планината Айнайн (известна като „Планината на стрелците“) под командването на *ансара* Абдуллах ибн Джубайр. Заповядал им да защитават конницата и да пазят тила на мюсюлманите. Повторил им да не напускат позициите си, докато не получат заповед лично от него, независимо дали мюсюлманите побеждават, или губят.

Езичниците също събрали войската си и се отправили към бойното поле, въодушевявани от жени, които, удряйки дайрета, обикаляли редиците, повдигали бойния им дух и пеели:

В атака! Иначе прегръдки няма!

Постеля Мекка не търси за двама.

Отстъпиш ли, сбогом тогава –

любовта нежна надалеч остава.

Жените напомняли на знаменосците за дълга им с викове: „О, синове на Абдуддар! О, защитници на домовете! Удряйте с остриите си мечове!“

Единоборство и сражение

Двете войски приближили една към друга. Напред, яхнал камила, излязъл Талха ибн Абу Талха Абдари, знаменосецът на езичниците, най-смелият воин сред курайшите, и призовал някой да влезе в двубой с него. Зубайр ибн Аууам, Аллах да е доволен от него, пристъпил, скочил като лъв върху камилата му, хванал го, повалил го на земята и го заклал с меч си. Тогава Пророка извикал: „Аллах е най-велик!“. Мюсюлманите повторили този възглас.

Сражението се разразило повсеместно. Начело на конницата на езичниците Халид ибн Уалид три пъти се опитвал да мине в тила на мюсюлманите, но стрелците го пресрещали с дъжд от стрели и го връщали.

Мюсюлманите съсредоточили атаката си върху знаменосците на езичниците. Убили ги до един, а те наброявали единайсет. Знамето лежало на земята. Мюсюлманите засилили атаката по всички точки, разбили редиците на езичниците и ги унищожили. Абу Дуджана и Хамза, Аллах да е доволен от двамата, не пожалили сили и се били храбро.

По време на това успешно настъпление паднал убит Хамза ибн Абдулмутталиб, Аллах да е доволен от него, който се бил като лъв в името на Аллах и Неговия пратеник. Убил го Уахши ибн Харб, роб от Хабаша, сръчен в хвърлянето на копие. Неговият господар Джубайр ибн Мутим му бил обещал да го освободи, ако убие Хамза, защото Хамза убил чичо му Туайма ибн Адий в битката при Бадр. Уахши се скрил зад една скала, за да дебне Хамза. Тъкмо когато Хамза отсичал главата на езичника Сibaи ибн Арфата, Уахши се прицелил в него с копието си и го метнал. Хамза не очаквал този удар. Копието го пронизало в корема и излязло през слабините му – той паднал и издъхнал, Аллах да е доволен от него.

Езичниците претърпели поражение и побегнали; побегнали и жените, които ги настървявали за бой. Мюсюлманите ги преследвали с оръжие в ръка и започнали да събират трофеи. В този момент стрелците направили грешка – четирийсет от тях захвърлили оръжието си и се втурнали към трофеите въпреки изричната заповед да стоят по местата си. Халид ибн Уалид се възползвал от тази възможност, нахвърлил се с отряда си върху десетината останали на върха стрелци и ги убил. След това заобиколил планината, озовал се в тила на мюсюлманите и започнал да ги обгражда. Конниците му надали победоносен вик. Езичниците го чули и се върнали. Една от жените им вдигнала знамето, те се събрали около него и тръгнали напред. По този начин мюсюлманите се оказали между две орди езичници.

Езичниците нападат Пратеника на Аллах. Плъзва слух за смъртта му

Пратеника на Аллах се намирал сред последните от мюсюлманските воители заедно със седмина *ансари* и двама *мухаджири*. Когато видял конницата на Халид да се задава иззад планината, извикал високо към сподвижниците си:

– Насам, насам, раби на Аллах!

Езичниците го чули – те се намирали по-близо до него от мюсюлманите. Една група от тях бързо се спуснала по посока на гласа му и яростно го нападнали. Опитали се да го ликвидират, преди да дойдат мюсюлманите. Тогава той казал:

– Който ги отблъсне, негов ще бъде Раят. Или той ще ми стане другар в Рая!

Тогава един от *ансарите* се хвърлил напред и се бил, докато го убили. Езичниците отново атакували. Пратеника повторил думите. Излязъл втори мюсюлманин и се бил, докато паднал убит. После – трети, четвърти и така, докато били убити и седмината.

Когато и последният от *ансарите* паднал мъртъв, около Пророка останали само двамата курайши Талха ибн Убайдуллах и Саад ибн Абу Аккас. Езичниците се втурнали към Пророка. Камък го ударил, улучил един от долните предни зъби от дясно и ранил долната му устна; уцелили шлема му и го ранили по челото и главата. От удар с меч по бузата две халки от защитния му шлем се врязали в лицето му. Получил силен удар от меч в рамото и после повече от месец изпитвал болки. Той обаче носел две ризници, които не се скъсали.

Всичко това се случило въпреки отчаяната защита на двамата курайши. Саад ибн Абу Уаккас изстрелял стрелите си; Пророка не бил изпразнил колчана си и му казал:

– Стреляй, жертва да са за тебе майка ми и баща ми⁸⁸!

Талха ибн Убайдуллах се сражавал сам със силата на цялата група воители преди него, получил трийсет и пет или трийсет и девет рани. Предпазвал Пророка с ръка, ранили го в пръстите и те се парализирали. Талха простенал от болка, а Пророка му рекъл:

– Ако бе казал „В името на Аллах!“, ангелите щяха да те понесат към небето пред погледите на хората.

В този труден момент се спуснали *Джибрил* и *Микаил* и твърдо отбранявали Пратеника на Аллах. И тогава при него дошли неколцина мюсюлмани и храбро го защитили. Пръв бил Абу Бакр, Всеправдивия, с него дошъл и Абу Убайда ибн Джаррах, Аллах да е доволен и от двамата. Абу Бакр понечил да извади едната халка от шлема на Пророка, забита в лицето му, но Абу Убайда настоял той да го стори. Като я извадил, паднал един от предните зъби на Мухаммед (с.а.с); извадил и втората халка – паднал и втори зъб. След това отишли при Талха ибн Убайдуллах и се заели с раните му.

През това време при Пратеника на Аллах пристигнали Абу Даджана, Мусаб ибн Умайр, Омар ибн Хаттаб, Али ибн Абу Талиб и други. Струпали се и двойно повече езичници и започнали да атакуват още по-яростно. Мюсюлманите проявили невиджано геройство – един изстрелвал стрели, друг се отбранявал, трети се сражавал, четвърти пазел с тялото си Пророка от вражеските стрели.

Знамето носел Мусаб ибн Умайр, затова езичниците го ударили по дясната ръка и я отсекли. Той взел знамето в лявата си ръка – отсекли и нея. Мусаб коленичил и закрил знамето с гърдите и врата си – тогава го убили. Убил го Абдуллах ибн Кама, но Ибн Кама помислил, че е убил Пророка, защото Мусаб приличал малко на него. Ибн Кама изкрещял:

– Мухаммед е убит.

Вестта се разнесла бързо и атаките на езичниците отслабнали, защото решили, че са постигнали целта си и са изпълнили желанието си.

Поведението на мюсюлманите, когато попаднали в обръча

Когато мюсюлманите видели, че започват да ги обграждат, те се разпръснали, объркали се и не успели да се обединят. Едни побегнали на юг и стигнали до Озарената Медина; други се втурнали към прохода на планината Ухуд и се скрили в лагера; трети бързо се устремили към Пророка, защитавайки го, докато напредвали. Повечето мюсюлмани попаднали в обръч и останали по местата си. Отблъсквали обграждащите ги и се сражавали с тях, но нямало кой да ги поведе организирано. В редиците им настанал хаос и смут – първите се връщали назад и се връзвали в тези зад тях; стигнало се дотам, че Йаман, бащата на Хузайфа, бил убит от самите мюсюлмани. Когато чули, че Пророка е убит – паднали духом, смирили се, дори напуснали бойното поле. Други обаче още по-смело се втурнали в боя с думите: „Да умрем за онова, за което загина Пратеника на Аллах“.

През това време Пророка си проправял път към сражаващите се и така го видял Кааб ибн Малик, който го познал, понеже лицето му се виждало изпод халките на защитния шлем. Кааб извикал силно:

– О, мюсюлмани! Чуйте радостната вест: това е Пратеникът на Аллах.

Тогава мюсюлманите започнали да се връщат около него. Събрали се тридесетина мъже от сподвижниците му. С тях той си проправил път между езичниците, успял да спаси обградената си войска и се оттеглил в планинския проход. Езичниците се опитали да попречат на това оттегляне, но се провалили напълно, а двама от хората им били убити.

По този мъдър начин мюсюлманите се спасили, но след като платили скъпо за грешката на стрелците, които престъпили заповедта на Пратеника на Аллах.

В планинския проход

След като мюсюлманите се измъкнали от обръча на врага и успели да стигнат до прохода, между тях и езичниците имало още няколко леки стълкновения, ала езичниците не се осмелявали да настъпят и да нападнат повсеместно. На бойното поле останали малцина, които започнали да обезобразяват убитите. Режели ушите, носовете и половите им органи, разпаряли коремите им. Хинд, дъщерята на Утба, разпорила корема на Хамза, извадила черния му дроб, сдъвкала част от него, но не могла да го преглътне и го изплюла. От отрязаните уши и носове си направила огърлици и гривни за крака.

В прохода дошъл Убай ибн Халаф, за да обяви, че ще убие Пратеника на Аллах. Тогава Мухаммед (с.а.с) го пронизал с копие в плешката между шлема и ризницата. Той започнал да се мята на коня си, върнал се при курайшите, ревейки от болка като бик. Когато стигнал Сариф, място недалеч от Мекка, умрял.

По-късно пристигнали Абу Суфян и Халид ибн Уалид начело на неколцина езичници, тръгнали да изкачват планината от различни страни. Омар ибн Хаттаб с група *мухаджири* ги пресрещнали с бой и ги принудили да се върнат. Според някои разкази Саад ибн Уаккас, Аллах да е доволен от него, убил трима езичници.

Убитите езичници наброявали дваисет и двама. Според някои твърдения те били трийсет и седем. Мюсюлманите загубили седемдесет воители, от тях четирийсет и един от племето хазрадж, дваисет и четирима – от аус, четирима – от *мухаджирите* и един юдей.

След последния неуспешен опит на Абу Суфян и Халид ибн Уалид езичниците започнали подготовка за завръщане в Мекка.

Пратеника на Аллах стигнал до планинския проход, където си починал. Али, Аллах да е доволен от него, донесъл вода от Михрас, извор в планината Ухуд, за да пие Пророка, но той не пил, защото водата миришела лошо. Само измил лицето си и я излял върху главата си. Раните му започнали да кървят обилно и неспирно. Тогава Фатима, Аллах да е доволен от нея, обгорела парче сламена рогозка и го притиснала към раните. Кръвта спряла. Мухаммед ибн Маслама донесъл чиста вода. Пророка пил от нея и призовал Аллах да дари Маслама с добро. Извършил обедната молитва, седнал, мюсюлманите също се молели седнали.

В лагера пристигнали жени от *мухаджирите* и *ансарите*. Сред тях били Айша, Умм Айман, Умм Салим, Умм Салит. Носели мехове с вода, за да напоят ранените. Аллах да бъде доволен от всички тези жени!

Двустранният разговор и решението

Езичниците били напълно готови за връщане в Мекка. Абу Суфян се приближил към планината и се провикнал:

– Мухаммед с вас ли е?

Не му отговорили. Тогава той извикал:

– С вас ли е Ибн Абу Кухафа⁸⁹?

Пак не му отвърнали:

– А Омар ибн Хаттаб?

Пак не отговорили, защото Пророка им бил забранил да се обаждат. Абу Суфян продължил:

– Значи се отървахте от тия тримата!

Омар не се сдържал и извикал:

– Слушай, враг на Аллах! Тези, дето ги спомена, са живи. Аллах поживи онова, което ти не харесваш.

А Абу Суфян отвърнал:

– Трупове на вашите воители са обезобразени. Това не съм го заповядвал, нито съм го възспирал. – И добавил: – Превъзнесен да е Хубал⁹⁰.

Пророка накарал мюсюлманите да отговорят:

– Аллах е най-велик и най-възвишен!

Абу Суфян казал:

– Ние си имаме *Узза*, а вие си нямате *Узза*.

Пророка пак им казал какво да отговорят и те отвърнали:

– Аллах е нашият Покровител, а вие си нямате покровител.

Абу Суфян пак се обадил:

– Добре стана. Днешният ден е разплата за Бадр. Победителите във войната се сменят.

Но Омар, Аллах да е доволен от него, възразил:

– Не е едно и също. Нашите убити са в Рая, а вашите – в Ада.

– Това вие го твърдите – възразил Абу Суфян .– Значи ние сме се излъгали, понеже сме загубили.

После повикал Омар и го попитал:

– Заклинам те в Аллах, Омар! Кажи ми, убихме ли Мухаммед?

А Омар, Аллах да е доволен от него, отвърнал:

– Не. Сега слуша думите ти.

Абу Суфян казал:

– Вярвам ти повече, отколкото на Ибн Кама. По-честен си.

– И се провикнал: – Другата година пак ще се срещнем при Бадр.

Пратеника на Аллах разпоредил на един от сподвижниците си да каже:

– Да. Това е уговорка между нас и теб.

Завръщането на езичниците и погребването на загиналите мюсюлмани

Абу Суфян се върнал при войската си и се подготвили да потеглят. Яхнали камилите и повели конете отстри – знак, че си тръгват към Мекка. Аллах сторил добро на мюсюлманите, защото нищо не спирало езичниците да влязат в Медина. Но Аллах, Който застава между човека и сърцето му, ги отклонил.

Мюсюлманите се спуснали на бойното поле, за да издирят своите ранени и *шухада*. Поискали да пренесат няколко от тях в Медина, но Пратеника на Аллах заповядал да ги върнат и да ги погребат с дрехите им, без да ги къпят и без да извършват молитва. Погребали по двама, по трима в един гроб; дори двама събрали в една дреха, като между тях сложили тръстикови клони. В гроба най-напред поставяли онези, които били наизустили повече Коран. За убитите при Ухуд Пророка казал:

– Аз ще им бъда свидетел в Съдния ден.

Открили, че от погребалната носилка на Хандаля ибн Абу Амир се стичала вода. Тогава Пророка казал:

– Ангелите са го измили.

Хандала току-що се бил оженил. Бил в първата си брачна нощ, когато чул да призовават за война. Оставил жена си и излязъл на бойното поле. Бил се, докато не паднал убит. Той бил изпоцапан и ангелите го измили, затова го наричат „Измития от ангелите“.

Вместо със саван (кефен) увили Хамза в наметало, но понеже било късо, или главата му, или краката му оставали непокрити. Затова покрили краката с някаква растителност. По същия начин постъпили с Мусаб ибн Умайр.

Към Медина

Пратеника на Аллах и мюсюлманите погребали *шухада* [мъчениците за вярата] и се помолили за тях. После се отправили обратно към Медина. По пътя излезли да ги посрещнат жените, чиито близки загинали. Когато пресрещнали Пратеника на Аллах, той споделил мъката им и се помолил за тях. Към него се приближила жена от рода Динар, която била загубила в битката мъжа си, брат си и баща си. Когато ѝ съобщили за смъртта им, тя попитала за Пратеника на Аллах. Отвърнали ѝ:

– Слава на Аллах, жив е.

– Покажете ми го – рекла тя.

Показали ѝ го и щом го видяла, промълвила:

– Цялото нещастие е малко, щом ти си жив.

Мюсюлманите прекарвали неспокойна нощ. Охранявали Медина, охранявали и Пратеника на Аллах. А били напълно изтощени от раните си, от умората, скръбта и болката. Пратеника на Аллах смятал за необходимо да следят действията на врага и ако трябва, дори да се бият, в случай че се опитат да се върнат в Медина.

Походът към Хамра Асад

Когато се съмнало, Пратеника призовал мюсюлманите да излязат да посрещнат врага, и то тези, които са участвали в битката при Ухуд. Казали:

– Слушам.

И продължили до местността Хамра Асад, на осем мили от Медина. Там устроили лагера си.

През това време езичниците били спрели в Рауха, на трийсет и шест мили от Медина. Тук се съвещавали и обмисляли дали да се върнат в града, съжалявайки, че са изтървали удобната възможност.

Маабад ибн Абу Маабад Хузаи, симпатизант на Пратеника на Аллах, дошъл в Хамра Асад и го утешил за загубата, сполетяла го в Ухуд. Тогава Пратеника на Аллах му наредил да се присъедини към Абу Суфян, да го обезкуражи и му вдъхне неувереност. Хузаи отишъл при мекканците в Рауха, а те вече се стягали да тръгнат за Медина. Той обаче ги подплашил с думите:

– Мухаммед е тръгнал с многобройна, невиждана войска. Воините му горят от невиждана злоба и ще ви изтребят. Според мен трябва да тръгвате, преди да видите челните редици на войската му зад тези хълмове.

Когато курайшите го чули, решимостта им ги напуснала и рухнали духом. За да не го преследват, Абу Суфян се задоволил да води пропагандна война на нерви, като заръчал да кажат на мюсюлманите: „Враговете се насъбраха против вас, страхувайте се от тях!“ (3:173). И побързал да потегли към Мекка.

Ала мюсюлманите не се разтревожили от това предупреждение, само „вярата им се усили и рекоха: „Достатъчен ни е Аллах. Колко прекрасен довереник е Той!“ (3:173). Останали в Хамра Асад до сряда, после се върнали в Медина: „И се завърнаха с обилие и благодат от Аллах. Зло не ги докосна и следваха благоволенieto на Аллах. Аллах е владетел на велика благодат“ (3:174).

Събития и битки

Поражението на мюсюлманите в Ухуд нанесло тежък удар върху доброто им име, понеже враговете им събрали смелост и приели битката. Случили се няколко събития, които не били в полза на мюсюлманите. Тук ще се спрем само на най-важните от тях.

Събитието в Раджи

Неколцина мъже от племената удал и кара отишли при Пратеника на Аллах и заявили, че ще приемат исляма. Поискали да им изпрати човек, който да ги учи и наставлява в религията и да им чете Свещения Коран. Мухаммед (с.а.с) изпратил десетима от своите сподвижници начело с Асим ибн Сабит. Когато групата стигнала до Раджи, хората от удал и кара ги предали и извикали за помощ срещу тях рода Лихиян от племето хузайл. Дошли стотина стрелци, обградили мюсюлманите на едно възвишение и им обещали, че ако слязат от там, няма да ги убият. Асим отказал да се предаде и се сражавал заедно с другарите си. Седмина мюсюлмани паднали убити. Останали трима. Неверниците още веднъж им обещали, че ще запазят живота им. Те слезли от възвишението, но онези ги измамили и ги вързали. Единият от мюсюлманите казал:

– Това е първото предателство.

Отказал да тръгне с тях и го убили. Повели другите двамина към Мекка. Това били Хубайб ибн Адий и Зайд ибн ад-Дасана и ги продали. В битката при Бадр Хубайб убил Харис ибн Амир ибн Науфал. Затова го купила дъщерята на Харис или брат му. За известно време го държали в тъмница, после го повели към местността ат-Таним, за да го убият. Той извършил два раката и се помолил, след това призовал Аллах срещу враговете си и казал:

Мюсюлманин загина заради исляма честит,

все едно как ще падна убит.

В името на Аллах е туй,

ще благослови Той тялото мое, разкъсано в бой.

Абу Суфян го попитал:

– Нямаше ли да се радваш, ако бяхме хванали Мухаммед? Сега щяхме да отрежем неговата глава, а ти щеше да бъдеш при семейството си.

А той рекъл:

– Кълна се в Аллах, не бих се радвал да съм сред семейството си дори един трън да е засегнал Мухаммед (с.а.с).

След това Укба ибн Харис ибн Амир го убил, отмъщавайки за баща си.

А Зайд ибн ад-Дасана, който бил убил Умайя ибн Мухрис при Бадр, бил купен от неговия син Сафуан ибн Умайя. Той го убил, отмъщавайки за смъртта на баща си. Някои приписват на Зайд предсмъртните думи на Хубайб, изречени в отговор на Абу Суфян.

Курайшите изпроводици да донесат част от тялото на Асим. Но Аллах изпратил рояк оси, които кръжели над него и го пазели. Приживе Асим се бил заклел в Аллах, че никой езичник няма да го докосне, нито пък той ще докосне езичник през живота си. Затова след смъртта му Аллах го опазил.

Трагедията край кладенеца Мауна

По същото време се случила друга, още по-разтърсваща, трагедия. Абу Бара Амир ибн Малик, когото наричали „Играещия си със стрелите“, отишъл при Пратеника на Аллах в Медина. Пратеника на Аллах го призовал да приеме исляма. Той нито се съгласил, нито отхвърлил предложението, но изразил надежда, че хората от Наджд ще приемат исляма, ако Мухаммед (с.а.с) им изпрати проповедници. И казал:

– Аз ще ги закрилям.

Пратеника на Аллах изпратил от сподвижниците си седемдесет четци на Свещения Коран, за да проповядват исляма. Спрели край кладенеца Мауна. Харам ибн Малхан отишъл при врага на Аллах Амир ибн ат-Туфайл да му занесе послание от Пророка. Без дори да го погледне, заповядал на един от хората си да прониже Харам с копие в гърба. Тогава Харам извикал:

– Аллах е най-велик! Все пак победих, кълна се в Господаря на *Кааба*!

Врагът на Аллах изпратил хора да съберат рода Амир, но те не откликнали, защото били под закрилата на Абу Бара. Тогава Амир се обърнал към рода Салим. Племената Раал, Закуан и Усайа отвърнали на призива му. Обградили мюсюлманите и ги избили до един. Спасили се само Кааб ибн Зайд и Амр ибн Умайя ад-Дамири. Кааб ибн Зайд паднал ранен и те помислили, че е убит. Измъкнали го сред убитите и той оживял. По-късно бил убит в битката при изкопания ров. Амр ибн ад-Дамири бил заедно с Мунзир ибн Укба при животните. Когато видели птици да кръжат над мястото, разбрали какво се е случило. Мунзир се спуснал към другите и се сражавал, докато паднал убит. Амр ибн Умайя бил пленен, но когато Амир ибн ат-Туфайл разбрал, че е от племето мудар, отрязал част от косата му и го освободил, защото майка му била дал обет да освободи един роб.

Амр ибн Умайя се запътил обратно към Медина. В местността Каркара срещнал двамина от рода Килаб. Взел ги за врагове и ги убил. Но тяхното племе имало мирно споразумение с Пратеника на Аллах. В Медина Амр разказал на Пратеника на Аллах какво е сторил, а той казал:

– Убил си двама и аз ще трябва да платя кръвнина за тях.

Събитията в Раджи и край кладенеца Мауна силно наскърбили Пратеника на Аллах. И двете се случили в един месец – *сафар* – през четвъртата година от *хиджра*.

Предава се, че той получил новината за двете събития в една и съща нощ. Трийсет сутрини в утринната молитвата молил Аллах да даде възмездие за убийците, докато Аллах низпослал: „Нека твоят народ знае, че Ние срещнахме нашия Господ и Той е доволен от нас. И ние сме доволни с Него.“ Едва тогава Мухаммед (с.а.с) спрял да чете *кунут*.

Обсадата на рода Надир

Бану Надир скроили заговор, по-коварен от предателството на Удал и Кара и по-лукав от вероломството спрямо сподвижниците при кладенеца Мауна. Поискали от Пратеника на Аллах да се срещне с тях – да послушат от него Свещения Коран, да им поговори за исляма, да обсъдят религиозните дела – и ако му повярват, ще се съгласят с него. Постигнали съгласие за тази сбирка, ала злодеите решили всеки от тях да дойде на уреченото място с кинжал под дрехата си и да го нападнат изневиделица. Всевишният Аллах обаче известил Пророка за намерението им и той взел решение да ги изсели от Медина.

Други предават историята по следния начин: Когато Амр ибн Умайя ад-Дамири, Аллах да е доволен от него, се върнал и съобщил, че е убил двамина от рода Килаб, Пророка отишъл при рода Надир, придружен от малка група сподвижници. Помолил ги да му помогнат в плащането на кръвнината за убитите, както било уговорено в договора между тях.

– Тъй и ще направим, Абу Касим⁹¹ – казали те. – Ела, седни тук и изчакай, докато изпълним заръката ти.

Той седнал до една стена и зачакал. Когато се оттеглили, Сатаната ги подтикнал и рекли:

– Кой ще вземе този воденичен камък, та да го качи горе и да го хвърли върху главата му?

Изпратили да извърши това злодеяние най-порочният сред тях – Амр ибн Джаххаш. Тогава *Джибрил* се спуснал и известил Пророка какво искат да му сторят. Той станал бързо и се върнал в Медина. След това го последвали и сподвижниците му. Той им съобщил за заговора и решил да изсели рода Надир.

Изпратил при тях Мухаммед ибн Маслама да им каже:

– Напуснете Медина завинаги! Напуснете го за десет дни. Ако след това намерим някого от вас, ще падне убит. Имате няколко дена да се подготвите за път.

После изпратил при водача на лицемерите – Абдуллах ибн Убай, да им каже:

– Стойте тук и не напускайте града, защото с мен има две хиляди човека, които заедно с вас ще защитават крепостите ви и ще умрат заради вас. **„Ако бъдете прогонени, ще излезем заедно с вас и не ще се подчиним заради вас никога на никого и ако бъдете нападнати, ще ви подкрепим“** (59:11). Ще ви подкрепят също и Курайза, и Гатафан. Бъдете силни и се съпротивлявайте.

Тогава Надир заявили на Пратеника на Аллах:

– Няма да напуснем домовете си, прави каквото щеш!

Пророкът извикал „Аллах е най-велик!“ Същото сторили и сподвижниците му. Той назначил Ибн Умм Мактум за управител на Медина, връчил знамето на Али, отправил

се към рода Надир и ги обсадил. Те се укрепили в крепостите си и нападнали мюсюлманите със стрели и камъни. Разчитали на палмовите насаждения и на плодните градини. Тогава Пророка заповядал да ги отсекаят и да ги изгорят. Това сломило духа на рода Надир. Аллах изпълнил сърцата им с ужас и след шест нощи (според някои – петнайсет) те се предали и се съгласили да напуснат Медина. Племето курайза ги изоставило, изменил им и водачът на лицемерите и неговите съюзници **„подобно на сатаната, който казва на човек: „Отхвърли вярата!“ А щом стане неверник, казва: „Непричастен съм към теб“** (59:16).

Пратеника на Аллах им позволил да вземат със себе си колкото искат покъщнина и пари, но не и оръжие. И те понесли каквото можели, изкъртили дори вратите, прозорците и гредите на таваните от къщите си. Натоварили всичко. Това е събитието, за което Аллах е казал: **„Разрушиха своите домове със собствените си ръце и с ръцете на вярващите. Поучете се, о, зрящи хора!“** (59:2). Повечето от тях заедно с големците им се заселили в Хайбар, а други – в Шам.

Пратеника на Аллах поделил домовете и земите им най-вече между първите мухаджири, а от ансарите дал само на най-бедните – Абу Дуджана и Сахл ибн Ханиф; дал известна част на семейството си, за да им стигне за около година. А от останалото закупил оръжие и коне в името на Аллах. Оръжието се състояло от петдесет щита, петдесет шлема и триста и четирийсет меча.

Походът към Бадр

Вече споменахме, че след битката при Ухуд Абу Суфян се уговорил следващата година пак да се води война. В началото на месец *шаабан* от четвъртата година от *хиджра* Пратеника на Аллах се отправил към Бадр според уговорката. Пристигнал там и осем дена чакал Абу Суфян. Били хиляда и петстотин бойци и десетима конници. Знаменосец бил Али ибн Абу Талиб. За свой заместник в Медина Мухаммед (с.а.с) оставил Абдуллах ибн Рауаха.

Абу Суфян от своя страна тръгнал към Бадр начело на две хиляди войници и петдесет конници. Стигнал до местността Мар Захран и спрял при Маджна – известен кладенец в този край. Но още преди тръгването си бил обзет от страх и затова рекъл на хората си:

– Нищо няма да ви донесе повече полза, отколкото една плодородна година, в която да отгледате дървета и да пиете мляко. Тази година е сушава. Затова аз се връщам, върнете се и вие.

Мекканците се върнали, без да окажат никаква съпротива.

Докато чакали в Бадр, мюсюлманите завъртели търговия с наличните пари и се сдобили с печалба – за един динар получили два. После се върнали и всеки враг се боял от тях. По всички краища настанал мир и така продължило цяла година, през която враговете не смеели да се обадят. Благодарение на мира и спокойствието Пратеника на Аллах успял да осигури и най-далечните граници. През месец *раби-ал-аууал* на петата година от *хиджра* дори предприел военен поход, за да накаже разбойниците по пътищата към Даумату-л-джандал. След това навсякъде се възцарили мир и спокойствие.

Битката срещу съюзените племена

Сред настаналото спокойствие, благодарение на мъдрите стъпки, предприети от Пратеника на Аллах, той и мюсюлманите разполагали с време да разпространяват своята религия и да подобрят положението си. След стълкновението с рода Надир не

се споменава за друга съпротива. Мирът продължил година и половина. Ала юдеите, които Иса, мир нему, нарича „змии и деца на змии“, не били доволни, че мюсюлманите си почиват. След като се установили в Хайбар и се успокоили, започнали да кроят заговори и задкулисни игри, докато успели да привлекат на своя страна и срещу хората в Медина огромна войска от арабски племена.

Според автори на Житието на Мухаммед (с.а.с) двайсет вождове и управници от юдеите, установили се в Хайбар, отишли при курайшите да ги увещават да участват във военен поход срещу Медина, обещавайки им победа. Курайшите се съгласили. Отишли и при племето гатафан. Те също склонили. Обиколили и други племена, част от които дали съгласието си. Всички те приели да действат съгласно координиран план и по едно и също време да пристигнат в околностите на Медина.

Съвещаването и изкопаване на рова

Новината за обединяването на племената и тяхното раздвижване достигнала Медина. Пратеникът на Аллах се посъветвал със сподвижниците си. Мнението на Салман Фариси, Аллах да е доволен от него, било да изкопаят ров. Всички одобрили предложението и го приели.

Каменисти местности обграждали Медина от изток, запад и юг. Подходяща за влизане на войски в града била само северната страна. Пратеника на Аллах избрал най-тясното място – около миля – между двете каменисти местности на запад и на изток, за да ги свърже с дълбок ров. Ровът започвал от северозападните склонове на планината Сала и се спускал на изток до издадения нос на източната камениста местност при Атам Шайхайн.

Мухаммед (с.а.с) възложил на всеки десетима мъже да изкопаят по четирийсет лакътя. Той също участвал в изкопаването на рова и в изнасянето на пръстта. През това време ту сподвижниците редили стихове и той им отговарял, ту той започвал и те му отговаряли. В процеса на тежката и изнурителна работа мюсюлманите изтърпели големи мъки. Било много студено и ги мъчел страшен глад. Някой донасял шепа ечемик, смесен с миризлива мазнина, но те я ядели, макар да я преглъщали трудно. Оплакали се от глада на Пратеника на Аллах и му показали стомасите си, на които били прикрепили камък. Тогава той им показал своя стомах, към който бил привързал два камъка.

Докато копаели, се случили няколко знамения. Джабир видял колко гладен и изтощен е Пратеника на Аллах; не издържал и заклал за него едно животно. Жена му пък смляла крина ечемик и тайно поканили Пратеника на Аллах и неколцина от хората му да ги нахранят. Но той дошъл с всички, които работили по рова, а те били хиляда човека. Всички се нахранили, а тенджерата си оставала пълна и тестото станало на хляб. А сестрата на Нуман ибн Башир пък занесла шепа фурми на баща си и вуйчо си. Пратеника на Аллах ги пръснал върху една дреха и поканил всички, които копаели рова. Макар че всички яли, фурми се изсипвали от краищата на дрехата.

Докато копаели, Джабир и хората се натъкнали на огромен камък. Пратеника на Аллах дошъл, ударил го с лопатата си и той се превърнал в камара от ронлив пясък. Бара и неговите хора попаднали на скала. Дошъл Пратеник на Аллах и рекъл:

– В името на Аллах!

Замахнал с лопатата и ударил скалата; от нея се отронило парче и излязла светлина. Тогава той казал:

– Аллах е най-велик! Поверени са ми ключовете на Шам. В момента виждам червените им палати.

Ударил втори път и благовестил за победа над Персия. Ударил трети път и възвестил, че ще победи и Йемен. Скалата се разбила на парчета.

От двете страни на рова

Курайшите наближили, следвани от четири хиляди воители, триста конници и хиляда камили. Предвождал ги Абу Суфян, а знамето им носил Осман ибн Талха ибн Абу Талха Абдари. Те спрели между Джараф и Загаба, където се събират потоците от Рума. Гатафан и племената от Наджд, които ги следвали, били шест хиляди. Спрели в края на долината Накма, встрани от Ухуд. Тази огромна войска, която напредвала към стените на Медина, представлявала сериозно изпитание и внушавала силен страх. Както е казал Всевишният Аллах: **„Когато настъпиха и отгоре, и отдолу срещу вас, и когато погледите се вцепениха и сърцата заседнаха в гърлото, и допуснахте за Аллах различни догадки, там вярващите бяха изпитани и разтърсени от силно сътресение“** (33:10–11). Но Аллах подкрепил мюсюлманите, като е казал: **„И когато вярващите видяха племената, рекоха: „Това е, което ни обещава Аллах и Неговият пратеник“. И това им надбави само вяра и покорност“** (33:22). **„А лицемерите и онези, в чиито сърца имаше болест, рекоха: „Аллах и Неговият пратеник ни обещаха само измама“** (33:12).

Пратеника на Аллах оставил в Медина за свой заместник ибн Умм Мактум; настанил жените и децата в укрепените къщи и извел над три хиляди мюсюлмани, които се укрепили пред планината Сала. Ровът останал между тях и неверниците.

Езичниците се установили, подготвили се и настъпили към Медина. Наближавайки мюсюлманите, били изненадани от рова, ширнал се между тях и мюсюлманите, изумили се. Абу Суфян казал:

– Арабите не познават такава хитрост⁹².

Обзети от безразсъдство и гняв, започнали да обикалят около рова, за да търсят място, където да преминат. А мюсюлманите ги обстрелвали със стрели, за да не им позволят да доближат изкопа и да нямат възможност да атакуват иззад изкопаната пръст или да си проправят път.

Езичниците се принудили да наложат обсада на Медина, но същевременно не били готови за такава мярка, защото тя не влизала в сметките им, когато тръгвали да воюват. През деня се опитвали да пресекат рова, но по цялото му протежение мюсюлманите ги посрещали с камъни. Цял ден езичниците полагали големи усилия да преминат, а мюсюлманите, принудени непрекъснато да се отбраняват, пропуснали задължителните молитви. Такава възможност се отворила едва след залез слънце или малко преди това. По онова време още не била установена молитвата при страх.

Един ден група конници от езичниците, сред които Амр ибн Абд Удд, Икрима ибн Абу Джахл, Даррар ибн Хаттаб и други, се насочили към тесен проход през рова и го шурмували. Конете им обикаляли мястото между изкопа и планината Сала. Тогава насреща им излезли няколко мюсюлмани, водени от Али ибн Абу Талиб, и се изпречили между атакуващите езичници и изкопа. Амр ибн Абд Удд призовал някого от мюсюлманите на двубой. Той бил дързък и опасен, Али се разгневил, слязъл от коня и двамата започнали да се бият – били се, докато Али го убил. Останалите обърнали в бягство, защото сърцата им се изпълнили със смъртен ужас. Икрима дори захвърлил копие си, а Науфал ибн Абдуллах паднал в рова и мюсюлманите го убили.

Докато двете страни си разменяли стрели, имало малко убити от езичниците – десет, от мюсюлманите – шест.

Стрела ранила Саад ибн Муаз. Той се помолил на Аллах да го остави жив, ако все още е писано да се воюва с курайшите, ако ли не – да умре от тази рана. След това горещо се помолил:

– О, Аллах, не ми взимай душата, докато не отмъстя на племето курайза.

Предателството на племето курайза и последствията му за хода на битката

Курайза и Пратеника на Аллах имали договор, за който вече споменахме. Но по време на битката Хай ибн Ахтаб, на почит сред рода Надир, отишъл при Кааб ибн Асад, почитан сред племето курайза, и го склонил на предателство – насърчил го да наруши договора. Кааб нарушил договора и преминал на страната на курайшите и езичниците.

Курайза се намирали в южната част на Медина, а мюсюлманите – в северната. По този начин жените и децата на мюсюлманите оставали незащитени пред курайза. Над тях надвиснала голяма опасност. Щом новината стигнала до Пратеника на Аллах, той изпратил Маслама ибн Аслам с двеста воители и Зайд ибн Хариса с триста човека да охраняват децата на мюсюлманите; после изпратил Саад ибн Муаз и Саад ибн Ибада с група *ансари* на разузнаване. Заварили юдеите открито да ругаят, да се заканват и да оскърбяват Пратеника на Аллах, като повтаряли:

– Какъв е този пратеник на Аллах? Между нас и Мухаммед няма нито споразумение, нито договор.

Завърнали се те и казали на Пророка:

– Удал и Кара.

Ще рече, че курайзите са предали мюсюлманите, както Удал и Кара предали сподвижниците на Мухаммед (с.а.с) в Раджи.

Хората разбрали истината и страхът им се засилил, както е казал Всевишният Аллах: **„Когато погледите се вцепениха и сърцата заседнаха в гърлото, и допуснахте за Аллах различни догадки, там вярващите бяха изпитани и разтърсени от силно сътресение“** (33:10–11). Лицемерието надделяло и дори някои казали:

– Мухаммед (с.а.с) ни бе обещал да ядем от богатствата на персийския и римския владетел, но сега от страх дори по нужда не можем да отидем.

А други казвали: **„Аллах и Неговият пратеник ни обещаха само измама.“** (33:12).

Група от тях рекли: **„О, жители на Ясриб, [тук] няма място за вас, върнете се!“** (33:13).

Други искали да избягат и помолили Пророка за разрешение да се върнат и хитрувайки, му рекли: **„Незащитени са ни домовете.“** (33:13).

Но домовете им не били незащитени.

Пратеника на Аллах се разтревожил, когато узнал за предателството на курайза. Завил се с наметалото си, легнал и дълго прекарал така. По някое време се надигнал и казал:

– Аллах е най-велик! Той благовести мюсюлманите, че ще победят.

Искал да изпрати човек при Уайна ибн Хисн, за да се помири с него срещу една трета от добива на плодове на Медина, а той да се изтегли с племето си Гатафан. Но двамината *ансари* – Саад ибн Муаз и Саад ибн Ибада – се противопоставили:

– И те, и ние бяхме езичници. Не са и помисляли да изядат дори и един плод. Сега, когато Аллах ни е дарил благодатта на исляма и ни е възвеличил чрез теб да им дадем имотите си? Кълнем се в Аллах, нищо няма да им дадем, освен меч.

Мухаммед (с.а.с) се съгласил с тях.

Съюзниците губят сили и край на битката

Аллах сторил така, че при тези жестоки обстоятелства дошъл Нуайм ибн Масуд ал-Ашджаи, човек от племето гатафан, приятел на курайшите и на юдеите, и казал:

– Пратенико на Аллах, приех исляма, но моите хора не знаят, че съм станал мюсюлманин. Заповядай ми каквото искаш, за да го изпълня.

А Мухаммед (с.а.с) отвърнал:

– Ти си сам. Какво ще сториш? Иди обаче и обезкуражи враговете ни както можеш. Защото войната е хитрост.

Нуайм отишъл при Курайза. Когато го видели, посрещнали го добре, а той им казал:

– Знаете колко ви обичам и какво ни свързва. Ще ви съобщя нещо, но ще си мълчите за мен.

Те се съгласили и той продължил:

– Видяхте ли какво стана с рода Кайнукаа и с рода Надир? Подкрепяте племената курайш и гатафан, но те не са като вас. Тази страна е ваша, тук са имотите ви, децата и жените ви. Не смятате ли, че за вас нещата може да се променят? Колкото до другите – тяхната страна, жените им и децата им са далеч оттук. И ако имат възможност, ще я използват, ако ли не, ще се върнат в своя край и ще ви оставят тук, където Мухаммед (с.а.с) ще ви отмъсти, както си иска.

– Какво да правим?– попитали те.

– Не се сражавайте, докато тези племена не ви дадат заложници като гаранция.

Те му казали:

– Ето това е мнение.

След това Наим отишъл при курайшите. Старейшините се събрали и той подхванал:

– Знаете колко ви обичам и какви сърдечни чувства храня към вас.

– Да, така е – потвърдили те.

– Ще ви съобща нещо, но ще си мълчите за мен. Юдеите се разкайват, че са нарушили договора с Мухаммед (с.а.с). Опасяват се да не се върнете и да ги оставите на него. Изпратили са му послание, че ще вземат от вас заложници и ще му ги предадат. А после ще се съюзят с него срещу вас, за да спечелят благоволението му. Пазете се от тях. Ако ви поискат заложници, не им давайте!

После отишъл при гатафан и на тях казал същото.

С това мъдро действие смутил духовете и всял разкол. Абу Суфян изпратил делегация при племето курайш и ги призовал на другия ден да се включат в битката. Те обаче отвърнали:

– Утре е събота. Всички злини са ни се случвали, защото сме престъпвали забраната на този ден. Освен това няма да се сражаваме заедно с вас, докато не ни дадете заложници от вашите хора, за да не би да ни изоставите и да се приберете във вашия край.

Племената курайш и гатафан си казали:

– Кълнем се в Аллах, Нуайм ни каза истината.

Курайшите изпратили пратеници при юдеите да им предадат:

– Никого няма да ви дадем за заложник. Излезте и се бийте.

А те си помислили:

– Истината ни каза Нуайм.

Така бойният дух на двете групи бил сломен и силите им ги напуснали.

Мюсюлманите пък призовавали Аллах:

– О, Аллах! Скрий незащитените ни домове и дай сигурност за децата ни.

Пратеника на Аллах се помолил на Всевишния и Превелик Аллах!

– О, Аллах! Ти, Който низпославаш Книгата, Който си бърз в равносметката, поразил съюзените племена! О, Аллах! Поразил ги и ги разтърси!

Тогава Аллах изпратил срещу тях вятър и ангели воители. Те ги разтърсили и посели в сърцата им ужас. Вятърът преобърнал съдовете им за храна, изтръгнал подпорите на шатрите им; сковал жесток студ, който не им оставил никакъв избор, и те започнали да се стягат за път.

Пратеника на Аллах изпратил при тях Хузайфа, Аллах да е доволен от него, на разузнаване. Той отишъл скришом в лагера на езичниците, постоял при тях и се върнал. По време на престоя си там не усетил никакъв студ – напротив, все едно излизал от гореща баня. Хузайфа казал, че врагът си тръгва. Тази нощ мюсюлманите спали спокойно. На заранта погледнали към бойното поле по посока на неверниците – било пусто и празно. **„Аллах върна неверниците с тяхната ярост. Те не получиха никакво благо. Достатъчен бе Аллах за вярващите в сражението. Аллах е всемогъщ“** (33:25).

Нападението започнало през месец *шаууал* на петата година от *хиджра* и приключило след около месец, през *зу-л-каада*. Това бил най-значителният опит на враговете на исляма да нападнат Медина, да я погубят и да унищожат исляма и мюсюлманите. Аллах обаче ги разочаровал и ги победил с тяхното оръжие. Поражението им въпреки събраната огромна войска показало, че за малките и разпръснати племена е по-добре да не дръзват да нападнат Медина. По този повод Пророка заявил:

– Сега ние ще ги нападаме, а не те нас. Вече е наш ред.

Обсадата на племето курайза

Пратеника на Аллах се върнал от битката при рова, свалил дрехите и оръжието си и докато се миел в дома на Умм Салама, при него дошъл *Джибрил* (мир нему) и му заповядал бързо да се насочи срещу племето курайза. Казал му:

– Аз ще бъда пред теб, ще разтърсвам крепостите им и ще всявам ужас в сърцата им.

И тръгнал, следван от ангелско шествие.

Пратеника на Аллах обявил на хората – който чува и му е покорен да не извършва следобедната молитва, преди да стигне до племето курайза. Определил сина на Умм Мактум да се грижи за Медина, връчил знамето на Али ибн Абу Талиб и го изпратил напред начело с група воители. Когато курайзите го видели, започнали да ругаят Пратеника на Аллах и да го наричат с грозни имена. В това време мюсюлманите потеглили, по пътя някои извършили следобедната молитва, а други я отложили, докато стигнат до племето курайза. Пратеника на Аллах предвождал колона *мухаджири* и *ансари*. Стигнали до Ене – един от кладенците на курайза.

Аллах всял страх в сърцата на курайзите; лишени от смелост да влязат в сражение, те се укрепили в крепостите си. Мюсюлманите им устроили сериозна и продължителна обсада. Тогава те поискали да преговарят с някои от своите съюзници сред мюсюлманите. Помолили Пратеника на Аллах да им изпрати Абу Лубаба за преговори. Той им го изпроводил. Когато го видели, мъжете се запътили към него, жените и децата избухнали в ридания. Домъчняло му за тях. Те го попитали:

– Как мислиш, да приемем ли върховенството на Мухаммед?

– Да – отвърнал той, прекарвайки ръка по гърлото си – знак, че ги очаква смърт. Но тутакси съобразил, че с този жест е предал Аллах и Неговия Пратеник. Поел по пътя и отишъл право в джамията на Пророка. Завързал се за една от колоните ѝ и се заклел никой освен ръката на Пратеника на Аллах да не го освобождава. Съобщили на Пратеника на Аллах какво е станало и той казал:

– Ако бе дошъл при мен, щях да помоля Аллах да му прости. Но щом е постъпил така, да го оставим, докато Аллах отсъди за него.

Продължаващата обсада отслабила бойния дух на курайзите. След двацет и пет нощи приели върховенството на Пратеника на Аллах. Мъжете били задържани под стража, а жените и децата – отделени. Съюзниците на курайзите, племето аус, помолили за по-добро отношение към тях, както били направили племето кайнукаа с техните съюзници хазрадж. Мухаммед (с.а.с) ги попитал:

– Няма ли да сте доволни, ако за курайзите отсъди човек от вас? Те се съгласили. Тогава той казал:

– Да го стори Саад ибн Муаз.

Хората от аус отвърнали:

– Да, съгласни сме.

През това време Саад се намирал в Медина заради раната, получена в битката при рова. Довели го качен на магаре. Когато наближил, Пратеника на Аллах рекъл:

– Елате и посрещнете вашия господар!

Те се приближили с думите:

– О, Саад! Стори добро на твоите подчинени.

Той обаче замълчал и не им отвърнал. Едва когато молбите станали настоятелни, рекъл:

– Дойде време – Саад говори само в името на Аллах, без да се бои от упрека на упрекващия.

Щом го чули, секнали надеждите за спасение на юдеите от курайза.

С пристигането на Саад му известили, че курайзите ще приемат неговата присъда. И той отсъдил мъжете да бъдат убити, децата и жените – взети в плен, а имотите – разделени. Пратеника на Аллах казал:

– Ти отсъди с присъдата на Аллах, Който е над седем небеса. Тази е присъдата и според религиозния закон на юдеите, дори е и по-милосърдна от присъдата в него.

След присъдата, отсъдена от Саад ибн Муаз, довели курайзите в Медина, затворили ги в дома на дъщерята на Харис, която била от рода Наджжар. Изкопали ровове на пазара в Медина, довели ги до тези ровове и ги убили. Били четиристотин мъже. Според други – били между шест- и седемстотин.

Заедно с тях бил убит и Хуай ибн Ахтаб, *саййид* на рода Надир. Той бил сред двайсетте юдейски вождове, настроили курайшите и гатафанците да предприемат нападението на съюзените племена. После бил отишъл при курайзите и ги подвел да нарушат договора и да измамят мюсюлманите в най-тежкия момент от живота им. Условието им било да остане с тях и да сподели съдбата им. По време на обсадата останал в укрепените им домове. После се предал и го убили.

Част от курайзите приели исляма по време на обсадата и затова не били наказани. Други помолили за пощада. Оставили ги и те приели исляма. Една жена от курайзите била убита, защото хвърлила воденичен камък върху Халлад ибн Суайд и го убила. Събрали оръжието и парите на племето – хиляда и петстотин меча, триста брони, две хиляди копия, петстотин щита, много покъщнина и посуда, камили и овце. Всичко това заедно с палмовите насаждения и пленниците било разделено на пет: една част за пехотата, три части за конницата, от които една част за конниците и две – за конете.

Пленените жени изпратили в Наджд – продали ги срещу оръжие. От тях Мухаммед (с.а.с) избрал Райхана, дъщерята на Зайд ибн Амр ибн Ханафа. Според някои тя

била негова пленница; според други – той я освободил и се оженил за нея. Починала след прощалния хадж на Мухаммед (с.а.с).

Случилото се с курайза представлявало отговор на молбата на Саад ибн Муаз. Били го поставили в шатра в джамията на Пророка, за да го наблюдава той отблизо. Край него минавали овце и една овца го ударила, раната на гърдите му се възпалила и разтворила; започнала обилно да кърви и той починал от нея. На погребението му ангели и мюсюлмани носели тялото му. Заради смъртта му Тронът на Всемилоствия потреперил.

Абу Лубаба останал завързан шест нощи. Жена му идвала и го освобождавала за молитвата, после той пак се завързвал за колоната. В дома на Умм Салама, Аллах да е доволен от нея, било низпослано, че Аллах е приел покаянието му. Умм Салама разпространила радостната вест и хората се стекли, за да го освободят, но той отказал, докато Пратеника на Аллах не го освободи лично. Така и направил – освободил го за сутрешната молитва.

След нападението срещу курайзите мюсюлманите предприели няколко военни операции, най-важните от които са:

Убийството на Абу Рафи Салам ибн Абу Хукайк

Търговец от Хиджаз и предводител на юдеите от Хайбар, той бил сред най-яроостните подстрекатели на съюзените племена срещу хората в Медина. Когато мюсюлманите се справили с тях и с племето курайза, хазрадж изпратили петима мъже да го убият, за да заслужат честта, каквато имало племето аус, когато убили Кааб ибн Ашраф.

Пристигнали в неговата крепост в Хайбар по залез слънце. Водачът на групата Абдуллах ибн Атик казал:

– Не мърдайте оттук. Ще отида да заблудя пазача на крепостта; дано вляза.

Приближил до портата и запретнал дрехата си, все едно ще ходи по нужда. Пазачът му подвикнал:

– Хей, Абдуллах! Ако ще влизаш, влизай, защото ще заключвам вратата!

Абдуллах ибн Атик влязъл, скрил се и изчакал всички да заспят. После скришом взел ключовете и отворил вратата, за да избяга по-лесно, ако се наложи. Отправил се към дома на Абу Рафи. Влязъл вътре. Щом минел през някоя врата, той я заключвал, та никой да не го стигне, ако го усети, докато убива Абу Рафи. След като влязъл, се озовал в тъмнина наред цялото семейство и не знаел къде точно се намира Абу Рафи. Повикал го тихичко:

– Хей, Абу Рафи!

Той се обадил:

– Кой е там?

Абдуллах се втурнал към гласа и стоварил меч си. Учудил се, защото не се чуло нищо. Излязъл, пак се върнал и попитал с променен глас, като че ли идва да го спасява.

– Какъв е този глас, Абу Рафи?

Той рекъл:

– Горко ни! В къщата има някой, който ме удари с меча си.

Тогава той повторно се спуснал към него и го ударил още по-силно, но не го убил. После опрял меч в стомаха му и натискал, докато острието се подало през гърба му. След това излязъл и започнал да отваря вратите една след друга. Луната греела, но зрението му било слабо и той помислил, че вече е навън, пристъпил, ала паднал от стълбата. Наранил си крака и го увил с чалмата си. Скрил се зад вратата. Когато призори петелът изкукуригал, един човек се качил на стената на крепостта и извикал:

– Известявам ви за смъртта на Абу Рафи, търговеца от Хиджаз.

Така Абдуллах научил, че Абу Рафи е мъртъв. Отишъл при останалите и всички се върнали в Медина. Отправили се към Пратеника на Аллах и му разказали какво се случило. Пратеника на Аллах погалил крака на Абдуллах и той така се подобрил, че сякаш никога не го бил болял.

Пленяването на Сумама ибн Асал

Сумама бил сред хората, които най-много мразели Пратеника на Аллах и исляма. Стигнал дотам, че през месец мухаррам на шестата година от *хиджра* по заповед на лъжепророка Мусайлима тръгнал маскиран да убива Пророка Мухаммед (с.а.с). А Пророка изпратил Мухаммед ибн Маслама начело на тридесет конници да накажат рода Бакр ибн Килаб в местността Дария, на седем дни път от Медина в посока Бусра. На връщане настигнали Сумама по пътя и го пленили. Завели го в Медина и го вързали за една колона в джамията. Край него минал Пророка и попитал:

– Какво става с теб, Сумама?

А той отвърнал:

– Добре съм, Мухаммед! Ако ме убиеш, убил си човек с ценна кръв. Ако проявиш благоволение, правиш го признателен. Ако искаш пари, колкото поискаш ще ти дам.

Пророка го оставил. На другия ден пак минал край него и пак провели същия разговор. На третия ден пак станало така. Тогава Мухаммед (с.а.с) наредил:

– Освободете Сумама!

Пуснали го, той се измил и приел исляма с думите:

– Кълна се в Аллах, никое друго лице по земята не ми е по-противно от твоето, обаче за мен то стана най-милото. Кълна се в Аллах, нямаше за мен по земята по-противна религия от твоята. Сега обаче твоята религия ми е по-скъпа от всички религии.

На връщане Сумама минал през Мекка, за да извърши умра. Курайшите го упрекнали, че е приел исляма. Той им отвърнал:

– Кълна се в Аллах, че няма да получите и зрънце от пшеницата на Йамама, докато Пратеника на Аллах не позволи.

Когато се прибрал, забранил да се продава жито на мекканците. Те положили големи усилия да го уговорят. Писали писмо до Пророка с молба в името на кръвната им

връзка да пише на Сумама и да позволи той да им продава храна. Мухаммед (с.а.с) така и направил.

Походът срещу рода Лахиян

Родът Лахиян убили призоваващи мюсюлмани в Раджи. Били проникнали дълбоко в Хиджаз, до границите на Усфан. Пратеника на Аллах поизчакал да се занимае с тях, докато силите на съюзените племена отслабнат. Оставил Ибн Умм Мактум да се грижи за всички в Медина и през месец *раби ал-аууал* на шестата година от *хиджра* излязъл начело на двеста свои сподвижници и дваисет коня. Бързо се отправил към рода Лахиян. Стигнал до долината Батн Гаран между Амдж и Усфан, където били убити неговите другари. Тук спрял, помолил се за загиналите и останал два дена. През това време родът Лахиян избягали в планините и мюсюлманите не открили никого. Тогава Пратеника на Аллах изпратил десет конници в Усфан, за да напомни на курайшите за себе си и да всее страх в душите им. Конниците стигнали до Кура Гамим. После Пратеника на Аллах се върнал в Медина. Отсъствал от града четиринайсет дни.

Походът към ал-Ис и приемането на исляма от Абу Ас, съпруг на Зайнаб – дъщеря на Пророка

В месец *джумада ал-аууал* през шестата година от *хиджра* и седемдесет човека да нападнат керван на курайшите, който идвал от Шам. Начело на кервана бил Абу Ас ибн Раби, съпруг на Зайнаб, дъщерята на Пратеника на Аллах. Мюсюлманите спрели кервана, взели товара му и пленили хората. Абу Ас избягал и дошъл в Медина. Поискал покровителство от Зайнаб и я накарал да помоли Пратеника на Аллах да му върне парите и стоката от кервана. Тя така и направила. Мухаммед (с.а.с) му върнал всичко до последен грош.

Абу Ас бил от най-известните мекканци, от най-доверените и заможни търговци в Мекка. Прибрал се в Мекка, върнал поверените му пари от хората, приел исляма и се преселил. Тогава Пратеника на Аллах възстановил първия му брак със Зайнаб, и то след прекъсване от три години и половина. По това време още не било низпослано знамението, с което на мюсюлманките се забранява да се омъжват за неверници. Бракът все още бил валиден.

И така, през този период Пратеника на Аллах изпратил няколко отряда, за да обуздаят врага и потиснат злобата му, да се установят сигурност и мир и в най-отдалечените места. По-късно до него стигнали новините, станали причина да предприеме военен поход срещу рода Мусталик.

Походът срещу рода Мусталик (Мурайси)

Родът Мусталик били от племето хузаа. По принцип родовете на племето хузаа подкрепяли Пратеника на Аллах и изпитвали сърдечна обич към него. Но точно този род подкрепял курайшите. Пратеника на Аллах научил, че се готвят да воюват с него. Тогава изпратил Бурайда ибн Хасиб да се увери дали новината е вярна. Когато той я потвърдил, Мухаммед (с.а.с) оставил на Зайд ибн Хариса да се грижи за Медина (някои твърдят, че е друг) и побързал да тръгне срещу тях, за да ги нападне неочаквано. Заедно с него били седемстотин сподвижници. Родът Мусталик станували край кладенеца Мурайси около Кадид в посока към брега на морето. Там ги и нападнали, някои убили, а други пленили и взели имуществото им. Това станало в продължение на два дена през месец *шаабан*, на шестата година от *хиджра* (или

година пета според някои). Сред пленените била Джуайрия, дъщерята на Харис ибн Абу Дирар, вожд на рода Мусталик. Когато Мухаммед (с.а.с) се върнал в Медина, я освободил и след като тя приела исляма, се оженил за нея. Мюсюлманите освободили сто семейства от рода Мусталик, които приели исляма. Наричали ги зетьове на Пратеника на Аллах.

Това е накратко за похода срещу рода Мусталик. В него няма нищо необикновено, но по време на този поход се случили две мъчителни събития, които лицемерите използвали, за да всеят раздор и напрежение сред мюсюлманското общество, дори и в дома на Пророка.

Първото събитие: Водачът на лицемерите казал: „Щом се върнем в Медина, по-достойният непременно ще прокуди презрения.“

Причината за думите му била следната: един от съюзниците на *мухаджирите* и друг, на страната на *ансарите*, се спречкали при кладенеца Мурайси. *Мухаджирът* ударил *ансара* и *ансарът* извикал: „На помощ, ансари!“ И *мухаджирът* викнал: „На помощ, мухаджирите!“ Хората се разделили на две. Пратеника на Аллах дошъл при тях и казал:

– Да не би да искате да върнете епохата на *Джахилията*, и то, докато съм сред вас? Оставете я. Тя вече е отживелица.

И ги призовал към благоразумие. Те се успокоили.

За този поход били излезли и група лицемери, които преди не били участвали във военните действия на мюсюлманите. Заедно с тях бил техният водач Абдуллах ибн Убай. Когато му разказали какво се случило, той се разгневил:

– Дали самите те [*мухаджирите*] не се държат така? Те надменничат спрямо нас, потискат ни в собствената ни страна. Кълна се в Аллах, повече няма да търпим курайшите. Както се казва „Храни куче, да те лае“. И когато се върнем в Медина, по-могъщият там непременно ще пропъди по-слабия.

Под „по-могъщия“ той имал предвид себе си, а под „по-слабия“ – Пратеника на Аллах. И Абдуллах ибн Убай започнал да всява смут, дори казал на своите хора:

– Това си го направихте сами, дадохте им земята си, разделихте с тях имуществото си. Кълна се в Аллах, ако се бяхте отказали от тях, те щяха да бъдат в други земи, а не във вашите.

Един от присъстващите, Зайд ибн Аркам, бил силно вярващ юноша. Не изтърпял тези глупости и разказал всичко на Пратеника на Аллах. Повикал той Ибн Убай и го попитал истина ли е това, което е научил. Той обаче му се заклел, че не е казал нищо подобно. Тогава Всевишният Аллах низпослал *сурата* за лицемерите и го опозорил чак до Съдния ден.

Синът на този лицемер – също Абдуллах – бил искрено вярващ. Застанал при входа на Медина с изваден меч и казал на баща си, водача на лицемерите:

– Кълна се в Аллах, няма да ти позволя да минеш оттук, докато Пратеника на Аллах не ти позволи; той е могъщият, а ти си слабият.

Пратеника на Аллах научил какво става и изпратил да му предадат, че позволява. Едва тогава той освободил пътя на баща си. Тази мъдрост сложила край на създалия се смут.

Второто събитие: клеветата на лицемерите

Историята е следната: Връщайки се от военния поход, Пророка се насочил към Медина, разпънал лагер близо до града. После позволил да продължат пътя си през нощта. С него била Айша, Аллах да е доволен от нея, която се отдалечила от лагера по нужда. Когато се върнала, забелязала, че е загубила гердана си и отишла да го търси. В това време войската потеглила. Понесли паланкина на Айша върху камилата, мислейки, че е вътре, тъй като тя не тежала много. Когато се върнала в лагера, не намерила никого. Седнала и зачакала да открият, че я няма, и да се върнат да я потърсят на същото място. Докато чакала, сънят я надвил и тя заспала.

Един от сподвижниците, Сафуан ибн Муаттал Салми, Аллах да е доволен от него, изостанал от войската, защото се успал и не сварил да тръгне с другите. Затова следвал пътя на войската. Когато наближил мястото, видял силует на заспал човек. Щом приближил, разпознал Айша, защото я бил виждал, преди жените да започнат да се забуват, и казал:

– Ние сме от Аллах и при Него ще се върнем! Това да не е жената на Пратеника на Аллах?

Не изрекъл нищо повече, но Айша, Аллах да е доволен от нея, се събудила от гласа му и закрила лице с покривалото си. Сафуан приближил камилата си, накарал я да коленичи и Айша се качила. Хванал той юздата на животното и вървял пред него, докато настигнали войската, която била спряла по пладне да почива.

Щом видял това, врагът на Аллах – Ибн Убай, обсебен от лицемерие и злоба, наклеветил Айша и несправедливо я обвинил в разврат. Започнал да злослови, да разпространява клевети и лъжи. Неговите хора го последвали и когато наближили Медина, толкова много раздухали цялата случка, че някои от мюсюлманите повярвали.

С пристигането в Медина Айша, Аллах да е доволен от нея, се поболяла и болестта ѝ продължила около месец. През това време целият град се вълнувал от приказките на клеветниците, но тя не знаела нищо. Усъмнила се, че става нещо нередно, понеже не срещала обичайната нежност на Пратеника на Аллах, когато му се оплаквала. Той само влизал при нея, поздравявал я, питал я как е и си тръгвал, без да се заседява.

През цялото време Мухаммед (с.а.с) мълчал и не продумвал нищо. Дълго време не получавал откровение, затова поискал съвет от своите сподвижници. Али ибн Абу Талиб бил категоричен – да се разведе с нея. Усама и други му казвали да не я изоставя, защото била чиста като самородно злато. Тогава Пророка се изправил на *минбара* и поискал човекът, нанесъл такава голяма вреда на семейството му, да се извини – имал предвид Абдуллах ибн Убай. Вождът на аус изразил желание да го убие. Вождът на хазрадж страстно го защитавал, защото Ибн Убай бил един от неговите хора. Двете страни започнали да се карат, но Пратеника на Аллах ги усмирил.

Една нощ Айша, Аллах да е доволен от нея, вече възстановила се след болестта, излязла по нужда заедно с Умм Мистах. Умм Мистах се спънала в дрехата си и повикала сина си Мистах. На Айша това не ѝ се харесало, но тогава другата ѝ разказала какво се говори за нея и че синът ѝ е един от хората, които разправят тези неща. Айша се прибрала и помолила Пратеника на Аллах да ѝ позволи да отиде при родителите си. Те потвърдили какво се говори за нея и тя започнала да плаче.

Плакала неутешимо две нощи и един ден, без да мигне. Родителите ѝ дори помислили, че дробовите ѝ ще се разкъсат от ридание.

На сутринта след втората нощ Пратеника на Аллах отишъл при нея, приседнал, произнесъл *шахадата* и подхванал:

– Слушай, Айша! Казаха ми за теб това и това. Ако си невинна, и Аллах ще те оправдае. Ако си прегрешила, моли прошка от Аллах и се покай, защото щом рабът признае греха си и се покае пред Аллах, Аллах му прощава!

Сълзите ѝ най-после секнали; тя попитала майка си и баща си какво мислят, но те не знаели какво да отговорят. Тогава тя рекла:

– Кълна се в Аллах, знам, че надавахте ухо какво се говори, и накрая сами повярвахте. Ако ви кажа, че съм невинна – а Аллах знае, че съм невинна, – няма да ми повярвате. Ако призная, каквото искате – а Аллах знае, че пред Него съм невинна, – ще ми повярвате. Затова, кълна се в Аллах, и на мен, и на вас не остава нищо друго, освен да направим, както е казал бащата на Юсуф: **„Най-хубаво е да се търпи. От Аллах се търси помощ за това, което описвате“** (12:18).

После се обърнала и полегнала. На часа било низпослано откровение, което утешило Пратеника на Аллах, и той се засмял. Първите думи, които ѝ казал, били:

– Айша, ти си невинна за Аллах!

Майка ѝ продумала:

– Стани и иди при него!

– Няма да отида и ще славя само Аллах – отвърнала тя.

Знаменията, които Всевишният Аллах низпослал за невинността на Айша, са десет в сура „Ан-Нур“ (24), където Всевишният казва: **„Онези, които оклеветиха (Айша), са [само] група от вас. Не смятайте, че то е зло за вас! Не, то е добро за вас. Над всеки от онези тегне грехът, който е придобил, а за най-големия виновник има огромно мъчение“** (24:11). И продължава чак до дваисетото знамение.

После Пратеника на Аллах излязъл пред хората и им съобщил знаменията, с които Аллах му известил невинността на Айша. След тези знамения той заповядал да ударят по осемдесет бича⁹³ на двама мъже и на една жена от искрено вярващите. Това били Хассан ибн Сабит, Мистах ибн Асаса и Хамна, дъщерята на Джахш. Те съгрешили и разпространили клеветата. А вождът на лицемерите, който бил най-големият виновник, и неговите приближени не били наказани в този свят. Но в Съдния ден те ще се изправят пред Аллах и тогава нито богатството, нито синовете ще помогнат, а единствено чистото сърце, с което човек ще застане пред Аллах.

Поклонение умра при Худайбия

На път за умра и спиране в Худайбия

В Медина Пратеника на Аллах видял в съня си как той и неговите сподвижници влизат в безопасност в Свещената джамия с обръснати глави или подстригани⁹⁴. Разказал на мюсюлманите съня си и им съобщил, че иска да извърши *умра*. Подканил бедуинските племена наоколо; те обаче се поколебали, мислейки, че

Пратеника и вярващите никога няма да станат едни от тях, и се отказали с думите: **„Задържат ни имотите и нашите семейства; ти помоли опрощение за нас“** (48:11).

Един понеделник в началото на месец зу-л-каада, през шестата година от хиджра, Пратеника на Аллах тръгнал начело на хиляда и четиристотин мухаджири и ансари. Водил със себе си жертвени животни, та да знаят хората, че не тръгва на война, а на *умра*. Когато стигнали до Зу-л-Хулайфа, накичил клонки по вратовете на жертвените животни и облекли *ихрам*.

Продължили и стигнали Усфан. Изпратили съгледвач, който им съобщил, че курайшите са се събрали за битка и няма да пуснат мюсюлманите в Свещения храм – били спрели при Зу-Туа. И изпратили Халид ибн Уалид с двеста конници към Кура Гамим, близо до Усфан, за да прегради пътя на мюсюлманите към Мекка. Халид бил събрал хора от Хабша да му помагат. Пратеника на Аллах поискал съвет дали да нападнат насъбралите се от Хабаша, или да продължат към Храма и да се сражават с онези, които им се изпречат на пътя. Абу Бакр, Аллах да е доволен от него, казал:

– Тръгнали сме на *умра*, не да се сражаваме. Ще се сражаваме с онзи, който застане на пътя ни към Храма. Мухаммед (с.а.с) се съгласил с него.

Халид видял мюсюлманите по време на обедната молитва – те извършвали *руку* и *суджуд* – и казал:

– Не ни очакват. Ако можехме да ги нападнем сега.

После решил да ги нападне по време на следобедната молитва. Ала между двете молитви Аллах изпратил молитвата за страха и Халид пропуснал удобния случай.

Пратеникът на Аллах поел по друг път. Свърнал надясно от долния край на Мекка и стигнал до Санияту-л-Мирар – водопоя на местността Худайбия. Там камилата му легнала на земята. Започнали да я подканят с виковете, но тя не се изправяла. Другите казали:

– Касуа⁹⁵ се заинати.

– Не се инати – отвърнал Мухаммед (с.а.с) – не е в природата ѝ. Задържа я Онзи, Който задържа слона⁹⁶. – И добавил: – Кълна се в Аллах, готов съм да приема всеки план как да се възхвалят светините на Аллах.

После подвикнал на камилата си – тя скочила и вървяла, докато спрели в Худайбия.

Там при тях дошъл Будаил ибн Уарка от племето хузаа заедно с неколцина съпленници, искрено настроени към Пратеника на Аллах, и го известили за готовността на курайшите да се сражават и да не го допуснат в Свещения храм. Пратеника на Аллах им обяснил, че е дошъл само за *умра*, а не да се сражава и е готов да сключи примирие и мир. Но ако курайшите не искат нищо друго освен сражение, ще се сражава с тях, докато не превият врат или не се сбъдне волята на Аллах.

Между Пратеника на Аллах и курайшите

Будаил се върнал да уведоми курайшите. Тогава те изпратили Мукраз ибн Хафс. Пратеника на Аллах му казал същото, което и на Будаил. После изпратили Хулайс ибн Икрима – на почит сред племето хабаша. Когато наближил мюсюлманите, Пратеника на Аллах им казал:

– Този почита жертвените животни, затова са го изпратили него.

Мюсюлманите го посрещнали с думите „Леббейк Аллахуме Леббейк^{97а}“. Щом Хулайс видял това, казал:

– Пречист е Аллах! Тези хора не бива да ги спират да отидат в Храма. На хадж ходят крастави и прокажени, а забраняват на сина на Абдулмутталиб да влезе в Храма. Кълна се в Господаря на Храма, че курайшите ще погинат, ако не го пуснат. Та тези хора са дошли само на поклонение.

Когато курайшите го чули, му казали:

– Седни! Ти си само един бедуин и не познаваш капаните.

След това изпратили Уруа ибн Масуд Сакафи. Отишъл той при мюсюлманите и им говорил. Пратеника на Аллах му казал същото, което и на Будаил. А той му отвърнал:

– Мухаммед! Ако приемем, че победиш твоя народ, как мислиш, чувал ли си друг арабин преди теб да е унищожавал народа си? Ако пък стане обратното – ти да бъдеш победен, – виждам около теб само сбирщина от хора, които направо ще те изоставят и ще избягат.

Тогава Абу Бакр изругал:

– Иди да смучеш клитора на богинята *Лат*. Да не би досега да сме го изоставяли?

Уруа не могъл да му отвърне, защото преди това е виждал само добрини от Абу Бакр.

Докато говорил, Уруа хванал Пратеника за брадата, но Мугира ибн Шуаба го ударил през ръката с опакото на меча си и извикал:

– Не пипай брадата на Пратеника на Аллах!

Уруа отвърнал:

– Какво предателство! Да не би да не знам за твоето предателство.

Мугира бил племенник на Уруа. Преди той убивал хора и им взимал парите, но после приел исляма. Пратеника на Аллах не приел нищо от него освен неговата вяра. Това имал предвид Уруа за предателството на Мугира.

Уруа видял с каква почит се отнасят към Пророка неговите сподвижници. Когато се върнал при курайшите, им разказал:

– Какви хора! Ходил съм и при други царе: бил съм при персийския хосров⁹⁸, при римския кесар, при етиопския негус, но кълна се в Аллах, не съм виждал хора да почитат цар, както сподвижниците почитат Мухаммед. Когато се изплюе, слюнката му не пада на земята, а в ръцете на някого от хората му, който натрива с нея лицето и кожата си. Когато им заповяда нещо, бързат да изпълнят повелята му. Когато се измива, едва не се сбиват за водата след обмиването. Когато заговори, снижават глас пред него. Толкова го почитат, че не смеят да задържат погледа си върху него. Той ви предлага разумен план, приемете го!

По време на тези преговори група от седемдесет-осемдесет безразсъдни младежи от курайшите се спуснали през нощта от планината ат-Таним към лагера на

мюсюлманите. По този начин искали да сложат край на опитите за примирие. Мюсюлманите обаче ги заловили, а после Пророка ги освободил. В резултат на това страх изпълнил сърцата на курайшите и те склонили да сключат примирие. За случая Всевишният Аллах низпослал следното: **„Той е, Който възпря край Мекка техните ръце от вас и вашите ръце от тях, след като ви отреди да ги победите“** (48:24).

Изпращането на Осман ибн Аффан като пратеник при курайшите и обетът за вяност

Тогава Пратеника на Аллах решил да изпрати при курайшите човек, който да ги увери, че идва единствено за *умра*. Изпратил Осман ибн Аффан, Аллах да е доволен от него, и му заповядал също да отиде при слабите и беззащитни жени и мъже мюсюлмани в Мекка и да им занесе радостната вест за близката победа⁹⁹ и че Аллах ще стори Неговата религия да възтържествува, та никой в Мекка да не крие вярата си.

Осман, Аллах да е доволен от него, влязъл в Мекка под покровителството на Аббан ибн Саид Аммауи. Предал съобщението на курайшите и те му позволили да направи *тауаф* на Храма, но той отказал, след като на Пратеника на Аллах му било забранено да извърши обреда.

Курайшите задържали Осман, Аллах да е доволен от него, – по всяка вероятност искали да се посъветват помежду си и да изпратят отговор по него. Но сред мюсюлманите се разнесъл слух, че Осман е убит. А убийството на пратеник означавало обявяване на война. Когато Пратеника на Аллах чул това, рекъл:

– Няма да си тръгнем, докато не се разправим с тях.

И както бил под едно дърво, призовал хората да му се закълнат, че ще се сражават. Хората отивали при него и въодушевени му се вричали¹⁰⁰, че ще се бият до смърт и няма да избягат. Пратеника на Аллах стиснал една в друга двете си ръце и казал:

– Това е за Осман.

Тъкмо привършили с вричането, Осман, Аллах да е доволен от него, пристигнал. По повод този случай Всевишният Аллах низпослал: **„Аллах бе доволен от вярващите, когато ти заявиха вяност под дървото!“** (48:18). Заради това знамение клетвата е наречена „угодната (на Аллах) клетва“ [*байату-р-ридуан*].

Мирният договор

Курайшите чули за вричането и ги обзел голям страх. Затова побързали да изпратят Сухайл ибн Амр да сключи мирен договор. Той отишъл, говорил дълго и най-после Пратеника на Аллах приел следните условия:

1. Тази година Пратеника ще се върне заедно с мюсюлманите и няма да влезе в Мекка. Ще дойде другата година, ще остане в града три дена и не бива да носи оръжие освен меч, прибран в ножницата.
2. Военните действия между двете страни се преустановяват за десет години.
3. Който иска да сключи договор с Мухаммед, да го направи. Който иска да сключи договор с курайшите, да го направи.

4. Който от курайшите потърси убежище при мюсюлманите, мюсюлманите да го върнат на курайшите. Който от мюсюлманите потърси убежище при курайшите, курайшите да не го връщат на мюсюлманите.

После извикал Али и му продиктувал да напише : „В името на Аллах, Всемилостивия, Милосърдния!“ Сухайл възразил:

– Не знаем кой е Милосърдния. Пиши: „В Твоето име, о, Аллах!“

Тогава Пратеника на Аллах му заповядал да го напише така. И продължил да диктува:

– Това е, за което се споразумя Мухаммед, Пратеника на Аллах. Тогава Сухайл пак се обадил:

– Ако знаехме, че ти си Пратеника на Аллах, нямаше да те спираме да влезеш в Храма и нямаше да се сражаваме с теб. По-добре пиши: „Мухаммед ибн Абдуллах.“

А той отвърнал:

– аз наистина съм Пратеника на Аллах, дори и да твърдите, че лъжа.

После заповядал на Али да изтрие тези думи и да напише: „Мухаммед, син на Абдуллах“.

Али обаче отказал да ги изтрие и той сам ги изтрил с благочестивата си десница. Договорът е написан в два екземпляра – единият – за курайшите, а другият – за мюсюлманите.

Случаят с Абу Джандал

Докато пишели документа, пристигнал Абу Джандал – син на Сухайл ибн Амр, представителят на курайшите в това примирие. Бил избягал с оковите си. Сухайл поискал да го върнат, на което Пророка отвърнал:

– Още не сме подписали документа.

А той казал:

– Тогава няма да те съдя.

Пророка казал:

– Затова ми го дай.

Сухайл отвърнал:

– Не – и ударил сина си.

Абу Джандал започнал да вика:

– О, мюсюлмани! Нима ще бъда върнат на езичниците да ме отклонят от моята религия?

Пратеникът на Аллах казал:

– Търпи и се примири. На теб и на беззащитните, които са с теб, Аллах ще даде утеха и изход.

А Омар ибн Хаттаб казал на Абу Джандал да убие баща си Сухайл, но той не го направил.

Неизвършването на умра и упорството на мюсюлманите срещу мирния договор

Пратеника на Аллах приключил с документа и се обърнал към мюсюлманите:

– Хайде, заколете животните!

Никой обаче не помръднал. Три пъти изрекъл думите, но никой не се надигнал. Тогава той отишъл при Умм Салама и я попитал какво става. Тя го посъветвала той сам да заколи своето животно и да обръсне главата си, без да говори с никого. Така и сторил. Заколил една камила, която принадлежала на Абу Джахл и имала сребърна халка на носа си. Така искал да разгневи езичниците. Когато хората видели какво прави, станали, заклали животните и се обръснали. Но скръбта им била толкова голяма, че едва не започнали да се избиват взаимно. В жертва били принесени камили и крави за по седем човека.

Мюсюлманите били тъжни поради две причини Първата – че се връщали в Медина, без да са извършили *умра*. Втората – че двете страни не били равнопоставени: мюсюлманите трябвало да връщат онези, които отивали при тях, а курайшите – не. Пратеника на Аллах ги успокоил. Следващата година ще извършат *умра*, защото съновидението му е истинно и в тази част от договора са зачетени чувствата и на двете страни. Успокоил ги и относно втората причина за скръбта им, като казал: ***„...онези от нас, които отиват при тях, Аллах ги е отдалечил. А на онези от тях, които идват при нас, Аллах ще им посочи изход и утеха.“***

Думите му се основавали на неговата далновидност, защото в Хабаша имало група мюсюлмани, за които този договор не важал. Това давало възможност задържаните мюсюлмани в Мекка да потърсят убежище при тях. Но общо погледнато, договорът бил в полза на курайшите и затова мюсюлманите се чувствали дълбоко засегнати. Дори Омар ибн Хаттаб¹⁰¹ отишъл при Мухаммед (с.а.с) и му казал:

– Пратенико на Аллах! Нали ние следваме пътя на истината, а те – лъжата?

– Да, така е! – отвърнал той.

– И нали нашите убити са в Рая, а техните – в Ада?

– Да, така е.

– Защо тогава да търпим пренебрежение към вярата ни и да се връщаме, когато Аллах вече е отсъдил между тях и нас?

А Пророка казал:

– Слушай, сине на Хаттаб! Аз съм Пратеника на Аллах и няма да Му се противопоставя. Той ще ми помогне и никога няма да ме изостави.

После Омар разгневен отишъл при Абу Бакр и му разказал какво е казал на Пратеника на Аллах. Абу Бакр му отговорил по същия начин, по който и Пратеника на Аллах, и добавил:

– Придържай се към повелите на Пратеника до края на живота си, защото той е прав, кълна се в Аллах.

И Всевишният Аллах низпослал знаменията от сура „Победата“: **„Ние ти дарихме (о, Мухаммед) явна победа“** (48:1). Пратеника изпратил да доведат Омар да му ги прочете, а той извикал:

– О, Пратенико на Аллах! Дари ли ни Той победата?

– Да – отвърнал Мухаммед (с.а.с).

Тогава Омар се успокоил и се оттеглил.

Омар съжалявал за прекаленото си недоверие и сторил много неща, за да го изкупи. За да получи благото на Аллах, той не преставал да раздава садака, да говее, да се моли и да освобождава роби.

Преселничките

След като споразумението било сключено и преклонението приключило, дошли вярващи жени. Техните настойници езичници поискали от Пратеника на Аллах да ги върне, но той отказал с довода, че те не влизат в условията на споразумението. А Аллах низпослал: **„О, вярващи, ако дойдат при вас вярващите жени като преселнички, изпитайте ги! Аллах най-добре знае вярата им. И ако узнаете, че са вярващи, не ги връщайте при неверниците! Нито жените са разрешени за тях, нито пък те са разрешени за жените. И дайте на мъжете им онова, което те са похарчили! Не е грях за вас да се ожените за такива, ако им дадете сватбените дарове. И не задържайте (о, вярващи мъже) вашите отрekli се от вярата жени, и си искайте, каквото сте похарчили, и те (невярващите мъже) нека искат, каквото са похарчили (за техните повярвали жени)!“** (60:10). Ето така е било забранено на вярващите жени да се омъжват за неверници, а на невярващите – за вярващи.

И Пратеника на Аллах изпитал тези жени-преселнички, както е повелено в думите на Всевишния: **„О, Пророче, ако дойдат при теб вярващите жени да ти се закълнат, че не ще съдружават нищо с Аллах и не ще крадат, и не ще прелюбодействат, и не ще убиват децата си, и не ще скалпват лъжа за онова, което е между ръцете и краката им, и че ще те слушат в одобряването, приеми клетвата им и моли Аллах за тяхното опрощение! Аллах е опрощаващ, милосърден“** (60:12). На жената, която отговаряла на тези условия, той казвал „Приех вричането ти“ без удряне на ръце. Така тези жени били приобщени към мюсюлманската общност. А мюсюлманите се развели със съпругите си езичнички, както и вярващите жени се разделили с мъжете си езичници.

Племето хузаа преминава на страната на мюсюлманите

В това съглашение племето хузаа избрали страната на Пратеника на Аллах и сключили договор с него. Те били съюзници с рода *хашим* още от времето на *Джахилия*. Бану Бакр пък сключили договор с курайшите. Те станали причина за превземането на Мекка, но за това ще стане дума по-късно.

Разрешаването на въпроса с беззащитните и слаби вярващи

Един от измъчваните мюсюлмани в Мекка, Абу Басир, успял да избяга и пристигнал в Медина. Курайшите изпратили при Пророка двамина, да им го върне. Той им го върнал, но когато стигнали до Зу-л-Хулайфа, Абу Басир убил единия от мъжете, а другият избягал и отново отишъл при Пророка.

– Моят другар бе убит, а и мен ще убият – казал той.

Абу Басир пристигнал и Пратеникът на Аллах го укорил; така той разбрал, че няма да може да се установи в Медина. Затова напуснал Медина и стигнал до брега на морето. Към него се присъединил Абу Джандал, който също успял да избяга. И станало така, че щом някой от курайшите приемел исляма и успеел да избяга, той се присъединявал към тях. По този начин се сформирала група, която пресрещала керваните на курайшите към Шам, нападала ги и печелели трофеи. Курайшите известили Пророка, призовавайки го в името на Аллах и на кръвното им родство да прибере тези мъже в Медина и който отиде при него, да бъде в безопасност. Той изпратил да ги повикат, те дошли в Медина и така въпросът бил решен в полза на мюсюлманите.

Изводът от мирния договор

Мирният договор имал голямо значение за разпространението на ислямския призив. Пред мюсюлманите се открила възможността да се срещат с всички араби и да ги призовават към Аллах. Хората масово започнали да приемат исляма и през следващите две години броят им надхвърлил това, което бил през предходните деветнайсет години. Смирени и молещи, при Пратеника на Аллах отишли най-личните и велики мъже на курайшите Амр ибн Ас, Халид ибн Уалид и Осман ибн Талха. Те свидетелствали, че няма друг бог освен Аллах и Мухаммед (с.а.с) е Пратеник на Аллах, и му се заклели, че ще следват исляма. Отдали му всичко мило и драго, каквото притежавали, отдали душите си, силите и способностите си. Когато отишли при него, Пратеника на Аллах казал:

– Мекка ни даде най-ценното, което имаше.

Писма до царе и принцове

След като Пратеника на Аллах се върнал от *умра* в Худайбия, където подписал мирното споразумение с курайшите и осигурил безопасност, започнал да изпраща до царе и принцове писма, в които ги призовавал да приемат исляма, и им припомнял, че тяхната отговорност се удвоява. Това накратко е текстът на тези писма.

1. До негуса Асхама ибн Абджар, цар на Хабаша

В него пишело:

„В името на Аллах, Всемилоствия, Милосърдния! Това е писмо от Пророка Мухаммед до негуса, Великия господар на Хабаша. Мир на този, който следва правия път, вярва в Аллах и Неговия пратеник! Свидетелствам, че няма друг бог освен Аллах; Един е Той и няма съдружници, няма нито жена, нито син, а Мухаммед е Негов раб и Негов пратеник. Призовавам те към исляма. Аз съм Неговият пратеник. Приеми

исляма и ще бъдеш спасен: **„О, хора на Писанието, елате към едно общо слово между нас и вас – да не служим на друг освен на Аллах и да не Го съдружаваме с нищо, и едни от нас да не приемат други за господари освен Аллах!“ А отвърнат ли се, кажете: „Засвидетелствайте, че сме мюсюлмани!“** (3:64). Ако ли пък откажеш, то връз теб е грехът на християните от твоя народ.”

Изпратил писмото по Амр ибн Умайя ад-Дамри. Когато негусът взел писмото, положил го върху очите си, слязъл от трона, а после приел исляма от Джаафар ибн Абу Талиб. После отговорил на Пророка с писмо, в което го известявал, че е приел исляма и му се кълне във вярност. Негусът му дал за жена майката на вярващите Умм Хабиба, дъщерята на Абу Суфян. Дал ѝ и плата от четиристотин динара и я изпратил с мухаджирите заедно с Амр Ибн Умайя ад-Дамри с два кораба. Амр дошъл да види Пророка в Хайбар.

Негусът умрял през месец *раджаб* в деветата година от *хиджра*. В деня на кончината му Мухаммед (с.а.с) обявил смърта му и извършил молитва за покойник. След него друг негус управлявал Хабаша. Мухаммед (с.а.с) също му изпратил писмо, призовавайки го да приеме исляма. Не се знае обаче дали е станал мюсюлманин.

2. До Мукаукас, владетеля на Александрия

Пророкът изпратил писмо до Мукаукас, управника на Египет и Александрия, което гласяло:

„В името на Аллах, Всемилоствивия, Милосърдния! От Мухаммед, раб на Аллах и Негов пратеник, до Мукаукас, господаря на коптите. Мир на този, който следва правия път. Призовавам те към исляма. Приеми исляма и ще се спасиш. Приеми го и Аллах ще удвои наградата ти. Ако ли се отвърнеш, то връз теб ще падне грехът на коптите: **„О, хора на Писанието, елате към едно общо слово между нас и вас – да не служим на друг освен на Аллах и да не Го съдружаваме с нищо, и едни от нас да не приемат други за господари освен Аллах!“ А отвърнат ли се, кажете: „Засвидетелствайте, че сме мюсюлмани!“** (3:64).

Изпратил писмото по Хатиб ибн Абу Балта. Хатиб си поговорил с египетския владетел и му предал писмото. Мукаукас му оказал почести и поставил писмото в ковчеже от слонова кост, което запечатал и съхранил. След това отговорил на Пророка с писмо, в което потвърждавал, че идването на Пророк предстои, но „аз си мисля, че ще се роди в Шам“. Мукаукас не приел исляма. Изпратил на Мухаммед (с.а.с) в дар две робини: Мариам и Сириг – двете от много високопоставени семейства. Подарил му одежди и едно муле, което наричали Дулдул. Пророка избрал Мариам за себе си и взел мулето, а Сириг дарил на Хассан ибн Сабит, Аллах да е доволен от него.

3. До хосрова Абравиз, владетел на Персия

На него написал: „В името на Аллах, Всемилоствивия, Милосърдния! От Мухаммед, Пратеника на Аллах, до хосрова, великия господар на Персия. Мир на този, който следва правия път и вярва в Аллах и Неговия пратеник, който свидетелства, че няма друг бог освен Аллах, Един е Той и няма съдружници, а Мухаммед е Негов раб и пратеник. Призовавам те към исляма. Аз съм Пратеника на Аллах до всички хора, за да предупреди онзи, който е жив, и да се сбъдне словото спрямо неверниците (36:70). Приеми исляма, и ще бъдеш спасен. Ако пък откажеш, то грехът на огнепоклонниците ще бъде върху теб.“

Изпратил писмото с Абдуллах ибн Хузафа Сахми и му заповядал да го даде на владетеля на Бахрейн, а той да го предаде на хосрова. Когато прочели писмото на хосрова, той го разкъсал и рекъл:

– Някакъв презрян роб от моите поданици е написал името си преди моето.

Думите му стигнали до Пратеника на Аллах и той казал:

– Аллах ще разкъса царството му.

Станало, както казал. Армията му претърпяла ужасяващо поражение от византийците. След това Шираве, синът на хосрова, се обърнал срещу баща си, убил го и се качил на престола. Разположението и разпокъсването на империята продължили чак до завладяването ѝ от мюсюлманската армия по времето на Омар ибн Хаттаб, Аллах да е доволен от него, след което Персия вече не съществувала.

4. До цезаря, византийския император

„В името на Аллах, Всемиловичия, Милосърдния! От Мухаммед, раб на Аллах и Негов пратеник, до Ираклий¹⁰², господар на ромеите: „Мир за онзи, който следва правия път. Приеми исляма и ще бъдеш спасен. Приеми исляма и Аллах ще удвои наградата ти. Ако ли пък откажеш, то грехът на твоите хора ще бъде върху теб: **„О, хора на Писанието, елате към едно общо слово между нас и вас – да не служим на друг освен на Аллах и да не Го съдружаваме с нищо, и едни от нас да не приемат други за господари освен Аллах!“** А отвърнат ли се, кажете: **„Засвидетелствайте, че сме мюсюлмани!“** (3:64).

Изпратил писмото по Дихйа ибн Халифа Келби и му заповядал да го предаде на управника на Бурса, а той да го предаде на цезаря, който е дошъл пеш от Хомс¹⁰³ в Йерусалим, за да благодари на Бога за победата, която извоювал над персите. Когато получил писмото, цезарят изпратил хората си да му доведат някой арабин, който да познава Пророка. Открили Абу Суфян заедно с неколцина конници от курайшите. Завели ги при Ираклий и той ги поканил да седнат. Там били събрани ромейски големци. Попитал ги кой от тях е най-близък роднина на Пророка. Казали му, че е Абу Суфян. Накарал го да седне до него, а останалите се разположили зад него. Казал им:

– Ще ви питам някои неща за този човек, тоест за Пророка. Ако ме лъже, опровергайте го.

Абу Суфян го досрамяло да говори лъжи.

Ираклий го попитал:

– Какво е потеклото му?

– От благородно потекло е.

– Друг от вас преди него имал ли е претенция за пророк?

– Не.

– Кой го следва – благородните люде или слабите и беззащитните?

– Слабите.

– Увеличава ли се броят им, или намалява?

– Увеличава се.

– Има ли някой, който, след като е приел тази религия, да се е отказал от нея поради недоволство?

– Не.

– Обвинявали ли сте го в лъжа, преди да започне да проповядва?

– Не.

– Мамил ли е?

– Не.

Тук Абу Суфян успял да вметне нещо, което всяло съмнение:

– Договорихме се, но не знаем дали ще спазва това, за което се договорихме.

– Воювахте ли с него?

– Да.

– Как протекоха битките?

– Войната помежду ни беше с променлив успех. Ту ние побеждавахме, ту той.

– Какво ви заповядва той?

– Казва ни: „Служете на Аллах и не Го съдружавайте.“ Повелява да се прави молитва, да се дава милостиня, да бъдем целомъдрени и сплотени.

Тогава Ираклий, коментирайки разговора си с Абу Суфян, рекъл:

– Каза, че е от благороден произход. По същия начин изпращат божиите пратеници сред благородните семейства на един народ. Спомена, че никой от вас не е казал такива думи преди него. Ако е така, щях да кажа, че говори неща, казани и преди него. Спомена, че сред дедите му е нямало царе. Защото, ако беше така, щях да си помисля, че иска да върне царството на баща си. Спомена, че не сте го изобличавали в лъжа. Разбрах, че той не е лъжел нито хората си, нито Бог. Спомена, че слабите и беззащитните са негови последователи. А те следват пратениците. Каза, че броят им нараства. Така става с делото на вярата, за да се изпълни. Каза, че никой не се е отвърнал от него. Така става с вярата, когато проникне дълбоко в сърцата. Каза, че не мами. Така и пратениците не мамят. Каза, че ви повелява да служите на Аллах, да не Го съдружавате с нищо, че ви забранява да се прекланяте на идоли, че ви заповядва да извършвате молитви и да давате милостиня, и да бъдете целомъдрени. Ако това, което казваш, е истина, то скоро ще завладее земите, на които съм стъпил. Знаех, че Пророка ще дойде от чужда страна, но не съм си и помислял, че ще бъде един от вас. Ако знаех, че е така, щях да съм му искрено предан и усърдно щях да искам да се срещна с него. А ако се бях срещнал с него, щях да му измия краката.

После Ираклий поиска да му прочетат писмото и ромеите започнали оживено и шумно да спорят. Императорът заповядал да изведат Абу Суфян и неговите хора. Навън Абу Суфян се обърнал към спътниците си:

– Делото на сина на Абу Кабша¹⁰⁴ стана явно и дори царят на рода Асфар¹⁰⁵ се бои от него.

Абу Суфян продължил да поддържа убеждението, че делото на Пратеника на Аллах ще възтържествува, докато накрая Аллах го дарил с исляма.

Ираклий наградил Дахия ибн Халифа Калби с пари и одежди. Върнал се в Хомс и събрал ромейските велможи в сарая си. Заповядал да заключат портите и казал:

– Ромеи! Искате ли успехи и благоразумия и да се утвърди вашето царство? Последвайте този Пророк.

Тогава те се втурнали като обезумели да бягат, но намерили портите залостени. Виждайки тяхната неприязън, цезарят заповядал да ги върнат и им рекъл:

– Казах ви това, за да изпитам колко силно сте привързани към вашата религия. Уверих се сам.

Тогава те му се поклонили и останали доволни.

От това става ясно, че цезарят е познал Пророка и е повярвал в неговото пророчество, но не е приел исляма, защото любовта му към трона е надделяла. Така се нагърбил с грях и греха на своите поданици, както казал Пророка.

А по обратния път към Медина, в Хасма, хора от племето джузам нападнали Дахия ибн Халифа Калби и напълно го ограбили. В Медина той разказал на Пратеника на Аллах какво му се случило и той изпратил при джузамите Зайд ибн Хариса заедно с петстотин воители. Те нападнали джузамите, убили част от тях и взели като трофеи хиляда камили, пет хиляди овце, пленили сто жени и деца. Тогава Зайд ибн Рифаа, един от вождовете на джузамите, който заедно с други мъже от племето бил приел исляма преди това и помогнал на Дахия, когато другите го нападнали, побързал да иде в Медина. Пратеника на Аллах му върнал ограбеното и пленниците.

5. До Харис ибн Абу Шамир Гассани¹⁰⁶, принц на Дамаск и наместник на цезаря

Текстът на писмото гласи:

„В името на Аллах, Всемилоствия, Милосърдния! От Мухаммед, Пратеника на Аллах, до Харис ибн Абу Шамир, мир за онзи, който следва правия път, който вярва в Аллах с искрена вяра. Призовавам те да повярваш в Аллах – Един е Той и няма съдружници. Така царството ти ще пребъде.“

Изпратил писмото по Шуджа ибн Уахаб Асади, от племето на Асад ибн Хузайма. Принцът прочел писмото и захвърляйки го, извикал:

– Кой ще ми отнеме царството?

Подготвил се да изпрати войска, за да нападне мюсюлманите, и рекъл на Шуджа ибн Уахаб:

– Разкажи на господаря си какво видя.

После помолил византийския император да му разреши да тръгне на война срещу Пратеника на Аллах, но той го отказал от намерението му. Тогава Харис дарил Шуджа ибн Уахаб с одежди и пари и го отпратил с добро.

6. До принца на Бусра¹⁰⁷

Призовал го да приеме исляма и изпратил писмото по Харис ибн Амир Азади, Аллах да е доволен от него. Когато стигнал до Мута – област южно от Йордания, местният гассанидски¹⁰⁸ владетел Шурахе ибн Амр го задържал и му отсякъл главата.

Това е най-силният вражески акт спрямо посланиците, защото никой друг от пратениците на Пророка не е убит. Мухаммед (с.а.с) силно се разгневил заради убийството на своя пратеник. Тава станало причина за битката при Мута, за която ще стане дума по-нататък.

7. До Хауза ибн Али, управник на Йамама¹⁰⁹

„В името на Аллах, Всемилолюбивия, Милосърдния! От Мухаммед, Пратеника на Аллах, до Хауза ибн Али. Мир за онзи, който следва правия път. Знай, че моята религия ще победи навсякъде по суша и море. Приеми исляма и ще се спасиш. Така ще запазиш онова, което сега владееш.“

Изпратил писмото по Сулайт ибн Амр Амири. Хауза го приел с почести, дарил го богато и го облякъл с наметало от тъкани от Хаджар. В отговор изпратил следното:

„Колко хубаво и красиво е онова, към което призоваваш! Аз съм поет и оратор сред моя народ, арабите ме почитат. Дай ми част от твоята власт и аз ще те последвам“.

Пратеника на Аллах прочел отговора и рекъл:

– И парче земя да ми бе поискал, пак нямаше да му дам. Наистина това, което владее, ще погине.

Хауза умрял, когато Пратеника на Аллах се връщал след превземането на Мекка.

8. До Мунзир ибн Сауи, владетел на Бахрейн

Призовал го да приеме исляма. Изпратил посланието по Ала ибн Хадрами. Мунзир приел исляма, а с него и някои от народа на Бахрейн. Другите продължили да изповядват старата си религия юдейството и зороастризма. Мунзир известил с писмо Пратеника на Аллах, че е приел религията на Аллах, и го питал какво да прави. Тогава Мухаммед (с.а.с) му писал и му заповядал да остави мюсюлманите да следват своята религия и да взима *джизя* от юдеите и огнепоклонниците. „И понеже си приел правата вяра, няма да те спрем да изпълняваш старата си длъжност.“

9. До двамата владетели на Оман – Джифар и неговия брат

Текстът на писмото гласи:

„В името на Аллах, Всемилолюбивия, Милосърдния! От Мухаммед, Пратеника на Аллах, до Джифар и Абд, синове на Джаланди. Мир на онзи, който следва правия път. Призовавам ви към исляма. Приемете го и ще се спасите. Аз съм Пратеника на Аллах до всички хора, за да предупреждавам живите и да се сбъдне заслуженото за

отричащите. Ако вие двамата приемете исляма, ще владеее царството си. Ако ли пък откажете, то царството ви ще изчезне. Моите конници ще превземат страната ви и моето пророчество ще победи над вашето царство."

Изпратил писмото по Амр ибн Ас, Аллах да е доволен от него. На влизане в Оман Амр се срещнал първо с Абд ибн Джаланди. Абд го попитал към какво призовава Мухаммед, а той отвърнал:

– Към Аллах, един е Той и няма съдружаващи; да престанеш да служиш на друго освен на Него и да засвидетелстваш, че Мухаммед (с.а.с) е Негов раб и Негов пратеник.

След като си поговорили, Абд го попитал какво заповядва Мухаммед. Амр отвърнал:

– Повелява да се подчиняваш на Аллах и забранява прегрешения спрямо Него. Повелява благочестие и да се уважават кръвните връзки; забранява насилието, агресията, прелюбодеянието, пиенето на вино, забранява да се прекланяш пред камъни, идоли и кръста.

Абд казал:

– Колко добро е това, към което призовава! Да би брат ми ме последвал, щяхме да отидем и да повярваме на Мухаммед с искрена вяра. Но брат ми е голям скъперник и трепери над своето царство. Едва ли ще го остави, за да се подчини някому.

Амр отвърнал:

– Ако брат ти приеме исляма, Пратеника на Аллах ще го остави да е владетел на народа си. Ще взима *садака* от богатите и ще я дава на бедните.

А Абд рекъл:

– Това е добро дело.

После попитал Пророка за размера на *садака* и той подробно му обяснил всичко. Когато му споменал за добитъка, който се взима като *садака*, казал:

– Не мисля, че народът ми ще бъде доволен от това. После Абд завел Амр при брат си Джифар; Амр му дал писмото, той го прочел и го подал на брат си. Джифар се поинтересувал как са постъпили курайшите. Амр отвърнал, че са приели исляма и добавил, че ако той също го приеме, ще се спаси, ако ли не, конницата на Пророка ще стъпче плодната му земя и ще я унищожи.

Джифар поискал да отложат разговора за следващия ден. На следващия ден демонстрирал сила и твърдост, но брат му се намесил и се посъветвали. На третия ден и двамата приели исляма и позволили на Амр да вземе *садака*. А ако някой му се противопоставял, те му помагали.

Писмото до Абд и Джифар било изпратено след завземането на Мекка. Останалите писма били изпратени, след като Пророка се завърнал от Худайбия.

Отношенията между мюсюлманите и другите страни

С договора от Худайбия се обявявало спирането на войната за десет години. Благодарение на този договор Пратеника на Аллах си осигурил безопасност от страна на най-големия си враг на Арабския полуостров – племето курайш. Сега той посветил усилия да разчисти сметките си със своя най-подъл враг, който кроял най-коварни планове и подмамвал съюзените племена срещу мюсюлманите. Това били юдеите, съсредоточени в Хайбар и околните райони на север. Докато се подготвял да тръгне срещу тях, извършил военен поход към Габа.

Нападението при Габа

Пратеника на Аллах изпратил дойни камили на паша в Габа по посока към Ухуд. Със стадото тръгнали слугата му Рабах, пастирът и Салама ибн Акуа. Салама яздел коня на Абу Талха. Абдуррахман ибн Уайна от племето фазари нападнал камилите, убил пастира и отвел всички животни със себе си. Салама дал коня си на Рабах, за да стигне по-бързо в Медина и да съобщи за случилото се, а той се качил на един връх, обърнал лице към Медина и три пъти високо извикал: „О, Сабаха¹¹⁰!“ После тръгнал по следите на нападателите, обстрелвал ги със стрели и редял стихове:

Вземи ги, аз съм синът на Акуа,

а днес е ден за разгром на подлостта.

Продължавал да ги следва и обстрелва със стрели. По някое време един от конниците им се върнал, Салама седнал под едно дърво и го обсипал със стрели. Другите навлезли в тесен планински проход, а Салама се изкачил над прохода и започнал да хвърля камъни по тях – не спрял да ги преследва, докато не оставили всички камили. Той обаче продължил да ги следва и да ги обстрелва; принудил ги да изхвърлят тридесет наметала и тридесет копия, за да облекчат товара си. Той пък струпал купчини от камъни до тях, за да ги открие после.

Крадците седнали в тясна клисура, а Ибн Акуа се разположил на върха на скалата. При него се качили четирима и той ги попитал

– Познавате ли ме? Аз съм Салама ибн Акуа. Преследвам ли някого от вас, то е за да го заловя, а вие не можете да ме преследвате, за да ме заловите.

Тогава те се върнали.

След известно време Салама видял конниците на Пратеника на Аллах да се прокрадват между дърветата. Най-отпред бил Ахрам, следвал го Катада, след това Микдад. Пристигнали те и Ахрам се срещнал в двубой с Абдуррахман. Ахрам ранил коня на Абдуррахман, ала Абдуррахман го пронизал и го убил. Яхнал коня му и започнал да обикаля с него. Абу Катада го последвал и го убил с един удар на копието си. Останалите избягали, а конниците ги подгонили. Придружаващият ги Салама тичал след тях. Преди залез слънце стигнали до проход с кладенец, наречен Зу-Кирд. Там врагът спрял, за да пие вода, защото били прежаднели. Но Салама ги прогонил със стрелите си. Вечерта към групата се присъединил Пратеника на Аллах с още конници. Тогава Салама казал:

– О, Пратенико на Аллах, хората са жадни. Ако ме изпратиш със сто човека, ще ти донеса главите им и ще ги разпръсна.

Но той му отвърнал:

– Ибн Акуа, ти направи много днес, затова бъди великодушен! Сега те са при рода Гатафан.

После му дал от трофеите, дял и за пешак, и за конник и го настанил зад себе си върху гърба на Адба. Казал:

– Най-добрият ни конник днес бе Абу Катада, най-добрият ни пешак – Салама.

Този военен поход станал три дни преди Мухаммед (с.а.с) да поеме за Хайбар. Докато отсъствал, назначил за управник на Медина Ибн Умм Мактум, а знамето връчил на Микдад.

Битката при Хайбар

През месец *мухаррам* на седмата година от *хиджра* Пратеника на Аллах тръгнал към Хайбар. Неучаствалите при Худайбия дошли с молба да тръгнат с него. Той призовал хората да излязат с него само ако ги води желание за *джихад* – нямало да има никакви трофеи. Тръгнали само сподвижниците му, вrekli му се във вярност под едно дърво в Худайбия. Наброявали хиляда и четиристотин души. За управник на Медина бил назначен Сибя ибн Арфата Гаффари.

Мухаммед (с.а.с) следвал големия познат път към Хайбар, ала някъде към средата избрал друг, който отвеждал до Хайбар откъм Шам. Така искал да отреже пътя на юдеите за евентуално бягство към Шам.

Прекарал последната нощ близо до Хайбар; юдеите не усетили нищо. На сутринта извършил молитва в Галас, после той и мюсюлманите яздили към Хайбар. Юдеите били излезли с лопати и кошове да обработват земите си и не подозирали нищо. Когато видели войската, побегнали с викове:

– Мухаммед, Мухаммед и войската му.

Пророка казал:

– Аллах е най-велик! Хайбар ще бъде разрушен. Когато се спуснем над площада им, ще бъде лош ден за предупрежденията.

Хайбар се намира на сто седемдесет и един километра северно от Медина. Поселенията му били разделени на три укрепени селища – Натат, Катайба и Шак. В Натат имало три крепости: крепостта на Наим, крепостта на Сааб ибн Муаз и тази на Зубайр. В Шак укрепленията били две крепостта: на Аби и тази на Низзар. В Катайба били три – крепостта на Камус, на Уатих и на Салалам.

В Хайбар имало и други малки крепости и укрепления, но те не представлявали сигурно убежище.

Превземането на Натат

Лагерът на Пратеника на Аллах, разположен източно от крепостите на Натат, бил достатъчно отдалечен за обсега на стрелите. Сражението започнало след обсадата

на крепостта на Наим, която била добре укрепена, висока и трудно достъпна; представлявала първата защитна линия за юдеите. В тази крепост се намирал техният герой Мархаб с хиляда мъже. През деня двете страни си разменяли стрели. После Пратеника на Аллах известил хората си, че победата ще бъде тяхна, и казал:

– Утре ще дам знамето на човек, който обича Аллах и Неговия пратеник и когото Аллах и Неговият пратеник обичат.

Всеки от *мухаджирите* и *ансарите* прекарал нощта, обзет от силното желание той да получи знамето. На сутринта Мухаммед (с.а.с) попитал:

– Къде е Али?

Отвърнали му:

– Оплаква се от болки в очите.

Изпратил да го повикат; довели го; той намазал очите му със слюнка, помолил се за него и Али оздравял, сякаш никога нищо не го е боляло. На него дал той знамето и му заповядал, преди да встъпи в битка, да призове врага да приеме исляма.

През нощта юдбилите преместили жените и децата си в крепостта Шак, решени да се бият на сутринта. Така че, когато Али, Аллах да е доволен от него, отишъл при тях, ги заварил готови за бой. Призовал ги да приемат исляма, но те отказали. Мархаб го призовал на двубой и размахвайки меч, занареждал:

Мархаб съм аз – в Хайбар не съм чужденец –

въоръжен до зъби, доказан храбрец,

щом стане битка между боец и боец.

На среща му излязъл Амир ибн Акуа и казал:

Амир съм аз – в Хайбар не съм чужденец –

въоръжен до зъби, безразсъден храбрец.

Разменили удари и тогава мечът на Мархаб попаднал в щита на Амир. Амир се засилил, за да удари с меча си крака на юеина, но мечът му бил твърде къс и не успял. Тогава Мархаб повторно замахнал, ударил го през коляното и го убил. Като видял това, Пророка казал:

– За Амир има две награди [в Отвъдното]. Той е истински борец за вярата. Малко са арабите като него, ходили по тази земя.

А през това време в двубой срещу Мархаб излязъл Али и започнал да реди стихове:

Аз онзи съм, когото майка ми е назовала лъв,

и като горски звяр ужасен съм наглед,

не може мярата да бъде според мяра,

на малката ви мяра ще отвърна с по-голяма.

Ударил Мархаб по главата и го убил. След това излязъл брат му Ясир. В двубой с него встъпил Зубайр ибн Ауам. Ясир имал участва на брат си. След тези двубои се разгоряла ожесточена битка, в която били убити мнозина знатни юдеи и бойният им дух бил сломен. Те отстъпили от позициите си, следвани от мюсюлманите, които влезли със сила в крепостта. Тогава юдбилите се оттеглили в следващата крепост – крепостта на Сааб. От крепостта на Наим мюсюлманите придобили като трофеи много храна, фурми и оръжие.

После, под командването на Хабаб ибн Мунзир, мюсюлманите обсадили крепостта на Сааб. Обсадата продължила три дни. На третия ден Пратеника на Аллах се помолил за победа и богати трофеи и призовал мюсюлманите към атака. Те нападнали стремително крепостта, имало двубои и бой. Завързала се ожесточена битка, която завършила с поражение за юдеите. Мюсюлманите превзели крепостта преди залез слънце. Взели голямо количество *ганима* от храна – тази крепост била най-богатата и имало много храна. Преди това силен глад измъчвал мюсюлманите. Някои дори заклали магаретата, но Пратеника на Аллах им забранил да ядат месото им. Заповядал дори да обърнат съдовете, в които варели месото, и да ги изсипят.

Юдеите се скрили в крепостта на Зубайр и се укрепил. Това била третата и последна крепост в селището Натат. Мюсюлманите пак им наложили обсада; на четвъртия ден един юдей им посочил потока, от който юдеите черпели вода, и мюсюлманите отрязали достъпа до него. Обсадените излезли от крепостта и повели ожесточена битка срещу мюсюлманите. После избягали в селището Шак и се укрепил в крепостта на Аби.

Превземането на Шак

Мюсюлманите ги последвали и ги обсадили, затова те напуснали крепостта, готвейки се за най-лютата битка. Един от техните воини герои поискал да влезе в двубой с някого от мюсюлманите и бил убит. След това в единоборство бил убит и втори. Убил го *ансарът* Абу Дуджана Симак ибн Харша. Той се втурнал бързо към крепостта, следван от мюсюлманите, и боят продължил зад крепостните стени около час. После юдеите избягали в другата крепост – Низзар, последната в това селище. От крепостта на Аби мюсюлманите взели много мебели, покъщнина, добитък и храна.

Напредвайки, обсадили крепостта на Низзар, разположена върху възвишение, към което не водел никакъв път. Хората в крепостта били най-добре укрепени. Били почти уверени, че мюсюлманите няма да успеят да ги нападнат, и затова скрили тук жените и децата си. Тази крепост се съпротивлявала най-силно. Юдеите обстрелвали отгоре със стрели и камъни. Тогава мюсюлманите използвали каменохвъргачки и сърцата на юдеите се изпълнили със страх. Избягали в селището Катайба, без дори да се поколебаят. В крепостта мюсюлманите намерили богата *ганима*. Тук имало медни и глинени съдове. Пророка разпоредил да ги измият и да ги използват за готвене.

Превземането на Катайба

Мюсюлманите стигнали до крепостта Камус – първата в Катайба. Държали я под обсада четиринайсет или двацет дни.

След това се казва, че юдеите поискали мир.

Според други мюсюлманите влезли в крепостта със сила, а юдеите избягали в другите две крепости: Уатих и Салалам. И когато мюсюлманите щели да ги обсадят в тях, поискали мир и помолили да напуснат Хайбар и околностите му с жените и децата си. Постигнали споразумение – позволили им да вземат толкова имущество,

колкото могат да носят камилите им, но без златото и среброто, конете и оръжието. Уговорката щяла да се счита за невалидна, ако скриели нещо. Юдеите предали трите крепости или само двете. Мюсюлманите взели като *ганима* сто брони, четиристотин меча, хиляда копия, петстотин арабски лъка и свитьци от Тората. Свитьците от Тората дали на онези, които ги поискали.

Кинана ибн Абу Хакик и брат му не спазили споразумението – укрили много злато, сребро и скъпоценности. Така двамата нарушили уговорката и били убити заради измяната им. Сафийя, дъщерята на Хай ибн Ахтаб, която била омъжена за Кинана, била взета в плен.

Броят на убитите юдеи бил деветдесет и трима, мюсюлманите загубили петнайсет, шестнайсет или осемнайсет души.

Мухаджирите Абу Хурайра и Абан ибн Саид пристигат от Хабаша

Мухаджирите заедно с Амр ибн Умайя ад-Дамри, приносителя на писмото до негуса, се завърнали от Хабаша. Една група от тях поела към Хайбар. Наброявали шестнайсет мъже, сред които били и Джафар ибн Абу Талиб и Абу Муса Ашари (Аллах да е доволен от тях). Отишли при Пратеника на Аллах, когато вече бил превзел Хайбар, но преди да раздели земята му. Пророка целунал Джафар и казал:

– Кълна се в Аллах, не знам на кое да се радвам повече, че превзехме Хайбар, или че дойде Джафар.

Когато превзел Хайбар, поделил част от *ганимата* между тях, а останалите *мухаджир* от Хабаша заедно с жените и децата си отишли направо в Медина.

След превземането на Хайбар тук дошъл и Абу Хурайра, Аллах да е доволен от него. Преди това ходил до Медина, но Пророка вече бил потеглил. Абу Хурайра приел исляма и след това помолил за позволение да замине за Хайбар, където Пратеникът на Аллах му дал част от придобитото в битката.

След падането на Хайбар дошъл и Убан ибн Саид, който заедно с един отряд бил в Наджд. Когато приключил мисията си там, отишъл в Хайбар. На него и на неговите хора не дали от *ганимата* в Хайбар.

Съдбата на Хайбар

Юдеите получили сигурност, но преди да се преместят, дошли с ново предложение и казали:

– Мухаммед! Остави ни по тези земи, ще ги обработваме и ще се грижим за тях, познаваме ги по-добре от вас. Ти ще ни даваш половината от урожая и реколтата.

Той останал доволен от това предложение, въпреки че можел да ги прогони от земята, когато пожелае. И така, те останали по тези места, докато не ги прогонил Омар ибн Хаттаб, Аллах да е доволен от него, когато поели по пътя на злото и на коварството.

Пратеника на Аллах разделил земята на Хайбар на трийсет и шест части и всяка била общо по сто сахми¹¹¹. Отделил половината, тоест осемнайсет части, в случай че мюсюлманите бъдат сполетени от беди и нещастия. Другата половина, също осемнайсет части, разделил между участниците в нападението. Всеки пешак получил

един сахм, всеки конник – по три: един за него и два за коня му. Конниците били двеста. На тях се паднали общо шест части, пехотата наброявала хиляда и двеста човека, на които се паднали дванайсет части.

Хайбар бил богат на фурми и храна. Айша, Аллах да е до- волен от нея, рекла:

– Когато Хайбар бе превзет, си казахме: Сега ще се наситим на фурми.

След като се прибрали в Медина след Хайбар, *мухаджирите* върнали на *ансарите* всички дадени им преди това палми и дарове.

Отровното месо

Възцарило се спокойствие и страхът отстъпил, ала юдеите пак започнали да вършат коварства и да кроят заговори как да убият Пророка. Подарили му отровена овца чрез жената на Салам ибн Мушким, един от юдейските големци. Тя знаела, че Пратеника на Аллах обича плешка; затова сложила там най-много отрова. Пратеникът на Аллах си откъснал точно от плешката, сдъвкал месото, но го изплюл и казал:

– Тази овца е отровена.

Разпитал жената и юдеите и те си признали престъплението:

– Казахме си, ако е цар, ще се отървем от него. Ако е Пророк, няма да му навреди.

Той простил и на тях, и на жената. Но после, когато Бушр ибн Барра ибн Маарур умрял от същото отровено месо, заповядал да убият жената за възмездие.

Жителите на Фадак се предават

Фадак е селище на два дена път източно от Хайбар. Днес то е известно като Хаит. След като пристигнал в Хайбар, Пратеника на Аллах изпратил Мухайса ибн Масуд при юдеите във Фадак, за да ги призове да приемат исляма. Те обаче не му отговорили веднага. Когато чули, че Хайбар е превзет, ги обхванал страх и помолили и с тях да се отнесат, както с жителите на Хайбар. Мухаммед (с.а.с) се съгласил и земите на Фадак били определени за Пратеника на Аллах. Земите му принадлежали, осигурявал прехраната на децата от рода Хашим и омъжвал вдовиците им.

Долината ал-Кура

След Хайбар Пратеника на Аллах се придвижил към долината ал-Кура. Призовал местните жители – юдеи – да приемат исляма. Те нито приели исляма, нито се предали, а излезли да се бият. Един от тях влязъл в двубой със Зубайр ибн Ауам и той го убил. След него убил още един. Третият бил убит от Али. И така били убити единайсет човека. И всеки път, когато някой от тях падал мъртъв, Пратеника на Аллах призовавал останалите да приемат исляма; и всеки път, щом извършвал молитва, ги призовавал към исляма. Най-после се мръкнало. На следващото утро слънцето едва се показало и езичниците се предали. Мюсюлманите взели богатата *ганима*. После жителите помолили да постъпят с тях, както били постъпили с жителите на Хайбар. Съгласили се с тях.

Примирието с жителите на Тайма

Юдеите в Тайма научили какво се случило в Хайбар, Фадак и долината ал-Кура и сключили мир. Съгласили се да плащат *джизя* и да останат по родните си места в безопасност.

Бракът на Мухаммед (с.а.с) със Сафийя

След като Сафийя, дъщерята на Хай ибн Ахтаб, била пленена, Дахия ибн Халифа Калби я взел с разрешението на Пратеника на Аллах. Тогава сподвижниците на Пророка му казали:

– Тя подхожда само на теб, защото е дъщеря на вожда на курайза и Надир.

Тогава Пратеника на Аллах я повикал и ѝ предложил да приеме исляма. Тя приела исляма, след което той я освободил и се оженил за нея. Брачната плата ѝ била нейното освобождаване. После я оставил при другите жени.

След като превзел Хайбар и долината ал-Кура, а жителите на Фадак и Тайма му се подчинили, тръгнал обратно към Медина. Стигнали до местността Садд Сахба и Мухаммед (с.а.с) дал сватбено угощение в чест на новата си жена с фурми, извара и мазнина. Сватбата продължила три дни.

После продължили към Медина. Пристигнали в края на месец *сафар* или *раби ал-аууал* на осмата година от *хиджра*.

Походът към Зату-р-рика

Пратеника на Аллах се върнал от Хайбар в Медина и се успокоил, но чул, че бедуините от рода Анмар, Саалаба и Мухариб се събират. Тогава оставил Осман ибн Аффан, Аллах да е доволен от него, за управник в Медина и заедно със седемстотин от своите сподвижници се отправил към местността Нахл на два дни път от Медина. Там срещнали група бедуини от племето гатафан. Двете страни се приближили една към друга. Всяка обаче изпитала страх от другата и затова не се завързало сражение. Била извършена молитва. Пратеника на Аллах започнал да се моли с част от воините си – извършил две части. После тази част се отдръпнала и той продължил да се моли с другата част и извършил и с тях две части. Така че той извършил четири части *ракат*, а хората му – по две. Това е молитвата на страха. В *хадисите* тя се описва и по други начини.

След това Аллах посял страх в сърцето на врага и бедуините се разпръснали. Пратеника на Аллах се завърнал в Медина.

Този поход бил наречен „Зату-р-рика“, защото от дългия преход стъпалата на мюсюлманите се разранили и те ги обвили в парцали – „рика“. Според други земята и планините в Нахла били толкова пъстри, че приличали на големи кръпки – „рика“. Според трети пък това е името на мястото¹¹², до което мюсюлманите стигнали.

„Кой ще те защити от мен?“

Най-забележителната случка по време на този поход била следната: Пратеника на Аллах седнал на сянката под едно дърво, закачил меч си на него и заспал. Хората му се пръснали към околните дървета и също заспали. Тогава дошъл един езичник и изтеглил меч от ножницата на Пратеника на Аллах, а когато се събудил, видял езичника, надвесен над него с меч в ръка. Езичникът попитал:

- Страх ли те е от мен?
- Не – отвърнал той.
- Че кой ще те защити от мен?
- Аллах.

И мечът паднал от ръката му. Пратеника на Аллах го взел и казал:

- А сега кой ще те защити от мен?

Мъжът отвърнал:

- Бъди най-добрият, който държи меч.

Мухаммед (с.а.с) го призовал да приеме исляма, той отказал, но обещал да не се сражава с него и да не участва в сражения срещу мюсюлманите. Пуснали го, той отишъл при своите и им казал:

- Бях при най-добрия сред хората.

Общо взето, изследователите отнасят този поход към четвъртата година от *хиджра*. Истината е, че той се е състоял през седмата година от *хиджра*, след Хайбар, защото в нея са участвали Абу Хурайра и Абу Муса Ашари, Аллах да е доволен и от двамата. За първи път те са отишли при Пророка след превземането на Хайбар, както вече споменахме.

Преди и след този поход много пъти са били изпращани други отряди, за да възстановят безопасността по пътищата, да накажат престъпните реда и да разпръснат събралите се да воюват бедуини. Ние обаче ще пропуснем разказа за тях.

Наваксаното поклонение умра (*умрату-л-када*)

През месец *зу-л-каада* на осмата година от *хиджра* Пратеника на Аллах се отправил на *умра* според споразумението в мирния договор от Худайбия. За управник на Медина оставил Абарихим Гаффари. Със себе си взел шейсет жертвени животни – карал ги Наджия ибн Джундуб Аслами. Поклонниците носели и оръжие като предпазна мярка срещу евентуално коварство от страна на курайшите. За оръжието отговарял Башир ибн Саад. Сто конници, начело с Мухаммед ибн Маслама, придружавали Пратеника на Аллах.

В *Зу-л-Хулайфа* той облякъл *ихрам* и изрекъл:

- Ето ме пред Теб, о, Аллах!

Същото направили и мюсюлманите. Продължили и стигнали долината Йаджудж. Тук оставили оръжието и определили Аус ибн Хаули от *ансарите* заедно с двеста сподвижници на Пророка да го пази. Поклонниците продължили с мечовете си, прибрали в ножниците. Влезли в Мекка откъм склоновете на планината Када, която се извисявала над квартала Худжун. Мухаммед (с.а.с) яздел камилата си Касуа. Мюсюлманите, препасани с мечове, вперили поглед в него. Той изричал: „Ето ме пред Теб, о, Аллах! Нямах ти съдружник! Ето ме пред Теб! И славата и благодатта са Твои, и владението...Нямаш Ти съдружник!“, а те повтаряли. Така влезли в Свещената джамия. Пророка докоснал с остена си Черния камък, после, качен върху

камила си, извършил обряда *тауаф*. Същото сторили и мюсюлманите. Дясното рамо на поклонниците било открито според повелята. Мюсюлманите тичали около Храма, изпълнени с геройство и сила. Абдуллах ибн Рауаха вървял пред Пратеника на Аллах, нарамил меч, и рецитирал:

Махнете се от пътя му! Затънали сте вий в неверие!

Във Неговия Пратеник е цялото благотворение.

О, да! Ще ви надвием днес според неговото твърдение –

така възтържествувахме според спуснатото знамение!

Главата ще плати за произнесеното изречение.

И брат тогава брата ще изпрати навеки в забвение!

Езичниците се били събрали в планината Кайкаан, северно от *Кааба*, и си говорили:

– Дошъл е при нас с хората си. Те са болнави и слаби заради треската, която върлува в Ясриб.

Когато видели мюсюлманите да тичат около *Кааба*, казали:

– Тези са най-издръжливите.

А Пратеника на Аллах заповядал на хората си да направят първите три обиколки тичешком, за да видят езичниците силата им. Само по отсечката между десния ъгъл и Черния камък на юг вървели, защото там езичниците не ги виждали.

След ритуалния обход пристъпили към следващия обред – седемкратното изминаване на разстоянието между хълмовете Сафа и Маруа. Около Маруа Мухаммед (с.а.с) заклал жертвено животно и си остригал косата. По същия начин постъпили и мюсюлманите. После изпратил хора от сподвижниците си в долината Йаджудж, за да пазят оръжието, а онези, които го пазели досега, дошли да извършат поклонението.

Мухаммед (с.а.с) останал в Мекка три дни, през които се оженил за Меймуне, дъщерята на Харис Хилалия. Тя била жена на най-големия мъченик за вярата Хамза ибн Абдулмутталиб и леля на Ибн Аббас. Когато решили да я сватосат, възложили това на Аббас. А Аббас я омъжил за Пророка. Той вече бил свободен от обряда, защото, когато влязъл в Мекка, първо извършил *умра*.

Сутринта на четвъртия ден Пратеника на Аллах напуснал Мекка и потеглил обратно към Медина. По пътя спрели в Сариф, на девет мили от Мекка, където устроил сватба и изконсумирал брака с Меймуне, Аллах да е доволен от нея. Радостен и щастлив се завърнал в Медина, защото Аллах го дарил с възможността да види Мекка и му оказал честта да направи *тауаф* на Неговия дом.

Странно, но по волята на Аллах Меймуне, Аллах да е доволен от нея, умряла, когато се намирала в Сариф, и била погребана там.

След като се върнали от *умра*, Мухаммед (с.а.с) изпратил няколко военни отряда в различни посоки. Най-важният от тези походи бил в Мута, последван от Зату-с-Саласил.

Битката при Мута (месец джумада ал-ула, година осма от хиджра)

Споменахме, че Пратеника на Аллах пратил писма до царе и принцове. Шурахе ибн Амр Гассани убил Харис ибн Умайр, Аллах да е доволен от него, преносителя на писмото на Пратеника на Аллах до владетеля на Бусра. Това било равнозначно на обявяване на война. Научавайки вестта, Пратеника на Аллах се разгневил. Подготвил войска от три хиляди души, начело на която поставил Зайд ибн Хариса, и казал:

– Ако Зайд бъде убит, начело да застане Джаафар. Ако и той падне, тогава – Абдуллах ибн Рауаха.

И връчил бяло знаме на Зайд ибн Хариса.

На воините си заръчал да идат до лобното място на Харис ибн Умайр и да призоват убийците му да приемат исляма. Откажат ли, да влязат в сражение:

– Воювайте в името на Аллах, по пътя на Аллах. Сражавайте се с неверниците, но не вършете коварства и не престъпвайте границите. Не убивайте деца, жени, старци и отшелници; не сечете палми и дървета; не разрушавайте градежи.

Придружил войската известно време, сбогувал се и ги оставил. Войската стигнала Маан в южната част на Йордан. Тук научили, че Ираклий е спрял в Мааб със стохиладна ромейска армия. Към него се били присъединили сто хиляди араби, приели християнството. Две нощи се съветвали мюсюлманите дали да пишат на Пратеника на Аллах и да поискат подкрепления, или да влязат във война. Ибн Рауаха ги поощрил с думите:

– Нима се страхувате да станете мъченици (шухада), но сами тръгнахте да го търсите. Няма да се сражаваме, подкрепяни от оръжие и численост. Ще се бием, подкрепяни от религията, с която Аллах ни почете. А тя е едно от двете блага. Или ще победим, или ще загинем като мъченици.

Те казали:

– Право говори Ибн Рауаха.

Продължили похода, спрели в Мута, мобилизирали се и се подготвили за сражение.

Разразила се жестока, страховита, невиджана дотогава битка. Три хиляди воители се изправили срещу могъща и многочислена – двестахиладна – армия и устояли пред нея. Огромната армия се състояла от въоръжени до зъби воители, които нападали мюсюлманите целия ден, загубили много герои, но не успели да ги разбият.

Знамето на мюсюлманите носел Зайд ибн Хариса. Сражавал се храбро и пронизан от вражеските копия, паднал *шахид* по пътя на Аллах. После знамето взел Джаафар ибн Абу Талиб. Сражавал се храбро и саможертвено се хвърлял напред, докато белият му кон бил ранен; продължил да се сражава, но отсекли дясната му ръка. Тогава взел знамето в лявата. Едва го вдигнал, и тя също била отсечена. Тогава го притиснал до гърдите си с останалата част на ръцете си и го развял във въздуха. После паднал, повален от повече от деветдесет прободни рани и нито една от тях не била в гърба му. Дошъл ред Абдуллах ибн Рауаха да понесе знамето. Той атакувал, яхнал коня си и геройски се сражавал, докато го убили.

За да не падне знамето, взел го Сабит ибн Аркам, който се обърнал към мюсюлманите:

– Изберете човек, който да ви води!

Избрали Халид ибн Уалид.

Така знамето преминало в ръцете на „Меча на Аллах“. Халид ибн Уалид атакувал и се сражавал ожесточено и с невиджана храброст. Девет меча се счупили в ръката му. Същия ден Пратеника на Аллах разбрал от сподвижниците си в Медина, че тримата водачи са загинали и командването на армията е преминало в ръцете на Халид ибн Уалид. Нарекъл го „Меч на Аллах“.

В края на деня двете войски се прибрали в станове си. На другата сутрин Халид, Аллах да е доволен от него, променил подредбата на войската. Извел задните редици напред, а предните – изтеглил назад; разменил и местата на десния и на левия фланг. Врагът помислил, че мюсюлманите са получили подкрепление, и се изплашил. След кратка схватка Халид заповядал на мюсюлманите да изостанат, а врагът не се осмелил да атакува, опасявайки се от капан. Мюсюлманите се оттеглили в Мута. Там останали седем дни, през които влизали в кратки схватки с врага. После и двете войски се оттеглили и сраженията спрели, защото византийците смятали, че мюсюлманите непрекъснато получават подкрепления и ще ги подмамят в пустинята, където няма да могат да се спасят. Така възните се наклонили в полза на мюсюлманите.

В битката паднали убити дванайсет мюсюлмани; броят на загиналите от другата страна не е известен. Те обаче са много.

Нападението при кладенеца Зату-с-Саласил

Имайки предвид позицията на арабите от Шам в битката при Мута, Пратеника на Аллах смятал с мъдрост да пресече подкрепата им за византийците. Изпратил при тях Амр ибн Ас, Аллах да е доволен от него, начело на триста свои сподвижници и трийсет коня, за да ги спечелят на своя страна, понеже бабата на Амр била от бала, едно от тези племена. Ако откажат, да им дадат урок задето при Мута са взели страната на византийците. Когато Амр наближил земите им, разбрал, че те са събрали голяма армия. Помолил Пратеника на Аллах да му изпрати подкрепление. Той му изпратил двеста човека от *мухаджирите* и *ансарите* начело с Абу Убайда ибн Джаррах. Амр ибн Ас бил главнокомандващ на този отряд и *имам* в молитвата. Мюсюлманите превзели териториите, обитавани от племето кудаа, и се изправили срещу другите племена. Щом ги нападнали, те се разбягали и разеденили.

Саласил е кладенец зад долината ал-Кура. Походът е наречен по името на местността, защото мюсюлманите спрели там. Това се случило в месец *джумада ал-ахир*, на осмата година от *хиджра*, тоест месец след битката при Мута.

Превземането на Свещената Мекка – най-великата победа

Подготовка и отклоняване на вниманието

През месец *рамадан*, година осма от *хиджра*, Всевишният Аллах отредил на Пратеника Си да превземе Свещената Мекка. Това е най-великата победа, с която Аллах укрепва Своята религия и Своя пратеник, избавя Своя храм; възрадва небесните обитатели и благодарение на това събитие хората започват масово да приемат религията на Аллах.

Причината е, че между рода Бакр и курайшитите, подписали заедно договора от Худайбия – от една страна – и племето хузаа – от друга – имало стара кръвна вражда. Тя се е разгоряла през епохата на *Джахилия*, но с идването на исляма поутихнала. Бану Бакр се възползвали от сключеното примирие в Худайбия и през една нощ на месец *шаабан* в осмата година от *хиджра* нападнали племето хузаа, което се намирало край кладенеца Уатир. Убили двадесетина души, останалите подгонили към Мекка и на нейна територия влезли в сражение. Тук курайшитите скришом осигурили оръжие и хора на Бану Бакр.

В споразумението от Худайбия племето хузаа било на страната на мюсюлманите, а голяма част от тях били приели исляма. Щом новината стигнала до Пратеника на Аллах, той казал:

– Кълна се в Аллах, ще ви защитавам, както бих защитавал и себе си от тях.

Курайшитите осъзнали колко лошо са постъпили и се уплашили от последствията на стореното, затова побързали да изпратят Абу Суфян в Медина, за да поднови договора и да го продължи. В Медина Абу Суфян отседнал в дома на дъщеря си, майката на вярващите – Умм Хабиба, Аллах да е доволен от нея. Понечил да седне върху постелята на Пратеника на Аллах, но дъщеря му я издърпала изпод него. Тогава той рекъл:

– Дъще, мен ли предпочиташ пред тези постелки, или тях – пред мен?

Тя отвърнала:

– Това е постелята на Пратеника на Аллах, а ти си осквернен езичник.

Тогава той казал:

– Кълна се в Аллах, откакто ме напусна, те е сполетяло зло.

После отишъл при Пратеника на Аллах и го заговорил, но той не му отвърнал нищо. Абу Суфян отишъл при Абу Бакр с молба да му посредничи в разговора с Пратеника на Аллах. Но той казал:

– Няма да го направя.

После помолил Омар, но и той отказал въпреки настояването на Абу Суфян. Отишъл при Али; и той се измъкнал с благовиден предлог, но го посъветвал да потърси помощ измежду хората и да се върне. Така и направил.

През това време Пратеника на Аллах се подготвял за нападение. Дал заповед на сподвижниците си за същото; мобилизирал бедуините около Медина. Това се пазело в тайна, а Мухаммед (с.а.с) призовавал Аллах: „О, Аллах! Направи курайшите слепи и неми, докато стигнем техния край“.

За да осигури пълна тайна на операцията, в началото на месец рамадан изпратил Катада, Аллах да е доволен от него, към Идим, на трийсет и шест мили от Медина, за да създаде впечатление, че войската ще се насочи в тази посока.

Хатиб ибн Абу Балтаа обаче написал писмо на курайшите, уведомявайки ги за намерението на Пратеника на Аллах да ги нападне; дал го на една жена със заръката да им го предаде. Пратеника на Аллах получил откровение, в което му се съобщавало за това писмо. Тогава той изпратил Али, Микдад, Зубайр и Мирсад Ганауи с думите:

– Поемете към Рауда Хах. Там се намира жена, скрита в паланкин. Тази жена носи писмо. Вземете ѝ го.

Те я настигнали и поискали да им го предаде, но тя казала:

– У мен няма никакво писмо.

Те ѝ рекли:

– Или дай писмото, или ще те съблечем.

Тя извадила писмото, скрито в плитките ѝ. Те го занесли на Пратеника на Аллах и той попитал:

– Какво е това, Хатиб?

Хатиб се оправдал, че в Мекка е семейството, родата и детето му, а няма близки, които да ги покровителстват; искал да ги защити, а не е постъпил така, защото се отрича от исляма или харесва неверието. Тогава Омар извикал:

– Пратенико на Аллах, остави ме да му отсека главата! Защото той измени на Аллах и на Неговия пратеник и беше лицемерен.

Но Мухаммед (с.а.с) отвърнал:

– Той участва в битката при Бадр. От къде да знаеш, о, Омар, Аллах да не е казал за участвалите в битката: „Правете каквото щете – Аз съм ви опростил.“

Очите на Омар се напълнили със сълзи и казал:

– Аллах и Неговият пратеник знаят най-добре!

Пътят към Мекка

На десетия ден от месец *рамадан* през осмата година от *хиджра* Пратеника на Аллах напуснал Медина и се отправил към Мекка заедно с десет хиляди мюсюлмани. За управник на Медина оставил Абу Рухм Гиффари.

Когато стигнал до Джухфа, срещнал чичо си Аббас заедно със семейството му, който – вече приел исляма – напускал Мекка. В Абуа срещнал братовчедите си Абу Суфян ибн Харис и Абдуллах ибн Абу Умайя, но ги отбягнал, защото от тях двамата бил изтърпял най-голямо мъчение и насмешка. Тогава Умм Салама му казала:

– Братовчедите ти не са най-злите люде.

А Али посъветвал Абу Суфян:

– Иди при него и му кажи онова, което братята на Юсуф са казали на Юсуф:

„Кълнем се в Аллах, предпочете те Аллах пред нас. Наистина съгрешихме.“

Така и направил. Тогава Мухаммед (с.а.с) рекъл: **„Няма укор днес към вас, Аллах да ви опрости! Той е Най-милосърдният от милосърдните“** (12:91–92). Абу Суфян го възхвалял в стихове и се извинил за стореното преди.

Когато стигнали в Кадид, Пратеника на Аллах видял, че говеенето затруднява хората, затова им заповядал да разговоят. После продължили и привечер стигнали до Марр Захран. Мухаммед (с.а.с) наредил да спрат и всеки от войската да запали огън – разгорели се десет хиляди огъня. На стража поставил Омар ибн Хаттаб, Аллах да е доволен от него.

През това време Абу Суфян излязъл тайно на разузнаване, без да подозира нищо. С него били Хаким ибн Хизам и Будаил ибн Уарка. При вида на огньовете рекъл:

– Досега не съм виждал толкова много огънове в нощта, нито пък такава войска.

Будаил му отвърнал:

– Това са племето хузаа.

А Абу Суфян възразил:

– Хузаа са много по-малко, за да бъде тяхната войска.

Абу Суфян пред Пратеника на Аллах

Аббас, Аллах да е доволен от него, обикалял лагера, яхнал мулето на Пратеника на Аллах. Чул гласа на Абу Суфян, познал го и попитал:

– Ти ли си, Абу Ханзала¹¹³?

На свой ред Абу Суфян попитал:

– Ти ли си Абу Фадл?

– Да, аз съм.

– Какво става?

Аббас рекъл:

– Това е Пратеника на Аллах сред хората. Кълна се в Аллах, каква утрин е тази за курайшите!

– Каква хитрост може да се приложи? – продължил Абу Суфян.

– Кълна се в Аллах, ще те надвият, ще ти вземат главата. Качвай се на мулето да те заведе при Пратеника на Аллах.

Абу Суфян яхнал добичето. Минавайки край Омар ибн Хаттаб, той ги видял и извикал:

– Абу Суфян? Врагът на Аллах? Слава на Аллах, Който без съглашение и без договор те докара в ръцете ни.

Аббас подкарал мулето и първи отишъл при Пратеника на Аллах. След него влязъл Омар и помолил Пратеника на Аллах за позволение да убие Абу Суфян. Аббас възразил:

– Аз го покровителствам. – Докоснал главата на Пратеника на Аллах и рекъл: – Тази нощ никой освен мен няма да говори с него.

Омар настоявал, а Пратеника на Аллах мълчал. После се обърнал към Аббас:

– Заведи го в дома си, а на заранта ми го доведи.

На другата сутрин Аббас завел Абу Суфян при Пратеника на Аллах и той му казал:

– Горко ти, Абу Суфян! Не е ли дошло време да разбереш, че няма друг Бог освен Аллах?

Абу Суфян отвърнал:

– Колко благороден, благ и добър си ти! Ако имаше друг бог освен Него, Той щеше да ме спаси!

Мухаммед (с.а.с) попитал:

– Горко ти, Абу Суфян! Не е ли дошло времето да разбереш, че аз наистина съм Пратеника на Аллах!

– Колкото до това, в душата си и сега имам нещичко.

Тогава Аббас го посъветвал:

– Приеми исляма, преди главата ти да бъде отсечена.

И той приел исляма, и произнесъл *шахадата*.

А Аббас казал:

– Пратенико на Аллах! Абу Суфян е човек, който обича да го хвалят. Направи нещо за него.

Мухаммед (с.а.с) отвърнал:

– Така е. Затова, който влезе в дома на Абу Суфян, ще бъде в безопасност. Който се затвори в дома си, ще бъде в безопасност. Който влезе в Свещената джамия, ще бъде в безопасност.

Пратеника на Аллах влиза в Свещената Мекка

На сутринта Пророка продължил към Мекка, но заповядал на Аббас да задържи Абу Суфян в една планинска клисура, та войните на Аллах да минат край него и той да ги види. Край тях минавали племената, начело със знаменосците. И всеки път, щом минавало някое племе, Абу Суфян питал:

– Аббас, кои са тия?

– Това са тези и тези (рода Салим, например).

А той казвал:

– Не съм виждал толкова много хора.

И така – докато минала частта на ансарите. Знамето носел Саад ибн Ибада, който се обърнал към него с думите:

– Абу Суфян, днешният ден е ден на епична битка и ден на разпра.

– Аббас! Колко е прекрасно! Днес е ден на честта!

След това минал Пратеника на Аллах заедно със своя зелен отряд от *мухаджири* и *ансари* – от желязото на оръжието човек не се виждал. Абу Суфян възкликнал:

– Преславен е Аллах! Кои са тези, Аббас?

– Това е Пратеника на Аллах начело на *мухаджирите* и *ансарите*.

– Никой не е в състояние да се изправи срещу тях. Владението на твоя племенник е станало огромно.

А Аббас отвърнал:

– О, Абу Суфян! Това е пророчеството.

– Да, така е – съгласил се Абу Суфян.

По-късно известили Пратеника на Аллах за това, което е казал Саад, а той отвърнал:

– Саад е излъгал. Днес Аллах ще възвеличае *Кааба* и *Кааба* ще бъде покрита.

Взел знамето от Саад и го дал на сина му Кайс.

След като Пратеника на Аллах отминал, Абу Суфян побързал да дойде в Мекка и извикал високо:

– Хей, курайши! Това е Мухаммед. Дошъл е с армия, каквато досега не сте виждали. Който влезе в дома на Абу Суфян, е в безопасност.

А те рекли:

– Аллах да те убие! За какво ни е твоята къща?

Той продължил:

– Който заключи портите си, е в безопасност. Който влезе в Свещената джамия, е в безопасност.

Хората бързо се прибрали по домовете си и в храма *Кааба*.

Пратеника на Аллах пристигнал до Зу-Туа и заповядал на Халид ибн Уалид, командир на левия фланг, да влезе в Мекка от долната част по пътя на Када. Заръчал му, докато стигне до Сафа, ако някой му се опълчи, да го премахне от пътя си. После заповядал на Зубайр, командир на десния фланг и знаменосец на Пратеника на Аллах, да влезе в града от горната му част, от Куддаа, да забие знамето в Хаджун и да не се маха, докато не дойде Пратеника на Аллах. На Абу Убайда, командир на пехотинците и на всички без оръжие, заповядал да проникнат в Мекка от вътрешната страна на долината пред Пратеника на Аллах.

Курайшите събрали неколцина главорези и рекли: „Ако вземат нещо, ние ще сме с тях. Ако ли не, ще дадем каквото ни поискат.“

И когато Халид минал край тях, се завързала кратка схватка, в която паднали дванайсет размирници, а останалите избягали. После Халид претърсил града, а Пратеника на Аллах пристигнал на хълма Сафа. От хората на Халид били убити двама души, които сбъркали пътя и се натъкнали на размирниците.

През това време Зубайр издигнал знамето в Хаджун при джамията Ал-Фатх¹¹⁴ и издигнал шатра за Умм Салама и Меймуне, нека Аллах бъде доволен и от двете. Изчакал идването на Пратеника на Аллах, който отдъхнал малко и продължил. До него бил Абу Бакр, Аллах да е доволен от него; двамата разговаряли. Мухаммед (с.а.с) започнал да чете сура *Ал-Фатх* (48) и така влязъл в Свещената джамия, заобиколен от *мухаджири* и *ансари*. Тук целунал Черния камък и качен върху камилата си, направил *тауаф* на храма, макар да не бил в *ихрам*. Около храма имало триста и шейсет идола. Той ги удрял с тояга и казвал: **„Дойде истината и погина лъжата. Несъмнено лъжата погива“** (17:81), **„Истината дойде и лъжата нито може да начене, нито да възстанови“** (34:49). А идолите падали по лице.

Очистването на *Кааба* и молитвата в нея

След *тауаф* на Храма Пратеника на Аллах повикал Осман ибн Талха и взел от него ключовете на *Кааба*. Заповядал да отключат вратите, да изнесат идолите от там и да ги счупят; заповядал да изличат и образите, които били вътре. После влязъл заедно с Усама ибн Зайд и Билал, затворил вратата и се приближил към стената срещу входа, която се намирала на три лакътя разстояние. От лявата му страна имало колона, от дясната му страна имало две колони, а зад него – три. Извършил две части молитва и обиколил Храма вътре, като във всеки негов край произнасял „Аллах е най-велик!“ и потвърждавал, че Аллах е един.

**„Днес няма укор към вас.
Вървете си, вие сте свободни“**

После отворил вратата. Курайшите застанали в редици, изпълнили цялата Свещена джамия. Той хванал двете крила на вратата и в прочувствена реч разяснил много от

основните положения в исляма; отменил нещата, установени през *Джахилия* и обявил, че надменността от онова време вече си е отишла. После заявил:

– Слушайте, курайши! Какво мислите, че ще ви сторя?

А те отвърнали:

– Само добро. Ти си благороден брат и син на наш благороден роднина.

А той отвърнал:

– Днес няма укор към вас. Вървете си, вие сте свободни.

Слязъл от прага и седнал в Свещената джамия. Върнал ключовете на Осман ибн Талха с думите:

– Вземи ги! Да останат при вас за вечни времена; никой няма да ви ги отнема, освен ако не е тиранин.

Обетът за вяност

Изкачил се на Сафа и оттам погледнал към Храма. Вдигнал ръце и се помолил. После хората се вrekli, че приемат исляма. Сред онези, които в онзи ден станали мюсюлмани, бил Абу Кухафа, баща на Абу Бакр, Всеправдивия, Аллах да е доволен от него. Пратеника на Аллах се зарадвал много, че е приел исляма. След мъжете и жените му се вrekli, **„че не ще съдружават нищо с Аллах и не ще крадат, и не ще прелюбодействат, и не ще убиват децата си, и не ще скалпват лъжа за онова, което е между ръцете и краката им, и че ще те слушат в одобряването“** (60:12).

Сред жените, които се заклели, била Хинд, дъщеря на Утба и жена на Абу Суфян. Дошла, покрита с було, защото се страхувала за живота си заради онова, което е направила с трупа на Хамза. След като се вrekла, rekла:

– Пратенико на Аллах! По лицето на земята за мен нямаше по-презрени хора от тези в твоя дом. Но днес по лицето на земята няма други, които да искам да възвелича повече от хората от твоя род.

А Пратеника на Аллах казал:

– А също и Онзи, в Чиято ръка е душата на Мухаммед.

Омар ибн Хаттаб, Аллах да е доволен от него, седял на място, по-ниско от Пратеника на Аллах, разговарял с хората и приемал клетвата им. Жените се заклели с думи, без ръкостискане.

Някои хора, дошли да се закълнат пред Пророка, били готови да се преселят, но той им казал:

– *Мухаджирите* вече сториха това. След превземането на Мекка няма да има вече *хиджра*. Остават само *джихад* и доброто намерение. Ако бъдете призовани, бъдете готови!

Хора, чиято кръв била пролята

През този ден Пратеника на Аллах пролял кръвта на хора с големи грехове. Заповядал да ги убият, дори и ако са се хванали за покривалото на *Кааба*¹¹⁵. И отесня за тях земята, макар и просторна. Някои били наказани и убити, а за други Аллах се погрижил и те приели исляма. Били убити Ибн Хатал, Мукис ибн Сабаба, Харис ибн Нафил, една робиня певица на Ибн Хатал – общо четирима. Според други освен тях били убити Харис ибн Талатил Хузаи и Умм Саад, като е възможно тя да е била робиня на Ибн Хатал. Значи – общо петима или шестима.

Останалите приели исляма. Първоначално избягали и се укрили, но след обещанието да останат невредими, дошли и приели исляма. Сред тях били Абдуллах ибн Саад ибн Абу Сарх, Икрима, син на Абу Джахл, Хаббар ибн Асуад, друга певица, робиня на Ибн Хатал. Общо – четирима. Твърди се обаче, че заедно с тях били Кааб ибн Зухайр, Уахши ибн Харб и Хинд бинт Утба, жената на Абу Суфян – седем човека.

Останалите се скрили от страх за живота си и кръвта им не била пролята. Това били Сафуан ибн Умайя, Зухайр ибн Абу Умайя, Сухайл ибн Амр. Но по-късно всички те приели исляма, Слава на Аллах.

Молитва за победата

Преди обяд Пратеника на Аллах влязъл в дома на Умм Хани, дъщерята на Абу Талиб, Аллах да е доволен от нея. Извършил обмиване и изпълнил осем части молитва – това е молитва на победата. Всяка втора част приключвал, произнасяйки: „Мир вам и милосърдие от Аллах.“

Умм Хани била дала убежище на двама свои роднини, които Али ибн Абу Талиб, Аллах да е доволен от него, искал да убие. Тогава тя помолила Пратеника на Аллах да ги пощади и той рекъл:

– Ще дадем закрила за онзи, комуто ти си дала закрила, Умм Хани.

Билал призовава за молитва от покрива на Кааба

Дошло време за обедна молитва. Пратеника на Аллах заповядал на Билал да призове за молитва от покрива на *Кааба*. Това е равнозначно на обявяването на появата на исляма. Харесало се на мюсюлманите и същевременно подразнило езичниците. Хвала на Аллах, Господаря на световите!

Престоят на Пратеника на Аллах в Мекка

След завоюването на Мекка *ансарите* се опасявали, че Пратеника на Аллах ще се установи тук, защото това е неговото родно място и родина на племето и народа му. Те изразили опасенията си, когато Пратеника на Аллах бил на хълма Сафа и бил вдигнал ръце в молитва. Щом свършил, той им рекъл:

– При Аллах търся убежище! Живея там, където живеете и вие. И ще умра там, където ще умрете и вие!

Тези думи успокоили *ансарите*, страховете им се изпарили и те се зарадвали.

Да. Така и станало. Пратеникът на Аллах останал в Мекка деветнайсет дена, през които възобновил всички знаци на исляма и очистил града от следите на *Джахилия*. Накарал да поставят нови камъни, бележещи границата на свещената територия, и

да известят на хората, че който вярва в Аллах и в Съдния ден, трябва да счупи всички идоли в дома си.

Разрушаването на идолите *Узза*, *Суа* и *Манат*

На двайсет и пети *рамадан* Пратеника на Аллах изпратил Халид ибн Уалид начело на трийсет конници в Нахла, за да разруши идола на богинята *Узза* и нейния храм. Халид изпълнил нарежданията му. *Узза* била най-големият идол за мекканците.

През същия месец *рамадан* изпратил Амр ибн Ас да разруши *Суа*, най-важния идол на племето хузайл. Светилището му се намирало в Рухат, на сто и петдесет километра североизточно от Мекка. Амр го разрушил, а неговият пазител, след като видял безсилието му, приел исляма.

И все пак през този месец изпратил Саййид ибн Зайд Ашхали, Аллах да е доволен от него, начело на двайсет конници към *Манат* в Мушалал, около Кадид. Това бил идолът на племената калб, хузаа, гассан, аус и хазрадж. Храмът и идолът били унищожени.

Мисията на Халид при рода Джазима

През месец *шаууал* Мухаммед (с.а.с) изпратил Халид ибн Уалид при рода джазима да ги призове да приемат исляма. С него тръгнали триста и петдесет човека от *мухаджирите*, *ансарите* и от рода Салим. Когато ги призовали към исляма, джазиматите викнали:

– Отказваме! Отказваме!

Част от тях били убити, а други – пленени. След един ден Халид заповядал всеки мюсюлманин да убие пленения от него. Ибн Амр и хората му обаче се противопоставили. Когато се върнали, разказали на Пророка какво се е случило. Той вдигнал ръце и два пъти произнесъл: „О, Аллах! Невинен съм пред Теб за онова, което е сторил Халид.“ После изпратил Али, Аллах да е доволен от него, да занесе пари на джазиматите, за да откупи убитите и да плати компенсация за изгубените им имоти. Остатъкът от парите бил оставен за тях.

През това време между Халид и Абдуррахман ибн Ауф избухнала свада заради стореното от Халид. Когато другите се върнали и съобщили за това на Пратеника на Аллах, той рекъл:

– Полека, Халид! Остави моите сподвижници! Кълна се в Аллах, дори някога да притежаваше злато колкото планината Ухуд, което да раздадеш по пътя на Аллах, пак нямаше да постигнеш наградата за излизането и прибирането на мой сподвижник по пътя на Аллах.

Битката при Хунайн

След завземането на Мекка най-личните мъже от племената кайс и айлан се събрали да се съвещават. Начело били родовете на Хауазин и Сакиф. Те казали:

– Мухаммед приключи сраженията със своя народ. И нищо няма да го спре да се бие с нас. Да го нападнем, преди да ни е нападнал.

Всички единодушно се съгласили да водят война. Избрали за главнокомандващ Малик ибн Ауф Насри. Събрали голямо множество и се установили в Аутас. Със себе

си водели жените и децата и носели цялото си имущество. Сред тях бил Дурайд ибн Симма, известен като разумен и разсъдлив човек. Когато чул глъчката на децата и рева на животните, попитал Малик какво е това, а той му отвърнал:

– Реших да сложа зад всеки мъж семейството и имота му, така ще се бие да ги защити.

Дурайд рекъл:

– Кълна се в Аллах, ти си като овчар. Какво ще спре един войн, който отстъпва победен? Ако спечелиш битката, ще имаш само воители с копия и мечове. Ако я загубиш, ще се опозориш пред хората си.

Посъветвал го да върне жените и децата по родните им места. Малик обаче не се вслушал в думите му и ги събрал в долината Аутас, а той заедно с воитите се отправил към долината Хунайн в съседство с Аутас и устроил засада.

Пратеника на Аллах узнал, че се събира голяма войска. В събота, на шестия ден от месец *шаууал*, потеглил от Мекка начело на дванайсет хиляди бойци. От Сафуан ибн Умайя заел сто брони с цялото им снаряжение, а за управник на Мекка оставил Итаб ибн Усайд.

По пътя си мюсюлманите видели огромно лотосово дърво – по него бедуините окачали оръжието си, край него колели животните, тук спирали за по-дълго. Наричали го Затул Ануат (Дървото с окачалките). Един от войската се обърнал към Пратеника на Аллах:

– Направи и за нас такова дърво, каквото имат и те.

А той отвърнал:

– Аллах е най-велик! Вие казвате същото, което вече народът на Муса е казвал на Муса: „Направи и за нас бог като техния бог.“ А Муса им казал: „Наистина сте хора невежи“. Това са обичаи. Следват обичаите на онези, които са били преди вас.

Виждайки многочислената си войска, някои от тях рекли:

– Днес няма да ни победят.

Думите огорчили Пратеника на Аллах. С настъпването на вечерта, пристигнал конник и го известил, че племето хауазин са напуснали стана с цялата си покъщина и добитък. Той се усмихнал и казал:

– Утре, ако даде Бог, това ще бъде *ганима* на мюсюлманите.

През нощта на десетия ден от месец *шаууал*, в осмата година от *хиджра*, Пратеника на Аллах стигнал долината *Хунайн*. При изгрев слънце, преди да влезе в долината, подготвил армията си, връчил на Али ибн Абу Талиб знамето на *мухаджирите*, на Усайд ибн Худай – знамето на племето аус, на Хаббаб ибн Мунзир – знамето на хазрадж; на другите племена също дал знамена. Самият той облякъл две брони, сложил си шлем и взел щит. След това войската започнала да настъпва, спускайки се към долината. Мюсюлманите не знаели за засадата, устроена им от врага. Навлизайки в долината, врагът започнал да ги обстрелва с дъжд от стрели, като рояк скакалци. Изстрелвали ги едновременно като от един лък. Изненадани, предните редици на мюсюлманската войска се разпръснали. Последвали ги и онези, които били отзад. Всички започнали да отстъпват.

Това зарадвало някои езичници и някои наскоро приели исляма. Абу Суфян казал:

– Ще отстъпват чак до морето¹¹⁶.

А един от братята на Сафуан рекъл:

– Да не би днес магията да не действа?

Друг му отвърнал:

– Радвайте се на поражението на Мухаммед и на неговите сподвижници. Кълнем се в Аллах, никога няма да се съвземат.

Сафуан, който бил езичник, и Икрима ибн Абу Джахл, наскоро приел исляма, се разгневили на тези думи и укорили двамината.

През това време Пратеника на Аллах, останал сред малобройна група от *мухаджири* и *ансари*, пришпорил мулето си към врага, скандирайки:

Аз съм Пророка! Няма лъжа!

На Абдулмутталиб аз съм сина!

Абу Суфян ибн Харис хванал юздите на мулето, а Аббас го задържал за стремената, за да не препусне към врага. Пратеника на Аллах слязъл от добичето и призовал Аллах да му помогне. После заповядал на Аббас, който имал силен глас, да повика сподвижниците му. Той извикал и гласът му изпълнил долината.

– Къде са хората на Самура?

Те се насочили към гласа, както крави се насочват към рожбите си, като викали:

– Ето ни пред теб! Ето ни пред теб!

Събрали се стотина човека, изправили се срещу врага и влезли в бой.

После призивът бил отправен към *ансарите*, след това – към рода Харис ибн Хазрадж. Един след друг мюсюлманските отряди се връщали и около Пратеника на Аллах се събрало огромно множество. Аллах низпослал успокоение на Своя пратеник и на вярващите и им пратил невидимо войнство. Мюсюлманите започнали да атакуват; сражението се ожесточавало и Мухаммед (с.а.с) възкликнал:

– Сега боят се разгоря.

Взел шепа пръст и я хвърлил в лицето на врага с думите:

– Да се обезобразят лицата!

Очите им се напълнили с прах, усетили огромна умора и били разгромени, докато най-накрая се разпръснали и побегнали. Мюсюлманите ги преследвали, убивали ги и ги пленявали. Хванали жените и децата и пленили много воини. През този ден сериозно бил ранен Халид ибн Уалид. Много езичници от Мекка приели исляма, след като видели как Аллах се грижи за Своя пратеник.

Преследването на езичниците

Разгромените езичници се разделили на три. Повечето се отправили към ат-Таиф; други поели към долината Нахла; трети се укрепили в Аутас. Пратеника на Аллах изпратил в Аутас отряд мюсюлмани, начело с Абу Амир Ашари, чичо на Абу Муса Ашари (Аллах да е доволен и от двамата), който разпръснал езичниците и взел голяма *ганима*. В тази битка Абу Амир Ашари намерил смъртта си като *шахид*, но го заместил племенникът му Абу Муса Ашари, Аллах да е доволен от него, който се завърнал триумфално като победител.

Конен отряд мюсюлмани подгонил остатъците от разбитата езическа войска към Нахла, където хванали Дурайд ибн Симма и го убили.

Пратеника на Аллах заповядал да се събере и преброи цялата *ганима* и всички пленници. Тя възлизала на около двацет и четири хиляди камили, повече от четирийсет хиляди овце, четири хиляди оки сребро, шест хиляди пленници. Събрали всичко в Джирана и го оставили под охраната на Масуд ибн Амр Гиффари.

Обсадата на крепостта в ат-Таиф

След това мюсюлманите напреднали към ат-Таиф. Пътят им минавал край крепостта на Малик ибн Ауф Насри и Пратеника на Аллах заповядал да я разрушат. Когато стигнали до ат-Таиф, врагът вече се бил укрепил там и разполагал с провизии за една година. Мюсюлманите обсадили града и се установили на лагер близо до врага. Той обаче започнал да ги обстрелва със стрели и неколцина мюсюлмани били ранени. Затова се изкачили на едно високо място, известно днес като Джамията на ат-Таиф.

Мюсюлманите неколkokратно се опитвали да принудят врага да се предаде, но безуспешно. Всеки ден Халид ибн Уалид излизал, за да призовава противника на двубой, ала никой от езичниците не се отзовавал. Докарали срещу тях каменохвъргачка, но и тя не помогнала. Изправили срещу тях два тарана, под които се събрали герои мюсюлмани, за да пробият крепостните стени. Противникът обаче хвърлил върху тях парчета нагорещено желязо и ги принудил да отстъпят. Тогава мюсюлманите започнали да унищожават лозите и палмите им. Езичниците призовали заради Аллах и роднинските връзки да бъдат помилвани и посевите им били пощадени. Тогава един глашатай, изпратен от Пратеника на Аллах, призовал:

– Който роб излезе от крепостта, ще бъде свободен.

Предали се двацет и трима, сред които бил Абу Бакра. Спуснал се по стените на крепостта с макара (*бакра*), използвана за вадене на вода. Затова Пратеника на Аллах го нарекъл „Абу Бакра“. Бягството на тези роби от крепостта разгневilo противника.

Обсадата се проточила, но без полза. Продължила двацетина дена. Според други – траела цял месец. Тогава Пратеника на Аллах се посъветвал с Науфал ибн Муауия ад-Дайли, който му рекъл:

– Те са като лисица в дупка. Ако я изчакаш, ще я хванеш. Ако я оставиш, няма да загубиш нищо.

Пратеника на Аллах заповядал да си тръгнат. Неколцина от мюсюлманите поискали от него да отправи молитва. И той извикал:

– О, Аллах! Напътствай племето Сакиф и ги направи мюсюлмани.

Разпределение на военните трофеи (*ганима*) и пленниците

Пратеника на Аллах напуснал ат-Таиф и се върнал в Джирана, където останал повече от десетина дни, без да разделя *ганима*. Искало му се племето хауазин да се върнат, да се разкаят и да приберат имота и пленниците си. Никой от племето обаче не дошъл. Тогава той взел една пета от *ганимата* и я дал на онези, в чиито сърца ислямът още не е укрепнал, за да спечели тяхното разположение; дал и на хората, които още не били приели исляма, за да ги накара да обикнат тази религия. На Абу Суфян дал четирийсет оки сребро и сто камили. Същото дал и на сина му Язид, и толкова и на другия му син Муауия. На Сафуан ибн Умайя дал сто камили, после още сто и после още сто – общо триста камили. По сто камили дал на Хаким ибн Хизам, на Харис ибн Харис ибн Калда, Уайна ибн Хисн, Акра ибн Хабис, Аббас ибн Мирдас, Алкама ибн Иласа, Малик ибн Ауф, Ала ибн Хариса, Харис ибн Хишам, Джубайр ибн Мутим, Сухайл ибн Амр, Хуайтаб ибн Абдулузза и на още стотина човека. На други петдесет човека дал по петдесет камили, на четирийсет човека – по четирийсет камили. Хората дори си говорели, че Мухаммед (с.а.с) раздава щедро, без да се бои от бедността. Затова бедуините започнали да се тълпят, за да получат нещо от него. Притискали го така, че потърсил убежище до едно дърво, дори взели плаща му. Той рекъл:

– Върнете ми плаща! Кълна с в Онзи, в чиято Длан е душата ми, че ако имах толкова много добитък, колкото са дърветата в Тихама, щях да го разделя помежду ви. Познавате ме и знаете, че не съм нито скъперник, нито страхливец, нито лъжец!

Отскубнал снопче козина от гърбицата на една камила и казал: „Кълна се в Аллах, че от вашата *ганима* нищо не е мое, нито дори този сноп козина, освен една пета част. Тази една пета ще ви се върне. Затова предайте всичко, каквото сте взели, дори иглите и конците. Задържането на *ганимата* ще бъде позор и срам, и огън в Съдния ден.“

Хората върнали всичко, взето от *ганимата*, дори и най-дребните вещи.

След това Пратеника на Аллах заповядал на Зайд ибн Сабит да раздели *ганимата*. След като отделили по една пета, на всеки човек се паднало по камила и половина, по две и половина овце, по десет дирхама, по една трета от цената на откупа за един пленник. Ако делът на един воин включвал само едно от тези неща, освен десет дирхама му се полагали или само четири камили, или само четирийсет овце, или пък една трета от стойността на един пленник.

Оплакването на *ансарите* и проповедта на Пратеника на Аллах

Ансарите се почудили защо Пратеника на Аллах дарил прещедро хората, чиито сърца приобщил към исляма, а на тях, *ансарите*, не дал нищо. Някои от тях рекли:

– Наистина е чудно. Дава на курайшите, а нас ни оставя, докато нашите мечове са оплискани с кръвта им.

Саад ибн Убада, предводителят на *ансарите*, предал думите им на Мухаммед (с.а.с). Тогава той ги събрал. Прославил Аллах и споменал за благото, което Аллах сторил на *ансарите*, като пратил Пророка Си сред тях. След това споменал доброто, което те са сторили за него и рекъл:

– Нима, о, *ансари*, възжелаете от този свят силно нещата, които дадох, за да им стопля сърцата за исляма? Не ви ли доверих вече вашия ислям? Няма ли да сте

доволни, *ансари*, ако другите си тръгнат с овце и камили, а вие се завърнете по родните си места заедно с Пратеника на Аллах? Кълна с в Онзи, Който държи в Ръката Си душата на Мухаммед (с.а.с), че ако не беше *хиджрата*, щях да съм един от *ансарите*; и ако хората минават през един проход, а *ансарите* – през друг, аз ще мина оттам, откъдето минават *ансарите*. О, Аллах, смили се над *ансарите*, над техните деца и децата на техните деца!

След тези думи всички се разплакали и плакали, докато брадите им се намокрили със сълзи. После рекли:

– Доволни сме нашият дял да бъде Пратеника на Аллах.

Пратеникът на Аллах си тръгнал и те също се разотишли.

Делегация на племето хауазин

След като *ганимата* била разпределена, пристигнала делегация на племето хауазин, предвождана от Зухайр ибн Сард. Те приели исляма и се заклели. После казали:

– Пратенико на Аллах! Сред пленените са нашите майки, сестри, лели и вуйни. Това е позор за народа:

О, Пратенико щедър на Аллах!

Над нас великодушно се смили!

Очакваме те с множество молби

кърмилницата твоя пощади,

балсам понеже пил си от нейните гърди.

И продължили да се молят и да нареждат стихове. Тогава Пратеника на Аллах рекъл:

– С мен са онези, които виждате. За мен най-приятните думи са истинските думи. Избирайте или пленниците, или имота ви.

Те отвърнали:

– С нищо не можем да сравняваме добрия произход. Върни ни жените и децата и няма да говорим за овце и камили.

А той продължил:

– Щом свърша обедната молитва, станете, покажете, че сте мюсюлмани и речете: „Ние сме ваши братя по религия.“ После речете: „Ние се застъпваме пред Пратеника на Аллах за мюсюлманите и пред мюсюлманите – за Пратеника на Аллах да ни върне нашите пленници!“

Бану Хауазин постъпили точно така. Тогава Пратеникът на Аллах казал:

– Що се отнася до мен, всичко мое и на рода Абдулмутталиб става ваше. Ще питам другите какво мислят.

Мухаджирите и ансарите рекли:

– Което е наше, принадлежи на Пратеника на Аллах.

Някои от бедуините обаче отказали да върнат пленниците. Такива били Акраа ибн Хабис, Уайна ибн Хисн и Аббас ибн Мирдас. Към тях Пратеника на Аллах се обърнал с думите:

– Който ще върне пленниците на драго сърце, нека го стори. И в замяна за всяка върната част ще получи шест части от първата *ганима*, която Аллах ни дари.

Тогава всички доброволно върнали пленниците от хауазин с изключение на Уайна ибн Хисн. Пророка дарил на всеки освободен пленник наметало.

След като върнали пленниците, всеки човек получил от ганимата по две камили или по двама овце.

Умра в Джирана

Когато Пратеника на Аллах привършил с разделянето на *ганимата*, облякъл *ихрам* и се приготовил за *умра*. Това поклонение е поклонението от Джирана. После се върнал в Медина и се прибрал шест или три нощи, преди да изтече месец *зул-каада*.

Родът Тамим приема исляма

През месец *мухаррам* в деветата година от *хиджра* до Медина стигнали новините, че родът Тамим настройват другите племена да не плащат *джизя*. Пратеника на Аллах изпратил при тях петдесет конници начело с Уайна ибн Хисн Фазари, който ги нападнал в пустинята. Пленил единайсет мъже, двама и една жени и трийсет младежи и ги отвел в Медина. След време в града пристигнали десет от тамимитските вождове и пожелали да се похвалят и да се покажат. За целта техният оратор Атарид ибн Хаджиб държал реч. Отговорил му Сабит ибн Кайс. После тамимитският поет Забуркан ибн Бадр започнал да рецитира стихове, на които отговорил Хассан ибн Сабит. Тамимитите признали, че ораторът и поетът на мюсюлманите са по-добри¹¹⁷ и приели исляма. Пратеника на Аллах им върнал пленниците и ги надарил богато.

Разрушаването на идола Фалс на рода Тай и приемането на исляма от Адий ибн Хатим

През месец *рабиу-л-ахар* в деветата година от *хиджра* Пратеника на Аллах изпратил Али ибн Абу Талиб с отряд от сто и петдесет човека със сто камили и петдесет коня да разрушат идола на рода Тай, познат като Фалс. Али, Аллах да е доволен от него, носел черен пряпорец и бяло знаме. Той атакувал лагера на Хатим ат-Тай, известен със своята щедрост и благородство. Мюсюлманите хванали много добитък и взели пленници, сред които и дъщерята на Хатим ат-Тай, Сафана. Завели я в Медина и Пратеника на Аллах се смилил над нея – освободил я без откуп и ѝ подарил камила. Тя заминала за Шам и брат ѝ

– Той стори такова нещо, каквото баща ти не е правил. Иди при него!

Адий отишъл в Медина незащитен. Той нямал покровителството на никого, нито носел със себе си никакъв писмен документ, който да му гарантира сигурността. Когато обаче Пратеникът на Аллах заговорил, Адий на часа приел исляма.

Докато бил при Пратеника на Аллах, влязъл един човек да се оплаче от немотията, после влязъл друг и се оплакал от разбойниците по пътищата. Тогава Пратеника на Аллах рекъл:

– Адий! Виждал ли си град Хира¹¹⁸? Дано да живееш дълго, та да доживееш да видиш как жена в паланкин пътува от Хира, за да направи *тауаф* около *Кааба* и не се страхува от никого освен от Аллах! Дано живееш дълго, та да отвориш съкровищата на хосрова. Дано доживееш да видиш как човек поднася пълна шепа със злато или сребро, но няма кой да го вземе.

Адий наистина видял как жена идва в паланкин и присъствал, когато отваряли съкровищницата на хосрова.

Тези две събития – наказанието на рода Тамим и разрушаването на идола Фалс на рода Тай, са сред най-важните случки след превземането на Мекка и битката при Хунайн. През този период имало и други незначителни събития, но като цяло борбата между мюсюлманите и идолопоклонниците приключила след превземането на Мекка. Мюсюлманите сякаш си отдъхнали от уморителните и мъчителни войни. Но малко преди победоносното влизане в Мекка християнските войски, съсредоточени в Шам, отново се насочили към мюсюлманите, както преди това в битката при Мута. Те били надменни и самоуверени заради поредицата победи над персите. Отворили вратата на кървавия сблъсък с мюсюлманите, в резултат на който в дните на Пророка се състоял походът в Табук. По-късно, по времето на праведните халифи, била превзета територията Шам.

Походът към Табук

Битката при Мута донесла лоша слава на византийците и тяхната армия. Успехът на мюсюлманите, които били едва три хиляди, но отблъснали двестахилядната ромейска войска, оставил дълбока следа в сърцата на арабските племена, съседни на Шам. Тези бедуини силно се стремели към независимост. Затова византийците замислили да предприемат решително нападение и да унищожат мюсюлманите на собствената им територия – Пресветлия град Медина.

Мюсюлманите се подготвят да срещнат византийците

Пратеника на Аллах узнал, че византийците се подготвят за война и струпват войска. Той мобилизирал мюсюлманите от всички страни и открито обявил посоката и целта на военния поход. По този начин искал хората да бъдат подготвени за далечното разстояние и горещото време. Предстояло им да преодолеят трудностите по пътя и тежката суша, още повече че в Медина вече бил настъпил сезонът на плодовете и на дебелите сенки, под които хората обичали да си почиват.

Пратеника на Аллах се обърнал с призив към заможните мюсюлмани да подготвят войската за поход. Те дали всичко, което имали. Пръв откликнал Абу Бакр, Аллах да е доволен от него – дал цялото си богатство в размер на четири хиляди дирхама. Пратеникът на Аллах го попитал:

– Остави ли нещо на семейството си?

Абу Бакр отвърнал:

– Оставих им Аллах и Неговия пратеник!

Омар ибн Хаттаб, Аллах да е доволен от него – дал половината си богатство. Осман ибн Аффан, Аллах да е доволен от него, също дал много. Според някои – десет

хиляди динара, триста напълно оседлани и готови за път камили и петдесет коня. Според други – деветстотин камили и сто коня. По този повод Пророка казал:

– От днес нататък нищо няма да навреди на Осман, независимо какво ще стори.

Абдуррахман ибн Ауф донесъл двеста оки сребро; и Аббас дал много пари. Така сторили и Талха, и Саад ибн Ибада, и Мухаммед ибн Маслама, и много други. Асим ибн Адий донесъл деветдесет чувала с фурми. Последвали ги и други – всеки правел дарения според възможностите си. Някои давали и малкото, което имали. Жените изпратили накитите си.

Най-бедните от сподвижниците отишли при Пророка и пожелали да ги откара да се бият, но той рекъл: **„Не намирам с какво да ви откарам“. И се обърнаха, а очите им – пълни със сълзи от скръб, че не намират какво да дадат**" (9:92). За тяхното снаряжение се погрижили Осман, Аббас и други, Аллах да е доволен от тях.

Лицемерите започнали да ги одумват, подигравали се на онези, които давали много, и се присмивали на тези, които давали малко. Присмивали се и на дързостта на Пратеника на Аллах да се изправи срещу византийците. Когато ги питали защо се държат така, казвали:

– Ние само си играем и си говорим.

При Пратеника на Аллах дошли неколцина от лицемерите да се извинят и да поискат позволение да останат [по домовете си], измисляйки си всякакви оправдания. Той им позволил. С тях останали и някои искрени, но мързеливи мюсюлмани.

Мюсюлманската армия по пътя към Табук

Пратеника на Аллах назначил за управник на Медина Мухаммед ибн Маслама, оставил Али ибн Абу Талиб да се грижи за семейството му, връчил най-голямото знаме на Абу Бакр и разпределил другите знамена: на Зубайр дал знамето на мухаджирите, на Усайд ибн Худайр – знамето на племето аус, на Хаббаб ибн Мунзир – знамето на хазрадж. В четвъртък напуснал Медина с трийсет хиляди воители и се отправил към Табук. Имало обаче голям недостиг от провизии и ездитни животни. На една камила се падали осемнайсет човека. Хората се хранили с листа от дърветата – устните им се напукали; били принудени да колят камилите, за да пият вода от търбусите им.

Войската била още на път, когато към нея се присъединил Али ибн Абу Талиб – не издържал да слуша обидите на лицемерите и напуснал Медина. Пратеника на Аллах го върнал с думите:

– Няма ли да си доволен да бъдеш мой наследник, както Харун наследи Муса. Само че след мен няма да има друг Пророк.

Пратеника на Аллах и хората му стигнали до земите на самудяните¹¹⁹ и спрели в Хиджр¹²⁰. Взели вода от кладенеца и с нея замесили тесто, но Мухаммед (с.а.с) им заповядал да я излеят, а с тестото да нахранят камилите. После казал да вземат вода от кладенеца, от който е пила камилата на Аллах¹²¹.

Когато минал през земите на самудяните, казал също:

– Не влизайте в домовете на онези, които сами си навлякоха злини. Ако ли пък влезете, влезте, плачейки. Иначе ще ви сполети онова, което тях ги сполетя.

После покрил главата си и ускорил ход, за да прекоси побързо долината на самудяните.

През целия път Пратеника на Аллах обединявал в едно и също време обедната и следобедната молитва, молитвата при залез и вечерната молитва. Едната от молитвите се извършвала или преди, или след установеното време.

Когато пристигнали в Табук, към него се присъединил Абу Хайсама. Той бил искрено вярващ, но без основателна причина не тръгнал с войската. През един зноен ден наблюдавал в градината как всяка от двете му жени поръсва с вода своята част и е приготвила храна и студена вода. Тогава казал:

– Значи Пратеника на Аллах е изложен на пек, а Абу Хайсама си седи в прохладната сянка, има вода за пиене и хубава жена. Справедливо ли е това? Кълна се в Аллах! Няма да вляза при никоя от двете, а ще се присъединя към Пратеника на Аллах. Пригответе ми храна за из път.

Жените така и сторили; той яхнал камилата си, взел меча и копието си и заминал. Яздил, докато настигнал Пратеника на Аллах в Табук.

Двайсет дни в Табук

Ромеите разбрали, че Пратеника на Аллах пристига в Табук. Загубили бойния си дух и не посмели да се срещнат с него на бойното поле – армията им се разпръснала още на тяхна територия. Пратеникът на Аллах останал два́йсет дни, всявайки страх у врага и приемайки делегации. При него дошъл Юханна ибн Руба, управник на Айла¹²². Придружавали го представители на Джарба, Азрух¹²³ и Мина. Те сключили мирни споразумения и се задължили да му плащат *джизя*, но не приели исляма. Пратеника на Аллах писмено гарантирал на Юханна сигурност на него и народа му. В документа обявявал, че покровителства техните кораби и кербани по вода и суша и те имат право на свободно движение и местоживеене. Който наруши споразумението, няма да го спаси имотът му.

Написал договор на хората от Джарба и Азрух, в който гарантирал сигурността им. В замяна те се задължавали да плащат сто динара всяка година през месец *раджаб*. Жителите на Мина сключили мирно споразумение, според което трябвало да дават една четвърт от реколтата си.

Пленяването на Укайдир – управител на Думат Джандал

Пратеника на Аллах изпратил Халид ибн Уалид при Укайдир в Думат Джандал заедно с четиристотин и два́йсет конника. Казал му:

– Ще намериш Укайдир на лов за антилопи.

Халид тръгнал и когато приближил крепостта достатъчно, за да вижда какво става, съзрял антилопите да блъскат с рога портата на крепостта. Укайдир излязъл да ги улови, но Халид го пресрещнал с коня си, пленил го и го завел при Пратеника на Аллах. Той пощадил живота му и сключил мирен договор, според който Укайдир трябвало да даде две хиляди камили, осемстотин глави добитък, четиристотин брони и четиристотин копия. Укайдир се съгласил да плаща *джизя* както населението от Айла и Мина.

Завръщане в Медина

След двацет дни Пратеника на Аллах се отправил обратно към Медина. Времето, прекарано в път на отиване и на връщане, било общо трийсет дни, така че Пророка отсъствал от Медина петдесет дни.

Пътят на войската минавал през планински проход. Хората поели през средата на долината, а Пратеника на Аллах тръгнал през прохода. Придружавали го само Аммар, който държал юздата на камила му, и Хузайфа ибн Йаман, който водел животното. Тогава дванайсет човека от лицемерите го последвали с желанието да го нападнат и убият. Лицата им били забулени и когато се приближили достатъчно близо, Пратеника на Аллах изпратил Хузайфа при тях да удри камилите по муцуните им и той започнал да ги налага с тоягата си. Тогава Аллах всял страх в сърцата им, те бързо побегнали и се върнали, като настигнали останалите. Пратеника на Аллах съобщил имената им на Хузайфа и какви били намеренията им. Затова е наречен „довереник на Пратеника на Аллах“.

Разрушаването на джамията ад-Дарар¹²⁴

В местността Кубаа лицемерите построили джамия с цел да вредят, да всяват неверие и разединение сред вярващите и да изчакват онези, които преди са воювали с Аллах и Неговия пратеник. Когато Пратеника на Аллах се приготвял да тръгне за Табук, те поискали от него да им води молитва в тази джамия. Той отвърнал:

– Тръгвам на път. Ще дойда, когато и ако по волята на Аллах се върнем.

На връщане от Табук, в местността Зу-Ауан на един ден път или по-малко от Медина, *Джибрил*, мир нему, му низпослал откровение, в което му съобщил истината за тази джамия. Тогава Пратеника на Аллах изпратил хора да я изгорят и разрушат.

Посрещането на Пратеника на Аллах в Медина

Когато очертанията на Медина се показали на хоризонта, Пророка извикал:

– Това е прекрасна гледка. Това е Ухуд, планината, която ни обича и която и ние обичаме.

Хората в Медина чули, че той се завръща. Жените, децата и младежите излезли да го посрещнат с песен:

Изад чукарите на Уаддаа

изгря нечакана пълна луна.

Нека израз дадем на благодарността

за това, което Аллах призова.

А Пратеника на Аллах влязъл в джамията, сторил две части молитва и хората насядали край него.

Хората, които не излезли на поход

Лицемерите, които останали в Медина, дошли и започнали да се извиняват и да се кълнат във вярност на Пророка. Той приел публичните им извинения и оставил Аллах да съди за техните тайни помисли. При него дошли и трима искрено вярващи, които не участвали в похода. Това били Кааб ибн Малик, Мурара ибн Раби и Хилал ибн Умайя. Оправдали се, но не се извинили. Пратеника на Аллах им заповядал да изчакат Аллах да отсъди и наредил на мюсюлманите да не говорят с тях. Хората променили отношението си към тях, цялата земя им се струвала чужда, светът им бил черен и душите им отеснели. Това продължило четирийсет дни – било им заповядано и да не приближават жените си. Щом минали петдесет дни, Аллах низпослал Своята милост и казал: **„И към тримата, които не излязоха [за битката]... Докато не отесня за тях земята, макар и просторна, и душите им отесняха, и се убедиха, че няма избавление от Аллах, освен при Него. После Той се смили над тях, за да се покаят. Той, Аллах, е Приемания покаянието, Милосърдния“** (9:118).

Мюсюлманите се зарадвали и отишли да известят тримата. Те посрещнали радостната вест с облекчение. Дали *садака* и това бил най-щастливият ден в живота им.

Били низпослани знамения, които изобличавали лицемерите, откривали тайните помисли на лъжците и носели радост за искрено вярващите. Слава на Аллах, Господаря на световите!

Пратеника на Аллах се върнал от Табук през месец *раджаб* в деветата година от *хиджра*. През същия този месец умрял негусът Асхама ибн Абджар, царят на Хабаша. За него Пратеника на Аллах изпълнил в Медина задочно зауспокойна молитва – салат-ул-гайб.

По-късно, през месец *шаабан* в деветата година от *хиджра*, починала дъщерята на Мухаммед (с.а.с), Умм Кулсум, Аллах да е доволен от нея. Баща ѝ отслужил молитва за нея и я погребал в гробището Баки. Скръбта му по нея била голяма. На Осман ибн Аффан, Аллах да е доволен от него, той казал:

– Ако имах трета дъщеря, щях да я омъжа за теб.

През месец *зу-л-каада* в деветата година от *хиджра* умрял водачът на лицемерите Абдуллах ибн Убай. Пратеника на Аллах се помолил за него и призовал Аллах да му прости. Омар, Аллах да е доволен от него, се опитал да му попречи да извърши молитва за него, но Мухаммед (с.а.с) отказал. После обаче в Свещения Коран е низпослано знамение, с което се забранява молитва за лицемерите.

Слово за битките

През епохата на *Джахилия* думата „война“ означавала убийства, разрушения, опожаряване, разруха, похищения, оскверняване, обезчестяване, безпощадно унищожаване на посеви и погубване на деца. С идването на исляма значението ѝ се променя напълно. Войната се превръща в средство за победа на угнетените и разгромяване на угнетителите, средство за разпространяване на сигурност и мир по земята, начин за установяване на справедливост, за спасяване на слабите и беззащитните от хватката на силните, за отмяна на робството и замяната на робското подчинение с подчинение пред Аллах, за освобождаване от гнета на религиите, които са заблуда, и въвеждане в справедливостта на исляма.

На бедуините не им било присъщо да се подчиняват на някого, независимо колко продължавало сражението и колко висока била цената. Битките между племената бакр и таглиб във войната заради камилата на Басус продължили четирийсет години¹²⁵. В нея загубили живота си около седемдесет хиляди воители, но нито една от воюващите страни не се подчинила на другата. Войните между племената аус и хазрадж продължили повече от сто години и никой не се подчинявал на другия. На арабите преди исляма било присъщо да водят продължителни войни и да не се подчиняват на врага.

След това се появили Мухаммед (с.а.с) и ислямът. Арабите го посрещнали по същия начин – принудили го да излезе на бойното поле. Той обаче им отвърнал с друго – мъдро – средство: покорил сърцата им, преди да покори страната им. Ако се сравнят резултатите и успехите на неговите военни походи с резултатите от войните през *Джахилия*, се наблюдава нещо наистина удивително. Общо падналите убити мюсюлмани, езичници, евреи и християни във всички военни походи и войни, които Пророка е водил, са само около хиляда, а тези походи и военни действия не са продължили повече от осем години. И през този кратък период, с този ограничен брой жертви той покорил почти целия Арабски полуостров и разпространил сигурност и мир в най-отдалечените му краища. Мислите ли, че това е възможно само със силата на мечата? Особено що се отнася до хора, които са се избивали във войни, водени по най-незначителни поводи; хора, които са се жертвали с хиляди, без дори да си представят, че могат да се подчинят? Не, разбира се! Победило е посланието на Пророка; победило е милосърдието, мъдростта, призивът към исляма и божественото чудо, благодатта и добродетелта, дарени от Аллах.

Поклонението хадж на Абу Бакр Всеправдивия, Аллах да е доволен от него

Арабите твърдели, че изповядват религията на *Ибрахим*, мир нему. Един от задължителните обреди на тази религия бил поклонението *хадж* при Свещения дом на Аллах. Те ходели на *хадж* всяка година и му отдавали голямо значение, като привнесли много нови неща и промени. Когато Пратеника на Аллах превзел Мекка през осмата година от *хиджра* и назначил за неин управник Атаб ибн Усайд, Атаб извършвал обредите на поклонението *хадж* заедно с мюсюлманите и езичниците, така както е било през *Джахилия*, без да променя нищо. На следващата година, деветата година от *хиджра*, Пратеника на Аллах изпратил Абу Бакр, Всеправдивия, Аллах да е доволен от него, да ръководи ритуалите и да ги извършва заедно с останалите хора. Абу Бакр тръгнал от Медина в края на месец *зу-л-каада* на деветата година от *хиджра* заедно с триста души. Водел със себе си двама жертвени животни за Пратеника на Аллах и пет за себе си.

После били низпослани началните знамения на сура „Ат-Тауба“ за нарушаване на договора с всички езичници, които не са спазили договореностите си. На тях и на онези, които нямат договор, да им се даде отсрочка от четири месеца, през които да странстват по земята, както пожелаят, и да знаят, че не ще обезсилят Аллах и че Аллах опозорява неверниците. Аллах повелил на правоверните да приключат в срок договорите с онези езичници, които не нарушават договореното и не подкрепят никого срещу мюсюлманите.

Мухаммед (с.а.с) изпратил Али ибн Абу Талиб да съобщи тези знамения на хората в най-важния ден от *хадж*¹²⁶ с думите:

– Само човек от моето семейство може да извести знаменията от мое име.

Али настигнал Абу Бакр в Даджанан или Ардж. Абу Бакр го попитал:

– Като какъв идваш – като емир или като подчинен?

Али отвърнал:

– По повелята на Пророка.

Затова по време на молитвата стоял зад Абу Бакр.

Абу Бакр, Аллах да е доволен от него, организирай поклонението *хадж* за хората. В деня на жертвоприношението, Али, Аллах да е доволен от него, се изправил до *джамра* и огласил новото откровение – началото на сура *Ат-Тауба*, в която, както вече споменахме, се говори за нарушаването на договорите, за отсрочката и за приключването на другите договори. После Абу Бакр, Аллах да е доволен от него, изпратил глашатая да известят:

– След тази година никой езичник няма да извършва *хадж*. Никой няма да прави тауаф на Храма гол.

Делегациите, призоваващите към исляма и събиращите *закат*

Арабите изчаквали да видят резултата от битката между курайшите и Пророка. Смятали, че злото не може да победи и със сила да владее Свещената джамия. Освен това те все още помнели случката със слона и войската, дошла да разруши тази светиня¹²⁷. Когато Аллах благословил Своя пратеник да влезе в Свещената джамия и да властва над неверниците в Мекка, у арабите вече не останало никакво съмнение, че Мухаммед (с.а.с) наистина е Пратеник. Затова арабските племена започнали да пристигат при него, за да го видят. Те повярвали в неговото пророчество и решили да му се подчинят. Хората на тълпи приемали религията на Аллах. За съвсем кратко време територията на ислямската държава се разпростряла от бреговете на Червено море до Персийския залив, от южните области около р. Йордан и възвишенията на Шам до бреговете на Йемен и Оман. Пророка се заел да организира живота в тази обширна страна. Изпращал хора да призовават към исляма и назначавал управници, изпращал хора да събират *садака*, осигурявал *кадии* и служители, от които се нуждаели системата на служенето и страната. По-нататък ще се спрем и на тях.

Броят на делегациите, пристигащи при Пратеника на Аллах, нараствал и според повечето от биографиите му достигнал седемдесет. Някои учени са се опитали точно да установят кои са били тези делегации, независимо дали за пристигането им има потвърдена информация, или не, и съобщават за около сто делегации.

Делегации са започнали да пристигат при Пророка още преди той да превземе Мекка. Някои пристигнали още в първите години след преселението в Медина; дори и преди *хиждра* е имало делегации. Но през деветата година от *хиждра*, след превземането на Мекка, има истински непрекъснат поток от делегации и този процес продължил не само през десетата година, но и след нея. Затова наричат деветата година от *хиджра* „година на делегациите“.

Повечето от тези делегации се състояли от *садат*, вождове, и от най-влиятелни членове на племето. Понякога идвал само един представител, друг път го придружавала малка група. Делегациите идвали с различна цел: искали да им върнат пленените и задържани членове на племето, какъвто бил случаят с делегациите на племената хауазин и тамим; други искали да се гарантира само

тяхната сигурност или тяхната и на народа им; трети идвали да се хвалят и самоизтъкват или да спорят; да искат мюсюлманската армия да не напада племето им; идвали и такива, които решавали да се подчинят и да плащат *джизя*; някои искали да приемат исляма и изразявали молбата на цялото племе; имало и покорни мюсюлмани, дошли да научат основните предписания, задължения и закони на исляма.

Пратеника на Аллах приемал делегациите с благостта и благородството, вдъхнати му от Аллах, дарявал ги с онова, което ги правело доволни и ги карало да пожелаят да приемат исляма, учил ги на вярата и религиозните закони, та и те от своя страна да научат тези, които ги следват. Тези делегации били най-силната връзка на исляма с арабите-бедуини в пустинята. Резултатът от тези мисии, независимо от тяхното разнообразие и различните им цели, е, че членовете на делегациите приемали исляма, а веднага или много скоро след това мюсюлмани ставали и техните съплеменници. Всички постъпвали така с малки изключения като племето от рода Ханифа и лъжепророка Мусайлима.

Нека сега споменем някои от най-важните делегации.

Делегацията на Абдулкайс

Това племе населявало източната част на Арабския полуостров и били от първите, приели исляма извън пределите на Медина. След джамията на Пратеника на Аллах първата джамия, в която се е провела петъчна молитва, е тяхната джамия в селището Джауси в Бахрейн. Бану Абдулкайс изпратили делегация два пъти. Първия път – през петата година от *хиджра*, а втория – в годината на делегациите. Първия път дошли тринайсет или четиринайсет души. Пристигнали в Медина и щом видели Пророка, тутакси скочили от гърба на камилите пред вратата на джамията и пристъпили към него, за да го поздравят. Сред тях бил Абдуллах ибн Ауф Ашадж – той бил най-младият. Останал при животните, за да ги накара да коленичат и да събере багажа. После извадил две бели роби, облякъл ги и спокойно отишъл да поздрави Пратеника на Аллах. Пратеника на Аллах рекъл:

– Ти притежаваш две от добродетелите, които Аллах и Неговият Пророк обичат: доброта и търпение.

Още преди пристигането им в Медина Пророка казал:

– При вас ще дойдат хора на камили. Те са най-добрите хора от Изтока. Никой не ги е принуждавал да приемат исляма. Животните им са изтощени от дългия път, провизиите им са свършили. О, Аллах, прости греховете на Твоите раби от Абдулкайс!

Когато те наистина дошли при него, той ги поздравил с думите:

– Мир вам, вие, които няма за какво да се срамувате и за какво да се разкайвате!

Те го попитали кое е най-важното, което трябва да правят, та да го съобщят на хората си. Той им повелил четири неща:

1. Да засвидетелстват, че няма друг бог освен Аллах и че Мухаммед (с.а.с) е Пратеник на Аллах.
2. Да извършват молитвата.
3. Да дават *закат*.

4. Да говеят през месец *рамадан*.

Не им наложил *хадж*, защото все още не бил предписан. Заповядал им да дават една пета от добитъка си, забранил им да употребяват напитки, които водят до опиянение – по онова време много от тях пиели – забранил им също да използват съдовете, в които се приготвят спиртни напитки.

Втората делегация на Абдулкайс се състояла от четирийсет души, сред които е Джаруд ибн Ала Абди. Той бил християнин, но после встъпил в исляма и бил добър мюсюлманин.

Делегациите на Димам ибн Саалаба от рода Саад ибн Бакр

Димам бил бедуин, сух и слаб, с коса сплетена на две плитки. Пристигнал в Медина, накарал камилата си да коленичи в джамията, вързал я и попитал:

– Кой от вас е синът на Абдулмутталиб?

Показали му го. Той се приближил до него и рекъл:

– Мухаммед, ще те питам нещо, много искам да те питам. Няма да ми се сърдиш.

– Питай, каквото искаш.

– При нас дойде твой пратеник. Съобщи за твое твърдение, че Аллах те е изпратил.

– Истина е.

– Кой е сътворил небето?

– Аллах.

– А кой е сътворил земята?

– Аллах.

– А кой е издигнал тези планини и е направил всичко, което е в тях?

– Аллах.

– Тогава, в името на Онзи, Който е създал небето и земята и Който е издигнал тези планини, кажи Аллах ли те е изпратил?

– Да – отвърнал Мухаммед (с.а.с).

– Твоят пратеник твърдеше, че трябва да се молим пет пъти през деня и през нощта.

– Да, истина е.

– Тогава в името на Онзи, Който те е изпратил, кажи Аллах ли ти повели така?

– Да.

- Пратеникът ти твърдеше още, че трябва да раздаваме *закат* от нашия имот.
- Истина е казал.
- Тогава в името на Онзи, Който те е изпратил, кажи Аллах ли ти повели така?
- Да.
- Пратеникът ти казваше, че всяка година през месец *рамадан* трябва да говеем.
- Истина е.
- Тогава в името на Онзи, Който те е изпратил, кажи Аллах ли ти повели така?
- Да.
- Пратеникът ти казваше още, че който може да пътува, трябва да извършва поклонението *хадж* в Храма.
- Истина е.
- В името на Онзи, Който те е изпратил, кажи Аллах ли ти повели така?
- Да – отвърнал и този път Мухаммед (с.а.с).

Димам се приближил и казал

- Кълна се в името на Онзи, Който те е изпратил с истината, че няма да правя нито повече, нито по-малко от тези неща.

Пратеника на Аллах му отвърнал:

- Ако ти извършваш това, което казваш, ще влезеш в Рая.

Бедуинът се върнал при племето си като мюсюлманин, премахнал идолите и им известил какво му е повелил и какво му е забранил Пратеника на Аллах. Не останал човек от хората му – нито мъж, нито жена – да не приеме исляма. Построили джамии и призовавали за молитва. Сред делегациите, дошли при Пророка, немалко по-добър от Димам ибн Саалаба.

Делегациите на Узра и Бала

През месец *сафар* на деветата година от *хиджра* в Медина пристигнали дванайсет души от рода Узра. Припомнили родовата си връзка с Кусай и как му помогнали да изгони рода Бакр и Хузаа от Мекка. Пророка ги поздравил и им съобщил радостната вест за завладяването на Шам. Забранил им да се допитват до жреца и да принасят жертви на идолите. Те приели исляма, останали няколко дена в Медина и се върнали по родните си места.

След тях, през месец *раби ал-аууал* същата година, дошла делегация на племето Бала. Приели исляма, останали три дни и си заминали.

Делегацията на рода Асад ибн Хузайма

В началото на деветата година дошли десет души от тях и заварили Пратеника на Аллах в джамията заедно със сподвижниците му. Поздравили и един от тях рекъл:

– Пратенико на Аллах! Свидетелстваме, че Аллах е един, Той няма съдружници, ти си Негов раб и пратеник. Ние дойдохме при теб, Пратенико на Аллах, след като ти не изпрати хора при нас. Приехме исляма и няма да воюваме с теб, както воюват други племена. Ние и тези, които представляваме, се подчиняваме.

По този начин те натякваха за стореното от тях.

Тогава Аллах низпослал следното знамение: **„Смятат, че теб облагодетелстват, приемайки исляма. Кажи: „Не мен облагодетелстват, приемайки исляма, а Аллах ви облагодетелства, че ви напъти за вярата, ако сте искрени“ (49:17).**

Пратеника на Аллах ги разпитал как са гадаели по полета на птиците през *Джахилия*, как са се допитвали до жреците, как са гадаели по камъчета¹²⁸. Той им забранил да го правят повече. Попитали го какво мисли за гадаенето по пясъка, а той рекъл:

– Знанието за това е от пророчеството, ако то съвпадне с истината. Но е известно, че знанието за случайността е невъзможно. Всичко това е клевета за неведомото.

Делегацията останала няколко дни, за да научат религиозните задължения. После си тръгнали, като били богато наградени.

Делегацията на Таджиб

Таджиб били род от племето Кинда. Дошли в Медина да дадат *садака* – това бил излишъкът, след като раздали и на своите бедни. Пратеника на Аллах им се зарадвал и благословил земята им. А Абу Бакр, Аллах да е доволен от него, казал:

– Досега при нас не е идвала друга арабска делегация като тази.

Мухаммед (с.а.с) му отвърнал:

– Напътствието наистина е в ръката на Аллах. Който иска да го следва с добро, Аллах ще отвори гръдта му за вярата.

Хората от Таджиб го питали за Свещения Коран и за религиозната практика и той ги просветил. После пожелали да се върнат по родните си места и Пратеника на Аллах ги наградил по-щедро от другите делегации. Попитал ги има ли още някой от тях, а те му рекли:

– Оставихме едно момче, най-младото от нас, при багажа и животните.

Казал им:

– Изпратете ми го.

То дошло:

– Пратенико на Аллах! Аз съм от онези, които преди малко бяха при теб. Ти направи каквото ти поискаха, направи сега каквото аз искам.

– Какво искаш?

– Помоли Аллах да ми прости и се смили над мен и нека сърцето ми бъде богато.

Мухаммед (с.а.с) се помолил за него и заповядал да го възнаградят, както били възнаградени хората от племето му. Този младеж бил най-доволният човек. По-късно във времето на вероотстъпничеството, известно като случая Ридда, показал устойчивост. Наставлявал своя народ и му помагал да отстояват исляма.

Делегацията на рода Фузара

Тази делегация дошла при Пророка след връщането му от Табук. Наброявала около десет човека, решени да приемат исляма. Били измъчени от гладната и суха година, която преживели. Пророка ги попитал за техния край и те му се оплакали от страшната суша:

– Помоли се на Аллах да ни избави. Бъди ни застъпник пред Него.

Мухаммед (с.а.с) отвърнал:

– Пречист е Аллах! Голяма беда ви е сполетяла. Застъпвам се пред моя Господ. Но кой ще е този, за когото Той ще се застъпи? Няма друг бог освен Него, Всевишния и Всемогъщия! Неговият престол вмести небесата и земята; и пред Неговото величие и великолепие престолът проскързва, както проскързва ново седло. След това се качил на *минбара* и призовал Аллах да ги спаси, като им прати благодатен дъжд и цялото Си Милосърдие.

Делегацията на Наджран

Наджран била голяма територия, граничеща с Йемен; простирала се на разстояние един ден бърза езда. Там живеели седемдесет и три племена, а войската им наброявала сто и двама хиляди бойци – всичките християни. Пратеника на Аллах писал до техните епископи, призовавайки ги да приемат исляма. Те прочели писмото и се уплашили. Първо се посъветвали с големците, после – и с простолудите. Решили да изпратят делегация, която да уреди въпроса. Делегацията им включвала шейсет човека. Пристигнали те при Пророка облечени в дълги до земята раса и копринени плащове, със златни пръстени по ръцете. Пратеника на Аллах не отронил дума. Неколцина от високопоставените му сподвижници ги посъветвали да сменят одеянието си и да свалят пръстените. Те се вслушали в думите му. Тогава Пратеника на Аллах проговорил и ги призовал да се отдадат на Бога¹²⁹. Те отказали, отвърщайки:

– Сторили сме го преди вас.

Пратеника на Аллах им казал:

– Три неща ви възпират от исляма: преклонението ви пред кръста, яденето на свинско месо и приписването син на Всевишния.

– Кой друг е като Иса? Създание без баща? – казали те.

По този повод Аллах низпослал: **„Примерът с Иса пред Аллах е като примера с Адам. Сътвори го Той от пръст, после му рече: „Бъди!“ И той стана. Истината е от твоя Господ. Не бъди от съмняващите се! А на онзи, който спори с теб за нея, след като си получил знание, кажи: „Елате да извикаме нашите синове и вашите синове, нашите жени и вашите жени, нас самите и вас самите, а**

после да се помолим и призовем Аллах за проклятие над лъжците!" (3:59–61).

Пратеника на Аллах им съобщил това знамение и отправил молитва против тях. Те обаче поискали малко време да се посъветват помежду си и си рекли:

– Ако наистина е пророк и призове за проклятие, от нас няма да остане и помен. И ще си навлечем само гибел.

Затова се съгласили да плащат *джизя*: хиляда броя наметала, които да дават през месец *сафар*, и още хиляда – през месец *раджаб*. С всяко наметало трябвало да плащат и една унция злато. В замяна Мухаммед (с.а.с) им гарантирал защита и сигурност и им предоставял свободно да изповядват религията си.

Те му казали:

– Прати с нас доверен човек.

И той пратил с тях Абу Убайда Амир ибн Джаррах. Нарекли го „довереника на тази умма“.

Щом се върнали в Наджран, двамина от делегацията приели исляма; после ислямът постепенно се разпространил и много от тях станали мюсюлмани.

Делегацията от ат-Таиф

След военния поход в Хунайн Пратеника на Аллах наложил обсада на жителите на ат-Таиф. После вдигнал обсадата и като ги оставил, се върнал в Медина. По пътя към града го настигнал Уруа ибн Масуд от племето сакиф. Приел исляма и се върнал при своя народ, за да ги призове и те да станат мюсюлмани. Уруа бил техен любимец, обичали го повече от първородните си синове. Затова помислил, че ще му се подчинят веднага. Но сакифите го обсипали със стрели и го убили. Събрали се да обсъдят положението и като видели, че не са способни да воюват със съседните арабски племена, изпратили Абд Ялил ибн Амр заедно с петима от най-личните представители на племето при Мухаммед (с.а.с). Това станало през месец *рамадан* в деветата година от *хиджра*. Когато пристигнали в Медина, Пратеника на Аллах наредил да им опънат шатра в един ъгъл на джамията, та да слушат Свещения Коран и да гледат как се молят мюсюлманите.

Стоели там и често ходели при Пратеника на Аллах който ги призовавал да приемат исляма, но те отказвали. Най-накрая поискали да им позволи да прелюбодействат, да пият вино, да преживяват от лихварство, да не разрушава идола на богинята *Лат*, да не ги задължава да се молят, да не ги кара да разрушават сами своите идоли. Мухаммед (с.а.с) отхвърлил всичките им искания и най-накрая те му се подчинили, приели исляма при условие, че ще се нагърби с отговорността той да разруши идола на *Лат* и да не кара никой от сакифите да го разруши със собствените си ръце.

Осман ибн Убай Ас от Сакиф бил най-младият в делегацията. Затова го оставяли при багажа. Когато се връщали, той отивал при Мухаммед (с.а.с) и го молел да му почете от Свещения Коран. Ако го заварвал да спи, се обръщал към Абу Бакр със същата молба. И така научил голяма част от Свещения Коран наизуст, но си мълчал пред останалите. Когато другите сакифи приели исляма, Пратеника на Аллах го определил за техен водач заради силния му стремеж към исляма, заради това, че знаел Свещения Коран и можел да ги учи на вярата.

Делегацията се върнала, но премълчали пред племето, че са станали мюсюлмани. Сплашили ги с битка и война. Рекли:

– При нас дойде груб, недосялан мъж, изтегли меча си, хората му се покориха и той строго ни наложи да спазваме някои неща.

Споменали, че трябва да се откажат от прелюбодеянията, от виното, от лихварството и тъй нататък. Ако ли не – да се готвят за сражение. Сакифите, обзети от гордост, започнали да се готвят за бой. Подготовката продължила два-три дена, после Аллах вселил в сърцата им страх и те рекли на хората от делегацията:

– Върнете се в Медина и му дайте каквото иска.

Те им отвърнали:

– Вече го сторихме. Приехме исляма.

После цялото племе приело исляма.

Пратеника на Аллах изпратил Халид ибн Уалид и сакифа Мугира ибн Шуаба заедно с един отряд в ат-Таиф, за да разрушат идола на *Лат*. Те счупили идола и разрушили храма.

Делегацията на рода Амир ибн Сааса

В тази делегация участвал врагът на Аллах Амир ибн ат-Туфайл, който предал мюсюлманите край кладенеца Мауна. Тук били Арбад ибн Кайс и Джабар ибн Аслам – вождове и сатани на своя народ. Амир и Арбад скроили заговор за покушение срещу Пророка. Когато дошли в Медина, Пратеника на Аллах ги призовал да приемат исляма. Амир, който говорел от името на цялата делегация, казал:

– Давам ти възможност да избереш измежду три неща: за теб да бъдат хората от равнините¹³⁰, за мен – хората от градовете; след теб да стана твой наместник или да те нападна с племето гатафан с хиляда мъжки и хиляда женски рижи камили.

Пратеника на Аллах отхвърлил и трите и рекъл:

– О, Аллах, спаси ме от Амир и въведи народа му в правия път.

Докато Амир говорел, Арбад заобиколил Пророка, приближил се от към гърба му и изтегли меча си една педя, но Аллах възпрял ръката му и той не успял да го изтегли целия.

По пътя към дома си Амир спрял и отседнал в дома на една жена от неговото племе от рода Салул. Заспал в къщата ѝ и Аллах му изпратил чума, от която се възпалила жлеза в гърлото му. Той рекъл:

– Жлезата ми се поду като жлезата на камила. Нима ще умра в дома на една салулитка? Доведете коня ми!

Яхнал го и умрял на коня.

Що се отнася до Арбад, Аллах поразил с гръм и него, и камила му и ги изгорил. По този повод Всевишният низпослал знамение: **„И праща Той светкавиците, и**

поразява с тях когото пожелае. Спорят за Аллах (неверниците), а Той е Силният по мощ" (13:13).

Историята е предадена от Муила ибн Джамил Сахаби – човек от тяхното племе. Той също идвал при Пророка и приел исляма, когато бил на двадесет години. Заклел му се във вяроност и докоснал десницата му. Завел камилите си при Пратеника на Аллах и дал една като *садака*. А тя била дойна камила. След него завел и Абу Хурайра. Муила живял като мюсюлманин сто години. Наричали го „човекът с двата езика“, заради красноречието му.

Делегацията на рода Ханифа

Пристигнали през деветата година; били седемнайсет души, сред тях и Мусайлима лъжепророка. Отседнали в дома на един от *ансарите*; после отишли при Пророка и приели исляма. За Мусайлима обаче едни казват, че приел исляма заедно с тях, а други – че изостанал от групата и не дошъл, само рекъл:

– Ако Мухаммед ме направи свой наследник, ще го последвам.

Но преди това на Пророка му се присънило, че му носят съкровищата на земята и в ръцете му попадат две златни гривни – били много тежки и му създавали грижи. Било му внушено обаче да ги издуха. Той духнал върху тях и те изчезнали. Изтълкувал съня си така: двете гривни означавали двама лъжци, които ще се появят.

Затова Пратеника на Аллах отишъл при Мусайлима, носейки в ръка палмова клонка; придружавал го Сабит ибн Кайс. Мусайлима седял заедно с няколко свои приятели. Мухаммед (с.а.с) го заговорил, а Мусайлима му казал:

– Ако искаш, ще ти предоставим властта, а след теб ще я оставиш на нас.

А Мухаммед (с.а.с) отвърнал:

– Дори това палмово клонче да поискаш, и него няма да ти дам. Ти няма да избягаш от съдбата на Аллах. Дори обратно да се върнеш, Аллах пак ще те погуби. Кълна се в Аллах! Виждам те, както ми бе показано. Ето, това е Сабит ибн Кайс – той ще ти отговори вместо мен.

После Мухаммед (с.а.с) си тръгнал.

Делегацията се върнала, а Мусайлима продължавал да мисли за това. Впоследствие започнал да твърди, че участва в делото наравно с Пророка; да претендира, че самият той е пророк, редял римувана проза, позволил на народа си да пият вино и да прелюбодействат. Племето му било омаяно от него. Нещата се изострили и стигнали до там, че дори когато Пратеника на Аллах починал, Мусайлима продължавал да твърди, че е Пророк, а народът му все повече и повече го величаел и следвал. Затова Абу Бакр, Аллах да е доволен от него, изпратил срещу него войска, начело с Халид ибн Уалид. Между него и мюсюлманите се водили ожесточени войни. В тях Мусайлима паднал убит заедно с повечето от своите войници. Така бил сложен край на размирицата, която той подклаждал. Убил го Уахши ибн Харб, същият, който убил и Хамза, нека Всевишният бъде доволен от него.

А вторият лъжец, когото Пророка видял в съня си, бил Асуад Анси. За него ще споменем по-нататък.

Посланиците на химиярските владетели и мисията на Муаз ибн Джабал и Абу Муса Ашари

След като Мухаммед (с.а.с) се върнал от Табук, при него отишъл Малик ибн Мурра Рахауи, който му носил писмо от химиярските владетели – Харис ибн Абд Калал, Наим ибн Абд Калал, Нуман Кайл Зи Раин, Муафир и Хамдан. Известявали го, че са приели исляма. Пратеника на Аллах им отговорил с писмо, в което им обяснявал какви са правата и задълженията им и дал покровителството си за онези, които не приели исляма, но живеели сред мюсюлманите със споразумение да плащат данък.

После заедно с хора от сподвижниците си им изпратил Муаз ибн Джабал в горната част на Йемен, в посока Аден между областите на Сакун и Сакасик. Муаз бил *кади* и *хаким* във войните, събирал *садака* и *джизя* и водел петте молитви. За долната част на Йемен, в Забид, Мариб, Зама и Сахил, определил Абу Муса Ашари, Аллах да е доволен от него. Изпратил ги с думите:

– Улеснявайте и не затруднявайте, благовествайте и не отблъсквайте. Разбирайте се и не изпадайте в разногласия!

Муаз останал в Йемен до смъртта на Пророка, а Абу Муса Ашари, Аллах да е доволен от него, се присъединил към него в прощалния му *хадж*.

Делегацията на Хамадан и мисията на Халид и Али

Хамадан е известно племе от Йемен. Тяхна делегация отишла при Пророка през деветата година от *хиджра*, след завръщането му от Табук. Сред тях бил Малик ибн Намат, талантлив поет. Негови са думите:

Във Господа на хуриите¹³¹ с черните очи се кълна

зад хълмите високи се задава керван към Мина.

Владетеля на Трона в небесата е напътил

към наш'те племена

достоеен за доверието Пратеник, наистина.

Камила не е носила човек през никои времена по-строго от

Мухаммед (с.а.с) да наказва враг в мир и във война.

Пратеника на Аллах им написал писмо, в което се спирал на зададените му въпроси и назначил Малик ибн Намат за водач на онези, които приемат исляма. После изпратил Халид ибн Уалид да призове останалите да приемат религията на Аллах. Той прекарал сред тях шест месеца, но те не станали мюсюлмани. Тогава Мухаммед (с.а.с) им изпратил Али ибн Абу Талиб и по него заръчал на Халид да се върне. Али им прочел писмо от Пратеника на Аллах и ги призовал да приемат исляма. Те се съгласили. Али веднага изпратил до Пратеника на Аллах писмо, в кое- то му съобщавал радостната вест. Той паднал ничком на земята в дълбок поклон, после вдигнал главата си и извикал:

– Мир за Хамадан! Мир за Хамадан!

Делегацията на рода Абдулмадан

През месец *рабиу-л-ахар* през десетата година от *хиджра* Пратеника на Аллах изпратил Халид ибн Уалид при рода Абдулмадан в Наджран, в Йемен, да ги призове за три дни да приемат исляма. Ако откажат, да се сражава с тях. Щом пристигнал, Халид изпратил конници във всички посоки да призоват жителите към исляма с думите:

– Ако приемете исляма, ще живеете в мир.

Те се подчинили. Халид останал сред тях и започнал да ги учи на исляма. Изпратил писмо до Пратеника на Аллах, за да го уведоми за това. А той му отвърнал да им предаде да му изпратят своя делегация. Когато се събрали при Пророка, ги попитал:

– Как побеждавахте онези, с които воювахте през *Джахилия*?

Отвърнали му:

– Събирахме се и не се разделяхме. И никога не постъпвахме несправедливо.

– Истина говорите – заключил той.

Назначил за техен управник Кайс ибн Хасин. Делегацията се върнала по родните си места в края на месец *шаууал* или началото на *зу-л-каада*. После им изпратил Амр ибн Хазм, за да им разтълкува устоите на религията, да ги научи на *сунната*, на основните положения в исляма и да събира *садака*. Във връзка с това съставил документ, който е много известен.

Родът Музхадж приема исляма

Те също са племе от Йемен. През месец *рамадан* в десетата година от *хиджра* Пратеника на Аллах изпратил при тях Али ибн Абу Талиб, за да ги призове да приемат исляма. Заповядал му да не се сражава с тях, ако те не предприемат да се сражават. Когато Али пристигнал, отишъл при събралото се множество и ги призовал към исляма. Те отказали и обсипали мюсюлманите със стрели. Тогава Али строил другарите си и започнали да се бият, докато ги победили. Али не тръгнал да ги преследва веднага, после обаче ги настигнал, призовал ги да приемат исляма и те се покорили. Вождовете им се заклели пред него и казали:

– Ние представляваме народа си, който ни следва. Това е нашата *садака*. Вземи колкото се полага на Аллах.

Али така и направил. После се върнал при Пратеника на Аллах и го придружил до Мекка на последния му *хадж*.

Делегацията на Азд Шунуа

Те също са известно племе на територията на Йемен. Пристигнали в Медина, водени от Сард ибн Абдуллах ибн Азди. Приели исляма. Мухаммед (с.а.с) назначил Сард за техен управник и му повелил заедно с мюсюлманите, които го следват, да води джихад срещу езичниците.

Делегацията на Джарир ибн Абдуллах Баджили и разрушаването на идола Зу-л-Хуласа

Джарир ибн Абдуллах Баджили, един от най-известните сподвижници, отишъл при Мухаммед (с.а.с). Неговото племе Баджила и племето Джасам били идолопоклонници и имали голямо светилище; наричали го Зу-л-Хуласа и го сравнявали с *Кааба*. *Кааба* наричали Шамската¹³² *Кааба*, а своето светилище – Йеменската *Кааба*.

Един ден Пратеника на Аллах казал на Джарир:

– Няма ли да ме избавиш от Зу-л-Хуласа?

Джарир му се оплакал, че не може да се задържи на коня си, а Пратеника на Аллах го ударил с благородната си ръка в гърдите и се помолил:

– О, Аллах, направи го стабилен и да се задържа на коня си. Направи го да води по правия път и него добре да водят!

След това Джарир никога вече не падал от кон.

Джарир се отправил към Зу-л-Хуласа заедно със сто и петдесет конници от неговия род Ахмас, който е част от племето Баджила. Отрядът разрушил светилището, опожарил го и го оставил голо и обгорено. После изпратил Абу Артат при Пратеника на Аллах да му съобщи за стореното. Мухаммед (с.а.с) пет пъти призовал Аллах да благослови конете и конниците от рода Ахмас.

Появата на Асуад Анси и убийството му

Докато сигурността и ислямът се установявали в Йемен, а емисарите на Пратеника на Аллах обикаляли навсякъде, се появил Асуад Анси от град Кахф Ханан, начело на седемстотин воители. Твърдял, че е пророк и водач. Асуад се отправил към Сана¹³³ и я превзел. След това положението се изострило, неговото неподчинение станало толкова силно, а властта му така укрепнала, че дори емисарите на Пратеника на Аллах се изтеглили в териториите на Ашари, а мюсюлманите се бояли от него. Това продължило три-четири месеца. После обаче Файруз ад-Дайлами и неговите хора – перси, приели вече исляма – го надхитрили и Файруз го убил. Отрязал му главата и я хвърлил през стените на крепостта. По-късно и хората му се предали. Така ислямът и мюсюлманите победили. Емисарите на Пратеника на Аллах се завърнали и продължили делата си, като известили Мухаммед (с.а.с) за случилото се.

Убийството на Асуад станало един ден и една нощ преди кончината на Пророка. Той получил откровение за смъртта му и съобщил на сподвижниците си. Писмото от емисарите на Пророка пристигнало, когато вече наместник на Аллах бил Абу Бакр Всеправдивия, Аллах да е доволен от него.

Прощален хадж

Когато призивът към исляма стигнал до всички краища на Арабския полуостров и Аллах създал религиозна общност от вярващи, която поела задължението да пази исляма и да го възвестява в най-отдалечените краища на Божията земя, Аллах решил да покаже на Своя пратеник плодовете на неспирното му усилие, преди да се

пренесе в Отвъдното. Отредил му да извърши поклонението *хадж* в Свещения храм през месец *зу-л-хиджа* на десетата година от *хиджра*.

Пратеникът на Аллах съобщил на хората желанието си да тръгне на *хадж* и в Медина се събрало голямо множество. В съботата на последните пет дни от месец *зу-л-каада*, която се падала на двадесет и шестия ден от месеца, той се приготвил, намазал се с благовония, облякъл *изар*, сложил наметалото си и след обедната молитва напуснал Медина. Сигнал местността *Зу-л-Хулайфа* преди времето за следобедна молитва. Извършил я тук в две части. Пренощувал и на заранта оповестил:

– Нощес при мен дойде пратеник на моя Господ и ми рече: „Моли се в тази благословена долина и кажи: „Ще извърша *умра* заедно с *хадж*“.

Това било позволение *умра* да се извършва в дните на *хадж*. Хората от *Джахилия* гледали на това като на едно от най-големите прегрешения.

Преди обяд Пратеника на Аллах се измил, намазал главата и тялото си с благовоние, съдържащо мускус, облякъл *изара* и наметалото си и изпълнил обедната молитва в две части. В намерението си се приготвил едновременно и за *умра*, и за *хадж*, като ги обединил и рекъл:

– О, Аллах! Ето ме пред Теб за *умра* и за *хадж*!

После произнесъл думите: „Ето ме пред Теб, Аллах! Ето ме пред Теб! Ето ме пред Теб! Ти нямаш съдружник, ето ме пред Теб! Славата, благодатта са Твои, и владението, и нямаш съдружник!“ Понякога казвал: „Ето ме пред Теб, о, Господар на истината!“

Излязъл от мястото, където се молел, качил се на камилата *Касуа* и призовал Аллах още веднъж. Когато стигнали пустинята, отново призовал Аллах. След молитвата направил *ишар*¹³⁴ на жертвените си животни и ги върнал в *Зу-л-Хулайфа*.

После продължил пътя си и наближил Мекка. Пренощувал в *Зу-Туа*, където извършил утринната молитва. Изкъпал се и продължил. На сутринта в неделя на четвъртия ден от месец *зу-л-хиджджа* влязъл в Свещената джамия. Направил *тауаф* на Храма, извършил обредния ход между *Сафа* и *Маруа*, после застанал на най-високото място в Мекка – *Хаджун*. Не направил друг *тауаф*, а останал в *ихрам*, защото едновременно обединил и извършвал *умра* и *хадж*. Повел жертвените си животни и заповядал на всеки, който води със себе си животни, да остане в *ихрам*. А на онези, които нямали жертвени животни, заповядал да подстрижат косите си, след като извършат *тауаф* и обредния ход (*сай*) между *Сафа* и *Маруа*, и да излязат от състоянието на *ихрам*. И това да им се приеме като *умра*, независимо дали при встъпване в *ихрам* са възнамерявали да извършат *умра*, *хадж* или и двете.

В „деня на *теруия*“¹³⁵, който е осмият ден от *зу-л-хиджджа*, се отправил към Мина. Тук всички освободени [от *ихрам*] отново влезли в *ихрам*, този път за извършване на *хадж*. В Мина той извършил пет молитви – обедната, следобедната, вечерната, нощната и утринната. Обичайните четири части съкращавал на две. След като слънцето изгряло, тръгнал от Мина и стигнал до *Арафат*. Тук, при *Намира*, имало шатра, разпъната за него. Влязъл, а когато слънцето се скрило, се качил на камилата *Касуа* и се спуснал в долината *Арафат*, където хората се насъбрали около него. Обърнал се към тях с реч. Прославил Аллах, благодарил Му, засвидетелствал, че няма друг бог освен Него, заръчал на хората да се боят от Аллах и продължил:

– Хора! Чуйте словата ми! Не знаей, може би никога вече няма да ви срещна на това място след тази година. Кръвта ви, имотът ви и вашата чест са неприкосновени

(*харам*), както е неприкосновен този ваш ден в този ваш месец, на това място. Всяко нещо от епохата на *Джахилия* днес е под краката ми. Отменено е кръвното отмъщение от дните на *Джахилия*. Първото нещо, което отменям, е пролятата кръв на Ибн Рабаи ибн Харис¹³⁶. Отменено е лихварството от епохата на *Джахилия* – първото наше лихварство, което отменям, е лихварството на Аббас ибн Абдулмутталиб. Лихварството като цяло е отменено. Бойте се от Аллах заради жените. Вие сте ги взели като поверение от Аллах и са ви станали позволени със Словото на Аллах. Правото ви над тях е да не допускат в постелята си друг. Ако го сторят, бийте ги, но не жестоко. Техните права над вас са да им осигурявате препитание и облекло според обичая. Оставих ви това, към което, ако се придържате, няма да се заблудите – Книгата на Аллах. Вие ще бъдете питани за мен, какво ще кажете?

Хората отвърнали:

– Ще свидетелстваме, че ти оповести [посланието], изпълняваше [мисията си на Пророк] и съветваше мъдро.

И той вдигнал показалец към небето и го насочил към хората с думите:

- О, Аллах! Бъди ми свидетел! О, Аллах! Бъди ми свидетел! О, Аллах! Бъди ми свидетел!

В тази реч Мухаммед (с.а.с) говорил и разяснявал и редица други въпроси. Когато свършил, получил откровение от Всевишния: „Днес изградих за вас вашата религия и изпълних Своята благодат към вас, и одобрих исляма за ваша религия“ (5:3). Това е ден на благодат, щастие и благодарност.

След проповедта Билал отправил *азан*, после – *икама*. Тогава Пратеника на Аллах и хората извършили обедната молитва в две части. След това Билал отново отправил *икама* и Мухаммед (с.а.с) извършил и следобедната молитва в две части. Като събрал двете молитви в една, извършил втората по-рано. Във времето между тях не се молил. После дошло времето за *укуф* – обърнал камилата към скалите, застанал с лице към *кибла* и стоял така, докато слънцето се скрило и започнало да се здрачава. Тогава тръгнал за Муздалифа, където извършил вечерната и нощната молитва. Двете молитви били обявени с един *азан* и с два *икама*. След това легнал. На зазоряване извършил молитвата по-рано и отишъл при възвишението Машар Харам. Обърнал лице към *кибла* и започнал да призовава Аллах, да повтаря „Аллах е най-велик“ и да засвидетелства, че няма друг бог освен Него и Той е един; повтарял го, докато се развиделило.

След това, преди слънцето да се покаже, бързо отишъл в Мина и спрял при *Джамра Кубра* – най-големия стълб, и хвърлил по него седем камъка; при всяко хвърляне, казвал: „Аллах е най-велик!“. Докато ги хвърлял, не спирал да повтаря: „Ето ме пред Теб, Аллах“. После застанал до стълба и казал:

– Научете обредите си от мен, защото след тази година може би вече няма да идвам на *хадж*.

Върнал се в Мина и собственоръчно принесъл в жертва шейсет и три камили. Али заколил трийсет и седем; общият брой на животните бил сто. Заповядал да отрежат от всяко животно по няколко парчета и да ги сготвят. После яли от месото и пили от бульона.

Жертвоприношението приключило, Мухаммед (с.а.с) повикал бръснар и му казал да обръсне дясната половина на главата му, и раздал косата си косъм по косъм на

хората – на някои давал по един косъм, на други – по два. Косата от лявата половина на главата си дал на Абу Талха.

После облякъл дрехите си и преди да извърши *тауаф*, се намазал с благовония. Качил се на камилата, влязъл в Храма и направил обхода *ифада*¹³⁷. Не изминал разстоянието между Сафа и Маруа. Извършил обедната молитва и отишъл при рода Абдулмутталиб, които черпели вода от кладенеца *Замзам* и им рекъл:

– Дайте вода, синове на Абдулмутталиб! Бих теглил вода заедно с вас, ако нямате привилегията пред хората вие да го правите.

Подали му едно ведро и той пил от него.

Пратеника на Аллах се върнал в Мина и пренощувал там през дните *ташрик* – единайсетия, дванайсетия и тринайсетия ден на месец *зу-л-хиджда*. Всеки ден, щом слънцето се скриело, той хвърлял камъни по трите стълба. Започвал от най-малкия стълб – хвърлял седем камъка и при всяко хвърляне произнасял: „Аллах е най-велик!“. Повтарял същото при средния стълб и при най-големия.

В деня на жертвоприношението (*йаум нахр*) Пратеника на Аллах произнесъл реч, а после – още една в средата на дните *ташрик*. В тази реч повторил и подчертал казаното в речта си при Арафат, като добавил някои неща. Преди да произнесе речта си по време на *ташрик*, била низпослана сура „Наср“ („Подкрепата“).

Във вторник, на тринайсетия ден, който се падал вторият ден от завръщането на поклонниците от Мина в Мекка и третият от дните *ташрик*, Пратеника на Аллах тръгнал от Мина, след като извършил ритуалното хвърляне на камъни, и слязъл до квартала Абтах в Мекка. Тук извършил обедната, следобедната, вечерната и нощната молитва. После изпратил Айша, майката на правоверните, заедно с брат ѝ Абдуррахман ибн Абу Бакр да извърши *умра* от ат-Таним, където тя встъпила в *ихрам* и извършила *умра*¹³⁸. На разсъмване отишла при Пророка в Абтах, където той спял. Щом пристигнала, той призовал другите да тръгват. Качил се на камилата си, отишъл в Храма и извършил прощалния *тауаф*, а после – и утринната молитва. След това се отправил към Медина. Напуснал Мекка от долния ѝ край и когато наближил Медина и съзрял очертанията на града, извикал три пъти: „Аллах е най-велик!“ А после: „Няма друг бог освен Аллах, Един е Той. Той няма съдружник, Негово е владението и славата е Негова. Той за всяко нещо има сила. Ние се връщаме, ние се покаяваме, ние се подчиняваме, ние се прекланяме и нашия Господ прославяме. Аллах изпълни обещанието Си, дари на раба Си победа и Сам порази съюзените племена.“

Мисията на Усама ибн Зайд

Пратеника на Аллах се установил в Медина; възхвалявал и величаел Аллах, защото Той му позволил да види как хората се стичат на тълпи и приемат религията на Аллах, величаел Го заради успеха на своя призив, който отправил преди около двацет и три години. След завръщането си в Медина приел няколко делегации и подготвил поход от седемстотин воители начело с Усама ибн Зайд, заповядал им да навлязат с коне по границите с Балка и ад-Дарум в Палестина. Войската потеглила. Спускали се по стръмен склон на около три мили от Медина, когато ги настигнали тревожни новини, че Пратеника на Аллах се е разболял. Спрели, за да видят какво ще стане. Аллах отредил поради смъртта на Пратеника на Аллах тази мисия да стане първият поход от управлението на Абу Бакр Всеправдивия, Аллах да е доволен от него.

Към Всевишния

Предвестници на края

След като Пратеника на Аллах предал на своята *умма* посланието и съветите и изпълнил обета си, в думите и делата му проличала раздялата с този свят.

През месец *рамадан* на десетата година от *хиджра* се усамотил за двацет дни и с *Джибрил* два пъти прочели Свещения Коран. По този повод споделил с дъщеря си Фатима:

– В това виждам само знак, че краят ми приближава.

Простил се с Муаз, който бил изпратен в Йемен, дал му наставления и рекъл:

– Муаз! След тази година може би вече няма да ме видиш. Може би ще минаваш край моята джамия и моя гроб.

Муаз горко плакал заради раздялата с Пратеника на Аллах.

По време на прощалния си *хадж* често повтарял:

– След тази година може би вече няма да ви срещна. След тази година може би вече няма да идвам на *хадж*.

Низпосланото от Всевишния също сочи това: **„Днес изградих за вас вашата религия...”** Низпославането на сура „Наср” („Подкрепата”) също е предизвестие, че Пратеника на Аллах е изпълнил мисията си на този свят. Затова и последният му *хадж* е наречен „прощален”, тоест той се сбогува с хората, за да се пренесе при своя Преславен и Всевишен Господар!

В началото на месец *сафар* на единайсетата година от *хиджра* отишъл в планината Ухуд. Там се молил за *шухада* на исляма като сбогуване с живите и мъртвите. После се качил на *минбара* и казал:

– Аз ще ви изпреваря и ще свидетелствам за вас. Кълна се в Аллах, че сега виждам моя извор¹³⁹. На мен ми бяха дадени ключовете на земните съкровищници. Кълна се в Аллах; не се страхувам, че след мен ще станете езичници; страхувам се, че ще си съперничите за земните блага.

Една нощ в края на месец *сафар* отишъл в гробището Баки, помолил прошка за мъртвите, казвайки:

– И ние ще ви последваме.

Началото на болестта

В последния понеделник от месец *сафар* Пратеника на Аллах присъствал на погребение в Баки.

Айша разказва:

– Върна се от Баки, а аз имах силно главоболие и му казах:

– Много ме боли главата!

Той отвърна:

–Кълна се в Аллах, Айша, и мен ме боли.

Това е началото на болестта му. Въпреки това спазил реда за посещение при жените си. В дома на Меймуне му станало много зле и започнал да пита:

– Къде ще бъде утре? Къде ще бъде утре?

Искал да бъде при Айша¹⁴⁰. Съпругите му позволили да отиде където пожелае. Той излязъл и тръгнал, но трудно движел краката си; подпирал се на Фадл ибн Аббас и Али ибн Абу Талиб и така стигнали дома на Айша.

Завещанието на Пророка

Айша, Аллах да е доволен от нея, разказва:

– Когато влезе в дома ми и болката му се усили, каза:

– Облейте ме с вода от седем кожени мяха, за да изляза и да дам заръките си на хората.

Поставихме го да седне в големия леген на Хафса, една от съпругите на Пророка. После започнахме да изливаме отгоре му меховете с вода и когато ни кимна да спрем, спряхме. После излезе при хората, извърши молитва заедно с тях и им говори.

Думите му били: „Онези, които са били преди вас, са превръщали гробовете на своите пророци и праведници в места за преклонение. Не се прекланяйте пред гробовете. Забранявам ви да го правите.“ После добавил: „Проклятието на Аллах да бъде върху юдеите и християните, които се прекланят пред гробовете на своите пророци. И не правете от моя гроб място за преклонение.“

Предложил, ако е засегнал някого, да се разплатят. Заръчал да се отнасят добре към *ансарите* и рекъл:

– Аллах е дал на раба Негов да избира или да вземе каквото поиска от бляска на този свят, който Той му дава, или да получи онова, което е при Него. И рабът на Аллах избра онова, което е при Аллах:

Абу Саид Худри твърди:

– Абу Бакр разбра смисъла на казаното, разплака се и извика: „Бащите и майките ни да бъдат откуп за теб.“ Хората рекли: „Вижте този старец! Пратеника на Аллах ви разказва за раба, комуто Аллах предлага да избира между бляска на този свят и онова, което е при Него, а той казва: „Бащите и майките ни да бъдат откуп за тебе.“ Пратеника на Аллах бил този раб, който трябва да избира, а Абу Бакр беше най-прозорливият сред нас и бе схванал смисъла.

После Пратеника на Аллах помолил Аллах да благослови Абу Бакр и заповядал да затворят всички врати от улицата към джамията, освен вратата, откъдето влизал Абу

Бакр. Това се случило в сряда. В четвъртък болките му станали много силни и той подканил:

– Елате, ще ви издиктувам нещо и няма да бъдете въведени в заблуда.

Омар казал:

– Говори така, защото болките му са непоносими. Имаме Свещения Коран, Книгата на Аллах ни е достатъчна.

Изпаднали в разногласие и когато врявата и споровете се усилили, Пратеника на Аллах казал:

– Разотидете се!

Този ден той завещал юдеите, християните и езичниците да бъдат отстранени от Арабския полуостров; идващите делегации да бъдат почитани, както той ги е почитал; потвърдил повелята да извършват молитва и да се грижат за онези, които са под властта на десницата им. Казал:

– Оставям ви две неща: Книгата на Аллах и моята сунна. Ако се придържате към тях, няма да бъдете заблудени.

Абу Бакр, Аллах да е доволен от него, е определен за заместник в ръководенето на молитвата

Въпреки изострянето на болестта, Мухаммед (с.а.с) извършвал молитвата заедно с вярващите. Настъпил четвъртък. Дошло време за нощната молитва. Той се измил в един леген, за да се освежи, и понечил да се изправи, но загубил съзнание. Когато се свестил, се измил за втори път. Понечил да стане, но отново му прилошало. Щом се съвзел, се измил за трети път и пак му притъмняло. Тогава повикал Абу Бакр и го накарал той да ръководи молитвата. През тези дни Абу Бакр се молил с хората и водил общо седемнайсет молитви.

В съботата или неделята Пратеника на Аллах се почувствал по-добре и подкрепян от двама мъже, излязъл за обедната молитва, която Абу Бакр тъкмо започвал. Сложили Пратеника на Аллах да седне от лявата му страна и Абу Бакр ръководил молитвата след Пророка. Хората от своя страна повтаряли след Абу Бакр, който, за да го чуват, повишавал глас, щом Мухаммед (с.а.с) казвал „Аллаху акбар“ (Аллах е най-велик).

Пророка раздал като садака всичко, което притежавал

В неделята Мухаммед (с.а.с) освободил робите си, дал като садака седемте динара, които имал, и подарил оръжието си на мюсюлманите. Когато се стъмнило, Айша, Аллах да е доволен от нея, отишла да поиска от една жена малко масло, за да си запалят лампата. Айша рекла:

– Капни ни малко масло в светилника.

Дори и ризницата му била заложена при един юдей за трийсет крини пшеница.

Последният ден от живота му

В понеделник сутринта – този ден Айша бдяла до леглото му – Абу Бакр станал, за да води утринната молитва. Пратеника на Аллах дръпнал завесата в стаята на Айша,

погледнал към молещите се и се усмихнал. Абу Бакр отстъпил, защото помислил, че Мухаммед (с.а.с) иска да ръководи молитвата. Мюсюлманите започнали да се молят ревностно и отдадено, изпълнени с радост, че Пророка е по-добре. Той им дал знак с ръка да продължат молитвата, после влязъл в стаята и спуснал завесата.

Същия ден или през тази седмица Пратеника на Аллах повикал при себе си Фатима. Тайно ѝ казал нещо и тя се разплакала. После ѝ прошепнал нещо и тя се засмяла. Айша я попитала какво ѝ казал, но тя замълчала и пазила тайната до смъртта на Пратеника на Аллах. После ѝ разказала, че първия път ѝ рекъл, че ще умре от тази болест, и затова се разплакала; втория път ѝ казал, че от семейството първа тя ще го последва, и затова се засмяла. Казал ѝ също, че ще стане Господарката на всички жени в света.

Фатима видяла колко страда Пратеника на Аллах и казала:

– Колко много страда баща ми!

А той ѝ рекъл:

– След този ден баща ти няма да страда.

Повикал Хасан и Хусайн¹⁴¹ и ги целунал; после изпратил за повикат жените му, казал им поучителни слова и ги призовал да споменават Аллах.

Болките му ставали все по-силни и по-чести. Следите от отровата, която е вкусил в Хайбар, се появили по лицето му. И докато се разкъсвал от болката, казал:

– Нека проклятието на Аллах падне върху юдеите и християните, които обърнаха гробовете на своите пророци в места за поклонение. Предупредени сте да не правите така. Нека в земята на арабите да не останат две религии.

Това били едни от последните му думи и последният му завет към хората. И после няколко пъти повторил:

– Молитвата, молитвата! Бъдете внимателни с онези, които десниците ви владеят.

Смъртта му

Започнали предсмъртните му мъки. Айша, Аллах да е доволен от нея, го положила в скута си и го притиснала към гърдите си.

Брат ѝ Абдуррахман донесъл прясна пръчица мисуак¹⁴². Пратеника на Аллах се вторачил в пръчицата и Айша разбрала, че я иска. Попитала го и той кимнал в знак на съгласие. Тя я взела и я сдъвкала, докато пръчицата омекнала. След това Пратеника на Аллах почистил зъбите си толкова добре, колкото можел. В ръцете си държал купичка с вода; потопил ръка в нея, избърсал лицето си и казал:

– Няма друг бог освен Аллах! Смъртта е агония!

След това вдигнал ръка или пръст, вперил поглед в тавана и устните му промълвили нещо. Айша се навела над него и го чула да казва:

– Заедно с пророците, с говорещите истината, с *шухада* и праведниците, които Аллах е дарил с благодат, о, Аллах, прости ми и се смили над мен и ме събери с Най-висшия приятел. Аллах е Най-висшият приятел!

Последната дума повторил три пъти и предал душата си; ръката му се отпуснала и той се присъединил към Най-висшия приятел. Това се случило в ранната утрин на понеделник, дванайсетия ден от месец *раби ал-аууал*, през единайсетата година от *хиджра*. Бил на шейсет и три години.

Всички сме от Аллах и при Него ще се завърнем.

Объркването на сподвижниците и поведението на Абу Бакр

За броени мигове вестта за смъртта на Пратеника на Аллах се разпространила сред неговите сподвижници. Причерняло им от мъка и едва не загубили съзнание. За тях нямало по-хубав и по-светъл ден от деня, когато Пратеника на Аллах влязъл в Медина. Нямало по-мрачен и по-грозен ден от този, в който той умрял. Ридаели неутешимо.

Омар ибн Хаттаб, Аллах да е доволен от него, отишъл в джамията и казал:

– Пратеника на Аллах не е умрял и няма да умре, докато Аллах не унищожи лицемерите.

И започнал да заплашва с посичане и смърт всеки, който твърди, че Мухаммед ? е умрял. Сподвижниците, които били около него в джамията, били объркани и учудени.

Сутринта, когато видял, че Пророка е малко по-добре, Абу Бакр, Аллах да е доволен от него, тръгнал към дома си в квартала Сунх на другия край на града. Когато Пратеника на Аллах починал, Абу Бакр яхнал мулето си и отишъл в джамията. Пристъпил, без да продума, и влязъл при Айша. Пророка бил покрит с черно наметало. Открил лицето му, целунал го и се разридал. После казал:

– Баща ми и майка ми жертва да са за теб. Аллах няма да ти даде две смърти. Ти умря със смъртта, която ти бе отредена.

Излязъл и казал:

– Седни, Омар.

Омар обаче отказал да седне. Абу Бакр го оставил, приближил се до *минбара* и застанал там. Хората се отдръпнали от Омар и пристъпили към Абу Бакр. Той произнесъл:

– Няма друг бог освен Аллах и Мухаммед (с.а.с) е Неговият пратеник. – После рекъл:
– Който от вас се прекланя пред Мухаммед, да знае, че Мухаммед (с.а.с) умря. Който от вас се прекланя пред Аллах, да знае, че Аллах е Живият, Който не умира. Аллах, Всевишният, е казал: **„...Мухаммед е само един Пратеник, преди когото преминаха пратениците. Нима, ако бе умрял или бе убит, щяхте да се отвърнете? А който се отвърне, той не ще навреди на Аллах с нищо. Аллах ще въздаде на признателните“** (3:144).

По този повод Ибн Аббас разказва:

– Кълна се в Аллах, хората сякаш не знаеха, че Аллах е низпослал това знамение, докато Абу Бакр не го изрече. Хората го приеха и нямаше човек, който да не го произнесе.

Омар разказва:

– Кълна се в Аллах, едва когато чух Абу Бакр да изрича това знамение, разбрах, че случаят е истина. Паднах като подкосен на земята, защото краката не ме държаха, и осъзнах, че той е мъртъв.

Избирането на Абу Бакр за халиф¹⁴³

Най-важният въпрос след смъртта на Пратеника на Аллах бил изборът на повелител, който вместо него да управлява държавата. Али ибн Абу Талиб, Аллах да е доволен от него, смятал, че той има най-голямо право да бъде халиф заради роднинските си връзки с Пророка. Той заедно със Зубайр и хората от рода Хашим се събрали в дома на Фатима, Аллах да е доволен от нея.

От своя страна *ансарите* се събрали под един навес в квартала на рода Саида, за да изберат повелител някой от тях.

Мухаджирите, пък се събрали при Абу Бакр и Омар, Аллах да е доволен от двамата.

Абу Бакр и Омар заедно с Убайда ибн Джарах и *мухаджирите* отишли на събранието на рода Саида. Между тях и *ансарите* започнали спорове, като *ансарите* изтъквали заслугите и правото си. Абу Бакр казал:

– Наистина сте носители на благото, за което говорите, но арабите ще признаят и ще се съгласят да ги предвожда само някой от курайшите. Те са най-подходящи като потекло и като род.

Взел ръката на Омар и ръката на Абу Убайда и посочил:

– Задоволете се с един от тези двамата.

Тогава един от *ансарите* се обадил:

– Нека да има един от нас и един от вас.

Виковете и гласовете отново се усилили, а разногласията ставали все по-големи. Омар осъзнал какво става и се обърнал към Абу Бакр:

– Протегни ръка.

Той я протегнал, Омар я хванал в знак, че му се заклева във вярност. Така сторили и *мухаджирите*, и *ансарите*.

Подготовка и погребване на благочестивото тяло

Във вторник измили тялото на Пратеника на Аллах заедно с дрехите му. Измили го Аббас, Али, Фадл и Касм, двамата синове – Аббас и Шукран, освободеният роб на Пратеника на Аллах – Усама ибн Зайд и Аус ибн Хаули. Аббас и синовете му го обръщали, Усама и Шукран поливали водата, Али го миел, а Аус го бил облегал на гърдите си.

Три пъти го измили с вода и го обтрили с листа от лотос. Водата била от кладенеца Гарс на Саад ибн Хайсама от Кубаа. Пророка често пиел от нея.

Увили го в три ката дрехи (кефен) от бял памучен йеменски плат от областта Сахул, без риза и без чалма.

Абу Талха изкопал във вид на лахд¹⁴⁴ гроба му на мястото, където починал. Поставили постелята му до края на гроба и хората започнали да влизат на групи по десетима и сами се молили пред тялото му, без никой да ги води в молитвата. Първи извършили молитвата хората от неговия клан, после – *мухаджирите*, след тях – *ансарите*, след това – младите, и после – жените, или първо жените, а после младежите.

Процесията продължила целия вторник и през по-голямата част на нощта срещу сряда. След това го спуснали в гроба и в края на нощта го погребали.

Семейството на Мухаммед (с.а.с)

Съпругите му

През различните етапи на своя живот Мухаммед (с.а.с) имал единайсет или дванайсет жени. В края на земния му път те били девет. Приживе загубил две или три, които починали. Накратко ще споменем всяка от тях.

1. Майката на вярващите Хадиджа, дъщеря на Хуайлид, Аллах да е доволен от нея

Пророка се оженил за нея, когато била на четирийсет години, а той на дваайсет и пет. Всичките му деца са от нея, с изключение на Ибрахим. Докато била жива, не взел друга съпруга. Хадиджа умряла в Мекка в месец *рамадан* през десетата година от пророчеството. Погребана е в квартала Хаджун. Умряла на шейсет и пет години.

2. Майката на вярващите Сауда, дъщеря на Зама, Аллах да е доволен от нея

Била съпруга на братовчед си Сукран ибн Амр. И двамата приели исляма и се преселили в Хабаша. После се върнали и мъжът ѝ починал. Тогава Пророка се оженил за нея. Това сеслучило в месец *шаууал* през десетата година от пророчеството, около месец след смъртта на Хадиджа. Сауда умряла в Медина през месец *шаууал*, в 54 година от *хиджра*.

3. Майката на вярващите Айша, дъщеря на Абу Бакр – Всеправдивия, Аллах да е доволен от двамата

Пророка се оженил за нея през месец *шаууал*, единайсет години след като Мухаммед (с.а.с) станал Пророк, една година след Сауда. Айша била шестгодишна. Бракът е консумиран през месец *шаууал*, седем месеца след *хиджра*, когато била на девет години. Тя била единствената девица, за която Мухаммед (с.а.с) се оженил. Айша била най-сведущата жена в *уммата* по въпросите на мюсюлманското обредно право. Тя била най-превъзходната жена. Превъзходството ѝ било като ястието сериад над останалите ястия. Умряла на 17 *рамадан* 57 или 58 година от *хиджра*. Погребана е в гробището Баки.

4. Майката на вярващите Хафса, дъщеря на Омар ибн Хаттаб, Аллах да е доволен от двамата

Била жена на Хунайс ибн Хузафа от племето сахм. Той починал между битките при Бадр и Ухуд от раните си, получени при Бадр. Когато изтекъл законният срок на изчакване, Пророка се оженил за Хафса през месец *шаабан*, в третата година от *хиджра*. Умряла в Медина през месец *шаабан*, 45 година след *хиджра*, на шейсетгодишна възраст. Погребана е в Баки.

5. Майката на вярващите Зайнаб, дъщеря на Хузайма от племето хилал, Аллах да е доволен от нея

Била жена на Убайда ибн Харис, който е убит в битката при Бадр. Пратеника на Аллах се оженил за нея през месец рамадан в третата година от *хиджра*. Според някои била жена на Абдуллах ибн Джахш, който паднал сразен при Ухуд, и Мухаммед (с.а.с) се оженил за нея в четвъртата година от *хиджра*. По време на *Джахилия* наричали Зайнаб „майка на бедняците“, защото им давала храна. Умряла в края на месец *рабиу-л-ахар*, в четвъртата година от *хиджра*, три или осем месеца след като се омъжила за Пророка. Той извършил молитвата при смъртта ѝ; погребана е в Баки.

6. Майката на вярващите Умм Салама Хинд, дъщеря на Абу Умайя, Аллах да е доволен от нея

Била жена на Абу Салама и имала деца от него. Той починал през месец *джумада ал-ахар* в четвъртата година от *хиджра*. Пратеника на Аллах се оженил за нея в края на месец *шаууал* в четвъртата година от *хиджра*. Тя била една от най-умните и най-запознати с мюсюлманското право жени. Умряла на осемдесет и четири години през 59 година от *хиджра*. Според някои – през 62 година от *хиджра*. Погребана е в Баки.

7. Майката на вярващите Зайнаб, дъщеря на Джахш ибн Риаб, Аллах да е доволен от нея

Била дъщеря на лелята на Мухаммед (с.а.с) Умайма бинт Абдулмутталиб. Зайнаб била омъжена за Зайд ибн Хариса, но двамата не се разбирали и Зайд се развел с нея. Както вече споменахме, Зайд е осиновен от Пророка – и затова му викали Зайд ибн Мухаммед¹⁴⁵ – Зайд, син на Мухаммед. Хората през *Джахилия* смятали за забранено осиновителят да сключи брак за жената на осиновения, също както е забранено баща да вземе жената на родния си син. Когато изтекъл законният срок на изчакване след развода на Зайнаб и Зайд, Преславният и Всевишен Аллах отредил ал Зайнаб за жена на Пророка и отменил осиновяването. Това се случило през месец *зу-л-каада* в петата година от *хиджра*. Някои сочат четвъртата година от *хиджра*. Зайнаб била една от най-покорните и най-праведните жени на исляма. Умряла на петдесет и три години през 20 година от *хиджра* и била първата от съпругите на Пратеника на Аллах, която починала след неговата смърт. При смъртта молитвата за нея извършил Омар ибн Хаттаб, Аллах да е доволен от него. Погребана е в гробището Баки.

8. Майката на вярващите Джуайрия, дъщеря на Харис, вожд на рода Мусталик, Аллах да е доволен от двамата

Била пленена по време на военния поход срещу рода Мусталик през месец *шаабан* в шестата година от *хиджра*. Някои сочат за дата на похода петата година от *хиджра*. Джуайрия се паднала в дела от *ганимата* на Сабит ибн Кайс. Той съставил писмен документ за определяне на откупа ѝ. Пратеника на Аллах изплатил откупа, освободил я и се оженил за нея. Мюсюлманите освободили сто семейства от рода Мусталик, на които казвали зетьове на Пророка. Джуайрия била жената, която дала най-голямата благодат на своето племе. Починала на шейсет и пет години през месец *раби ал-аууал* 55 или 56 година от *хиджра*.

9. Майката на вярващите Умм Хабиба Рамла, дъщерята на Абу Суфян, Аллах да е доволен от двамата

Била жена на Убайдуллах ибн Джахш, на когото родила дъщеря Хабиба. Затова я наричали Умм Хабиба (майка на Хабиба). Заедно с мъжа си тя се преселила в Хабаща, но тук Убайдуллах станал християнин и умрял като вероотстъпник. Тя обаче останала мюсюлманка. Когато Пратеника на Аллах изпратил Амр ибн Умайя ад-Дамари да занесе писмото му на негуса в Хабаща, поискал да се ожени за нея. Негусът му я дал за жена и ѝ дарил четиристотин динара. После я изпратил на Пророка с Шархае ибн Хасан. След завръщането си от Хайбар през месец *сафар* или *раби ал-аууал* в седмата година от хиджра, Пратеника на Аллах се оженил за нея. Починала през 42, 44 или 50 година от хиджра.

10. Майката на вярващите Сафия, дъщеря на Хуайй ибн Ахтаб, Аллах да е доволен от нея

Тя е дъщеря на вожд на юдейския род Надир от потомците на Харун, мир нему. Сафия била пленена в Хайбар. Пратеника на Аллах я избрал за себе си, предложил ѝ да приеме исляма и тя станала мюсюлманка. После я освободил и след завземането на Хайбар се оженил за нея. Сватбата станала в Садд Сахба, на дванайсет мили от Хайбар по пътя към Медина. Починала през 36, 50 или 52 година от хиджра; погребана е в Баки.

11. Майката на вярващите Меймуне, дъщерята на Харис, Аллах да е доволен от нея

Тя е най-голямата сестра на Умм Фадл Лубаба бинт Харис Хилалия, жена на Аббас (Аллах да е доволен и от двамата). Пратеникът на Аллах се оженил за нея през месец *зу-л-каада* в седмата година от хиджра, след *умрат-ул-када*, след като се освободил от ихрам. Сватбата се състояла в Сариф на девет мили от Мекка. Тя умряла на същото място в Сариф през 61, 63 или 38 година от хиджра според различни източници; погребана е там. Гробът ѝ се знае и до днес.

По общото мнение това са единадесетте жени на Пророка – „майки на правоверните“. Различия има само относно Райхана, дъщерята на Зайд. Била е или една от съпругите му, или от неговите наложници. Била от рода Надир и е живяла при мъж от рода Курайза. При похода срещу рода Курайза Райхана се озовала сред пленниците и Мухаммед (с.а.с) я избрал за себе си. Според някои той я освободил и се оженил за нея през месец *мухаррам* в шестата година от хиджра и тя също е една от майките на правоверните. Според други той не я освободил, но и тя му била една от наложниците. Райхана умряла, когато Пратеника на Аллах се върнал от прощалния си *хадж*. Погребана е в Баки.

Освен тези жени Мухаммед (с.а.с) имал и една наложница – Марие от коптите. Мукаукас му я подарил заедно с другите дарове в отговор на писмото на Пророка до него. Марие била царска дъщеря. Пратеника на Аллах я отредил за себе си. Тя му родила син – Ибрахим. Умряла през 16 или 15 година от хиджра; погребана е в Баки.

Защо Мухаммед (с.а.с) е сключвал брак с повече от една жена

Според шериата мюсюлманинът може да сключи брак едновременно с четири съпруги, което не трябва да се приема като задължение, а като позволение с предупреждението от Свещения Коран: **"...ако ви е страх, че няма да сте справедливи, по-добре една"**. Трябва да се има предвид, че ислямът има своята по-различна правна система, която задължава съпруга да издържа съпругата, без тя

да е задължена да работи. Освен това има още изисквания, които трябва да бъдат спазвани от съпруга. Следващата съпруга не е лукс за един мъж, а бреме, като се има предвид неговите отговорности. Този въпрос трябва да се разгледа самостоятелно в отделна тема. Целта ни тук е да разгледаме въпроса с деветте съпруги на Мухаммед, като преди всичко трябва да отбележим, че по отношение на техния брой Всевишният Аллах е наложил ограничение и за него, т.е. той не е имал правото да има неограничен брой съпруги. Това е видно от словата на Всевишния:

И не са ти разрешени отпосле други жени освен тези, нито да ги подменяш със съпруги, дори да те е възхитила тяхната красота...(Ахзаб, 33:52)

Най-напред е необходимо да подчертаем, че животът на Мухаммед (с.а.с) е протекъл в отдаденост на Аллах. Това, което той правел, винаги е било заради Аллах, жертвал е всичко, което е имал, даже и живота си. За осъществяването на тази велика кауза Пратеника на Аллах е прибегвал до всички закони, т.е. позволени методи и начини. Сключването на брак с тези жени без никакво съмнение също било продиктувано от същата тази цел.

Всеизвестно е, че за успеха на поетата кауза Мухаммед (с.а.с) се лишавал от всичко, а към тези, които повярвали в неговия призив, бил изключително милосърден. Сключил брак с останалите жени след брака му с майката на вярващите Хатиджа, Аллах да е доволен от нея, не защото е бил подтикнат от душевни пориви и страсти. Целта на тези бракове е била чрез тях да оповести на мюсюлманките интимните шериатски особености. Младежките му години са преминали в рамките на брака му с Хатиджа, Аллах да е доволен от нея. До нейната смърт, когато той е бил на петдесет, а тя на шейсет и пет, Мухаммед (с.а.с) не е сключвал брак с друга жена.

Повечето от браковете на Мухаммед (с.а.с) са политически или от съчувствие. Чрез тези бракове той осъществил роднински връзки с множество хора, които всеотдайно са работили за исляма. Тези бракове започнали след смъртта на Хатиджа и чичо му Абу Талиб. Той сключил брак с дъщерите на най-близките си помощници Абу Бакр и Омар, Аллах да бъде доволен от тях, които изиграли основна роля в разпространението на исляма. От друга страна, част от тях той сключил с вдовици или със самотници, които освен Аллах си нямали никого за подкрепа...

Ако неговият интерес бил да утолява плътските си желания (опазил Аллах от такива помисли), той би го сторил преди това по време на буйната си младост, и то с толкова жени, с колкото си пожелаел. Тогава бил в пълна сила и изключително красив младеж. Би могъл да избере най-красивите момичета, а не да встъпва в брак с вдовици или жени, преминали петдесетте, каквито били съпругите му с изключение на Айша, Аллах да е доволен от нея. В този период не е съществувала пречка да го стори. По това време също не е имало обичай или традиция, които да го укорят.

Многоженството през тази епоха било явление одобрявано и обичано от всеки. Мухаммед (с.а.с) обаче бил облагодетелстван с прекрасен нрав и имал чисто поведение и дела. Бил здрав и силен, но не се повлиял от младост и сила. Още от ранна младост той бил желан от множество жени, но никога не се поддавал на техния интерес, докато многоженството при арабите било известна традиция. Предава се, че някои мъже имали по десет и по двайсет жени. Бракът му с Хатиджа, Аллах да е доволен от нея, продължил пълни двайсет и пет години и докато тя била жива, той не е сключвал брак с друга жена.

Младежкият си период и част от периода на възрастта си той прекарал с Хатиджа, която била вдовица и с петнайсет години по-възрастна от него. След като Хатиджа починала три години преди преселението в Медина, той започнал да сключва останалите бракове, които поставили началото на нов период от живота му.

Мухаммед (с.а.с) не е бил единствения пророк, който е сключвал брак с повече от една жена. Няма никакво основание тези, които казват, че пророчеството е пречка за многоженството, тъй като и Дауд (Давид) и Сулейман (Соломон) са сред пророците, имали повече от една съпруга.

Многоженството по никакъв начин не вреди на сана и степента на пророчеството. Това е така, защото женитбата е закон от законите на Всевишния. Това е валидно за всеки човек. Пророчеството не само че не забранява женитбата, а я насърчава.

Всеки призоваващ се бори да извести призива си на хората. Ето защо той изпитва силна нужда от подкрепа и помощ, за да оповести, както желае своя призив. Колкото по-голяма е подкрепата за призоваващия и колкото повече помощници има той, толкова по-бързо ще успее да постигне целта си. Още повече това е в сила, когато се отнася за безупречно доказания призив на Мухаммед, който се нуждаел от разпространители и помощници повече от всеки друг пророк.

Пратеника на Аллах, който е в основата на призива към исляма, е било необходимо да прибегне до всички позволени методи, за да се доближи до хората, да осъществи връзки с тях и да настани в сърцата им светлината на исляма. Той е осъществил това по най-сполучливия начин. По всяка вероятност няма по-добра от роднинската връзка, за да се изгради диалог с хората.

Щом се оженил за някоя от съпругите си, Мухаммед (с.а.с) се свързвал с нейното семейство, род и племе. От тази гледна точка жената може да изиграе по-голяма роля от множество мъже. Да, Пратеника на Аллах е начертал и следвал този път в своя призив. Поради сключените бракове много хора са му станали близки и е отдалечил от себе си и много злини, гнет и безправие.

Така се изградила среда на съгласение и мир, а някои от жените чрез брака били спасени от беди. Те станали съпруги на Пратеника на Аллах и майки на вярващите. Ако той евентуално не се е бил оженил за тях, може би те отново са щели да се върнат към езичеството. Ето така, чрез браковете си, Пратеника на Аллах ги е избавил от най-слабите моменти и ги е издигнал до най-висока степен.

Освен споменатите причини има и друга не маловажна, която изиграла роля за браковете на Мухаммед (с.а.с) с тези жени, и тя е всяка от тях в рамките на нейните възможности да стане призоваващ към исляма, да бъде своеобразен учител, който да дава шериатски определения, учен, оповестяващ позволеното и забраненото.

Когато се погледне през призмата на вярата, домът на Пророка е бил център на пророчеството и посланичеството, в който е намерило проявление божественото откровение. Този дом е бил център на вярата и исляма. Този велик и благословен център е бил място за заучаване на нрави и човечност. Всяка една от пречистите съпруги на Пратеника и майка на вярващите е разказвала за по няколко от неизвестните страни на пророка.

Всеизвестна истина е голямата роля на жената в основата на всички идеологии и призови, разпространили се по света. В исторически план има категорични доказателства за влиянието на жената относно пълното установяване на даден призив или социален ред, ето защо, Пратеника на Аллах събрал в дома си тези жени и ги научил на основите на исляма, културата и нравите и ги превърнал в лидери и възпитатели. Тези пречисти жени били обвързани с него чрез законни бракове, които предотвратили злословието на мединските лицемери.

Благословеният дом на Пророка бил отворен за всички жени и за мъжете роднини на съпругите му.

Първоначално самите те се поучавали на ислямската култура и я прилагали, а след това я разпространявали сред хората. Известен факт е била голямата нужда на хората през тази епоха от център на знание и просвета, защото обществото било потънало в невежество. Още по-голяма нужда от такъв център имала разпространяващата се нова религия. В заключение трябва да се припомни, че след смъртта на Пророка деветте му пречисти съпруги били символ на ислямската култура и нрави и изпълнявали ролята на учители и разпространители на религията. Те издавали шериатски заключения и по най-интимните женски въпроси. Също така издавали становища и по въпроси, отнасящи се до мъжете. Те били пример за праведност и добрина. Както Пратеника на Аллах бил образец за прекрасен характер, така и те били прекрасни образци. Пратеника на Аллах бил справедлив към съпругите си и им разяснявал явните и скрити постановки, отнасящи се до жените.

Ето това е мъдростта, съдържаща се в прекрасната политика на Мухаммед (с.а.с), вложена в тези бракове. В същото време големият товар на религията, който понесли тези жени, бил непосилен за една или две, независимо от силната им вяра, преданост на каузата и способност да запаметяват.

Учените по хадис са разказали множество хадиси и шериатски постановки, заучени от тези девет жени. Всички въпроси, отнасящи се до жените, били обяснени именно от тях. Доказателство за казаното са различните сборници с хадиси, съдържащи информация за тях.

Изложеното дотук е достатъчен аргумент за безпристрастните и вярващите. За мюсюлманите не съществува никакво съмнение, че Мухаммед (с.а.с) е достигнал идеала за нравственост и че той е бил прекрасен образец във всяко едно отношение. Сериозното разглеждане на въпроса води до правилни и разумни изводи, които разкриват истинската причина за тези бракове. Единствено Аллах е Който напътва към истината и посочва на хората Правия път.

Децата му

Вече споменахме, че всичките деца без Ибрахим са от Хадиджа. Те са:

1. *Касим*: Той е най-големият син на Пророка; затова наричали Мухаммед Абу Касим (баща на Касим). Касим живял, докато проходил; починал на около двегодишна възраст.

2. *Зайнаб*: Тя е най-голямата му дъщеря. Зайнаб била благочестива и за нея Мухаммед (с.а.с) казвал: „Това е най-благородната от дъщерите ми.“ Зайнаб е второто дете след Касим. Омъжена била за Абу Ас ибн Раби, син на леля ъ Хала, дъщеря на Хуайлид. Зайнаб родила един син – Али, и дъщеря – Умама, която Пратеника на Аллах обичал да води със себе си на молитвата. Зайнаб умряла в началото на осмата година от *хиджра* в Медина.

3. *Рукийя*: била омъжена за Осман ибн Аффан, Аллах да е доволен от него, и му родила син – Абдуллах, който живял до шестгодишна възраст. Тогава петел му изкълвал окото и той умрял. Рукийя умряла, когато Пратеника на Аллах бил в Бадр. Зайд ибн Хариса пристигнал в Медина да съобщи новината за победата и ги заварил да изравняват пръстта на гроба ъ.

4. *Умм Кулсум*: Когато се върнал от Бадр след смъртта на Рукийя, Пратеника на Аллах я омъжил за Осман ибн Аффан, Аллах да е доволен от него. Нямала деца от него. Умряла през месец шаабан в деветата година от *хиджра*; погребана е в Баки.

5. *Фатима*: Тя била най-малката и най-любима дъщеря на Пророка. Тя е Господарката на жените в Рая. След битката при Бадр за нея се оженил Али ибн Абу Талиб. Родила му двама сина – Хасан и Хусайн, и две дъщери – Зайнаб и Умм Кулсум. Дъщеря ѝ Умм Кулсум се омъжила за Омар ибн Хаттаб, Аллах да е доволен от него, и му родила син Зайд. След това Омар умрял и за нея се оженил Аун, синът на чичо ѝ Джаафар. Аун също умрял и за нея се оженил брат му Мухаммед. След смъртта на Мухаммед (с.а.с) тя се омъжила за брат му Абдуллах. Фатима, Аллах да е доволен от нея, умряла като негова жена шест месеца след смъртта на Пророка.

Споменатите пет деца са родени, преди Аллах да удостои Мухаммед (с.а.с) с пророческата мисия.

6. *Абдуллах*: За него се казва, че е роден във времето на исляма. Според други е роден преди това. Умрял съвсем малък и е последното дете на Пророка, дарено му от Хадиджа.

7. *Ибрахим*: Роден е в Медина от наложницата на Пророка Мария от копитите в месец *джумада ал-ула* или *джумада ал-ахира* в деветата година от *хиджра* и умрял като кърмаче на шестнайсет или осемнайсет месеца на 29 *шаууал* в десетата година от *хиджра*, когато в Медина имало слънчево затъмнение. Погребан е в Баки. За него Пророка казал: „В Рая за него ще има кърмачка, която ще довърши кърменето му.“

Нрав и качества на Пророка

Пратеника на Аллах се отличавал с красив външен вид и с благороден характер. В тази глава ще се позовем на много *хадиси* и ще обобщим значението и смисъла им.

Чертите на лицето му

Пратеника на Аллах имал бяло, красиво, кръгло лице. Цветът му бил светъл и леко червеникав. Кожата му светела като месечина¹⁴⁶. Когато бил радостен, лицето му засиявало като лунен къс и чертите му греивали, както облаците просветляват от светкавица, сякаш слънцето преминава през тях. А погледнеш ли го, ще ти се стори, че слънцето е изгряло. Потта по лицето му приличала на перли и ухаела по-приятно от мускус. Когато се разгневявал, лицето му почервявало все едно по страните му се разпуквали зърна от нар.

Бузите му били гладки, челото – широко, веждите – изписани и извити, без да са заключени. Според някои били събрани. Имал големи очи. Очната ябълка била бяла, с леки червени жилки, а зениците му – много черни. Украсявали ги дълги и гъсти мигли. Когато човек го видел, смятал, че са почернени, а те не са.

Имал орлов нос, от който струяла светлина. Дори който не се вглеждал внимателно, я долавял в лицето му; смятал носа му за красив. Имал правилни уши; хубава, голяма уста; двата му предни зъба били малко раздалечени, зъбите му били редки и проблясвали като бисери. Щом се усмихнел, те се показвали бели като зърната на паднал град. Когато заговорел, като че ли светлина струяла между зъбите му. Той бил един от хората с най-хубави зъби.

Брадата му била гъста и красива, обхващала слепоочията му и се спускала към шията му. Била катранено черна, около брадичката и слепоочията имало само няколко бели косъма.

Главата, шията и косата му

Главата му била голяма, с дълга шия като на сребърен ибрик или на прекрасна статуя. Косата му стигала до средата или до месестата част на ушите, може дори и по-надолу, може дори да се е спускала до раменете му. В косата му имало прошарен кичур, но той е толкова малък, че белите косми по главата и в брадата му били около дваисет. Косата му била леко къдрава, разделена на път. Рядко вчесвал косите и брадата си.

Крайниците му

Имал едър кокал. Ръцете и ходилата му били широки, имал дълги подрамене. Ставите на ръцете му били дълги, а дланите и стъпалата – широки; бил дюстабан. Ръцете му, нежни и помеки от коприна и брокат, били по-студени от сняг и по-уханни от мускус. Стъпвал леко и бързо. Бил широкоплещест. Крайниците му били прави и с плавни движения. Гърдите му били широки. Няма косми по тялото. Окосмена била само една част, която като пътечка се спускала от горната част на гърдите до пъпа. По корема и гърдите му нямало косми; леко окосмени били ръцете и раменете му. Окосмени били и мишниците му, а гърбът му бил като кюлче сребро.

Ръстът и тялото му

Имал хубаво тяло и стройна снага, бил среден на ръст, нито нисък и набит, нито много висок. По-скоро обаче бил висок. Когато някой, когото смятали за висок, тръгнал редом с него, Пророка изглеждал по-висок. Бил добре сложен, не дебел, строен и набит. Приятно било да го гледа човек.

Естественият му аромат

От тялото, потта и крайниците му се разнасял аромат, по-благоуханен от всяко благовоние. Анас, Аллах да е доволен от него, казвал: „Досега не съм помирисвал амбра, мускус или каквото и да е друго нещо, което да е по-уханно от аромата, който се разнася от Пратеника на Аллах.“ А Джабир допълва: „Ако някой върви по пътя, по който преди това е вървял Пророка, разбира, че той е минал оттук по аромата, който се носи след него. Ако някой се здрависа с него, през целия ден ще усеща аромата му от ръката си.“

Веднъж поставил ръка върху главата на едно момче и по аромата го разпознали сред другите деца. Умм Сулайм пазела от неговата пот в шише и я ползвала като парфюм, защото била по-благоуханна от благовонията.

Походката му

Пророка имал бърза походка – нито ленива, нито немощна. Никой не можел да го стигне. Абу Хурайра казвал: „Не съм виждал друг да ходи по-бързо от Пратеника на Аллах – сякаш земята се огъва заради него. Ние се движехме с усилие, а той като че ли не го усещаше.“

Стъпвал с цяло стъпало. Когато се извъръщал, обръщал цялото си тяло. Когато пристъпвал, пристъпвал с цяло тяло. Когато отстъпвал, отстъпвал с цяло тяло. Когато тръгнал да си отива, бързо се скривал от погледа. А когато вървял, вървял така, сякаш се спускал по склон, но крачките му били равномерни и леки.

Гласът и говорът му

Имал леко дрезгав глас. Бил сладкодумец и говорел с достойнство. Замълчавал ли, излъчвал още по-голямо достойнство. Заговорел ли, ставал още по-хубав, редял думите като мъниста. Речта му била стройна, с ясно начало и завършен край. Говорел разбрано, без излишни думи и без недомлъвки. Произнасял ясно всеки звук. Бил надарен оратор, използвал точни и образни изрази и никой не можел да се мери с него, колкото и красноречив и надарен да бил. Словото му било мъдро и решаващата дума винаги била неговата.

Някои морални качества

Винаги бил засмян и в добро разположение, по пазарите и улиците никога не се държал грубо и шумно. Нямамо човек да се усмихва толкова често и да се гневи толкова рядко. Не било трудно да му се угоди. Между две неща избирал по-лесното и по-удобното, стига да не било грях. Ако ли било грешно, тутакси се отдръпвал. Никой като него не странял така от греховните постъпки. Никога не отмъщавал заради себе си. Отмъщавал само в името на Аллах, ако някой пристъпвал Неговите забрани.

Бил най-щедрият човек, най-благородният, най-смелият, най-търпеливият и най-издръжливият на мъчения и несгоди. Той бил най-достойният, най-благопристойният, най-срамежливият. Когато нещо не му било приятно, веднага се изписвало по лицето му. Не се вторачвал в лицето на човек и никога не се отнасял лошо с другите.

Бил най-справедливият сред хората, най-милостивият, най-искреният, винаги казвал истината и можело да му се има доверие. Още преди мисията му на Пророк го наричали „Доверения“ (*амин*). Бил най-скромният човек, не се големее и винаги изпълнявал обещанията си. Бил силно привързан към семейството си, милосърден и състрадателен. Бил най-добрият приятел, най-благовъзпитаният и най-благоразположеният. Чужди му били безпътството и непристойните постъпки, никога не проклинал. Присъствал на погребения, сядал редом с бедняците и клетниците, откликвал дори на робските покани. Не се отнасял високомерно към тях, не се отличавал от тях нито в храненето, нито по дрехите, услужвал на онези, които му служили. Не нагрубявал и не порицавал слугите си; дори не отронвал възглас на досада или недоволство.

Качествата и добродетелите на Пророка не могат да бъдат изредени и обяснени докрай. Ще се задоволим с малкото, което споменахме, и ще се обърнем към Пречистия и Всевишен Аллах с молба да приеме от нас това кратко произведение. Да ни подкрепи в усилията ни да следваме пътя на *Саййида* на пратениците, Предводителя на пророците и на богобоязливите – Мухаммед (с.а.с) – най-доброто творение. О, Аллах, благослови го, дари го с мир, дай благодат на него, на семейството му, на неговите благочестиви и благословени сподвижници! Направи така, че в Съдния ден всички да бъдем под неговото знаме, о, Господарю на световите, амин!

Месец зу-л-хиджа 1413 г. от хиджра

БЕЛЕЖКИ

Според ислямската традиция преданията, базирани на *хадиси*, имат документална стойност. Ето защо реалиите в тази книга, независимо че е предназначена за най-широк кръг читатели, умишлено са запазени, като са обяснени популярно (без претенции за изчерпателност) главно в контекста на конкретната историческа обстановка – тоест VI–VII век. Така и онези, за които ислямът е „бяло поле“, ще добият представа за характерния облик на една далечна – не само във времето, но и в представите им – епоха. Използван е прилаганият обикновено в ненаучната литература принцип на транслитерацията (арабските думи са изписани на кирилица). Термините, изписани с курсив, са обяснени в Азбучника.

Забележка: Някои от арабските (географски) имена изглеждат (почти) еднакви, защото със средствата на транслитерацията (предаване на буквите от една азбука с букви на друга азбука независимо от техния изговор) не могат да бъдат изписани по-точно.

¹ *Саллаллаху алейхи уа саллам* – *Аллах да го благослови и с мир да го дари* – благослов, който задължително се изрича или изписва след името на Пророка Мухаммед. В арабското книгопечатане има общоприета форма, която използваме и в българското издание на тази книга.

² Пророк (на арабски *наби*, мн. ч. *анбиа*, *набийун*) – човек, комуто *Аллах* говори; който получава откровение от Бога. В *Свещения Коран* едно от главните обозначения за Мухаммед наред с „*русул*“ – пратеник. В *Свещения Коран* се споменават и неговите предшественици – древните пророци (6:83–86; 4:163 и др.), първият от които е Адам, а Мухаммед (с.а.с) е последният – „печата на Неговите пророци“ (хатим *ан-набийин*); (33:40).

³ Според нормите на българския език прозвищата се изписват с главна буква и в мъжки род имат само кратък определителен член. Разликата между пророк и пратеник: Пратениците са изпратени от *Аллах* с книга, а пророците – да наставляват хората, но без книга. Пратениците са и пророци.

⁴ *Алейхисселям* – мир нему – благослов към пророците.

⁵ Племето *курайш* се установява в Мекка през IV век.

⁶ Под Храма се разбира *Кааба*.

⁷ В днешно време *дар ан-надуа* означава парламент.

⁸ *Шам* – област, обхващаща земите на днешна Сирия, Палестина, Йордания и Северен Ирак.

⁹ *Ясриб* – градът, където Мухаммед (с.а.с) се установява, след като напуска Мекка. Започват да го наричат *мадинат ар-русу* – Града на Пратеника, известен днес като Медина.

¹⁰ Керваните са били основен източник на благополучие за жителите на града.

¹¹ Абраха Ашрам Хабаши – владетел на Йемен. През 570 г. успешно воювал с персите, като използвал в битката слонове. Затова годината, когато се е състояла тази война, се нарича „Годината на слона“. През същата година Абраха предприел и споменатото нашествие. По Годината на слона е датирано и рождението на Мухаммед.

¹² Цитатите от Свещения Коран са в превод на Цветан Теофанов. Вж. Превод на Свещения Коран, София, 1997 г. – *Бел.пр.*

¹³ Вж. Азбучника - „Арабски лунен календар.“

¹⁴ Прието е означението сл. Хр. – *Бел. ред.*

¹⁵ Радийаллаху анху (анха) – Аллах да е доволен от него (нея) – благослов към сподвижниците на Пророка Мухаммед.

¹⁶ Мухаммед (с.а.с) означава „хвален“.

¹⁷ Ислям – от арабския глагол „аслама“ – отдавам се на Бога, приемам исляма, ставам мюсюлманин. Една от световните религии, чиито пет основни стълба са: *шахадата* (свидетелството, че няма друг бог освен Аллах и Мухаммед (с.а.с) е Неговият пратеник), предписаната молитва – *салат*, поклонението в светите места (Мекка) – *хадж*, даването на милостиня – *закат*, и говееенето – *саум*.

¹⁸ Бедуините водят номадски живот в пустинята. И до ден днешен съхраняват чистотата на арабския език.

¹⁹ При положение че детето е сирак, кърмачката няма да получи полагащото и се от бащата на бебето възнаграждение.

²⁰ Бусра, град на платото Харуан, южно от Дамаск; първият град, който арабите завладяват в Шам. Това е станало през 634 г.

²¹ Акаба – местност в Мина.

²² През *Джахилията* (епоха на невежеството преди исляма) арабските племена са се събирали в определени дни от годината на определени тържища, за да търгуват. Ук`аз отстои на три дни път от Мекка, между Нахла и ат-Таиф. Арабските племена са идвали тук за двацет дни през месец *шаууал*.

²³ Абу Кубайс – планина източно от Мекка.

²⁴ Червените камили са най-добрите и най-скъпите.

²⁵ Вж. *зауадж*.

²⁶ Дома – едно от названията на *Кааба*.

²⁷ Ислямът категорично забранява лихварството (2:275, 276).

²⁸ Бакум се оказал случайно в Мекка, след като корабът, с който пътувал, претърпял крушение в Червено море.

²⁹ Лакът (*дираа*) – мярка за дължина: в търговията – 58 см, в архитектурата – 75 см, за площ – 56 кв.см, за обем – 42 куб.см и т.н.

³⁰ Черния камък (*хаджар асуад*) – вграден в един от ъглите на Кааба камък, от който започват обиколките на тауаф.

³¹ Джамия – на арабски има две думи за джамия, което е свързано с тяхната етимология: *масджид* – мястото, където се извършва *суджуд* (поклон до земята), и *масджид джами* – мястото, където се събират в петък за молитва. Първоначалният замисъл („събираща“) отпада и *масджид* днес на арабски се нарича всяка джамия, а и в джамията, и в *масджида* се извършват едни същи обреди.

Първата джамия (*масджид*) била построена в селището Кубаа, наскоро след *хиджрата* на Мухаммед (с.а.с) в Медина. Представлявала квадратен двор с навес по протежение на оградата и имала един вход – от запад. Следователно извършващите молитва са се обръщали с лице към Йерусалим (Кудус). В средата на 623 г. *масджид* от същия тип била построена до дома на Мухаммед, но вече ориентирана в нова посока за молитва – към *Кааба*. След като Мухаммед (с.а.с) влиза в Мекка (630 г.), той превръща *Кааба* със заобикалящия я двор в *масджид* – изхвърлени са само идолите и са замазани стенописите.

В началото към зданието на *масджид* не е имало никакви специални изисквания, освен вътре да няма идоли и живописни изображения. Понякога за място на молитвата се е ползвало и открито пространство. Така например първият *масджид* от „дворен тип“ (известен само по описания) е този в Басра. Представлявал е обширен площад (100x100) и е събирал 20 000 вярващи.

Специфичният облик на *масджид* се оформя през VIII в. – вече има минаре, *максура* (павилион в центъра на голяма джамия, предназначен за халифа), *михраб*, *минбар* и място за муаззина, прогласяващия призива за молитва, който при необходимост повтаря възгласите на имама вътре в джамията. Галериите, а и целият двор са постлани с рогозки или килими; през месец *рамадан* се устройват нощни бдения.

Джамията заема особено място в живота на мюсюлманското общество – тя е не само молитвено, но и обществено здание с разнообразни функции. През първите години на исляма е била строена стена до стена с резиденцията на *халифа*; в нея се е помещавала хазната, обявявали са се указите, управляващите са отправяли политически речи; *кадията* е приемал жалби и е разглеждал съдебни дела; до възникване на медресетата тук се е концентрирало до голяма степен обучението и значителна част от културния живот; тук е можело да преспи пътник. Постепенно обаче светските и политическите функции отпадат; управникът престава да ръководи молитвата – заменя го специално лице (*имам*), дори съдебната дейност на *кадията* тук се прекратява. Така или иначе в исляма няма обред за освещаване и ако по някаква причина *масджид* е изоставена, не се смята за кощунствено зданието да се използва за други цели. За да се влезе обаче в действаща джамия, се изисква обредна чистота (*тахара*), богомолецът трябва да е облечен в най-подходящи дрехи, да се държи пристойно, да не говори високо. От края на VIII в. се налага традицията обувките да се събуват пред входа.

³² Хира е името на пещера в планината Нур, намираща се на около две мили от Мекка. При изкачване към билото пещерата се пада отляво, под върха. До нея се стига на слизане от върха. Има скромни размери – дължина малко под 4 метра и ширина – малко над метър и половина.

³³ *Джахилия* (неведение, невежество) – епохата на езичеството; времето до исляма и религиозното състояние на жителите на Арабския полуостров до появата на Мухаммед. По-точно под *Джахилия* се разбира времето от живота на хората без пророк – между Исус и Мухаммед. В най-характерното си значение *джахилия* (невежество) е противопоставено на *илм* (знание). Терминът *Джахилия* изразява важна концепция в исляма: представата за рязкото му отделяне от предшестващата

епоха, с нейните идеали и обичаи. Предшестващото време се смята за период на неведение, сменен от просветеното време на исляма. В ранноислямската епоха терминът *Джахилия* се противопоставя не толкова на „знание“, колкото на „благоразумие“ и означава грубост, жестокост, живот в безпорядък, отдаване на човека на неговите страсти и желания.

³⁴ Аллах Всевишния има 99 имена – всяко съответства на Негово качество.

³⁵ Вж. сура.

³⁶ Вж. шахада.

³⁷ Сура „Откриване“ (*ал-фатиха*) – първата сура от Свещения Коран, чийто текст се използва широко като молитва. Тя се произнася като зов при всякакви обстоятелства – от сватба до погребение; при извършване на молитва се произнася в началото на всеки ракат. Тя гласи:

В името на Аллах, Всемилоствия, Милосърдния! Хвала на Аллах – Господа на световите, Всемилоствия, Милосърдния, Владетеля на Съдния ден! Само на Теб служим и Теб за подкрепа зовем. Насочи ни по правия път, пътя на тези, които си дарил с благодат, а не на [тези], над които тегне гняв, нито на заблудените!

³⁸ Вж. салат.

³⁹ Вж. ат-такбир.

⁴⁰ Въжето на Аллах – разбира се Неговата религия.

⁴¹ Рай – най-разпространеното название на рая в исляма е *джанна* (градина). Съгласно Свещения Коран и Сунната на Пророка Мухаммед това е място в задгробния живот, където праведните ще се радват на вечно блаженство сред сенчести градини с многобройни извори и реки (вж основните описания в Свещения Коран 47:15–17; 55:46–78; 56:11–38; 76:11–22). Главните наслади са прохлада, покой, разкошни одежди, приятна храна и питиета, вечно млади съпруги от райските деви (*хурии*) и собствените жени, които ще останат девствени и вечно млади. Съгласно един *хадис* възрастта на обитателите на Рая е 33 години. Раят има множество врати и нива за различните категории праведници. Особено място е отделено на реката на изобилието *ал-Каусар* (Коран 108:1), която е предназначена специално за Пророка Мухаммед, който ще раздава от нея вода на праведниците, за да не изпитват жажда.

⁴² Ад – едно от основните названия на ада в исляма е *джаханнам* (геена) или *ан-нар* (Огънят). Според исляма това е място в задгробния живот, където на всеки ще се въздаде според делата; неверниците и грешниците измежду хората и *джиновете* ще бъдат подложени на наказание. Жертвите на ада ще горят в огъня (11:56–59; 14:50–51; 23:104–106); храната им ще бъде от дървото *заккум*, чиито плодове са като дяволска глава (37:60–66; 56:52–54); питието им – от вряща вода (37:65–67; 38:57; 56:54) и разни други мъчения (47:15–17; 14:16–20). Различните категории грешници се помещават на различни нива и влизат през различни врати (4:1–44–145; 15:44; 39:72). Адът се охранява от ангелска стража. Неверниците остават там вечно, а грешниците, докато си изтърпят наказанието.

⁴³ Сафа – възвишение край Мекка; още преди исляма там се извършвали обреди.

⁴⁴ Основните стихотворни стъпки са 16, като от комбинацията им се получават многобройни варианти.

⁴⁵ Хира – град на територията на днешен Ирак, на около 5 км южно от Куфа, главно средище на арабското племе бану лахм, дошло от Йемен. Били християни. Тук процъфтявала поезията; средище на активна книжовна дейност.

⁴⁶ Рустум и Исфандияр – легендарни герои от персийския епос.

⁴⁷ Муса – библейско съответствие Мойсей.

⁴⁸ Вж. *шахид*.

⁴⁹ Бадр – битката при Бадр е първото голямо сражение на Мухаммед (с.а.с) с мекканските езичници. Неочакваната победа при крайно неблагоприятното съотношение на силите повдигнала политическия и религиозен авторитет на Мухаммед (с.а.с) и сложила началото на неговите активни действия против враговете на исляма не само в Медина, но и из целия Арабски полуостров.

⁵⁰ Хабаша – държава, на чиято територия през XIII в. възниква Етиопия.

⁵¹ Под Свещената джамия се разбира джамията в Мекка, тоест *Масджиди харам* при *Кааба*.

⁵² Бухари – Мухаммед ибн Исмаил Абу Абдаллах Джуфи (810–870), роден и починал в Бухара. Един от най-изявените учени по въпросите на *хадисите* (мухаддис). Започнал да ги изучава на единадесетгодишна възраст; ходил на *хадж* в Мекка, пътувал в продължение на 16 години из Халифата (Египет, Хиджаз, Ирак, Хорасан); слушал *хадиси* при повече от хиляда шейхове – бил си поставил за цел да събере всички достоверни *хадиси*. С характерната за мухаддисите от онова време критичност той проверил 600 хиляди *хадиса*, известни тогава, а лично записал още 200 хиляди. От това огромно количество подбрал 7400 като „достоверни“. От тях съставил своя известен труд „Джами сахих“, по-популярен само като „Сахих“. Забележителното на този труд е, че в него *хадисите* са класифицирани по сюжет. Благодарение на този принцип Бухари съществено разширил кръга на *хадисите*, включвайки такива с най-различно съдържание – юридическо, историческо, биографично, етическо, медицинско. Всичко това е събрано в 97 книги с 3450 глави, като за всяка глава е посочено какви теми съдържа. Още неговите съвременници са признали този труд за най-значимото ръководство по *фикх*. „Сахих“ на Бухари е втората по значение книга след Свещения Коран.

⁵³ През VII в. официалната религия в Хабаша било християнството.

⁵⁴ Вж. *харам*.

⁵⁵ Вж. *халал*.

⁵⁶ Иса – библейско съответствие Иисус Христос.

⁵⁷ Абдуманаф е родът на Мухаммед (с.а.с) – *Бел. прев.*

⁵⁸ Вж. *хиджр*.

⁵⁹ На арабски – от глагола „пиша“.

⁶⁰ На арабски – от глагола „чета“.

⁶¹ А до края сурата гласи: „**И вие не служите на това, на което аз служа. И аз не служа на това, на което вие сте служели, и вие не служите на това, на което аз служа. Вие си имате своята религия и аз имам своята религия.**”

⁶² Ниневия – древен град в Асирия на територията на днешен Ирак.

⁶³ Юнус – библийско съответствие Йона.

⁶⁴ Това са двете планини край Мекка – планината Абу Кубайс и онази, която се издига срещу нея.

⁶⁵ Самудяни – древен арабски народ, за чието съществуване се споменава в Хрониките на Сарагон II, цар на Асирия (722–705 пр. Хр.); били идолопоклонници и заради греховете им ги споходило унищожение. Техен пророк бил Салих. Поискали от него да им докаже, че е Пратеник на Аллах, като се помоли от една скала да излезе камила. Салих се помолил и от скалата се появила камила (7:73).

⁶⁶ Йахя – библийско съответствие Йоан Кръстител.

⁶⁷ Закария – библийско съответствие Захария.

⁶⁸ Харун – библийско съответствие Аарон.

⁶⁹ Лукман – прозвище на Муаммар Латул Амр – легендарна личност от последните години на Джахилия и началото на исляма; мъдрец – пример за подражание.

⁷⁰ Населявано от юдейското племе курайза селище близо до Медина, прочуло се като място, където избухнала битката между племената аус и хазрадж няколко години преди хиджра.

⁷¹ Адитите и ирамитите, както и самудяните, и Фараона са поразени от бича на мъчението на Аллах (89:6–13).

⁷² Мина – намира се източно от Мекка.

⁷³ Преди исляма сред много от арабските племена се е ширела практиката да се убиват женските рожби, особено ако са първородни.

⁷⁴ Има предвид юдеите.

⁷⁵ Вж. *Иблис*.

⁷⁶ Йамама – страна в центъра на Арабския полуостров, населявана преди исляма от племето джадис. Често се споменава в арабските източници, но границите и не са точно определени.

⁷⁷ Хаджр в езика на жителите от южната част на Арабския полуостров означава „град”.

⁷⁸ Планинска област в северната част на Арабския полуостров.

⁷⁹ Вж. *ихрам*.

⁸⁰ Уадаа – местност между Мекка и Медина.

⁸¹ Гаркад – дърво, чиито плодове приличат на къпина.

⁸² Джухфа – град в плодородната долина до Червено море. Тук поклонниците, идващи по море, обличат обредното облекло *ихрам* и започват да изпълняват обредите на поклонението.

⁸³ Осман ибн Аффан (ок. 575–656) – третият праведен *халиф*; един от първите последователи на Пророка Мухаммед.

⁸⁴ Битките се водили между знатни войни с благородно потекло. Абу Джахл иска да бъде убит от равен нему по произход. Това обяснява презрителното му отношение към Абдуллах ибн Масуд, който бил бивш роб.

⁸⁵ Съюзените племена, били се срещу Пророка Мухаммед (с.а.с) в битката за Медина.

⁸⁶ Дирхам – сребърна монета с тегло малко повече от 3 гр.

⁸⁷ Сууайк е пшеничена каша, сварена с мед, фурми и мазнина и после изсушена. Запасявали се с нея за из път като бързо приготвяща се храна.

⁸⁸ „Жертва да са за теб майка ми и баща ми“ – популярен сред арабите израз, подчертаващ истинността на казаното.

⁸⁹ Тоест Абу Бакр.

⁹⁰ Хубал и Узза са идоли, пред които езичниците в Мекка се прекланяли.

⁹¹ Обръщение към Мухаммед (с.а.с) – „О, баща на Касим“.

⁹² Действително Мухаммед (с.а.с) повелил да се изкопае този ров по съвета на един персиец.

⁹³ В сура „Ан-Нур“ се казва: **„А на онези, които набедят целомърдена жена, после не доведат четирима свидетели, ударете осемдесет бича и не приемайте никога тяхното свидетелство!“** (24:4)

⁹⁴ Вж. 48:27.

⁹⁵ Така се казвала камилата на Пророка.

⁹⁶ „Онзи, Който задържа слона“ – Пророка има предвид Аллах, Който възпрял владетеля на Хабаша да разруши *Кааба* със слон.

⁹⁷ „О, Аллах! Ето ме пред Теб! О, Аллах! Ето ме пред Теб! Нямах Ти съдружник! Ето ме пред Теб! И славата, и благодатта са Твои, и владението... Нямах Ти съдружник!“ – специален възглас към Аллах, който се отправя многократно по време на хадж и *умра*.

⁹⁸ Хосров – титла на персийските владетели.

⁹⁹ „Близката победа“ е превземането на Хайбар от мюсюлманските войски. Това е първата от многобройните победи, обещани на мюсюлманите от Аллах Всевишния.

¹⁰⁰ При постигане на договореност или за да скрепят обещание, арабите имат обичай единият да плесне с длан по дланта на другия.

¹⁰¹ Омар ибн Хаттаб Фарук (ок. 585–644) – вторият праведен *халиф*.

¹⁰² Ираклий (575–641) – византийски император (610–641), отблъснал нашествието на аварите и славяните към Константинопол; през 627–628 си възвърнал земите, отнети от персите на изток, но не устоял на арабите през 630 г. – войските му били победени.

¹⁰³ Град на територията на днешна Сирия.

¹⁰⁴ Става въпрос за Мухаммед.

¹⁰⁵ Има предвид ромеите.

¹⁰⁶ По онова време гассанидите били християни.

¹⁰⁷ Намира се в Хауран (южно от Дамаск); първият град, който арабите завладяват в Шам. Това е станало през 634 г. ¹⁰⁸ Гассаниди – арабска династия, съществувала през IV–V в., разпростираше се върху територията на Хауран, на изток от р. Йордан, Финикия и Палестина.

¹⁰⁹ Страна в центъра на Арабския полуостров. Често се споменава в арабски източници, но границите ѝ не са точно определени.

¹¹⁰ Думи, с които се предупреждава за приближаваща опасност.

¹¹¹ Сахм – мярка за повърхност, равна на 7,293 кв.м.

¹¹² В арабски език няма главни букви, а имената обикновено имат определено значение, което обяснява неяснотата в случая.

¹¹³ Абу Ханзала – псевдоним на Абу Суфян.

¹¹⁴ Фатх (ар.) – победа.

¹¹⁵ Ако престъпник се хване за покривалото (*кисуа*, вж. *Кааба*) на Свещения храм, го помилват.

¹¹⁶ Имал е предвид Червено море.

¹¹⁷ През *Джахилията* имало практика някои междуплеменни спорове да се уреждат не само със силата на оръжието, но и чрез силата на словото. Племенните поети, които обикновено били вторият по авторитет човек след вожд, влизали в словесен двубой и така защитавали честта на своята общност. Очевидно в ранните години на исляма тази традиция е била все още жива.

¹¹⁸ Хира – град на територията на днешен Ирак, южно от Багдад. По онова време средище на поети и книжовна дейност.

¹¹⁹ Древен арабски народ, за чието съществуване се споменава в Хрониките на Саргон II, цар на Асирия (722–705 пр. Хр.); били идолопоклонници и заради греховете им били унищожени.

¹²⁰ Хиджр – област в Арабския полуостров, където живеел народът на Посланик Салих – самудяните (вж. сура „Хиджр“).

- ¹²¹ Става дума за камилата на Аллах, която самудяните заклали, въпреки предупреждението на техния пророк Салих. (Вж. Свещения Коран, сура 11, знамения 61–68).
- ¹²² Айла – старо пристанище на Червено море, северно от Акаба. Тук се срещали арабските кервани от Басра и вътрешността на Арабския полуостров – от една страна – и от пристанищата на Финикия и южните арабски области – от друга.
- ¹²³ Джарба и Азрух – две области по стария римски път между Басра и Червено море.
- ¹²⁴ Джамията Ад-Дарар – така се наричала джамията на онези, които искали да нанесат вреда на исляма (от глагола „дарра“ – вредя, нанасям щета.)
- ¹²⁵ Войната избухнала в началото на VI в. Поводът е убийството натаглибския тиранин Кулайб. Бакритите го убили, защото той прострелял камилата на тяхната съплеменничка Басус, която оставила добичето да пасе в неговите земи.
- ¹²⁶ Това е девети *зу-л-хиджда*, когато се изпълнява главният обред – *укуф* – стоенето на планината Арафат.
- ¹²⁷ В края на VI в. Абраха – цар на Хабаша, по онова време владетел на Йемен, който за да разруши Кааба, стигнал покрайнините на Мекка с голяма войска, която водила със себе си слонове. Мекканците отказали да се бият на свещената територия и напуснали града, а нашествениците били поразени от камъните, които хвърляли върху тях изпратените от Аллах птици, за да защитят светинята.
- ¹²⁸ Магията и вярването на магьосници са сред забраните в исляма. Жрецът се възприема като магьосник.
- ¹²⁹ Арабският глагол „аслама“ означава „отдавам се на Бога“ и „ставам мюсюлманин“.
- ¹³⁰ Хората от равнините са бедуините-номади.
- ¹³¹ Хурии – райски девизи, които ще бъдат съпруги на праведниците в Рая.
- ¹³² Сирийската.
- ¹³³ Сана – столицата на Йемен.
- ¹³⁴ При този обред леко се прорязва хълбокът на жертвеното животно и се оставя да кърви – знак, че е обречено за жертвоприношение.
- ¹³⁵ На този ден поклонниците се отправят към долината Арафат.
- ¹³⁶ Бил откърмен от племето на рода Саад и убит от племето хузайл.
- ¹³⁷ *Ифада* – задължителен тауаф за поклонението хадж.
- ¹³⁸ Преди това Айша не извършила тауаф поради месечното си неразположение. Затова Пророка я кара да продължи.
- ¹³⁹ В „Извора на Мухаммед“ се влива реката на изобилието Каусар, която тече в Рая. След смъртта си мюсюлманите ще утоляват жаждата си в Рая от водата на този извор. Тук те ще срещнат своя Пророк.

¹⁴⁰ Според ислямската традиция всяка от съпругите на мюсюлманина има самостоятелен дом.

¹⁴¹ Хасан и Хусайн са синове на Али (четвъртият праведен *халиф*) и Фатма, внуци на Пророка.

¹⁴² Корени от храст, които са изградени от власинки, съдържащи парлива течност и се използват като четка за зъби.

¹⁴³ *Халиф* – наместник (всъщност на арабски е халифа (ед. ч.) и хулафа (мн. ч.), но на български има гражданственост халиф); думата придобива терминологично значение именно с избора на Абу Бакр за повелител (амир) на уммата. Вторият халиф – Омар – първоначално е наричан халиф на халифа на Пратеника на Аллах, но тази гръмка титла била заменена скоро с първоначалното *амир ал-му’минин* – повелител на вярващите.

¹⁴⁴ Лахд – ниша, която се изкопава встрани и в нея се полага мъртвецът.

¹⁴⁵ По-късно ислямът забранява осиновяването.

¹⁴⁶ В естетическите представи на арабите луната е символ на всичко красиво и съвършено. Не случайно в езика има четири понятия за луна: Камар – астрономическо тяло; Хилял – луна в първа четвърт; Бадр – пълна луна; Хилял – луна в последна четвърт.

АЗБУЧНИК

Азан (от ар. „аззана“ – известявам, обявявам) – призив за молитва. Установен е от Мухаммед (с.а.с) през 622–623 г. Първоначално за молитва се е призовавало само с фразата „молитвата е за всички“ (*салат джамиатан*). Впоследствие са били прибавени и други фрази. *Муаззинът* ги възвестява от минарето или непосредствено от джамията, ако няма минаре. Той се обръща по посока на Мекка (*кибла*) и произнася следните фрази: 1. „Аллах е най-велик“ (*такбир*). 2. „Свидетелствам, че няма друг бог освен Аллах“ (*шахада*). 3. „Свидетелствам, че Мухаммед (с.а.с) е Пратеника на Аллах“ (*шахада*). 4. „Елате на молитва!“ 5. „Елате на спасение!“ (преди утринната молитва се добавя „Молитвата е по-добра от съня!“ – два пъти (*тазуиб*)). 6. „Аллах е най-велик“ (*такбир*). 7. „Няма друг бог освен Аллах“. Първата фраза се произнася 4 пъти, последната – 1, а останалите – по 2 пъти.

Азанът се произнася напевно. Чувайки го, мюсюлманинът го повтаря, като вместо четвъртата и петата фраза изрича „И няма сила, и няма могъщество освен от Аллах“ (Ля хаула уа ля кууата илля биллях).

След *азана*, непосредствено преди началото на молитвата, има втори призив – *икама*, който съдържа същите фрази, като вместо последната фраза 2 пъти се изрича „Молитвата започна“ (кад каметиссалят). *Азанът* се произнася на дясното ухо на новороденото.

Ансар (мн. ч. от *насир* – помощник; на български се употребява само в мн. ч.) – жители на Медина от племената аус и хазрадж, които сключват договор с Мухаммед (с.а.с) през 622 г., признавайки го за свой върховен вожд и вероучител, позволяват на *мухаджирите* да се заселят в техния град и им оказват всестранна подкрепа.

Ансарите не са участвали в първите военни походи (*газауат*) на мекканците и техните съюзници, водени от Мухаммед, но от битката при Бадр те вече представляват основната част на неговата войска. При разпределението на *ганима* (трофеите) Мухаммед (с.а.с) ги поставя след *мухаджирите*.

По времето на Омар – втория праведен *халиф* – много от тях се превръщат в земевладелци благодарение на щедри дарения. В годините на арабските завоевания се разпръскват и живеят по целия Халифат, играейки видна политическа роля. *Ансарите* са сред основните разказвачи на *хадиси*.

Арабски лунен календар – отчитането на времето е базирано на лунните фази; периодът на лунния месец е времето между две новолуния. Продължителността на лунната година е 354 денонощия, тоест с 11 денонощия по-кратка от слънчевата, поради което лунните месеци не съвпадат с определен сезон. За изчислението на съответствието между лунната и слънчевата година има формула, както и специални таблици.

Различните арабски племена не са имали общоприета ера. Най-разпространена в периода на възникването на исляма в западната част на Арабския полуостров била ератата на „Годината на слона“ (570 г. н. е.), свързана с неуспешния поход към Мекка на армията на Абраха (вж. бел. 12).

През 622 г. Пророка прави известното преселение – *хиджра* – от Мекка в Медина. Преселението продължило две седмици: от 24 *сафар* (тогава напуска Мекка) до 8 *раби ал-аууал* (тогава стига до Медина и се разполага в покрайнините и да пренощува), а на 9 *раби ал-аууал* влиза в града. 1 *мухаррам* на тази година е било петък 16 юли 622 г. от н.е. Следователно *хиджрата* е извършена от 8 до 21 септември 622 г.

Преселението на Пророка от Мекка в Медина е знаменателно събитие за мюсюлманите и през 638 г. вторият праведен *халиф* Омар въвежда официално нова ера по *хиджра*, като още през 631 г. Мухаммед (с.а.с) е забранил използването на тринайсетия допълнителен месец.

Ашраф (мн. ч. от *шариф*) – знатен, благороден. Първоначално така са се наричали племенните аристократи в доислямска Арабия.

Аулиа – близки раби на Аллах.

Възхвалата на Аллах: произнасяне на молитвената формула „Слава на Аллах“. Влиза в обредната практика, засвидетелствана в Свещения Коран (И кажи: **„Слава на Аллах...“** 17:111) и *хадисите*.

Газауат (мн. ч. от *газауа* – набег) – „война за вярата“, един от аспектите на *джихад*. Първите нападения на мюсюлманите срещу техните противници, организирани от Мухаммед (с.а.с) в Медина, се наричат *газауат*.

Ганима – военен трофей. По времето на Мухаммед (с.а.с) включва военнопленниците, пленниците, движимото и недвижимото имущество. Според мюсюлманските законоведи принципите за разпределянето им са установени след сражението при Бадр (вж. Коран 8:41–42), но безспорни сведения за това няма; не е изключено да е станало и няколко години по-късно. Принципно нововъведение в сравнение с доислямската практика е, че се увеличава делът на участниците – от 3/4 на 4/5, а се намалява делът на вождата (в конкретния случай на Мухаммед) до 1/5 (*хумс*).

В общата сума на *ганима* не са включвали оръжието и дрехите на убития противник, добити по време на бой, и *хумс*, от това не се е заделяло. Мухаммед (с.а.с) е имал и допълнителното право да си избира вещи, които е харесвал. След отделянето на *хумс* всичко останало се разделяло така: 1 част за пешаците (или сражавалите се на магаре, муле или камила) и 3 части за конниците. Право на *ганима* са имали и тези части от сражаващата се армия, които по една или друга причина не са взели участие в битката (резерв, охрана и др. под.), а също и подкрепленията. За загиналите в боя не се е предвиждала *ганима*.

Джамара – стълб. Три стълба – *джамарат ал-уля* (първият стълб), *джамарат ал-уста* (средният стълб) и *джамарат акаба* (крайният стълб) – са разположени в долината Мина, западно от Мекка. След утринната молитва на 10 зу-л-хиджа поклонниците отиват при *джамарат акаба* (символизира *Иблис*) и хвърлят по трите стълба символично по седем камъчета, събрани в долината Муздалифа, намираща се източно от Мекка; това се прави до 13 зу-л-хиджа. С този обред се напомня как *Ибрахим* е прогонвал преследващия го сатана.

Джибрил – името на архангела, най-приближен до Аллах, главният посредник между Него и пророците. Започнал да предава на Мухаммед (с.а.с) Свещения Коран и през месец *рамадан* Пророка Мухаммед (с.а.с) рецитирал Свещения Коран под контрола на *Джибрил*. *Джибрил* съпроводил Пророка в нощното му пътешествие.

Джизя (получило гражданственост на български джизие) – поголовен данък на немюсюлманите в мюсюлманските страни, който им гарантирал закрила на живота и имуществото. *Джизя* плащали всички пълнолетни мъже с изключение на старците, инвалидите, бедняците и робите.

Джин (ед. ч. джинни) – една от трите категории разумни същества, сътворени от Аллах (другите две са ангелите и хората). Съгласно Свещения Коран те са създадени от бездимен огън. Населяват Земята още преди сътворението на Адам.

Съгласно Свещения Коран Мухаммед (с.а.с) е изпратен от Аллах и при хората, и при *джиновете*. Слушайки четенето на Свещения Коран, част от *джиновете* повярвали и започнали да разпространяват исляма (72:1–17; 46:29–32).

Джихад – усилие – борба за вярата, тъждествено на *джихад фи сабили-ллях* – борба по пътя на Аллах. Първоначално под *джихад* се разбира борба в защита и за разпространение на исляма. По отношение на тази борба в Свещения Коран има нееднозначни указания – това е отражение на конкретните условия, при които действа Пророка Мухаммед (с.а.с) през мекканския и мединския период от живота си:

1. Да не се влиза в конфронтация с многобожниците, а да бъдат убеждавани в истинната вяра с „мъдрост и добро увещаване“;
2. Ако се прибегне до военни действия, да не стават през свещените месеци.

В по-късните концепции терминът *джихад* се изпълва с ново съдържание: прави се разлика между „*джихад* на сърцето“ (борба със собствените лоши наклонности), „*джихад* на езика“ (повеляване на това, което се одобрява, и забрана на това, което се порицава), „*джихад* на ръцете“ (предприемане на дисциплинарни мерки спрямо престъпниците и нарушителите на нравствените норми) и „*джихад* на меча“ (въоръжена борба с неверниците, при което за падналия в нея е отредено вечно блаженство в рая). Пророка Мухаммед (с.а.с) е казал: „Ние се върнахме от малкия *джихад*, за да се отправим към големия *джихад*“ – духовното самоусъвършенстване е обявено за „голям *джихад*“, а войната за религията – за „малък *джихад*“.

Закат – задължителна милостиня в полза на бедняците. „**Милостинята закат е за бедняците и нуждаещите се, и за онези, които я събират, и за приобщаването на сърцата [към Исляма], и за [откуп на] робите, и за длъжниците, и за тези по пътя на Аллах, и за пътника [в неволя] – задължение от Аллах. Аллах е всезнаещ, премъдър**“ (9:60). В мекканските сури закат означава благодеение, материална помощ, милостиня. Регулярното и събиране в полза на нуждаещите се членове на умма е започнало след хиджра.

Замзам – воден кладенец на територията на Свещената джамия. Близостта на Замзам с Кааба обуславя специалното отношение към кладенеца още преди исляма. Историята му е свързана със съпругата на пророка Ибрахим Хаджар и нейния син Исмаил. След като по повелята на Аллах пророк Ибрахим ги оставя близо до сегашното местонахождение на кладенеца в търсене на вода, Хаджар пробягва седем пъти разстоянието между възвишенията Сафа и Маруа; връщайки се при сина си, тя открива, че до него е избликнал извор, отприщен от *Джибрил* по заповед на Аллах. Впоследствие изворът е зарит, но по указание на Аллах го открива отново дядото на Пророка Мухаммед (с.а.с) – Абдулмутталиб. По думите на Пророка Мухаммед (с.а.с) водата му е от полза за намерението, с което се пие. Измиването и пиенето на вода от Замзам са елемент от поклоненията *хадж* и *умра*, но те нямат самостоятелно обредно значение. На връщане от *хадж* поклонниците обикновено си вземат вода от Замзам.

Заууадж – бракосъчетание – „равноправен брак“. Бракът в исляма представлява богоугодно дело и като такова е позволен на всеки – дори на непълнолетни и недееспособни, за които решение взема господарят, опекунът или посредник. Възможен е брак на мюсюлманин за християнка или юдейка, ала мюсюлманка може да се омъжи само за мюсюлманин. Ограниченията за брак са съвсем малко, но се препоръчва бракосъчетаващите се да си съответстват по възраст и обществено положение. Вдовица или разведена дава сама съгласие чрез доверено лице.

Първият етап на *заууадж* е сватосването: лично или чрез довереник женихът прави предложение на бащата, опекуна или довереника на булката. Тогава се договарят за имуществото (сватбения дар), което мъжът ще отдели на жената – *махр*, – както и другите условия, включени в брачния договор. Вторият и третият етап са предаването на булката и сватбеното тържество. Те могат да се разменят във времето – например ако булката е още дете, предаването и се отлага, докато навърши 13–15 години. На всичките тези етапи *заууадж* може да бъде прекратен без последствия освен пряката издръжка и компенсациите на булката. Последният етап е фактическото встъпване в брачни отношения и *заууадж* вече се смята за осъществен. Задължителните условия на *заууадж* са: да се изплати *махр*, да се осигури издръжка на жената, да се отнасят с нея съответстващо на общественото положение на семейството и, да се изпълняват съпругеските задължения и да се издържат децата. Един мъж не може да има едновременно повече от четири съпруги, които са в „равноправен брак“. Съпругът няма никакви права над имуществото на съпругата си и може да води нейните дела само като довереник.

Зулм – гнет, беззаконие, злонамерено нарушение на установените норми в отношенията между хората: потискане, принуждение, обида, унижение, насилие, заграбване на имуществото и др. п. В Свещения Коран *зулм* се порицава сурово като престъпление, което подлежи на наказание.

Иблис – сатаната. Опълчил се на Аллах чрез неподчинение. Нашепва съблазни в сърцата на вярващите, за да ги отклони от правия път. Други названия са Шайтан (като глава на всички сатани – шайтани), „враг на Аллах“ или само „враг“.

Ибрахим (Авраам) – пророк, първият проповедник на сегашния вид на ислямското единобожие, общ прародител на арабите и евреите; от многобройните му прозвища

най-разпространеното е „Приятел на Аллах“ (Халил Аллах). В Свещения Коран доста подробно са описани епизоди от живота му. Заедно със своя син *Исмаил* изградил *Кааба* в Свещената Мека.

Иддат – след развод мюсюлманката изчаква, без да се омъжва, три месечни цикъла; след смърт на съпруга си – четири месеца и десет дни; ако е бременна, и в двата случая изчаква раждането.

Икама – вж. *Азан*.

Имам (от глагола *амма* – стоя отпред, ръководя нещо, предводителствам) – ръководител на молитвата; духовен ръководител; глава на мюсюлманска *умма*. Във всекидневния живот *имам* се нарича ръководителят на общата молитва в джамията. Функциите му може да се изпълняват от един и същи човек, но в този случай *имам* не е нито сан, нито професия. Признават го за такъв дотолкова, доколкото той наистина ръководи молитвата. За *имам* се избира най-знаещият и най-достойният сред вярващите.

През първите години на исляма функцията на *имам* е изпълнявал самият Пророк Мухаммед, а след него – *халифите*. Тъй като Пророка и първите *халифи* са били не само ръководители на молитвата, но същевременно и глава на *уммата*, то *имамът-халиф* практически е съсредоточавал духовния и политически авторитет. По тази причина възниква представата за *имама* като за върховен носител на духовната и светската власт в единната мюсюлманска *умма*.

Имам като почетно прозвище се употребява за големи религиозни авторитети, ръководители на големи общини, основатели на богословски направления и богословски школи.

Иса (Иисус) – особено почитан пророк, последният преди Пророка Мухаммед, в Свещения Коран е наречен още Месия, Сина на Марйам, Раб на Аллах, Пратеник на Аллах, Праведник, Слово на Аллах.

Ихрам – обредно състояние, в което вярващите извършват *хадж* и *умра*. Стигайки до определено от Пророка място, поклонниците се изкъпват и обличат специално облекло, наречено също *ихрам* (състои се от две парчета бял плат – едното се увива около бедрата, другото се намята на раменете); главата на мъжете не е покрита; обуват сандали. За жените няма специално облекло. Те извършват поклонението със задължителното за тях според исляма облекло. Встъпването в състоянието *ихрам* се ознаменува със специален възглас към Аллах: „О, Аллах! Ето ме пред Теб! О, Аллах! Ето ме пред Теб! Нямаш ти съдружник! Ето ме пред Теб! И славата, и благодатта са Твои, и владението... Нямаш Ти съдружник!“ Тези изрази се произнасят многократно по време на обредите при извършване на поклоненията *хадж* и *умра*. В състоянието на извършване на обредите е забранено човек да се занимава с търговия, да има сексуален контакт, да пролива кръв, да се подстригва, да се бръсне, да използва благовония.

Вътрешният смисъл на *ихрам* е временна възбрана върху принципно позволени неща с цел подражаване на ситуацията, в която хората ще се явят пред Аллах в Съдния ден. В обряда *ихрам* намира отражение идеята за всеобщото равенство, независимо от социалното и общественото положение на хората.

Ишар – при този обред леко се прорязва хълбокът на жертвеното животно и се оставя да кърви – знак, че е обречено на жертвоприношение.

Кааба (кааба – „куб“) – главното свещено място на исляма, по посока на което мюсюлманите се обръщат за молитва (*кибла*). Ежегодното поклонение *хадж* в *Кааба* и околностите и е един от петте стълба на исляма.

Кааба е първият Дом, издигнат за богослужение; разположената в центъра на Свещената джамия (*Масджид харам*) каменна постройка е с височина 15 м и основа 12x10 м; ъглите и са ориентирани къмчетирите посоки на света. Източният ъгъл се нарича *рукн асуад* (черния ъгъл) или само *рукн* и там на височина около метър и половина е вграден Черния камък (*хаджар асуад*). Северният ъгъл се нарича иракски (*рукн ираки*), западният – сирийски (*рукн шами*), а южният – йеменски (*рукн йамани*). *Кааба* е покрита със зашита едно за друго черни платнища (*кисуа*), по чиито краища са изписани знамения от Свещения Коран, които се отнасят за *Кааба* и *хадж*.

На североизточната стена има врата, също закрита с покривало, а вътре се намират три колони.

Частта от стената между вратата и Черния камък се нарича *мултазам* и там по време на тауаф се произнасят определени молитви. От покрива на северозападната стена се спуска позлатен улук за вода, който се нарича *мизаб*. Почти директно срещу Черния камък е свещеният извор *Замзам*.

Кад (получило гражданственост на български *кадия*) – общоприето название на мюсюлмански съдия, назначаван от управника и раздаващ правосъдие на базата на *шариата*.

Първите кадии са били назначени от *халифа* Омар в Медина, Басра, Куфа. Само *халифът*, носител на висшия правов авторитет, може да назначава кадия. От втората половина на VIII в. практиката се променя.

В задълженията на кадията влиза: да води всички граждански и углавни дела в съответния град или район; да следи за обществената нравственост; при необходимост да определя опекуни на хора и имот; да надзирава вакъфските имоти; да следи състоянието на обществените сгради и съоръжения, пътищата, улиците и площадите; да контролира подялбата на наследството и съблюдаването на завещанията; да контролира дали правилно се изпълняват съдебните присъди и наложените наказания; да контролира правоохранителните органи и да инспектира затворите; да наблюдава правилно ли се разпределя *заката*, *садаката* и други обществени средства и още много други задължения. *Кадията* във войската има задължението да обявява от името на управника свещена война (*джихад*), да оценява трофеите (*ганима*) и да следи дали те се разпределят правилно.

Кибла – „това, което се намира отсреща“; посоката за молитва – към Мека, по-точно към *Кааба*, която е задължителна при молитва и при извършването на редица обреди.

Промяната на *кибла* от Йерусалим (ал-Кудус) към *Кааба* е една от повратните точки в историята на ранния ислям. Тя означава принципното различие на проповедите на Пророка от учението на християните и юдеите (Коран 2:145); подчертава спецификата на новата религия и в крайна сметка значително облекчава разпространението на исляма в Арабския полуостров.

Към *кибла* мюсюлманите се обръщат по време на молитва, по време на *азан*, след обредното хвърляне на камъчета по *джамарат*; при погребение лицето на мъртвеца се обръща по посока на Мекка; при заколение съгласно мюсюлманския ред добитъкът се обръща към *кибла*.

В джамиите *кибла* се означава със специална ниша – *михраб*.

Точното определяне на *кибла* е било голямо предизвикателство за средновековната мюсюлманска математическа география и сферична астрономия.

Кунут – молитва-зов, включена в последната молитва за денонощието.

Лат – име на доислямско женско божество, което било почитано в цяла древна Арабия (Набатейя, Палмира, Хира, Йемен), но било особено популярно в Хиджаз. Нейни поклонници били преди всичко племето сакиф, но я почитали и курайшите езичници от Мекка като една от триадата женски божества *Лат*, *Узза*, *Манат*, наричайки ги ту дъщери на Аллах, ту съпруги на Хубал.

Манат – древно арабско женско божество, почитано особено в Набатейя, Сирия и Хиджаз. Племената аус и хазрадж са я почитали и са ходили на поклонение там, комбинирайки го с поклонението в Мекка. През 630–631 г. светилището и е разрушено по заповед на Мухаммед.

Масджид – вж. Джамия (бел. 31).

Махр – имуществото, което мъжът дава на жената при сключване на брак (*зауадж*). Даването на *махр* е едно от условията за брака и се разглежда като възнаграждение на жената за брачните отношения; принадлежи само на жената, дори в случай на развод или ако остане вдовица. *Махр* може да бъде всичко, което има някаква стойност или върху което може да се разпростре право на собственост.

Микаил – име на един от главните архангели на Аллах. В Свещения Коран се споменава веднъж, редом с *Джибрил*, където се говори за онези, които са враждебно настроени към Аллах, Неговите ангели и пратеници (2:98).

Минбар – трибуна за проповедника в джамията.

Първият *минбар*, на който седял Мухаммед (с.а.с) през 628–629 г. по време на проповедите си, представлявал висока седалка, до която се стигало по две стъпала. Този единствен *минбар* бил ползван и от първите трима *халифи* и едва при *халифа* Али, който се установил в Куфа, се появил и втори *минбар*. До края на управлението на Умайядите (632–661) *минбарът* запазва значението си на символ на властта, аналогичен на трона. Първият *минбар*, послужил като катедра на проповедник, се е появил през 748 г. в Маруа, след победата на Абу Муслим. От този момент *минбарът* престава да символизира политическата власт.

Михраб – ниша в стената, обърната към Мекка, обозначаваща *кибла*. Там застава *имамът*, който води молитвата. Появата на *михраба* в джамиите не е точно датирано, но към края на VII в. вече го е имало.

Муса – пророк и пратеник на Аллах, комуто била низпослана Тората; библейският Мойсей.

Мухаджир – „направил *хиджра*“ – мюсюлманин, който се е преселил в Медина след Мухаммед, преди завземането на Мекка. През първите години те са стотина мъже, а след битката при Бадр – около 70 човека. Представяват елитът на мюсюлманската *умма*. Заради вярата прекъснали родовите връзки, изоставили дом и имот и последвали Пророка Мухаммед.

Към *мухаджирите* Мухаммед (с.а.с) причислявал и мюсюлманите, преселили се в *Хабаша* и върнали се в Медина през 629 г.

Ракат – цикъл от молитвени пози и движения, съпроводени от молитвени формули, които следват в строго определен ред: след умиването молещият се застава с лице към *кибла* и с отпуснати край тялото ръце възнамерява да извърши определена молитва; повдига ръце на височината на лицето, с длани към *кибла* произнася формулата за възвеличаване на Аллах – *такбир* „Аллаху акбар“; с дясната ръка хваща китката на лявата и ги притиска към гърдите – *киям*, произнасяйки сура „Ал-фатиха“ (1) и някоя друга кратка сура или откъс от Свещения Коран, след което се покланя от кръста – *руку*, – като опира длани в коленете и произнася възхвала за Аллах; изправя се с ръце край тялото, произнасяйки: „Семиаллаху ли мен хамидах“ – „Аллах чува онзи, който Го възхвалява“ – *тасмиа*; когато се изправи, изрича: „Раббена лекел хамд“ – „За Теб е прославата Господи!“; пада на колене, покланя се, като опира чело в земята – *суджуд*; изправя се, сяда на пети – *джилса* – и произнася думите „Аллах е най-велик“; повтаря поклон доземи и формулата за възхвала на Аллах; изправя се и застава с хванати една върху друга ръце. Това представлява един *ракат*. *Ракатът* се повтаря, като всички движения следват отново в този ред. Ако молитвата е завършила, молещият се посяда върху ходилата, извършва *ташаххуд*, като произнася *тахийят*, след това обръща глава към дясното, а после и към лявото рамо, като произнася приветствената формула „Ассаламу алейкум уа рахметуллах“ – „Мир вам и милост от Аллах“, и така молитвата приключва. Всички молитвени формули и думи се произнасят само на арабски. Молитвата може да се състои от два, три или четири *раката*. Следователно, ако молитвата е повече от два *раката*, към описаното дотук по същия начин се добавят останалите.

Рамадан (получило гражданственост на български и рамазан) – деветият месец от мюсюлманския лунен календар; месецът, когато правоверните говеят: приемат храна и напитки само в периода от залез до зазоряване, спазвайки и други ограничения (вж . *саум*).

Саум – говеене. Разпоредено е през 17– 18 месец от *хиджра*, тоест след преселението от Мекка в Медина.

Садака – „искрено подаяние“, милостиня. Даването на *садака* е норма, закрепена от Свещения Коран (2:195, 262–264, 271, 276, 277; 4:114; 9:58, 60, 79, 103, 104; 58:12,13). *Садака* дава всеки, който има възможност, а може да я приема само онзи, който сам не е в състояние да дава. *Садаката* е: единичен акт на благотворителност, при който част от доходите на заможните отиват в полза на бедните. Право да получат *садака* имат споменатите в Свещения Коран групи (9:60); вж. и *закат*.

В *хадисите* и в част от литературата по обредно право *садака* се обозначава като *закат*. За да се прави разлика между едното и другото, се уточнява „доброволна *садака*“.

Садат (мн. ч. от *саййид*) – в доислямска Арабия представител на племенната аристокрация, вожд на племе. В Свещения Коран *саййид* се среща и в доислямското традиционно значение – господар, – и с отрицателна социална окраска – управник, големец. В *хадисите* терминът също е натоварен с различно значение: от една страна, Пророка е забранявал да го наричат *саййид*, защото *саййид* е само Аллах, но от друга , се е запазило традиционното значение, свързано с различни аспекти на отношението господство – подчинение в социалната сфера, а също и в преносното му значение – например *саййид* калям „господар на словото“ – за Свещения Коран.

Сай – обред от поклоненията хадж и умра , при който поклонникът седемкратно изминава разстоянието между хълмовете Сафа и Маруа.

Салат – предписана молитва (намаз), една от петте задължителни основи на исляма.

Молитвата на първите мюсюлмани е представлявала съвместно, високо произнасяни формули за единобожието и възхвала на Аллах. В Свещения Коран няма ясни предписания за общия ред на молитвата; споменават се само детайли: времето на молитвата, някои движения, молитвени формули. Редът за извършване на молитвата е посочен от Пророка Мухаммед.

Всекидневният молитвен цикъл включва пет задължителни молитви: утринна – *фаджр* (след зазоряване, до преди изгрев) – състои се от два *раката*; обедна – *зухр*, състои се от четири *раката*; следобедна – *аср*, състои се от четири *раката*; вечерна – *магриб* (след залез), състои се от три *раката*; нощна – *иша*, състои се от четири *раката*; допълнителна нощна – *уитр*, която може да включва до тринайсет *раката*. При необходимост могат да бъдат обединени обедната и следобедната, вечерната и нощната. Молитва не трябва да се извършва точно по пладне и в момента на изгрева и на залеза на слънцето. Освен това може да се извършват неограничен брой доброволни молитви – *нафила*; нощната молитва се смята за проява на особено благочестие. Има още директен зов – *дуа* към Аллах, който може да се произнася на всякакъв език, без да е необходимо обредно умиване или извършване на молитва. Молитвата се извършва индивидуално или колективно на всяко подходящо място, но се препоръчва колективно. Петъчната молитва се извършва колективно. Мястото за молитва трябва да е чисто, според изискванията на исляма. При колективната молитва моещите се застават в редици зад водещия – *имама*. Жените застават зад мъжете и децата или отделно. По време на молитва не се говори, не се яде, пие, смее, плаче, не се извършват странични движения и други подобни. Човек не може да се моли, ако е опиянен, замаян, бълнуващ. Болните и инвалидите се ползват от улеснения според затрудненията, които имат.

Саум – говеене – един от петте стълба на исляма. Въвеждането му бележи възникването на собствена ислямска религиозна традиция. То е установено от Пророка Мухаммед (с.а.с) през 624 г. и има връзка с доислямската практика на уединение. *Саум* представлява пълно въздържание през светлата част на денонощието от храна, напитки, пушене, полов контакт между съпрузи и др. под. С настъпването на мрака забраните отпадат, но се препоръчва да не се разточителства, а времето да се прекарва в размисъл, беседване, четене, извършване на богоугодни дела, изглаждане на конфликти, раздаване на милостиня. През месец *рамадан* говеенето е задължително за всички навлезли в зрелост мюсюлмани. Освобождават се само онези, които са пътници според ислямските предписания и пребивават до 15 дена в чужд район (по време на война, плен, болест); които не са отговорни за постъпките си (невменяемите и епилептиците); а също престарели хора и за които е непосилно, бременни, кърмачки. Жените по време на месечен цикъл или със следродилно кръвотечение нямат право да говеят. Временно освободените от *саум* трябва да компенсират пропуснатите дни след края на месец *рамадан*. Краят на говеенето се отбелязва с празника *аид ал-фитр*, известен още като Рамазан байрам. Умишлено нарушилите *саум* трябва да се покаят и да изкупят прегрешението, като за един умишлено пропуснат ден говеят шейсет дена последователно. В мюсюлманските страни за изпълнението на *саум* са натоварени да следят *кадиите*, правителствените органи, полицията и всички мюсюлмани. Но понеже този контрол никога не е достатъчно ефективен, съблюдаването на *саум* си остава въпрос на лично благочестие. Откритото пренебрежение и демонстративното нарушение на *саум* се възприема за кощунствено престъпление и се наказва.

Сира – „път“, „начин на живот“ – специфичен жанр в ранномюсюлманската историография, жизнеописание на Пратеника на Аллах Мухаммед. В значение на „жизнеописание на Пророка“ думата се използва за пръв път от Ибн Хишам (ум. 834 г.). Създаването на *сира* на Пророка Мухаммед (с.а.с) било стимулирано от желанието да се запишат ислямските религиозно-правови постановки в съответствие с поученията и примера на самия Пророк Мухаммед (с.а.с) и да се прославят военните подвизи на мюсюлманите начело с техния вожд. *Сирата* на Мухаммед

(с.а.с) се утвърждава в началото на VIII в. и представлява събрани *хадиси*. С название *сира* в арабската литература са известни жизнеописания и на други лица – мюсюлмански владетели или известни учени.

Суджуд – поклон на колене, при който молещият се допира с чело земята; елемент от молитвата.

Сунна – „обичай“, „пример“ или по-точно *суннат русул Аллах* – „сунна на Пратеника на Аллах“ – примерът на живота на Пророка Мухаммед (с.а.с) като образец и ръководство за цялата мюсюлманска общност – *умма* и за всеки мюсюлманин като основа за решение на всички проблеми в живота на човека и обществото.

Сунната се състои от постъпките – *фиил*, изказванията – *каул*, и мълчаливите одобрения – *такрир*, на Пророка Мухаммед. *Сунната* е вторият по значение източник в исляма след Свещения Коран. *Сунната* разяснява Свещения Коран.

Сура – глава от Свещения Коран. Той включва 114 сури, които са подредени – с малки изключения – по обем: от по-дългите към по-кратките. Всяка *сура* е съставена от знамения. Делят се на меккански и медински според мястото, където са низпослани.

Ат-такбир – произнасяне на молитвената формула „Аллаху акбар“ (Аллах е най-велик). Многократното повторение на *ат-такбир* е една от особените характеристики на обредите. *Ат-такбир* влиза в обредната практика, засвидетелствана в Свещения Коран („...и своя Господ възвеличавай...“ – 74:3) и *хадисите*. *Ат-такбир* е съставна част от призива за молитва – *азана*, и молитвата – *салат*. Произнася се и когато по мюсюлманско правило се колят животни, предназначени за храна. *Ат-такбир* е и боен възглас.

Тахара – пречистване; редица обредни действия, изваждащи човека от състояние на обредна нечистота – *джанаба*, едно от обредните предписания на исляма. Вътрешната *тахара* е пречистване на душата след правонарушение, грях или лоша постъпка; постига се чрез покаяние. Външната *тахара* е почистване на тялото, дрехите, обувките, предметите от бита, жилището и др. Включва: 1) пълно измиване, 2) частично измиване, 3) почистване с пясък (когато при особени случаи замества измиването с вода, 4) почистване на зъбите, 5) подмиване след обичайните физиологични нужди, 6) пране и почистване на дрехи и обувки. Обредната *тахара* се отличава от обичайните действия по това, че към нея човек се насочва с намерение да се пречисти, а самото пречистване се извършва в определен ред.

Тауаф – седем обиколки около *Кааба*. Правилата за него са посочени от Пророка Мухаммед (с.а.с) по време на „прощалния *хадж*“ през 632 г.

Тауаф е един от задължителните обреди при поклоненията *хадж* и *умра*. Освен това *тауаф* може да се извършва като акт на благочестие от жителите или гостите на Мекка по всяко време.

За да извърши *тауаф*, поклонникът трябва да влезе в Свещената джамия, да се приближи към Черния камък, вграден в североизточния ъгъл на *Кааба*, при възможност да го целуне или да го пипне с ръка. При липса на такава възможност отстрани с възгласа „Аллаху акбар“ (Аллах е най-велик) започва седемкратното обикаляне на *Кааба*. Това всъщност е *тауаф*. Всяка обиколка започва от линията на ъгъла, където се намира Черния камък, и нейното начало е съпроводено с този възглас. Върви се по посока на часовниковата стрелка. В заключение се извършва молитва от два *раката*, като при първия се чете *сура* „Неверниците“ (109), а при втория – *сура* „Пречистването“ (112).

Тафсир – коментар, тълкуване на Свещения Коран. Още през времето на двадесет и три годишната дейност на Мухаммед (с.а.с) като Пророк се налагало някои от низпосланите му знамения да бъдат разяснявани. Сподвижниците помнели обстоятелствата и причините за низпославане.

Укуф – стоене. Престояване на планината Арафат – главен обред при *хадж*, който започва по обед на 9 *зу-л-хиджа* и продължава до залез слънце. Поклониците слушат проповеди и се молят, след което се спускат към долината Муздалифа, където пребивават на открито през нощта.

Уза – могъщата – древно арабско женско божество, през V–VI в. почитано главно в Хиджаз, Хира, Набатейя. *Уза* била божество – покровител на курайшите и възприемана като най-главното от триадата *Лат*, *Уза* и *Манат*, като трите са наричани дъщери на Аллах, но често са наричали *Лат* и *Манат* дъщери на *Уза*. Една от причините за разрива на Мухаммед (с.а.с) с мекканската върхушка е култът към тези божества. Особено почитана от мекканците била *Уза*, в това число и от роднините на Мухаммед.

Ук`аз – едно от тържищата на арабите през *Джахилията*, където племената се събирали всяка година за двадесет дни през месец *шаууал*. Отстои на три дни път от Мекка, между Нахла и ат-Таиф. Тук поетите са рецитирали поезия.

Умма – религиозна общност; терминът придобива смисъл по време на проповедническата дейност на Мухаммед (с.а.с) и когато се формира социалният организъм, обозначен в Свещения Коран с тази дума. Главното му значение се определя към края на пребиваването на Пророка в Мекка (620 – 622). С *умма* в Свещения Коран се бележат отделни общности. Терминът съдържа и представа за духовна приемственост (от същия корен е *имам* – пример, образец за подражание).

Всички членове на *уммата* са свързани във взаимоотношението зависимост – покровителство. В доислямския период то има условен характер, а при исляма – абсолютен характер, като всички членове на *уммата* се намират под върховното покровителство на Аллах. Повелител на членовете на *уммата* е самият Пророк Мухаммед, защото той изразява волята на Аллах.

С възникването на *уммата* като социална организация се формира и типът на отношението господство – подчинение, при което върховната власт е абсолютна.

В хода на арабските завоевания терминът *умма* започва да означава цялата мюсюлманска общност; от VII в. мюсюлманската община (*умма ал-ислам*) се отъждествява с мястото, което тя обитава (дар алислам), и Халифата. При това се запазва представата, че дори мюсюлманинът да живее извън пределите на Халифата, той принадлежи към *уммата*. Представата за национално гражданство се появява в мюсюлманските страни едва през XIX в. – дотогава мюсюлманите от различните страни юридически се смятали за членове на единна мюсюлманска *умма*.

Умра – поклонение в Мекка извън времето за поклонението *хадж* – обред, който се извършва по всяко време на годината. За предпочитане е да се извършва през месец *рамадан*, защото за *умра* през този месец има награда, каквато е за поклонение *хадж*.

За да се извърши *умра*, трябва да се встъпи в състояние на *ихрам*, да се извърши *тауаф* около *Кааба*, да се извършат две части молитва, да се пие от водата *Замзам* и седем пъти да се извърви разстоянието между възвишенията Сафа и Маруа.

Умра е акт на лично благочестие и за разлика от *хадж* не е задължителна.

Фикх – дълбоко разбиране, знание – ислямска доктрина за правилното поведение на мюсюлманите (юриспруденция), ислямски комплекс от социални норми (мюсюлманско обредно право в широкия смисъл на думата).

Хадж – поклонение в Мекка, един от петте стълба на исляма. Задължително е всеки мюсюлманин да извърши поне едно поклонение *хадж* през живота си – който не е в състояние да го извърши, може да изпрати друг на негово място. Поклонението *хадж* се извършва през *зу-л-хиджа* – дванайсетия месец по лунния календар. Състои се от поредица обреди. От определени граници – *микат*, поклонниците обличат *ихрам* и остават в състояние на *ихрам*; следват обредите *умра*, *тауаф* и *сай*. В зависимост от вида на поклонението поклонникът или се освобождава от *ихрам* до започването на обредите за *хадж*, или остава в *ихрам* до края на поклонението. На 8 *зу-л-хиджа* (*йаум ат-таруия*) поклонниците отиват в долината Мина, където пренощуват. Сутринта на 9 *зу-л-хиджа* поемат към долината Арафат. По пладне на 9 *зу-л-хиджа* започва главният обред на *хадж*: стоенето (*укуф*) в долината Арафат. Поклонниците слушат *хутба* (проповед) и се молят, което продължава до залез слънце. После се отправят към долината Муздалифа. Тук извършват заедно вечерната и нощната молитва и нощуват на открито. На 10 *зу-л-хиджа* (*йаум ан-нахр*) след сутрешната молитва поклонниците се отправят към долината Мина, където хвърлят седем камъчета, взети от Муздалифа, по последния от трите стълба (*джамрат акаба*), символизиращи *Иблис*. После идва ред на жертвоприношението. На 10 *зу-л-хиджа* е празникът *аид ал-адха*, известен и като Курбан байрам. С обръснати глави или с намалена коса те се отправят към Мекка за *тауаф* и *сай*. От 11 до 13 *зу-л-хиджа* (*айям ат-ташрик*) поклонниците продължават жертвоприношението и престояват в долината Мина, където хвърлят камъни – сега вече и по трите стълба (*джамрат ал-уля*, *джамрат ал-уста* и *джамрат акаба*). Непосредствено преди отпътуването те извършват прощален *тауаф* – *тауафу-л-уада*.

Хадис (мн.ч. *ахадис*) – новина, известие, разказ – предания за думите, делата и мълчаливото съгласие на Мухаммед, засягащи различни религиозно-правни страни от живота на мюсюлманската общност (*умма*). Състои се от две части: информация (*матн*) и изреждане на хората, които са я предавали (*иснада*). На *хадисите* е базирана *сунната*; те съдържат в значителна степен принципите и идеите на исляма.

От средата на VII в. започват да се съставят тематични сборници с *хадиси* и сборници, обединяващи *хадисите* от един източник. Наред с *хадисите*, които се отнасят до религиозните, правните и етичните аспекти на общността, има исторически *хадиси* (легнали в основата на жизнеописанията на Пророка Мухаммед (с.а.с) и др.). Те имат различна степен на достоверност, което е причина за възникването на специална научна дисциплина. Чрез специфични критерии и терминология тя определя надеждността на *иснада*. *Хадисите* са важна част от аргументацията на всеки ислямски научен труд. *Хадисите* осветляват принципите в исляма, новите аспекти на религиозната, правната, битовата и административната практика.

Хаким – арбитражен съдия, който няма никаква изпълнителна власт; статусът му не е определен и никой не го назначава – той е определен за такъв благодарение на житейската си мъдрост и авторитет. Неговата главна цел е да примири страните, ръководейки се от ислямските правни норми, от обичайното право и от собствения си житейски опит.

Халал – свободно, необвързано. 1. Позволено – допустимо действие, противоположно на *харам*. 2. Мъж или жена, върху които не се простира забрана за брак. 3. Състояние на човек, който се е освободил от свещенодействие по време на поклоненията *хадж* и *умра*.

Халиф – ар. *халифа*, мн. ч. *хулафа* – наместник, глава на мюсюлманската общност, наместник на Пратеника на Аллах. Терминологично значение думата придобива, след като Абу Бакр е избран за повелител – *амир* на *уммата*. Първите четирима *халифи* – Абу Бакр, Омар, Осман и Али – са определени като «праведни *халифи*» – *хулафа рашидун*.

Харам – забранено: 1. Греховни и забранени постъпки. Оценката за различните постъпки варира в широки граници, но така или иначе такава оценка съдържа три вътрешни категории: а) постъпки *батил*: абсолютно забранени и при явно нарушение на закона и религиозните предписания, при нарушение на договорни условия и правила в търговията, при упражняване на насилие и произвол, при завземане на чуждо имущество и др. под., резултатите от тях са недействителни; б) постъпки *фасид* – те са порочни и към тях се числят определени нарушения, но се смятат за действителни и поправими, ако нарушението бъде отстранено (например завземото чуждо имущество може да остане, при положение че този, от когото е отнето, приеме да получи компенсация); в) постъпки *сахих* – правилни, които формално не съдържат нарушение, но са неморални, престъпни или мошенически по своята същност (например продажба на оръжие на метежници или разбойници). При спорни случаи *кадия* определя категорията на *харам* на постъпката. 2. В семейно-брачните отношения обозначава лицата, с които е невъзможен брак по принцип: всички преки родственици по възходяща и низходяща линия във всяка степен, а по съребрена – до втора степен. Млечното братство се приравнява към кръвното, като за целта има определени условия. 3. Забранена храна и пиетията. Има известни различия, но безусловно е забранено свинското и кръвта, месото на животни, разкъсани от хищници, месото на животни, незаклани според ислямския ред – тоест, без да се произнесе името на Аллах и да изтече кръвта им. Забранени са храна и напитки, които опияняват. За грях и правонарушение се смятат само преднамерено и доброволно консумираните забранени храни и напитки. Ако някой е принуден да посегне към тях насилствено или поради глад или жажда и няма как по друг начин да се спаси, за него не е грях, ако от това зависи да оцелее. 4. Забрана на игри и музикални развлечения. 5. Комплекс от забрани за поклонниците по време свещенодействието за изпълнение на *хадж*: забрана да се носи оръжие и обичайните всекидневни дрехи, подстригване и бръснене, полова връзка; забранени са разприте, войните, актовете на отмъщение и всичко, което нарушава реда и благочестието на поклонението.

Харун – по-големият брат и помощник на Муса, библейският Аарон.

Хиджр – малка кръгла стена – хатим, откъм североизточната стена на Кааба. По времето на пророка *Ибрахим* е била част от *Кааба*, поради което и тя се включва при извършване на *тауаф*.

Хиджра – преселение; преселението на Пророка Мухаммед (с.а.с) и неговите сподвижници от Мекка в Медина. Този акт изиграл решаваща роля за формирането и разпространението на исляма: разривът на родствените връзки извел мюсюлманската общност от тесните рамки на едно племе и създал условия за превръщането ѝ в държава, а дискусиата с юдеите в Медина способствала за изграждането на религиозната доктрина.

С *хиджрата* на Пророка Мухаммед (с.а.с) е свързано и началото на ново летоброене.

Според мюсюлманската традиция хиджра се нарича и преселението на някои мюсюлмани от Мекка в *Хабаша* ок. 615 – 616 г.

Хумс – една пета част – отчисление от 1/5 от различни видове трофеи и придобивки. Въведена от Мухаммед (с.а.с) като определена за Аллах част от военните трофеи (*ганима*) – така той заменил традиционната 1/4, отчислявана за вожд.

Впоследствие хумс означава: 1. Частта от военните трофеи, заделяна в разпореждане на *халифа*. 2. Налог за добитите от морето продукти (перли, амбра, скъпоценни камъни). 3. Отчисление от намерен товар. 4. Данък към държавата при продажба на мюсюлмански земи на немюсюлмани.

Шахада – свидетелство – първият стълб на исляма; представлява изрече „Свидетелствам, че Няма друг бог освен Аллах и свидетелствам, че Мухаммед е Негов раб и пратеник“. *Шахада* възниква като молитвен и специфичен възглас, с който първите мюсюлмани се отличаваха от останалите хора – преди всичко от езичниците многобожници.

Шахид (мн. ч. *шухада*) – пожертвал се за вярата; загинал като мъченик. Съгласно *хадисите* *шахидът* се жертва в името на Аллах; отива в Рая без изпитанията в гроба, затова не се нуждае от умиване преди погребението; опрощават му се всички земни грехове; в Рая той ще получи висока степен – до пророците и ближните на Аллах.